

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ВОРОБІЙОВ ОЛЕКСІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 35.08

ДИСЕРТАЦІЯ
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ
ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА СВІТОВИЙ
ДОСВІД

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі публічного управління та адміністрування.

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело _____ **О. ВОРОБІЙОВ**

Науковий керівник: **Корчак Наталія Миколаївна,**
доктор юридичних наук, професор

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Воробйов О. В. Теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження: національний та світовий досвід.

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічного управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2025.

У дослідженні здійснено системний аналіз та узагальнення теоретичних засад реформування системи виконавчого провадження з урахуванням світового досвіду, виокремлено пропозиції щодо механізмів реформування системи виконавчого провадження в сучасних умовах.

Автором обґрунтовано, що реформування системи виконавчого провадження – це модернізація та удосконалення нормативно-правового регулювання виконавчого провадження в Україні на підставі міжнародних нормативних актів, переформатування та удосконалення органів державної влади, що регулюють діяльність системи виконавчого провадження, та удосконалення діяльності державних та приватних виконавців.

Виділено кілька основних проблем у системі виконавчого провадження з урахуванням державно-управлінського аспекту: відсутність науково обґрунтованої концепції щодо державної установи, яка повинна ефективно та раціонально організувати, контролювати діяльність державних і приватних виконавців, забезпечувати професіоналізм цих осіб, а також відслідковувати випадки неетичної поведінки; неналежне забезпечення належних умов праці для державних виконавців; відсутність чітко визначених правил та принципів для приватних виконавців; недостатність у законодавстві системи заходів адміністративного примусу, які мають право застосовувати як державні, так і приватні виконавці під час виконання своїх обов'язків; неясне визначення повноважень державних виконавців і відсутність гарантії їх безперешкодної

взаємодії з іншими державними установами; відсутність єдиної стратегії реформування системи виконання судових рішень, що повинна базуватися не тільки на внесенні окремих змін у чинне законодавство, а й на нових підходах до законодавства, із залученням професіоналів, що мають практичний досвід у цій галузі; відсутність критеріїв оцінки результатів діяльності приватних виконавців, що ускладнює оцінку якості та ефективності їх роботи; різний статус державних і приватних виконавців; проблема незахищеності виконавців, оскільки держава не передбачила в нормативно-правових актах механізмів захисту здоров'я, честі, гідності, житла та майна виконавців і їхніх сімей від злочинних посягань і інших протиправних дій; відсутність єдиних підходів до діяльності як приватних, так і державних виконавців.

Здійснено аналіз світових моделей реалізації системи виконавчого провадження та зазначено, що сучасні системи примусового виконання у зарубіжних країнах відрізняються специфічними ознаками, які дають підставу віднести певну державу до тієї чи іншої системи виконавчого провадження. Сьогодні спостерігається тенденція до такого реформування виконавчого провадження, коли відбувається пошук правових, несудових методів вирішення всієї процедури виконання судового рішення чи її окремих елементів.

По-перше, наявність загальних принципів виконавчого провадження, серед яких принцип рівності сторін, усність виконавчого виробництва, його гласність та диспозитивність та ін.

По-друге, наявність спільних функцій виконавчого провадження. Яскравим прикладом тому може бути компенсаційна функція, що виражається не в бажанні покарати боржника (реалізувавши каральну функцію), а в прагненні вжити всіх заходів, покликаних забезпечити відшкодування заподіяної кредитору шкоди, при цьому враховуючи законні інтереси боржника. Саме ця функція зумовила закріплення законодавцем обмежень при зверненні стягнення на майно та на кошти боржників.

По-третє, існує значна відмінність між національними системами щодо органів, які здійснюють примусове виконання у Європі. Так, на підставі проведеного аналізу можна назвати щонайменше чотири такі різні системи. Основними причинами такого поділу є історичні та культурні традиції. Спочатку в більшості держав виконання судових рішень розглядалося як частина судочинства, і внаслідок цього в компетенції судді, який прийняв рішення, знаходилося його виконання, а виконавче провадження розглядалося як частина (друга) розгляду справи. Ця модель досі діє в Іспанії і до певної міри в Англії та Уельсі. У Німеччині від відповідальності судді виконання своїх рішень відмовилися з прийняттям Цивільного процесуального положення. Німці частково прийняли французьку модель, де приватні виконавці діють поза судовою системою. На сьогоднішній день видається, що чіткий поділ між цивільним судочинством та виконавчим провадженням – загальна риса багатьох юрисдикцій. Однак це не означає, що конституційні процесуальні гарантії не застосовуються до виконання. Навпаки, на конституційному рівні судове та виконавче провадження залишаються тісно взаємопов'язаними.

По-четверте, дослідження демонструють суттєву різницю у правовому становищі та професійній кваліфікації виконавців у різних країнах. У системах, орієнтованих на приватних виконавців (Франція, Нідерланди), діють висококваліфіковані фахівці (у Франції та Нідерландах - з університетським ступенем). Як правило, їхня діяльність є регульованою та оплачується за рахунок гонорарів від стягнених сум. Типова структура – це цивільно-правове товариство. Репутація приватних виконавців дуже висока - її можна порівняти з репутацією інших представників держави, наприклад, нотаріусів.

По-п'яте, у різних структурах виконавчих органів існують різні форми контролю. У юрисдикціях із приватною моделлю виконання над приватними приставами встановлено подвійний контроль. У Франції та Нідерландах існують спеціальні способи захисту проти дій приватних приставів, які

застосовуються за рішенням суддів. Крім того, оскільки діяльність приватних приставів є регульованою, за ними здійснюють нагляд професійні спільноти, які можуть застосовувати дисциплінарні санкції. Їх діяльність часто докладно врегульована кодексами поведінки, які приймаються професійними спільнотами та затверджуються державними органами. У Нідерландах приватні пристави діють у чітко врегульованих рамках реєстрації та звітності та піддаються перевірці Наглядового фінансового бюро щорічно.

Розглянуто нормативно-правові механізми реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження та зазначено, що в Україні зарегламентована діяльність державного виконавця, який є державним службовцем, та приватного виконавця, діяльність якого встановлює, контролює Міністерство юстиції України, а також в деяких питаннях органи самоврядування приватних виконавців України.

Водночас, на підставі аналізу нормативно-правових документів можна визначити неоднакові умови призначення, відбору, навчання та підвищення кваліфікації, стажування, мотивації, матеріально-технічного забезпечення, здійснення професійної діяльності, перевірки діяльності, відповідальності тощо для державних виконавців та приватних виконавців. Крім того, Міністерство юстиції України забезпечує дотримання вимог законодавства як для державних, так і для приватних виконавців. Разом з тим, функції щодо контролю за діяльністю приватних виконавців здійснює також Рада приватних виконавців України, функції щодо представлення приватних виконавців у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями; захисту професійних прав приватних виконавців; забезпечення високого професійного рівня та розвитку приватних виконавців; організації перевірки оприлюднених фактів, що принижують честь і гідність, ділову репутацію приватного виконавця, та вжиття заходів щодо їх спростування здійснює Асоціація приватних

виконавців України. У державних виконавців таких самоврядних організацій немає, а є лише профспілкові об'єднання функції, який врегульовані відповідними нормативно-правовими документами.

Обґрунтовані сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні та зазначено, що запровадження електронного інформаційно-комунікативного сервісу виконавчого провадження сприяє тому, що необхідна інформація надається в автоматичному режимі протягом кількох секунд без потреби особистої взаємодії з уповноваженими службами, органами державної влади. Крім того, учасники виконавчого провадження можуть подавати заяви, клопотання, скарги, звернення у межах виконавчого провадження у електронному вигляді, вести електронний документообіг з юридичними особами, підприємцями та громадянами, відстежувати стадії процесу зняття обмеження виїзду за межі України, взаємодіяти з відомством з різних питань віддалено, у режимі онлайн.

Запропоновано прийняти Закон України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», де передбачити статус, повноваження, завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця. У зазначеному законопроекті передбачається, що координацію діяльності приватних виконавців здійснює створена при Міністерстві юстиції України Національна рада приватних виконавців, яка уповноважена координувати всі дії приватних виконавців в Україні. Водночас, контроль та управління приватними виконавцями здійснює професійне громадське об'єднання приватних виконавців. Запропоновано удосконалення етапів відбору приватних виконавців: проведення якісної оцінки та систематизація вимог, що пред'являються до приватних виконавців, на основі створення професійно-особистісної моделі; - підвищення ефективності діяльності інституту особистої поруки та колективної відповідальності під час надання статусу приватного виконавця; вдосконалення процедури відбору кандидатів за допомогою розвитку системи перерозподілу обов'язків між сторонами, які беруть участь у відборі.

Окремо в Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» слід врегулювати вимоги, що пред'являються до претендентів, які хочуть займатися виконавчим провадженням. Важливим аспектом професіоналізації приватних виконавців є оприлюднення показників діяльності та досягнень. Це має бути відкритий реєстр не лише про дані приватного виконавця, а й про його діяльність, зокрема повернуто/виплачено коштів, за який час, а також додаткова інформація, яка може продемонструвати компетентність приватного виконавця.

Обґрунтовано, що на сьогодні виникла потреба у перегляді стандартів кваліфікації для приватних виконавців і формування нової освітньо-кваліфікаційної програми бакалавр «Теорія та засади виконавчого впровадження». На нашу думку, після 4-річної бакалаврської освіти особа отримує практикоорієнтовані навички та знання і може після відбору та отримання ліцензії працювати в системі виконавчого провадження.

Вважаємо за доцільне в Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» передбачати ліцензування діяльності приватних виконавців. Так, ліцензія приватного виконавця є дозволом на право зайняття діяльністю щодо вжиття заходів примусового виконання виконавчих документів та видається уповноваженим органом після проходження стажування та оцінювання. Уповноважений орган формує та обслуговує Державний реєстр ліцензій приватних виконавців.

Ключові слова: публічне управління, виконавче провадження, приватний виконавець, державний виконавець, державний службовець, цифровізація публічного управління, цифровізація виконавчого провадження, реєстр виконавчого провадження, ліцензування діяльності приватних виконавців, діяльність Міністерства юстиції України щодо регулювання виконавчого провадження, реформування системи виконавчого провадження.

ANNOTATION

Vorobiov O. V. Theoretical Foundations of the Reform of the Enforcement Proceedings System: National and Global Experience. Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in the field of 28 "Public Administration and Administration", specialty 281 "Public Administration and Administration". Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2025.

The study conducts a systematic analysis and generalization of the theoretical foundations for reforming the system of enforcement proceedings, taking into account global experience, and outlines proposals for the mechanisms of reforming the system of enforcement proceedings under current conditions.

The author argues that reforming the system of enforcement proceedings involves the modernization and improvement of the normative-legal regulation of enforcement proceedings in Ukraine based on international normative acts, the restructuring and improvement of the state authorities regulating the activity of the enforcement proceedings system, and the enhancement of the activities of state and private enforcement officers.

The author has identified several main problems in the enforcement system, taking into account the state and administrative aspect: the lack of a scientifically based concept of a state institution that should effectively and rationally organize and control the activities of state and private enforcement officers, ensure the professionalism of these persons, and monitor cases of unethical behavior; inadequate provision of proper working conditions for state enforcement officers; lack of clearly defined rules and principles for private enforcement officers; insufficiency in the legislation of the system of administrative coercion measures that both state and private enforcement officers have the right to apply when performing their duties; unclear definition of the powers of state enforcement officers and lack of guarantees of their unhindered interaction with other state

institutions; lack of a unified strategy for reforming the system of enforcement of court decisions, which should be based not only on making individual changes to the current legislation, but also on new approaches to legislation, with the involvement of professionals with practical experience in this area; lack of criteria for evaluating the results of the activities of private enforcement officers, which complicates the assessment of the quality and effectiveness of their work; different status of public and private executors; the problem of insecurity of executors, since the state has not provided in regulatory legal acts mechanisms to protect the health, honor, dignity, housing and property of executors and their families from criminal encroachments and other unlawful actions; the lack of unified approaches to the activities of both private and public executors.

An analysis of global models of the implementation of the enforcement proceedings system was carried out, noting that contemporary systems of enforcement in foreign countries have specific characteristics, which justify classifying a certain state to a particular system of enforcement proceedings. Currently, there is a trend towards the development of enforcement proceedings where there is a search for legal, non-judicial methods of resolving the entire procedure of enforcing a judicial decision or its individual elements.

First, the existence of general principles of enforcement proceedings, among which are the principle of equality of parties, the orality of enforcement production, its openness and discretion, etc.

Second, the existence of common functions of enforcement proceedings. A bright example can be the compensatory function, which is expressed not in the desire to punish the debtor (realizing the punitive function), but in the desire to take all measures aimed at compensating the creditor for the damage incurred, taking into account the legal interests of the debtor. This function has led to the legislator establishing restrictions on the seizure of property and funds of debtors.

Third, there is a significant difference between national systems regarding the bodies that carry out enforcement in Europe. Based on the analysis, at least four different systems can be named. The main reasons for such division are historical

and cultural traditions. Initially, in most states, the enforcement of judicial decisions was considered as part of the judiciary, and as a result, the judge who made the decision was responsible for its enforcement, and enforcement proceedings were considered as part (second) of the case review. This model still operates in Spain and to some extent in England and Wales. In Germany, they moved away from the responsibility of the judge to enforce their decisions with the adoption of the Civil Procedural Code. The Germans partially adopted the French model, where private enforcement officers act outside the judicial system. Today, it seems that a clear division between civil justice and enforcement proceedings is a common feature of many jurisdictions. However, this does not mean that constitutional procedural guarantees do not apply to enforcement. On the contrary, at the constitutional level, judicial and enforcement proceedings remain closely interconnected.

Fourth, studies show a significant difference in the legal status and professional qualifications of enforcement officers in different countries. In systems oriented towards private enforcement officers (France, the Netherlands), highly qualified professionals operate (in France and the Netherlands - with a university degree). As a rule, their activity is regulated and paid for by fees from collected amounts. The typical structure is a civil law partnership. The reputation of private enforcement officers is very high - it can be compared with the reputation of other state representatives, for example, notaries.

Fifth, in different structures of enforcement bodies, there are different forms of control. In jurisdictions with a private execution model, private bailiffs are subject to double control. In France and the Netherlands, there are special ways to protect against the actions of private bailiffs, applied by judges' decisions. Moreover, since the activity of private bailiffs is regulated, they are supervised by professional communities that can apply disciplinary sanctions. Their activities are often detailedly regulated by codes of conduct, adopted by professional communities and approved by state authorities. In the Netherlands, private bailiffs

operate within clearly regulated frameworks of registration and reporting and are subject to inspection by the Supervisory Financial Bureau annually.

Normative-legal mechanisms for reforming the modern model of the enforcement proceedings system were considered, noting that in Ukraine the activity of the state enforcement officer, who is a civil servant, and the private enforcement officer, whose activity is established, controlled by the Ministry of Justice of Ukraine, as well as in some issues, self-governing bodies of professional public associations of private enforcement officers of Ukraine.

At the same time, based on the analysis of normative-legal documents, it is possible to identify unequal conditions for appointment, selection, training, and upgrading of qualifications, internships, motivation, material and technical support, professional activity, inspection of activity, responsibility, etc., for state enforcement officers and private enforcement officers. Moreover, the Ministry of Justice of Ukraine ensures compliance with legislation requirements for both state and private enforcement officers. At the same time, the functions regarding control over the activity of private enforcement officers are also performed by the Council of Private Enforcement Officers of Ukraine, functions regarding the representation of private enforcement officers in relations with state authorities, local self-government bodies, their officials and employees, enterprises, institutions, organizations regardless of ownership form, public associations, and international organizations; protection of professional rights of private enforcement officers; ensuring a high professional level and development of private enforcement officers; organizing the verification of published facts that demean honor and dignity, the business reputation of a private enforcement officer, and taking measures to refute them are carried out by the Association of Private Enforcement Officers of Ukraine. State enforcement officers do not have such self-governing organizations, only trade union associations whose functions are regulated by relevant normative-legal documents.

Modern aspects of digitalization of enforcement proceedings in Ukraine were substantiated, noting that the introduction of an electronic information-

communication service of enforcement proceedings facilitates the provision of necessary information in automatic mode within a few seconds without the need for personal interaction with authorized services, state authorities. Moreover, participants in enforcement proceedings can submit applications, petitions, complaints, inquiries within the enforcement proceedings in electronic form, conduct electronic document flow with legal entities, entrepreneurs, and citizens, track the stages of the process of lifting restrictions on leaving Ukraine, interact with the department on various issues remotely, online.

It is proposed to adopt the Law of Ukraine "On the Status of a Private Enforcement Officer, Guarantees of His Activity", which would define the status, powers, tasks, functions, restrictions of activity, the procedure for licensing the activity of a private enforcement officer. The proposed bill stipulates that the coordination of the activity of private enforcement officers is carried out by the National Council of Private Enforcement Officers created at the Ministry of Justice of Ukraine, which is authorized to coordinate all actions of private enforcement officers in Ukraine. At the same time, control and management of private enforcement officers are carried out by a professional public association of private enforcement officers. It is proposed to improve the stages of selection of private enforcement officers: conducting a qualitative assessment and systematization of requirements for private enforcement officers, based on the creation of a professional-personal model; - improving the effectiveness of the institute of personal guarantee and collective responsibility during the granting of status to a private enforcement officer; improving the selection procedure for candidates by developing a system of redistribution of duties among the parties involved in the selection.

Separately, in the Law of Ukraine "On the Status of a Private Enforcement Officer, Guarantees of His Activity", it is necessary to regulate the requirements for applicants who want to engage in enforcement proceedings. An important aspect of the professionalization of private enforcement officers is the publication of performance indicators and achievements. This should be an open register not

only about the private enforcement officer's data but also about his activity, in particular, the amount of money returned/paid, the time frame, and additional information that can demonstrate the competence of the private enforcement officer.

It is substantiated that there is currently a need to review the qualification standards for private enforcement officers and to form a new educational-qualification program Bachelor "Theory and Principles of Enforcement Implementation". In our opinion, after 4 years of bachelor's education, a person acquires practice-oriented skills and knowledge and can work in the system of enforcement proceedings after selection and obtaining a license.

It is deemed advisable in the Law of Ukraine "On the Status of a Private Enforcement Officer, Guarantees of His Activity" to provide for the licensing of the activity of private enforcement officers. Thus, the license of a private enforcement officer is a permit to engage in activities related to the implementation of enforcement measures for executive documents and is issued by the authorized body after completing an internship and evaluation. The authorized body forms and services the State Register of Licenses of Private Enforcement Officers.

Key words: public administration, enforcement proceedings, private enforcement officer, state enforcement officer, civil servant, digitalization of public administration, digitalization of enforcement proceedings, register of enforcement proceedings, licensing of the activity of private enforcement officers, activity of the Ministry of Justice of Ukraine regarding the regulation of enforcement proceedings, reforming the system of enforcement proceedings.

**Список публікацій здобувача
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:**

А. В яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Воробйов О.В. Систематизація наукових підходів до понятійно-категоріального апарату розвитку та реформування системи виконавчого провадження. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 28. С. 55-59. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.28.11>.

2. Воробйов О.В. Теоретичні підходи до систематизації проблем реформування системи виконавчого провадження. *Наукові перспективи*. 2022. № 6 (24). С. 42-56. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-42-56](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-42-56)

3. Воробйов О.В., Корчак Н. М. Теоретичні засади розвитку системи виконавчого провадження в США. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування / Херсонський державний аграрно-економічний університет*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3. С. 36-46. DOI <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.3.5>

4. Воробйов О.В. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/1121/1130>. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.2.17>

5. Воробйов О.В. Теоретичні засади розвитку та удосконалення системи виконавчого провадження в Україні: державно-управлінський аспект. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2023. №4. С. 17–30. URL: <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/71>
<https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-4-17-30>

Б. Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Воробйов О.В. Сучасні світові тенденції реформування системи виконавчого провадження. *Шевченківська весна – 2022: публічне управління*

та державна служба: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 19 квіт. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, О. М. Андрєєвої. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2022. С.47-49.

2. Воробйов О.В. Система органів виконавчого провадження: проблеми функціонування. *Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, 25-26 травня 2022 р.* Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. С. 134-136. URL: <http://lpnu.ua/conferencelink>.

3. Воробйов О.В. Проблеми розвитку системи виконавчого провадження в Україні. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад : матеріали наук.- практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 березня 2022 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т.В. Маматової.* Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 77-80.

4. Воробйов О.В. Закордонний досвід виконання судових рішень та рішень органів державної влади: теоретичні засади. *Трансформація системи публічного управління в умовах воєнного часу: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (3 червня 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл.* Переяслав, 2022. С. 49-52.

5. Воробйов О.В. Професіоналізація системи виконавчого провадження в Україні: основні проблеми. *Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 7-8 черв. 2022 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи.* Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. 460 с.

6. Воробйов О. В. Система державного управління у сфері виконавчого провадження у Литві: досвід для України. *Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць / Яровой Т. С., Дабіжа В. В. та ін. м. Київ, 25 листопада 2022 р.* К.: Університет «Україна», 2022. С. 81-85.

7. Воробйов О.В. Перспективи розвитку державного управління у сфері виконавчого провадження у Нідерландах. *Публічне управління в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуаціях: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (30 листопада 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл.* Переяслав, 2023. С. 33-38. URL: <https://drive.google.com/file/d/1-yiDG39Z4ke3dchoL47jVugtOF0ttb6y/view>

8. Воробйов О.В. Державне управління у сфері виконавчого провадження в Ізраїлі: теоретичні засади. *The 1st International scientific and practical conference "Scientific research in the modern world" (November 9-11, 2022).* Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2022. С. 669-674. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-9-11.11.22.pdf>

9. Воробйов О.В. Система органів виконавчого провадження у Франції. *Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць / Кадлубович Т.І., Савич В.О., Дабіжа В. В. та ін. м. Київ, 22 листопада 2023 р.* К.: Університет «Україна», 2023 р. С. 114-118.

10. Воробйов О.В. Удосконалення процедури відбору виконавців у системі виконавчого провадження. *Mechanisms of Scientific and Technical Potential Development: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference, November 23-24, 2023.* FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, С. 59-59. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/12/Conference-Proceedings-November-23-24-2023-1.pdf>

11. Воробйов О.В. Проблеми цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (16 березня 2023 р.).* Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С.101-104.

12. Воробйов О.В. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської.* Харків : НУЦЗУ, 2023. С. 266-268.

13. Воробйов О.В. Окремі аспекти реалізації нормативно-правових механізмів реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження України. *Складові національної безпеки в умовах воєнного стану. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 09-11 серпня 2023 р.) / Під загальною редакцією доктора наук з державного управління, професорки Гбур Зоряни Володимирівни.* Київ, Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2023. С. 151-155.

ЗМІСТ

ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	30
1.1. Систематизація наукових підходів до питання реформування системи виконавчого провадження.....	30
1.2. Понятійно-категоріальний апарат реформування системи виконавчого провадження.....	53
1.3. Проблеми реформування системи виконавчого провадження в Україні.....	67
Висновки до першого розділу.....	82
РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ СВІТОВИХ МОДЕЛЕЙ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	87
2.1. Сучасні засади реалізації системи виконавчого провадження в США	87
2.2. Інноваційні аспекти державного управління системою виконавчого провадження в країнах Європейського Союзу	105
2.3. Перспективи розвитку моделі виконавчого провадження в Ізраїлі	149
Висновки до другого розділу.....	156
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	160
3.1. Нормативно-правові механізми реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження.....	160
3.2. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні	176
3.3. Механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні.....	189

Висновки до третього розділу	209
ВИСНОВКИ.....	214
Список використаних джерел.....	226
ДОДАТКИ.....	253

ВСТУП

Актуальність проблеми. Забезпечення верховенства права та підвищення конкурентоспроможності національної правової системи є однією з найважливіших умов входження України до Європейського Союзу. Безперечно, треба докладати всіх зусиль, спрямовуючи їх на розвиток та вдосконалення системи правосуддя. В цьому плані не поза увагою залишається і сфера виконання судових рішень, тому що вона надає інвестиційну привабливість нашій країні та зручності для ведення різноманітного бізнесу. Без своєчасного, обов'язкового та належного виконання судових рішень не може бути й мови про високий авторитет судової гілки влади та підвищеної конкурентоспроможності національної правової системи. У зв'язку з цим, протягом кількох років вживаються заходи щодо реалізації кардинальних реформ, які спрямовані на удосконалення системи виконавчого провадження, вирішення проблем та виправленню допущених помилок протягом всього існування системи виконавчого провадження.

У сучасному світі виділяють країни з переважанням приватно-правових засад (Франція, Бельгія, Італія та ін.); країни з привалюванням публічних засад (США, Німеччина, Ізраїль та ін.). Проте, кожна модель має як свої переваги, так і свої недоліки. Спільним у процедурі виконавчого провадження різних країн є заходи стягнення, пріоритетність одних заходів над іншими, а також низка принципів виконавчого провадження; основна відмінність у рівні суддівського контролю за діяльністю виконавців.

Приватно-правова організація примусового виконання характеризується тим, що професія судового виконавця організована на підставі ліцензії, судовий виконавець є вільним професіоналом, що самостійно організує свою діяльність і несе при цьому повну майнову відповідальність за результати своєї роботи. Судовий виконавець за такої моделі організації системи примусового виконання наділяється

повноваженнями від імені держави, що призначається на посаду міністром юстиції та діє в рамках законодавства, що визначає зміст та характер виконавчих процедур. Його діяльність перебуває під контролем суду (спеціального судді з виконання), прокуратури, важливу роль при цьому відіграють професійні організації (об'єднання) судових виконавців

Примусове виконання з привалюванням публічних засад характеризується тим, що судовий пристав-виконавець – посадова особа правоохоронного чи судового органу.

В Україні існує змішана система виконання судових рішень та рішень органів державної влади, де паралельно розвиваються два інститути: державні службовці-виконавці та приватні виконавці. Водночас, на сьогодні внаслідок проблем в реалізації інструментів та механізмів виконавчого провадження виникла об'єктивна потреба у перегляді та удосконаленні системи виконавчого провадження з урахуванням Європейських норм, а також глобалізаційних викликів, впровадження цифрових технологій у всі сфери життя суспільства, воєнних дій.

Питання теоретичних засад реформування системи виконавчого провадження, запровадження та реформування інституту приватних виконавців, цифровізація виконавчого провадження, удосконалення відбору та розвитку кадрів у системі виконавчого провадження, проблеми визначення поняття «виконавче провадження» аналізують українські та закордонні вчені, у тому числі: А. Авторгов [2], В. Афанасьєв [5], С. Белікова [8], Н. Береза [9], В. Болюх [15], Ф. Бортняк [16], О. Бушан [17-18], Р. Вахабов [21], О. Верба-Сидор [22; 23], М. Вінциславська [27], А. Гайченко [48], О. Ганкевич [49], М. Голуб [51], Н. Голубєва [52], Є. Гришко [54], К. Грищенко [55], Б. Гук [56], С. Довженко [62], В. Дьордй [64], С. Дьяченко [65], І. Жукевич [68; 69], Л. Загоруй [70], В. Зальотін [78], І. Зозуля [79], І. Зуєва [80], Р. Ігонін [82], Р. Калінін [84], С. Карпюк [86], М. Кисельов [87], О. Клименко [88], Л. Ковальчук [90], І. Ковбас [91], Є. Когуч [92], С. Корнейчук [94], К. Косяченко [97], С. Кравцов [98], Л. Крупнова [100; 101], І. Кузьміна [102;

103], М. Кулава [104; 105], Ю. Лівар [107], І. Лимар [108; 109], В. Луньова [114], А. Лященко [116], М. Мазіна [117], П. Макушев [118-131], М. Марченко [125; 126], Н. Махиніч [127], І. Мельник [128], А. Мілевська [129], Л. Москвич [133], О. Науменко [136], О. Негодченко [137], Н. Новицька [139], О. Овчаренко [140; 141], О. Олефір [143], Н. Отчак [144], Т. Пашковська [148], Ю. Притика [159], С. Ромашкін [167], Л. Сайко [170], П. Салашний [171], Н. Сергієнко [174; 175], О. Соломко [179; 180], А. Солонар [181], М. Стефанчук [184], А. Товмасян [188], Т. Тодорошко [289], Є. Фурса [197-199], В. Чепурний [204], С. Щербак [212-217] та ін.

Разом з тим, наукові дослідження стосуються юридичного аспекту реформування та удосконалення системи виконавчого впровадження і лише поодинокі дослідження стосуються державно-управлінських аспектів реформування системи виконавчого провадження. Зокрема Є. Гришко аналізує проблеми державного управління у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів влади [54], М. Кулава розглядає міжнародний досвід державного управління взаємодією органів державної виконавчої служби та приватних виконавців [105], О. Посадська звертає увагу на державно-правовий механізм виконання рішень щодо забезпечення охорони прав людини та громадянина засобами примусових дій [153], Д. Сіверін здійснює аналіз зарубіжного досвіду діяльності органів, що здійснюють повноваження, пов'язані із виконанням судових рішень, та його адаптація до вітчизняної правової системи [176]. Водночас, А. Товмасян систематизує проблеми забезпечення належного виконання судових рішень щодо суб'єктів господарювання в Україні з урахуванням державно-управлінського виміру [188].

Питання розвитку та реформування виконавчого провадження за кордоном вивчають: А. Авторгов [3], В.Афанасьєв [5], І. Багнюк [6], А. Волков [29], Ю. Городецька [53], М. Данча [58], А. Іванцова [81], О. Клименко [89], Л. Колобов [93], М. Логвіненко [111; 112], М. Мазіна [117], Є. Мальцева [124], М. Марченко [125], Р. Миронюк [131; 132], В. Налуцишин

[134], О. Овчаренко [142], К. Попов [150], Д. Руденко [169], М. Руденко [168], Л. Самілик [172], Д. Сіверін [176], О. Соломко [180], В. Теремецький [187], А. Фокіна [195], Т. Фоміна [196], О. Чумак [207], Н. Шелевер [209], М. Шупеня [211], С. Щербак [217] та ін.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що на сьогодні виникла об'єктивна необхідність систематизації та розвитку наукових досліджень щодо реформування системи виконавчого провадження з урахуванням державно-управлінського аспекту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Публічне управління в умовах кризових ситуацій: теорія та практика» (номер державної реєстрації: 0124U000045). Внесок автора полягає у розробленні теоретико-методологічних положень та рекомендацій реформування системи виконавчого провадження на підставі системного аналізу світового та національного досвіду, обґрунтуванні механізмів реформування системи виконавчого провадження в сучасних умовах.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад реформування системи виконавчого провадження з урахуванням світового досвіду, обґрунтування пропозицій щодо механізмів запровадження інноваційних шляхів реформування системи виконавчого провадження в Україні.

Для досягнення мети було поставлено такі *завдання*:

- систематизувати наукові підходи до питання реформування системи виконавчого провадження;
- проаналізувати понятійно-категоріальний апарат реформування системи виконавчого провадження;
- виокремити проблеми реформування системи виконавчого провадження;

- здійснити аналіз світових моделей реалізації системи виконавчого провадження;
- розглянути нормативно-правові механізми реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження;
- обґрунтувати сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні;
- запропонувати механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у системі публічного управління у сфері виконавчого провадження.

Предмет дослідження – теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження в контексті дослідження національного та світового досвіду.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження слугували фундаментальні положення науки державне управління та загальнонаукові принципи аналізу суспільних явищ і процесів, а також праці провідних українських та іноземних науковців. Дослідження базувалося на логіко-діалектичному методі пізнання, на основі якого з'ясовано сутність понятійно-категоріального апарату дослідження, у тому числі, понять «виконавче провадження», «реформування», «реформування системи виконавчого провадження» тощо (розділ 1.2). Методи системного аналізу та синтезу, порівняння, абстракції, систематизації забезпечили обґрунтування механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні (розділ 3.3), а також систематизацію наукових підходів до питання реформування системи виконавчого провадження (розділ 1.1), узагальнення проблем реформування системи виконавчого провадження (розділ 1.3.) та наукових підходів до понятійно-категоріального апарату дослідження (розділ 1.2.). Застосування міждисциплінарного підходу дало змогу комплексно проаналізувати становлення та реформування світових моделей виконавчого провадження (розділ 2), виокремити основні моделі виконавчого

провадження, зокрема у США (розділ 2.1.), у країнах Європейського Союзу (розділ 2.2.), в Ізраїлі (розділ 2.3.), а також обґрунтувати сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні (розділ 3.2.), систематизувати нормативно-правові механізми реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження (розділ 3.1.), запропонувати механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні (розділ 3.3.). Системний підхід було використано для обґрунтування механізмів реформування системи виконавчого провадження в Україні (розділ 3.3.).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дисертаційній роботі за результатами дослідження визначені теоретико-методологічні та концептуальні засади реформування системи виконавчого провадження на підставі системного аналізу світового та національного досвіду, запропоновані механізми реформування системи виконавчого провадження в сучасних умовах, зокрема:

уперше:

- для галузі знань публічного управління та адміністрування обґрунтовано механізми реформування системи виконавчого провадження через запровадження приватної моделі виконання рішень суду та інших органів державної влади, прийняття Закону України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», визначення прозорої процедури відбору, оцінювання та ліцензування діяльності приватного виконавця, оприлюднення показників діяльності та досягнень, окреслення ролі професійного громадського об'єднання приватних виконавців у системі виконавчого провадження;

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат дослідження реформування системи виконавчого провадження та запропоновано авторське визначення поняття «реформування системи виконавчого провадження», що відрізняється від існуючого сукупністю істотних змін у системі виконавчого провадження,

який зберігає незмінною основу існуючої структури, метою якого є перетворення системи виконавчого провадження на більш досконалу, прогресивну, ефективну та таку, що відповідає сучасним вимогам розвитку держави та глобалізаційним викликам світового співтовариства;

- узагальнення проблем у національній системі виконавчого провадження через визначення наступних проблем: відсутність науково-обґрунтованої концепції щодо державної інституції, яка буде ефективно та раціонально організовувати, контролювати діяльність державних та приватних виконавців; неналежне забезпечення умов праці державних виконавців; відсутність чітких правил та принципів для приватних виконавців; відсутнє чітке визначення повноважень державних виконавців та забезпечення їх безперешкодної взаємодії з різними державними інституціями; відсутня єдина стратегія реформування системи виконавчого провадження України; відсутність показників результатів діяльності приватних виконавців, що не дозволяє оцінювати якість та ефективність їх роботи; неоднаковий статус державних та приватних виконавців; проблема незахищеності державних виконавців;

- закономірності світових моделей реалізації системи виконавчого провадження, що відрізняється від існуючих наступними аспектами: наявністю загальних принципів та етапів виконавчого провадження; наявністю ефективних механізмів співпраці судових виконавців з органами та інституціями та приватними особами; наявністю чітко регламентованих професійних вимог до судових виконавців; формування дієвих механізмів відповідальності судових виконавців за наслідки своїх дій або бездіяльності; формування механізмів страхування діяльності судових виконавців; існуванням надійної та прозорої системи контролю за судовими виконавцями; наявністю етичних кодексів судових виконавців; формуванням ефективних та незарегульованих механізмів ліцензування судових виконавців;

- основні функції громадської організації приватних виконавців України через визначення наступних функцій, зокрема: розгляд матеріалів про дисциплінарні проступки та накладання стягнення; внесення до уповноваженого органу про зупинення або припинення дії ліцензії або позбавлення ліцензії приватного виконавця; визначення навчальних центрів та організацій освіти з професійного навчання приватних виконавців та їх помічників; затвердження програми та строків проведення професійного навчання; розміщення на власному Інтернет-ресурсі інформації про приватних виконавців; забезпечення виконання приватним виконавцем зобов'язань щодо відшкодування шкоди, заподіяної ним під час виконання своїх посадових обов'язків; прийняття та контроль за виконанням Кодексу професійної етики приватних виконавців України та ін.;

набули подальшого розвитку:

- сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні через запровадження електронного інформаційно-комунікативного сервісу виконавчого провадження, що сприятиме ефективному та результативному виконавчому провадженню, прозорому механізму виконання рішень суду, відповідальності кожного виконавця за свою діяльність;

- узагальнення наукових підходів до питання реформування виконавчого провадження, що надало можливість дійти висновки про відсутність системних досліджень реформування виконавчого провадження з урахуванням світового досвіду;

- систематизація нормативно-правових механізмів реформування сучасної моделі виконавчого провадження, що дало змогу обґрунтувати прийняття єдиного законодавчого документу – Закону України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності».

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що теоретичні положення, висновки, практичні рекомендації дисертації можуть бути використані в діяльності центральних органів державної влади для реформування системи виконавчого провадження на підставі системного

аналізу світового та національного досвіду, запровадження механізмів реформування системи виконавчого провадження в сучасних умовах.

Результати дисертаційного дослідження використано:

- Асоціацією приватних виконавців в результатах обговорення громадських ініціатив щодо запровадження приватної моделі виконання рішень суду та інших органів державної влади через прийняття Закону України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», де передбачити статус, повноваження, завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця, орган державної влади, що регулює діяльність приватних виконавців, етапи відбору та оцінювання приватних виконавців, функції громадської організації приватних виконавців України (довідка від 15.01.2024 № 13/01-14);

- Адвокатським об'єднанням «ДЖАСТЛІКТОРЗ» в результатах обговорення та удосконалення системи виконання рішень суду, запропоновані сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні (довідка від 08.01.2024 № 1-0124).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій наведено теоретичні та методологічні положення і висновки, власні ідеї та розробки автора, що дають змогу вирішити поставлені завдання. Усі теоретичні напрацювання, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, які одержані в ході дисертаційного дослідження, розроблені здобувачем самостійно.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію виконано та обговорено на кафедрі публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Основні ідеї та положення було оприлюднено на наукових конференціях, семінарах та конгресах, зокрема: «Шевченківська весна – 2022: публічне управління та державна служба» (Київ, 19 квіт. 2022 р.), «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (м. Львів, 25-26 травня

2022 р.), «Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад» (м. Дніпро, 4 березня 2022 р.), «Трансформація системи публічного управління в умовах воєнного часу» (м. Переяслав, 3 червня 2022 року), «Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього» (Київ, 7-8 черв. 2022 р.), «Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози» (Київ, 25 листопада 2022 р.), «Публічне управління в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуаціях: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку» (м. Переяслав, 30 листопада 2022 року) «The 1st International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (Toronto, Canada, November 9-11, 2022). «Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць (м. Київ, 25 листопада 2022 р.), «Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах» (м. Ірпінь, 16 березня 2023 р.), «Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика» (м. Харків, 16 березня 2023 р.), «Складові національної безпеки в умовах воєнного стану» (м. Київ, 09-11 серпня 2023 р.).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 19 наукових праць, із них 5 – у наукових фахових виданнях України, 14 тез у матеріалах науково-практичної конференції.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 243 сторінок, із них 195 сторінка основного тексту. Список використаних джерел налічує 227 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

1.1. Систематизація наукових підходів до питання реформування системи виконавчого провадження

Актуальність питання реформування системи виконавчого провадження в Україні зумовлена необхідністю підвищення ефективності виконання судових рішень, забезпечення верховенства права, зміцнення довіри громадян до судової влади, усунення корупційних ризиків та приведення системи примусового виконання рішень у відповідність до європейських стандартів.

Проблеми, що існують у сфері виконавчого провадження, тривалий час залишаються однією з основних перешкод для забезпечення справедливого правосуддя, оскільки без належного виконання судових рішень будь-яка реформа судової системи не може бути визнана ефективною.

В наукових джерелах [зокрема, 108] зазначається про те, що проблеми сфери примусового виконання рішень зазнали якісних змін після ухвалення оновленого законодавства про виконавче провадження, проте низка дискусійних питань у правовій науці залишилася невирішеною. Виконавче провадження є ключовим механізмом реалізації матеріально-правових норм, а рівень фактичного виконання рішень слугує показником ефективності правового регулювання та забезпечення захисту прав в державі. Будь-який цивільний процес має завершуватися саме фактичним виконанням судового рішення, адже саме на цій стадії відбувається реальне відновлення прав та законних інтересів учасників. Визначення місця виконавчого провадження у правовій системі України є необхідною умовою для його якісного вдосконалення та підвищення ефективності механізму примусового виконання рішень. Відсутність чіткої правової концепції щодо правової

природи та ролі виконавчого провадження у системі права України негативно позначається на регулюванні правовідносин, що виникають у процесі примусового виконання судових та інших юрисдикційних рішень.

Таким чином, науковцями звертається увага, що важливим у системі виконавчого провадження є не лише суттєва зміна законодавства, а й чітке визначення механізмів його реалізації.

Слід зазначити, що у нинішніх умовах розвитку держави, яка прагне впровадження європейських стандартів верховенства права в усіх сферах суспільного життя та гарантування прав і свобод людини і громадянина, питання примусового виконання судових рішень набуває особливого значення. Держава через відповідні органи має не лише визначати заходи примусового виконання судових рішень, а й забезпечити функціонування ефективного механізму їх своєчасного та належного виконання. Одним із головних показників рівня дотримання законності є реальне виконання рішень юрисдикційних органів і посадових осіб. Якість примусового виконання судових рішень свідчить про ефективність правового регулювання, адже саме вона впливає на формування правової культури громадян, авторитет судової влади та довіру до державних інституцій. Водночас у стратегічних документах, зокрема в Концепції вдосконалення судочинства відповідно до європейських стандартів, підкреслюється недостатня ефективність чинної системи виконання судових рішень. Крім того, Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях проти України неодноразово фіксував порушення права на справедливий суд, що здебільшого зумовлено невиконанням рішень національних судів. Виконання судових рішень є ключовим критерієм оцінки ефективності всієї судової системи. Водночас рівень виконання рішень судів та інших органів в Україні залишається вкрай низьким. За офіційними даними Міністерства юстиції України, «в країні не виконуються 95% рішень Європейського суду з прав людини та приблизно 70% рішень національних судів». [91].

Водночас, виконавче провадження відіграє важливу роль у системі

органів державної влади.

Зазначена теза підтверджується і тим, що «виконавче провадження відіграє ключову роль у забезпеченні законності, оскільки спрямоване на оперативне та ефективне втілення в життя рішень судів та інших юрисдикційних органів» [144]. Його значення полягає в тому, що воно завершує процес застосування закону, забезпечуючи реалізацію правових норм, які захищають інтереси громадян і юридичних осіб, охороняють власність, довкілля, моральні цінності, гарантують громадську безпеку та визначають порядок здійснення державної влади.

Необхідно зазначити, що поточний етап реформування правової системи України потребує значного перегляду та оновлення великої кількості нормативно-правових актів, а також вдосконалення діяльності більшості правоохоронних, правозахисних і правовідновлювальних органів. Крім того, слід активно впроваджувати міжнародні стандарти та комплексно розвивати законодавство, зокрема в сфері виконавчого провадження, враховуючи високий рівень міграції населення та євроінтеграційний шлях країни [197]. Це передбачає посилене регулювання правовідносин, що містять іноземний елемент.

У зв'язку з цим, удосконалення Закону України «Про виконавче провадження» є важливим кроком на шляху до вдосконалення правової системи країни, оскільки ефективне виконання судових рішень є одним із ключових аспектів правопорядку. Виконавче провадження регулює процедуру виконання судових рішень та інших актів, що підлягають виконанню, і визначає права та обов'язки всіх учасників цього процесу, включаючи судових виконавців, боржників та стягувачів. Однак з часом виникає потреба в удосконаленні цього законодавства для усунення прогалин і підвищення ефективності процесу. Одним із важливих напрямків удосконалення є підвищення прозорості та доступності процесу виконання рішень. У сучасних умовах цифрових технологій доцільно розглянути можливість інтеграції електронних систем у процес виконання. Це включає

можливість подання документів та заявок онлайн, а також моніторинг стану виконання рішення через спеціалізовані портали. Відповідно, необхідно розробити механізми захисту персональних даних та забезпечити належну інформаційну безпеку для усіх учасників виконавчого провадження.

С. Щербак [215] звертає увагу на те, що в останній час процес виконання судових та інших органів рішень зазнав значних змін, а проблеми, що виникають у виконавчому провадженні, стали настільки актуальними, що набули широкого розголосу серед громадян. У зв'язку з цим виникла необхідність систематизувати та детально проаналізувати наявну інформацію про виконавчий процес як з точки зору законодавства, так і з наукової перспективи. Важливо переглянути його сутність та розробити нові підходи до вдосконалення чинного законодавства, що регулює цю сферу, з метою підвищення ефективності та захисту прав і законних інтересів усіх учасників виконавчого процесу.

А.Фокіна [195, с. 283] зазначає, що сучасний етап реформування примусового виконання рішень характеризується удосконаленням процесуальних основ у галузях адміністративного, цивільного та господарського судочинства. Одночасно, значна увага до цього етапу зумовлена введенням в Україні інституту приватних виконавців та оновленням національного законодавства щодо системи виконання рішень у рамках судової реформи.

Таким чином, реформування виконавчого провадження є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності судового захисту, забезпечення належного виконання рішень та створення більш дієвої та конкурентної системи виконання судових актів в Україні.

С. Белікова [8, с. 111-113] вважає, що «результативність реформ у сфері виконання судових рішень в Україні значною мірою залежатиме від рівня підготовки та професійності приватних виконавців, які стали важливою складовою частиною нового механізму примусового виконання рішень» [8]. Дійсно, інститут приватних виконавців був запроваджений для підвищення

ефективності процесу виконання судових рішень і надання більшої гнучкості та доступності цього процесу для громадян і юридичних осіб. Приватні виконавці мають виконувати ту ж саму функцію, що й державні виконавці, проте підхід до їхньої діяльності значно відрізняється, оскільки вони працюють на комерційній основі, а тому їхня мотивація та підхід до виконання рішень можуть бути більш ефективними. Однак успіх цієї реформи безпосередньо залежить від кваліфікації приватних виконавців, їхніх професійних навичок та здатності організовувати виконання рішень, забезпечуючи при цьому дотримання законності та прав осіб, що беруть участь у процесі. Низький рівень підготовки приватних виконавців може призвести до зниження ефективності всього механізму, оскільки некомпетентність виконавців може спричинити затягування процесу виконання рішень, порушення прав сторін та навіть зловживання службовим становищем. Тому важливим є встановлення чітких вимог до кваліфікації приватних виконавців, а також забезпечення належної професійної підготовки, підвищення їхнього рівня знань і практичних навичок через регулярні курси, тренінги та сертифікацію. Водночас необхідно розвивати систему контролю за їхньою діяльністю, щоб забезпечити належне виконання судових рішень і запобігти корупційним проявам та порушенням прав учасників виконавчого процесу. Професійний підхід до виконання рішень також включає уважне ставлення до кожної конкретної справи, врахування індивідуальних обставин і можливість застосування інноваційних методів для швидкого та ефективного стягнення боргів. Лише за умови високої професійної підготовки приватних виконавців можна очікувати, що реформи в сфері виконання судових рішень принесуть позитивні результати та забезпечать належне функціонування правової системи.

На нашу думку, успішність реформ виконавчого провадження безпосередньо залежить від належного кадрового забезпечення, дієвого контролю за роботою виконавців та обов'язковості юридичної

відповідальності, що сприятиме підвищенню ефективності виконання рішень і зміцненню довіри громадян до правозахисної системи.

Наступним аспектом реформування, про який аналізується у наукових джерелах є покращення правового статусу судових виконавців [174; 176]. У даний час судові виконавці виконують численні функції, проте їхній статус не завжди відповідає реаліям. Необхідно переглянути критерії відбору судових виконавців, розширити їх повноваження та відповідальність, а також забезпечити належну кваліфікацію та професійну підготовку. Поряд із цим, варто посилити контроль за їх діяльністю, встановивши чіткі правила щодо перевірки їхньої роботи, що дозволить запобігти зловживанням та корупційним ризикам.

Іншим важливим елементом удосконалення є оптимізація процесу забезпечення виконання рішень у випадку, коли боржник ухиляється від виконання рішення. Однією з проблем є відсутність ефективних механізмів стягнення заборгованості у разі відсутності у боржника матеріальних активів. Враховуючи це, законодавство може бути доповнене новими інструментами, такими як застосування тимчасових обмежень щодо боржника, арешт активів або навіть обмеження на виїзд за кордон. Це дозволить створити додатковий стимул для виконання зобов'язань та знизити рівень ухилення від виконання рішень.

Крім того, варто розглянути можливість спрощення процедур щодо оскарження дій судового виконавця. Система оскарження повинна бути доступною і зрозумілою, щоб кожен учасник процесу мав можливість реалізувати свої права у разі порушення норм закону. Однак важливо також забезпечити, щоб система оскарження не зловживала та не призводила до затягування процесу виконання рішення.

Немаловажним питанням є удосконалення процесу стягнення заборгованості з юридичних осіб, оскільки цей процес має свої особливості. Зокрема, необхідно ввести механізми більш ефективного виявлення та арешту активів підприємств, які ухиляються від виконання судових рішень.

Законодавство може бути доповнене спеціальними нормами щодо взаємодії з банківськими установами та іншими організаціями для покращення процесу стягнення.

Таким чином, аналіз питання реформування системи виконавчого провадження здійснюється в більшості досліджень юристами, ними звертається увага на реформування системи виконавчого провадження, проблем розвитку інституції приватних виконавців, проблеми встановлення контролю за діяльністю приватних виконавців. Реформування системи виконавчого провадження пов'язано з низкою реформ щодо судової системи, а також з урахуванням сучасних тенденцій розвитку світового суспільства.

З точки зору системи публічного управління можна проаналізувати наукові дослідження державних інституцій, які регулюють систему виконавчого провадження.

О. Олефір аналізує [143] особливості роботи виконавчої служби в Україні в умовах судової реформи виявляються через необхідність пошуку нових і більш ефективних підходів до управління системою виконання судових та інших рішень. В рамках сучасного реформування основною метою є розробка інноваційних методів і форм управління цією системою, що дозволять не тільки покращити організаційно-правові засади її функціонування, але й підвищити загальну ефективність практичної діяльності, яка пов'язана з примусовим виконанням рішень. Це передбачає вдосконалення як самих процедур виконання, так і механізмів, які забезпечують їх успішне й швидке втілення в реальність, що в свою чергу має сприяти покращенню правосуддя та забезпеченню виконання рішень на всіх рівнях.

О. Посадська [153, с. 94] аналізує реформи у виконавчому впровадженні і зазначає, що вони є одним із ключових напрямків роботи Державної виконавчої служби України. Одним із важливих аспектів цього процесу є забезпечення високих стандартів та якості виконавчого провадження, що є необхідним для реального забезпечення одного з

основних прав людини – права на справедливий суд. Державна виконавча служба, яка є частиною Міністерства юстиції України, виконує важливу функцію примусового виконання рішень судів та інших органів, застосовуючи відповідні юридичні заходи та дотримуючись встановлених процедур. Рівень виконання судових рішень та рішень інших юрисдикційних органів є одним із основних індикаторів стану правової системи країни, оскільки він безпосередньо відображає ефективність роботи правосуддя та рівень довіри громадян до нього.

Таким чином, діяльність державної виконавчої служби відіграє важливу роль у забезпеченні верховенства права, оскільки ефективне виконання судових рішень є запорукою правової стабільності, захисту прав громадян та дотримання принципу невідворотності юридичної відповідальності.

М. Кисельов аналізує «поняття, мету і принципи нормативно-правового та організаційного регулювання діяльності приватних виконавців» [87]. Науковець звертає увагу, що адміністративно-правове регулювання діяльності приватних виконавців – це процес, у межах якого органи публічної адміністрації та їхні посадові особи здійснюють нагляд і контроль за виконанням делегованих повноважень в частині примусового виконання рішень суду та рішень інших органів. Це відбувається шляхом застосування відповідних адміністративно-правових механізмів, що гарантують законність, ефективність і безперервність виконання таких рішень.

Як підсумок, адміністративно-правове регулювання діяльності приватних виконавців спрямоване на забезпечення належного контролю та правомірності їхньої роботи, що є необхідною умовою для ефективного виконання рішень судів та інших органів у рамках державної правової політики.

А. Солонар, В. Васильєва аналізують «деякі аспекти формування, роботи та розвитку системи приватного виконання судових рішень за

кордоном, особливості впровадження приватного виконання судових рішень в Україні та ефективність реформування цієї системи» [181].

Водночас, Є. Когутич проаналізував тлумачення та структуру принципів контролю за діяльністю приватних виконавців, зокрема різні наукові підходи до розуміння загальних принципів права та принципів контролю; види та класифікації принципів контролю, а також на основі проведених досліджень [92]. У дослідженні [92] представлено авторське бачення системи принципів контролю за діяльністю приватних виконавців в Україні.

Є Когутич зауважив, що таке «принципи контролю за діяльністю приватних виконавців», зокрема, це основні правові норми та підходи, які регулюють порядок та механізми перевірки і нагляду за їхньою діяльністю. Ці принципи забезпечують дотримання законності, ефективність виконання судових рішень і захист прав учасників виконавчого процесу. Вони включають в себе такі елементи, як незалежність виконавців, об'єктивність, прозорість, відповідальність та підзвітність. Основною метою є створення умов для належного виконання судових рішень, запобігання зловживанням та корупційним проявам у діяльності приватних виконавців, а також забезпечення довіри громадян до системи примусового виконання рішень. Принципи контролю включають також регулярну перевірку діяльності виконавців, можливість оскарження їхніх дій, а також забезпечення належної підготовки та кваліфікації приватних виконавців. Вони сприяють формуванню ефективної і справедливої системи виконання судових рішень, що є важливим аспектом правового порядку в країні [92, с. 100].

М. Кулава аналізує «принципи діяльності органів виконавчої системи» і зазначає, що це основні засади, на яких ґрунтується робота органів, що забезпечують виконання судових рішень та інших актів, які підлягають примусовому виконанню. Ці принципи визначають напрямки та правила, за якими повинна діяти виконавча служба, зокрема принцип законності, відповідальності, об'єктивності, прозорості та неупередженості. Вони мають

на меті забезпечити дотримання прав учасників виконавчого процесу, забезпечити справедливість у виконанні рішень, а також попереджати зловживання та корупцію. Принципи діяльності органів виконавчої системи сприяють підвищенню ефективності роботи цих органів, забезпеченню своєчасного та належного виконання судових рішень, що є основою для зміцнення правопорядку і правової держави в Україні. Важливими аспектами є принципи публічності, доступності інформації, а також належного контролю за діяльністю органів виконавчої системи, що допомагає забезпечити належний рівень довіри громадян до цієї інституції [104].

До принципів діяльності органів виконавчої системи відносяться основні засади, що регулюють їх функціонування та забезпечують ефективність, справедливість і законність виконання судових рішень [54; 85]. Серед них виділяються наступні: по-перше, принцип законності – усі дії органів виконавчої системи повинні відповідати законам України, що забезпечує правову визначеність і дотримання прав громадян; по-друге, принцип об'єктивності та неупередженості – органи виконавчої системи зобов'язані діяти без упередженості та надавати рівні можливості всім сторонам виконавчого процесу; по-третє, принцип відповідальності – органи виконавчої системи та їх посадові особи несуть відповідальність за порушення законодавства та неналежне виконання своїх обов'язків; по-четверте, принцип доступності та публічності – виконавчі органи повинні забезпечувати доступність інформації про хід виконання рішень для громадян та інших учасників процесу; по-п'яте, принцип ефективності – діяльність органів виконавчої системи повинна бути спрямована на своєчасне та якісне виконання судових рішень і забезпечення прав громадян; по-шосте, принцип прозорості – усі дії та рішення органів виконавчої системи повинні бути зрозумілими та доступними для громадськості, що дозволяє запобігати корупційним проявам; по-сьоме, принцип незалежності – органи виконавчої системи повинні працювати без зовнішнього втручання, що забезпечує їх об'єктивність і неупередженість при виконанні рішень; по-восьме, принцип

контролю та підзвітності – органи виконавчої системи повинні бути підконтрольні державним та судовим органам, а також підзвітні громадськості. Ці принципи є основою для належної та ефективної роботи органів виконавчої системи України, сприяючи забезпеченню правопорядку та виконанню судових рішень на користь громадян.

С. Ромашкін звертає увагу на те, що наявність приватних виконавців не означає відсторонення держави від виконання рішень публічних органів. Держава здійснює контроль через ліцензування, страхування відповідальності, атестацію та захист прав учасників виконавчого провадження. Для покращення системи необхідна її реорганізація, підвищення ефективності та кодифікація норм у єдиний Кодекс виконавчого провадження. Він має врегулювати статуси виконавців, структуру органів, їхні функції, контрольні механізми, а також матеріальне та кадрове забезпечення [167].

Таким чином, введення інституту приватних виконавців не означає відмову держави від контролю над виконанням судових рішень. Навпаки, держава зберігає за собою ключові функції регулювання та нагляду, щоб забезпечити законність та ефективність виконавчого провадження.

Український науковець Л. Загоруй звертає увагу на те, що діяльність приватного виконавця включає два ключові аспекти. По-перше, він є самофінансованою особою, яка самостійно організовує свою діяльність, не є частиною державного апарату, управляє власним офісом, наймає помічників і оплачуватиме їхню працю за власний рахунок. По-друге, приватний виконавець наділений частиною державних повноважень, що дозволяють йому примусово виконувати рішення. В процесі виконання своїх обов'язків він має право використовувати державні заходи примусу, фактично виконуючи функції службової особи, яка надає публічні послуги [70]. Вважаємо, що можна говорити про двоїстий статус приватного виконавця, що дає підстави розглядати його як службову особу в процесі примусового виконання рішень. Виходячи з цього, можливі два основні напрями розвитку.

Перший – підвищення рівня безпеки під час виконання професійних обов'язків, передбачаючи кримінальну відповідальність за порушення. Другий – удосконалення правової відповідальності приватного виконавця шляхом розширення його цивільно-правової відповідальності відповідно до ст. 1174 ЦК України. У комплексі це сприятиме ефективному виконанню судових рішень, що є важливим елементом принципу верховенства права. Загалом такий підхід до аналізу правового статусу приватного виконавця підкреслює його специфічність, проте ця тема потребує подальшого дослідження.

Н. Береза вважає, що для ефективного створення змішаної системи виконання рішень важливо не лише орієнтуватися на позитивний досвід інших країн, але й враховувати специфічні національні проблеми та особливості України, оскільки ігнорування цих факторів може призвести до зниження результативності реформ у сфері примусового виконання рішень [9].

Окремо слід проаналізувати наукові підходи до проблеми професіоналізму державних та приватних виконавців, визначити складові професіоналізму виконавців. На нашу думку, від професіоналізму та досвіду державних та приватних виконавців залежить якість та ефективність виконання судових рішень та рішень органів державної влади.

Деякі вчені аналізують професійні вимоги до державних та приватних виконавців. Так, Ю. Палєєва та А. Тодорошко звертають увагу на зміни в законодавстві щодо вимог до приватних виконавців [189, с. 140]. Зазначені науковці звертають увагу, що потрібно прирівняти статус та вимоги до державних та приватних виконавців, а також удосконалити професійні вимоги з урахуванням закордонного досвіду [189, с. 140].

С. Дяченко та Д. Завадко зазначають про проблеми, пов'язані з недосконалістю страхування відповідальності приватних виконавців, труднощами в роботі реєстрів, невизначеністю деяких моделей поведінки учасників виконавчого процесу в умовах зведеного виконавчого

провадження, а також питаннями, що виникають під час розгляду справ у суді про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню. Для усунення цих проблем автори пропонують: замінити індивідуальне страхування цивільно-правової відповідальності приватних виконавців на колективне, оновити основні реєстри згідно з принципами, викладеними в основній частині статті, встановити градацію винагороди у зведеному виконавчому провадженні та розширити повноваження суддів у розгляді справ про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню. Реалізація цих кроків, на погляд авторів, сприятиме підвищенню ефективності діяльності приватних виконавців в Україні [65, с. 103].

Натомість Л. Крупнова звертає увагу на те, що держава передала приватним виконавцям важливу частину адміністративно-процедурної діяльності, зокрема практичне виконання принципу обов'язковості виконання рішень. Це є унікальним явищем для України, коли реалізація конституційного принципу лягає на плечі приватних осіб [100, с. 118]. На нашу думку, введення інституту приватних виконавців є спробою підвищити ефективність роботи державної виконавчої служби, надаючи стягувачам альтернативні способи для забезпечення їхніх вимог. Крім того, паралельне функціонування кількох інститутів примусового виконання допоможе знизити рівень корупції в державній виконавчій службі, адже замість дачі хабарів стягувачі зможуть звертатися до приватних виконавців. Приватні виконавці вже сьогодні мають чітко визначений нормативний статус як суб'єкти делегованих повноважень у виконавчому провадженні, що надає їм певну автономність у виконанні юрисдикційних рішень. Водночас важливим напрямком для подальших досліджень залишається питання адміністративної процесуальної правосуб'єктності приватних виконавців, яка є необхідною умовою для ефективного виконання їхніх функцій.

М. Логвиненко та А. Висоцький вважають, що виконання судового рішення є важливою складовою права на справедливий суд. По всій території України судові рішення підлягають обов'язковому виконанню після того, як

вони набирають законної сили. За заявою осіб, на користь яких ухвалено рішення, суд видає виконавчий лист. Виконання цих рішень здійснюється державним виконавцем, який є представником державної влади, тому його завданням є застосування всіх передбачених законодавством заходів для реального впровадження в життя положень Конституції України. Важливість діяльності державних виконавців полягає в тому, що вона сприяє виконанню важливих функцій у державі, зокрема підвищенню ефективності судової системи України, забезпеченню економічної та правової стабільності держави та кожного громадянина. Державний виконавець є посадовою особою та гарантом виконання судових рішень, наділеною широким переліком державно-владних повноважень, а також правом представляти інтереси держави в сфері виконавчого провадження [112].

Професійна діяльність як приватних, так і державних виконавців вимагає високого рівня вимог, які стосуються не тільки професійних знань та навичок, але й психологічних якостей особи, що виконує свої службові обов'язки, зокрема, її комунікативної компетентності. Це є важливою професійною характеристикою, що є невід'ємною частиною комунікативної культури приватних та державних виконавців. [14; 17; 84].

Комунікативна компетенція включає в себе особистісні якості, які дають змогу співробітнику ефективно вирішувати комунікативні завдання, такі як встановлення і підтримка психологічного контакту з різними категоріями громадян, вміння уважно слухати, чітко пояснювати, структурувати та об'єктивно оцінювати отриману інформацію, а також здатність привертати увагу. Крім того, важливі знання соціальних норм, які допомагають фахівцю орієнтуватися в ситуаціях комунікативної взаємодії, а також здатність реалізувати комунікативний план через відповідну поведінку.

Регулярна робота виконавця в системі боржник – стягувач передбачає його участь у напружених конфліктних ситуаціях, де важливо не лише вміти ефективно розв'язувати суперечності, а й забезпечувати виконання судових рішень [102], що провокує високий ризик емоційного вигорання

представників цієї професії.

Таким чином, високий рівень розвитку комунікативної компетентності фахівця дозволяє йому ефективно взаємодіяти в різних конфліктних ситуаціях, що сприяє досягненню поставлених професійних цілей.

Суспільство очікує від державного виконавця високої кваліфікації та досвіду, здатності вирішувати складні юридичні питання і уникати конфліктів. Однак на практиці часто ми стикаємося з недосвідченими працівниками, які тільки розпочинають свою кар'єру і чекають на вказівки щодо правильних дій у конкретних ситуаціях [168].

Тому на сьогодні актуалізується питання формування освітніх стандартів та підготовка державних та приватних виконавців.

Вітчизняний законодавець сформулював приписи, відповідно до якого «державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби є державними службовцями» [75]. На нашу думку, потрібно здійснити ґрунтовний аналіз основних вимог, яким повинен відповідати державний службовець.

Т. Витко, звертає увагу на те, що державний службовець у процесі реформи державного управління має відповідати встановленим вимогам, оперативно реагувати на суспільні виклики, діяти згідно з чинним законодавством та постійно вдосконалювати свою професійну компетентність. За сумлінну працю в органі державної влади та служіння народу України він має право на відповідну оплату праці, що залежить від займаної посади, результатів його роботи, стажу перебування в системі публічного управління та рангу. Крім того, йому повинні бути забезпечені належні умови праці та відповідне матеріально-технічне забезпечення [28, с. 46].

Таким чином, державний службовець є невід'ємною частиною системи державної служби та в перспективі зможе контролювати цей процес через нову інтегровану інформаційну систему управління людськими ресурсами.

Службовець має відчувати ефективність функціонування управління державної служби упродовж своєї професійної діяльності.

Згідно з українським законодавством, державна служба є важливим інститутом, який забезпечує безпосередню участь громадян в управлінні державними справами. Тобто, державна служба передбачає постійну та професійну діяльність, спрямовану на реалізацію владних повноважень органами державної влади.

У чинному Законі України «Про державну службу» визначені «загальні права та обов'язки державного службовця» [73]. До них віднесені, у тому числі: поважне ставлення до особистості, честі та гідності, забезпечення справедливого і шанобливого відношення з боку керівництва, колег та інших осіб; чітке визначення службових обов'язків; формування відповідних умов праці, встановлення оплати праці відповідно до чинного законодавства, визначення пільг та соціальних гарантій; можливість проходження професійного навчання та підвищення кваліфікації; кар'єрне зростання на основі професійної кваліфікації та добросовісного виконання посадових обов'язків; право на членство у профспілках та громадських організаціях (окрім політичних партій); можливість оскаржити дисциплінарне стягнення, звільнення або негативний висновок за підсумками службової роботи у визначеному законом порядку; захист від неправомірних дій з боку державних органів та посадових осіб при повідомленні про порушення законодавства у сфері державної служби; отримання необхідної інформації від державних органів, місцевого самоврядування, підприємств та установ у межах своєї компетенції; вільний доступ до документів, що стосуються проходження державної служби; проведення службового розслідування за ініціативою працівника для спростування необґрунтованих звинувачень тощо.

Державні службовці можуть здійснювати й інші права, що безпосередньо зазначені в положеннях про структурні підрозділи державних органів та посадових інструкціях [61].

Державний службовець може стати компетентним у своїй професії після проходження ретельного навчання та практичного досвіду в конкретній сфері діяльності. Першочергово, це передбачає здобуття необхідних знань, які формуються в процесі навчання та підвищення кваліфікації, що є основою для успішного виконання службових обов'язків. Окрім теоретичних знань, значну роль у становленні компетентності державного службовця відіграють практичні навички, які він набуває безпосередньо під час виконання своїх посадових обов'язків. Це включає здатність ефективно приймати рішення в умовах невизначеності, управляти ресурсами, організовувати робочі процеси, взаємодіяти з колегами, громадянами та іншими учасниками адміністративних процедур [63].

Компетентність державного службовця розвивається не лише завдяки професійному навчанню, а й через досвід роботи в різних ситуаціях, які вимагають застосування знань та умінь. Поступово, з часом, вивчаючи різноманітні аспекти адміністративної діяльності, службовець отримує змогу виконувати свої функції на високому рівні. Важливим чинником є також регулярне вдосконалення навичок через участь у тренінгах, семінарах, курсах підвищення кваліфікації, що дозволяє йому бути в курсі змін у законодавстві та втілювати новітні методи управління. Велике значення також має система наставництва і підтримки з боку більш досвідчених колег, що допомагає молодим державним службовцям ефективно адаптуватися до нових вимог та специфіки роботи в органах державної влади. Таким чином, компетентність державного службовця формується поступово, через поєднання теоретичних знань, практичних навичок, постійного вдосконалення і досвіду, отриманого в процесі виконання службових обов'язків.

Крім того, часто професійну компетентність державних службовців розглядають як глибоке знання своєї сфери, поєднання професійних знань та особистісних якостей, необхідних для самостійної й відповідальної роботи. Вона включає здатність і навички виконання професійних обов'язків, відображає єдність професійної та загальної культури, а також визначає

готовність фахівця ефективно здійснювати свою діяльність.

Як невід’ємна складова професіоналізму, компетентність залежить від умов її реалізації й передбачає опанування відповідних компетенцій. Людина, яка компетентна у певній сфері, має необхідні знання та вміння, що дозволяють їй діяти ефективно. Важливо розглядати професійну компетентність у динаміці, адже вона формується та розвивається в процесі діяльності. [135].

Структура професійної компетентності державних службовців є багатогранною та складною і включає кілька основних складових, що дозволяють ефективно виконувати службові обов'язки та досягати поставлених цілей в управлінні державними справами. Ця структура охоплює теоретичні, практичні та особистісні аспекти, які взаємопов'язані і взаємодіють між собою, забезпечуючи повноцінне виконання функцій державного службовця [166].

Перша складова професійної компетентності — це теоретичні знання, які становлять основу для роботи державного службовця. До цієї категорії входять знання законодавства, нормативно-правових актів, а також політичних, економічних і соціальних процесів, що мають прямий вплив на діяльність органів державної влади. Державний службовець повинен володіти глибокими знаннями з різних галузей права, таких як адміністративне, трудове, фінансове право, а також бути поінформованим щодо поточних змін у законодавстві та адміністративних процедурах. Теоретична підготовка також включає знання етики, стандартів та процедур, необхідних для дотримання вимог служби, а також основи теорії управління та лідерства.

Друга важлива складова — це практичні навички [166]. Вони проявляються у здатності застосовувати теоретичні знання для вирішення реальних проблем і виконання функціональних обов'язків. До практичних навичок відносяться вміння правильно інтерпретувати і застосовувати нормативно-правові акти, організовувати робочі процеси, розробляти

адміністративні рішення, проводити перевірки, аналізувати та оцінювати ситуації, що виникають, а також ефективно взаємодіяти з іншими учасниками адміністративного процесу — громадянами, підприємствами, іншими державними органами. Проблеми, з якими стикаються державні службовці, часто мають непередбачуваний характер, тому необхідність володіти практичними навичками для прийняття швидких і правильних рішень є критично важливою.

Третя складова — це особистісні якості та психологічна готовність. Для успішної роботи державний службовець має володіти такими якостями, як відповідальність, емоційна стійкість, здатність до критичного мислення, організованість, здатність до адаптації в різноманітних ситуаціях, а також комунікативні навички. Важливим є вміння працювати в команді, підтримувати конструктивні стосунки з колегами та громадянами, управляти конфліктами та стресовими ситуаціями. Службовець має бути готовим до постійного самовдосконалення, самоконтролю, а також до ефективного управління часом.

Окрім цього, етична компетентність є невід'ємною частиною професійної компетентності. Державні службовці повинні не тільки дотримуватися законів, але й працювати згідно з етичними нормами, що забезпечує добросовісне виконання своїх обов'язків. Це вимагає високого рівня моральних принципів, чесності, прозорості у прийнятті рішень та безупередженості.

Ще однією складовою є комунікативна компетентність. Вона включає здатність до ефективної комунікації в процесі виконання службових обов'язків. Це вміння будувати конструктивні діалоги з громадянами, іншими державними службовцями, а також належно представляти інтереси держави у різних ситуаціях. У цьому контексті важливою є здатність до ведення переговорів, вирішення конфліктів, а також вміння слухати та розуміти потреби інших осіб.

Нарешті, до структури професійної компетентності державних

службовців слід віднести керівні та управлінські якості, які необхідні для державних службовців, що займають керівні посади. Це вміння ефективно організовувати роботу підлеглих, розподіляти обов'язки, приймати стратегічні рішення, оцінювати ефективність виконання завдань, мотивувати колектив та забезпечувати досягнення цілей організації.

Таким чином, професійність державних виконавців – це система знань, вмінь, навичок, які надають йому можливість виконувати свої професійні обов'язки ефективно та результативно. Водночас, на державних виконавців розповсюджуються інші обмеження пов'язані з проходженням державної служби України, встановлені Законом України «Про державну службу».

Разом з тим, зазначені обмеження не розповсюджуються на приватних виконавці, що ставить в нерівне становища осіб, які виконують однакові професійні обов'язки та мають однаковий результат діяльності.

Щодо професіоналізму приватних виконавців зазначимо наступне.

Перетворення, що були введені в 2016 році через запровадження інституту приватних виконавців, наблизили систему виконання рішень в Україні до європейських стандартів, які вже давно використовуються у багатьох країнах світу. Це нововведення мало на меті покращити ефективність виконання судових рішень та інших актів, зменшити навантаження на державних виконавців і підвищити загальний рівень виконання рішень. Реформа також передбачала створення конкуренції серед приватних та державних виконавців, що повинно було сприяти поліпшенню якості їх роботи. Подібні моделі функціонують вже багато років в таких країнах, як Великобританія, Франція, Польща, Канада, Грузія, Казахстан, Бельгія та інших європейських державах. Водночас існує кілька типів систем виконання рішень, зокрема централізована державна система (Німеччина, Фінляндія), децентралізована приватна система (Литва, Естонія, Бельгія) та змішана модель (Великобританія) [64, с. 282].

М. Логвенко та А. Дігтяр [111, с.172] звертають увагу на те, що запровадження інституту приватних виконавців сприятиме зменшенню

корупційних ризиків і знизить адміністративне регулювання процесу виконання судових рішень. Крім того, можливість примусового виконання рішень у недержавній формі дозволить скоротити терміни їх реалізації, підвищить мотивацію до ефективного виконання та створить реальну конкуренцію в цій сфері. До додаткових переваг науковці відносять зниження витрат державного бюджету, що щорічно йдуть на забезпечення примусового виконання судових рішень, зменшення навантаження на державних виконавців, пришвидшення процесу виконання рішень та підвищення ефективності стягнень за виконавчими документами. Усі ці фактори позитивно позначаються на міжнародному іміджі України.

Український науковець Н. Голубєва зазначає суттєвий розвиток системи виконання рішень завдяки впровадженню інституту приватних виконавців, що забезпечить зменшення навантаження на державних виконавців і сприятиме формуванню ефективної конкуренції. Водночас, Н. Голубєва визначає як пріоритет те, що приватні виконавці звільнені від ряду певних процедур [52, с. 5]. Адже для кожного вкрай важливо, щоб у державі ефективно діяли механізми захисту прав і законних інтересів. Адже нерідко трапляються ситуації, коли через недобросовісність боржника підприємство змушене звертатися до суду, а після отримання виконавчого документа – до органів та осіб, відповідальних за примусове виконання судових рішень.

Погоджуючись з думкою авторів [127], які вважають, що інститут приватних виконавців є останнім, але важливим елементом інституційної системи, що забезпечує захист порушених прав та інтересів фізичних осіб, підприємців, юридичних осіб тощо. Ефективність цього «кінцевого сегмента» правового захисту безпосередньо впливає не лише на фінансове становище суб'єктів господарювання як основи економіки, але й на загальний економічний добробут держави, оскільки ці суб'єкти мають безпосередній вплив на нього [127, с. 98].

На нашу думку, норми законодавства визначають вимоги до діяльності приватних виконавців та задають дуже високу планку до особи в цілому, а

також до професійних знань та вмінь. Крім того, приватний виконавець повинен мати дуже високий рівень соціальної відповідальності, щоб справлятися з широким колом проблем, пов'язаних із здійсненням від імені держави та судової влади правовиконавчих дій.

Проведений аналіз наукової літератури з проблем реформування системи виконавчого провадження дає підстави зазначити, що науковці більше звертають увагу на процеси виконання судових рішень та рішень органів державної влади. Разом з тим, головними аспектами реформування системи виконавчого провадження є інституційна спроможність органів влади забезпечувати прозорість, відкритість та ефективність процедур виконання рішень, професіоналізація державних та приватних виконавців, вимоги щодо фінансової підзвітності державних та приватних виконавців, професійна підготовка виконавців.

Підсумовуючи вищевикладене вважаємо за необхідне класифікувати наукові дослідження щодо питання реформування системи виконавчого провадження.

По-перше, дослідження, які аналізують питання реформування розвитку інституції приватних виконавців, проблеми встановлення контролю за діяльністю приватних виконавців. Реформування у таких дослідженнях аналізується з урахуванням низки реформ щодо судової системи, а також з визначенням сучасних тенденцій розвитку світового суспільства.

По-друге, дослідження, які розглядають систему виконавчого провадження як сукупність державних інституцій, що регулюють ефективність, прозорість, чесність, неупередженість виконання рішень суду та інших рішень органів державної влади.

По-третє, дослідження, спрямовані на аналіз проблем професіоналізації державних та приватних виконавців. На нашу думку, якість та ефективність виконання рішень суду та інших рішень органів державної влади залежить від професіоналізму та досвіду державних та приватних виконавців.

Пропонуємо, професійність державних виконавців розглядати як

систему знань, вмінь, навичок, які надають йому можливість виконувати свої професійні обов'язки ефективно та результативно. Водночас, на державних виконавців розповсюджуються інші обмеження пов'язані з проходженням державної служби України, встановлені Законом України «Про державну службу». Разом з тим, зазначені обмеження не розповсюджуються на приватних виконавці, що ставить в нерівне становища осіб, які виконують однакові професійні обов'язки та мають однаковий результат діяльності.

Ураховуючи важливість проблематики професіоналізації державних службовців, до яких належать і державні виконавці, необхідно наголосити, що діяльність на державній службі пов'язана з постійним аналізом подій, що відбуваються, прийняттям рішень, вона є розумовою за природою. А реалізація управлінських рішень, дотримання норм права, конкретні дії державних службовців виступають лише проявом результатів постійної розумової роботи.

По-четверте, дослідження з питання професійної освіти державних та приватних виконавців та формування освітнього стандарту підготовки таких фахівців. Так, юридична освіта дає лише основи діяльності будь-якого юриста та державного службовця, а державному (приватному) виконавцю потрібні ще додаткові спеціальні знання, вміння, навички та практико-орієнтоване навчання. Отож питання формування освітніх стандартів та підготовка державних та приватних виконавців за спеціально розробленими освітніми стандартами наразі набувають беззаперечної актуальності.

По-п'яте, дослідження з проблематики нормативно-правового врегулювання інституту виконавчого провадження. У таких наукових доробках звернуто увагу на те, що норми законодавства визначають вимоги до діяльності приватних виконавців та задають дуже високу планку до особи в цілому, а також до професійних знань та вмінь. Крім того, приватний виконавець повинен мати дуже високий рівень соціальної відповідальності, щоб справлятися з широким колом проблем, пов'язаних із здійсненням від імені держави та судової влади право виконавчих дій.

По-шосте, дослідження, присвячені комунікативним компетенціям державних та приватних виконавців. Так з'ясовано, що ключовим аспектом діяльності виконавців є взаємодія з людьми, що відносить її до суб'єкт-суб'єктної діяльності, де процес досягнення цілей відбувається в межах системи "людина – людина". Успішність такої роботи значною мірою залежить від уміння ефективно і професійно організувати комунікацію. Професійна діяльність виконавця відзначається великою різноманітністю, численними діловими та міжособистісними контактами як у межах організації, так і поза нею, а також швидкими змінами ситуацій та широким спектром виконуваних завдань. У таких умовах можна виокремити основні комунікативні компетенції, важливі для державних (приватних) виконавців: здатність швидко налагоджувати контакти з новими людьми, уміння викликати довіру і схилити до співпраці, вміння адаптувати стиль спілкування відповідно до психологічного стану та індивідуальних рис співрозмовника, здатність чітко і впевнено відстоювати свою точку зору, здатність вживатися в роль і змінювати її, вміння слухати, тактично переводити розмову на важливі питання, а також переконувати у своїй правоті і досягати поставлених цілей.

Проведений аналіз сучасних наукових публікацій дають підстави зазначити, що на сьогодні відсутні системні дослідження з реформування інституту виконавчого провадження в Україні з урахуванням сучасних викликів воєнного часу, глобалізаційних небезпек, запровадження цифровізації у всі сфери сучасного життя суспільства, а також відповідно до вимог сучасного європейського законодавства.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат реформування системи виконавчого провадження

Нещодавно в Україні було суттєво оновлено нормативно-правову базу, яка регулює процедури виконавчого провадження. Однак, ці зміни не

призвели до значного покращення ефективності виконання рішень. Тим не менш, забезпечити повний захист прав і законних інтересів неможливо без механізму примусового виконання судових рішень та інших актів державних органів. Результативність виконавчої діяльності в першу чергу залежить від обраної законодавцем моделі примусового виконання. У світовій практиці існує безліч ефективних моделей виконання, і вибір кожної з них визначає особливості виникнення, реалізації та завершення правовідносин, пов'язаних з примусовим виконанням актів державної влади. Важливим аспектом у виконанні рішень є ефективність інституцій, які здійснюють цю діяльність, а також регламентованість процедур виконання у чинних нормативно-правових актах.

В цілях даного дисертаційного дослідження проаналізуємо існуючі підходи до визначення поняття “виконавче провадження” та сфокусуємо увагу на ключових законодавчих його чинниках.

Відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» «виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) - сукупність дій визначених у цьому Законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, цим Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону, а також рішеннями, які відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню» [72, ст.1].

Виходячи з попереднього визначення слід наголосити, що виконавче провадження – це комплекс процесуальних та фактичних дій спеціалізованого державного органу або спеціально уповноважених осіб, спрямованих на примусове виконання таких, що вступили у законну чинність документів.

Таким чином, український законодавець визначає виконавче провадження за допомогою двох ознак: порушення суб'єктивних прав

(матеріальна умова) та настання правових наслідків у вигляді звернення до суду за захистом порушених прав (процесуальна умова). Це означає, що настання процесуальних наслідків для порушника може статися лише після звернення за судовим захистом особи, права та законні інтереси якої було порушено.

Крім того, виконавче провадження можна розглядати як встановлену законом процедуру примусового виконання рішень юрисдикційних органів, спрямовану на забезпечення реального захисту законних інтересів, а також відновлення порушених або оскаржених суб'єктивних матеріальних прав. У процесі виконання таких рішень захищені законом інтереси або матеріальні права набувають практичної реалізації через застосування визначених законодавством механізмів державного примусу. [67].

Водночас, виконавче провадження є етапом здійснення суб'єктивного матеріального права, яке існує незалежно від цього процесу і не обмежується ним ні в часовому, ні в змістовному вимірі [10, с. 130].

Разом з тим, виконавче провадження в першу чергу спрямоване на захист прав суб'єкта, тому деякі науковці розглядають його як невід'ємну частину цивільного процесу. Це пояснюється тим, що головна мета правосуддя – забезпечення захисту прав і законних інтересів – може бути повністю реалізована лише на стадії виконання судового рішення.

Виконавче провадження можна аналізувати як форму юридичної діяльності, яка відбувається поза межами судового процесу і здійснюється уповноваженими виконавчими органами. Вона спрямована на примусове виконання або реалізацію рішень юрисдикційних органів на підставі виконавчих листів та інших виконавчих документів у визначеному законом порядку. Основною метою цього процесу є відновлення та захист порушених матеріальних прав і законних інтересів. [96; 97].

Ми підтримуємо думку про те, що виконавче провадження є цілісною, системно організованою правовою структурою, а не просто сукупністю різномірних норм та інститутів. Його єдність забезпечується спільністю

предмета правового регулювання, що об'єднує всі його елементи. Якби ця однорідність була відсутня, це означало б, що норми та інститути виконавчого провадження регулюють несумісні між собою суспільні відносини: як цивільно-процесуальні, що виникають на завершальному етапі судового процесу, так і ті, що виходять за межі цивільного процесу. [203].

Разом з тим, поняття виконавче провадження можна розглядати як специфічний механізм ексекватури, тобто процес примусового виконання судових рішень та актів інших органів і посадових осіб, які наділені законом повноваженнями зобов'язувати учасників майнових відносин передавати грошові кошти чи інше майно іншим суб'єктам (громадянам, організаціям або до відповідних бюджетів), виконувати певні дії на їхню користь або утримуватися від вчинення певних дій. Це діяльність, що регулюється нормами спеціального законодавства та здійснюється уповноваженими органами з метою примусового виконання судових та інших рішень [174; 175].

Слід зробити акцент на тому, що виконавче провадження – це процесуальна діяльність виконавців та інших учасників правовідносин, що виникає під час виконання судових виконавчих листів та інших виконавчих документів із застосуванням заходів державного примусу [94].

Проведений аналіз наукових підходів до визначення поняття виконавче провадження дає підстави зазначити, що існує багато різноманітних підходів до визначення цього явища. Разом з тим, узагальнюючи ці підходи ми дійшли висновки про те, що виконавче провадження здійснюється задля громадян України та захисту їх законних прав й інтересів, виконується на професійній основі і має відповідний порядок, який врегульовано чинним законодавством.

Науковий аналіз існуючих підходів для розкриття сутності виконавчого провадження на понятійно-категоріальному рівнях потребує врахування його цільової спрямованості. Саме виконавче провадження забезпечує досягнення матеріально-правової мети юрисдикційної діяльності. Її досягнення слугує

основою для оцінки ефективності та дієвості правового захисту в цілому. Помилки, допущені під час виконавчого провадження, можуть не тільки звести нанівець всю правоохоронну діяльність із захисту конкретних прав, свобод та законних інтересів, а й призвести до протилежного результату – порушення суб'єктивних матеріальних прав і законних інтересів суб'єктів правовідносин.

При цьому законодавство про виконавче провадження як комплекс нормативно-правових актів не слід змішувати із сукупністю норм, що регулюють матеріальні відносини між сторонами вирішеної справи судом.

Матеріальні відносини, на основі яких розпочинається виконавче провадження, регулюються різними галузями права. Вони включають відносини, що є частиною цивільного права, оскільки ґрунтуються на принципі рівності учасників і охоплюють як майнові, так і немайнові відносини за участю як громадян, так і юридичних осіб. До приватноправових відносин можна віднести, зокрема, ті, що виникають під час виконання судових рішень, такі як відносини, пов'язані із задоволенням вимог громадян за заподіяну шкоду здоров'ю або життю, питання виплати вихідної допомоги та заробітної плати працівникам за трудовими договорами, компенсації за авторськими контрактами, стягнення аліментів та компенсації моральної шкоди тощо. Усі ці відносини мають цивільно-правовий характер [18; 24].

По-друге, це відносини, які є частиною предмета матеріального публічного права, це організаційно-управлінські відносини, що виникають між приватними особами та державою через публічні органи, і базуються на принципах влади та підпорядкування. У цьому випадку йдеться про відносини між боржником та уповноваженими органами, які виникають через невиконання обов'язку сплати обов'язкових платежів до державного бюджету та позабюджетних фондів [6].

Отже перелічені вище матеріальні відносини реалізуються у межах виконавчого провадження, яке здійснюється властивими йому принципами

та методами. Звертаємо увагу, що у ході виконавчого провадження відповідні органи публічної влади здійснюють примусову реалізацію матеріальних правовідносин між учасниками спору, вирішеного судом. З зазначеного моменту ці відносини незалежно від підстави їх виникнення стають публічними (процесуальними) правовідносинами.

За справедливим зауваженням окремих авторів, виконавчий процес у суспільстві сприймається як постійний процес реформування, який може бути як поступовим, так і консервативним, і зовні (для звичайних громадян) виявляється у вдосконаленні інституційних та організаційних структур, у впровадженні більш суворих процесуальних заходів, спрямованих на забезпечення виконання рішення боржником, а також у кардинальній зміні моделі виконання, що нині представлена як державними, так і приватними органами виконання [215, с. 186-187].

Миттєвий розгляд справи в суді та негайне виконання судового рішення є основою якості правосуддя – це ключовий принцип рішень Європейського суду з прав людини, які після ратифікації Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стали обов'язковими для виконання в Україні. Успішність та результативність роботи виконавчих органів щодо захисту прав громадян і держави під час виконання судових рішень визначають їх ефективність і вплив на зміцнення законності в цій галузі [163, с. 4].

Таким чином, ефективне правосуддя передбачає не лише швидкий розгляд справ у суді, а й своєчасне виконання судових рішень, де роль виконавчих органів є ключовою у забезпеченні захисту інтересів громадян і держави, оскільки ефективне виконання судових рішень сприяє зміцненню законності. Водночас, дієвість судової системи напряму залежить від правильної організації роботи виконавчих органів, що впливає на реальне забезпечення прав громадян та держави.

Науковці зазначають, що історично сформувалися дві основні моделі організації органів примусового виконання. Перша передбачає їхню

інтеграцію в судову систему, де вони функціонують у межах судового процесу. Друга – їх включення до структури виконавчої влади. Зважаючи на складну й багатогранну правову природу виконавчого провадження, воно одночасно є частиною як цивільного та арбітражного процесів, так і сфери діяльності органів виконавчої влади [25, с. 14]. Таким чином, ми будемо у дослідженні аналізувати ці форми виконавчого провадження з урахуванням сучасного розвитку держави.

Вочевидь, і ми в цьому переконані, особливість правової природи виконавчого провадження обумовлює розуміння об'єкту виконавчого процесу як комплекс виконавчого процесуального законодавства, інших нормативних актів, правотворчої діяльності, правозастосування, а також інших явищ і процесів правової практики, вивчення яких є необхідним для обґрунтування та аргументування правильності висновків, положень, категорій, понять і закономірностей науки виконавчого процесу [212, с. 76].

Своєю ж чергою, і на цьому наголошує вітчизняний законодавець, примусове виконання рішень здійснюється органами державної виконавчої служби (державними виконавцями), а у випадках, передбачених Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», – також приватними виконавцями, чий правовий статус і порядок діяльності визначені законодавством [75, ст. 1].

Поділяємо позицію тих науковці, які вважають, що система взаємовідносин у виконавчому провадженні є неоднорідною. Правовідносини у цій сфері поділяються на різні типи: ті, що пов'язані з виконанням судових рішень, проходять під наглядом суду та за його безпосередньої участі, мають процесуальний характер. Водночас правовідносини, що впливають із відносин влади, підпорядкування та субординації виконавців щодо їхніх вищих органів і посадових осіб, а також ті, що стосуються виконання рішень несудових органів та інших установ, є адміністративно-правовими [5, с. 43].

Цілком прийнятним є твердження щодо виникнення у виконавчому провадженні чотирьох видів правовідносин: це правовідносини, що виникають у процесі примусового виконання, де ключову роль відіграє виконавець; правовідносини, що включають участь керівних посадовців органу примусового виконання; правовідносини, пов'язані із судовим контролем у виконавчому провадженні, в яких усі правові зв'язки формуються за участю суду; а також правовідносини за участю інших органів та установ, що здійснюють виконання юрисдикційних актів [142, с. 77].

Таким чином, у сфері виконавчого провадження можна назвати такі види правовідносин:

- матеріальні, що пов'язують боржника та стягувача, якими здійснюється виконавче провадження. Ці правовідносини можуть бути різної галузевої власності: цивільні, трудові, сімейні, податкові та інших.;

- процесуальні, що складаються в процесі виконавчого провадження за участю суду. Дані відносини є предметом різних процесуальних галузей права: цивільні процесуальні правовідносини, арбітражні процесуальні правовідносини, адміністративні судочинні правовідносини;

- процедурні, що складаються між виконавцем та сторонами виконавчого провадження – боржником та стягувачем. Ці правовідносини є ядром виконавчого провадження та відповідають основним ознакам адміністративних правовідносин.

Звертаємо увагу, що з огляду на специфіку виконавчого провадження, навіть за відсутності безпосередньої участі боржника та стягувача виникають правовідносини у різних галузях права: цивільні правовідносини між виконавцем і третіми особами щодо майна, адміністративні відносини за участю керівних посадовців органу примусового виконання тощо [132, с. 56].

Аналіз наукових підходів до визначення поняття “виконавче провадження” та беручи за основу вітчизняні законодавчі приписи (або

положення), можна виокремити певні риси (ознаки) виконавчого провадження. Зокрема:

по-перше, це сукупність процесуальних дій, спрямованих на примусове виконання рішень судів та інших уповноважених органів;

по-друге, це правовий механізм, який забезпечує реалізацію рішень, ухвалених у межах судового чи іншого юрисдикційного процесу, шляхом застосування заходів примусового виконання до боржника;

по-третє, особливий вид правовідносин, що виникають між державними або приватними виконавцями, боржниками, стягувачами та іншими зацікавленими особами з метою належного виконання рішень у визначеному законом порядку;

по-четверте, це процес, спрямований на реалізацію виконавчих документів, зокрема рішень судів, постанов у справах про адміністративні правопорушення, актів нотаріусів, трудових комісій та інших уповноважених органів.

З точки зору публічного управління виконавче провадження є складовою механізму державного примусу, спрямованого на забезпечення реального виконання рішень судових та інших юрисдикційних органів. Воно виступає як спеціальна адміністративна процедура, що регулюється нормами права і здійснюється органами примусового виконання, зокрема державними та приватними виконавцями, під контролем відповідних державних установ. У цьому контексті виконавче провадження є інструментом державного управління, що гарантує дотримання законності, правопорядку та захисту прав і свобод громадян, юридичних осіб та інших суб'єктів правовідносин. Воно включає комплекс управлінських рішень, організаційних заходів та юридичних дій, спрямованих на забезпечення ефективного виконання судових рішень та інших актів, що мають обов'язкову силу. Виконавче провадження також передбачає взаємодію різних державних органів та установ, сприяє підтримці балансу між приватними та публічними

інтересами, а також спрямоване на утвердження принципу невідворотності виконання рішень у правовій системі.

На даному етапі дослідження проаналізуємо підходи до визначення поняття «реформа».

Реформа — це процес цілеспрямованих змін у певній сфері суспільного життя, що здійснюється з метою її покращення, модернізації або пристосування до нових умов. Вона може охоплювати різні аспекти державного управління, економіки, права, соціальної політики, освіти, охорони здоров'я та інших галузей. Реформа зазвичай ініціюється державними органами, політичними лідерами або громадськими інститутами у відповідь на виявлені проблеми, необхідність підвищення ефективності функціонування системи або адаптацію до сучасних викликів [99].

Процес реформування включає аналіз існуючої ситуації, розробку стратегічних напрямів змін, прийняття відповідних нормативно-правових актів та їх практичну реалізацію. Він може відбуватися поступово або мати радикальний характер залежно від обраного підходу, рівня суспільної підтримки та ресурсів, необхідних для впровадження змін. Успішне проведення реформи потребує залучення широкого кола зацікавлених сторін, ефективного планування, фінансування, моніторингу результатів та коригування відповідно до виявлених недоліків або нових обставин.

Реформа може бути частковою, коли зміни стосуються окремих елементів системи, або комплексною, коли трансформації охоплюють фундаментальні аспекти та вимагають перегляду існуючих принципів і механізмів. Її результати можуть проявлятися як у короткостроковій перспективі, так і через тривалий період, залежно від глибини змін та рівня їх впровадження. Основною метою будь-якої реформи є підвищення ефективності, справедливості, прозорості та стабільності тієї сфери, в якій вона проводиться, що зрештою має позитивно вплинути на розвиток суспільства та держави в цілому.

Реформа означає комплекс політичних заходів у суспільстві, які спрямовані на зміну окремих елементів політичної системи або часткову корекцію їхнього функціонування, при цьому не порушуючи основні принципи соціально-політичного устрою [206, с. 146].

Основні характеристики поняття «реформ» включають:

1. зміни, які передбачають перехід об'єкта в новий якісний стан, активні еволюційні процеси [14; 190, с. 165];

2. значні трансформації в механізмі функціонування об'єкта, можливу зміну основних принципів, що призводить до нового результату та створення нового об'єкта, або, в більш широкому розумінні, перехід об'єкта в новий якісний стан [206, с. 146];

3. орієнтація на прогресивний розвиток суспільства при збереженні певних соціально-політичних, економічних чи ідеологічних структур та інститутів [193, с. 481; 194, с. 548];

4. акцент на діяльності, що спрямована на досягнення позитивних цілей, і трансформаційному характері змін [4, с. 352];

5. оновлення окремих складових існуючої суспільної системи без її повного руйнування [186, с. 113];

6. головна роль реформ у забезпеченні стабільності суспільного розвитку через передбачувані зміни та ефективні нововведення, які не призводять до деструктивних порушень існуючого порядку [182, с. 458].

Таким чином, реформа – це сукупність етапів, спрямованих на зміну, удосконалення, модернізацію певних процесів в системі публічного управління, життєдіяльності суспільства, держави.

Тепер проаналізуємо наукові дослідження до визначення поняття «реформування».

Існують різні підходи до визначення поняття «реформування». Зокрема, реформування:

1. визначається легітимністю перетворень, що є важливою умовою цивілізованого проведення реформ [20, с. 77];

2. є явище зміни існуючої системи з збереженням її основних принципів [181];

3. є наслідком дій суб'єктів перетворень, пов'язаних з прогресивними змінами в суспільстві і має еволюційний характер розвитку [85, с. 22-23];

4. означає зміну суспільного устрою або соціального інституту через управлінські структури з чітким усвідомленням мети перетворення [200, с. 591];

5. включає перетворення змісту окремого соціального (політичного, економічного, культурного) об'єкта без зміни його форми або зміни форми без зміни змісту [10];

6. є суттєвою зміною, спрямованою на «покращення» ситуації [115, с. 69];

7. означає перебудову, зміну або перетворення чогось, яке здійснюється переважно через законодавчі заходи [178, с. 347];

8. є комплексним процесом, що включає програму дій для вирішення системних проблем і спрямований на уникнення їхнього виникнення в майбутньому, включаючи перетворення в органах виконавчої влади [106];

9. є складною, динамічно організованою системою з такими характеристиками, як цілеспрямованість, структурність, ієрархічність та зв'язок із зовнішнім середовищем [60, с. 84];

10. відбувається через реформу (реформи), яка передбачає чітке усвідомлення мети, але не обов'язково включає кардинальні зміни системи [50, с. 12];

11. є умисним задумом і дією, що повинна призвести до позитивних результатів [14, с. 30].

Реформування — це складний, багатоетапний процес, спрямований на зміну чи вдосконалення певних елементів суспільної, політичної, економічної чи соціальної системи з метою їхнього покращення та адаптації до нових умов. Це процес, що включає прийняття обґрунтованих рішень, розробку програм, організацію заходів, а також реалізацію змін, які можуть

охоплювати як окремі аспекти функціонування системи, так і її фундаментальні складові. Реформування є важливим інструментом розвитку, оскільки воно дає змогу адаптувати існуючі структури та інститути до змінюваних умов, забезпечуючи таким чином ефективність і стабільність функціонування суспільства.

Однією з основних характеристик реформування є його цілеспрямованість. Реформа передбачає чітке визначення мети, яку потрібно досягти, а також стратегії та способів досягнення цієї мети. Це не просто зміни, що відбуваються випадково чи спонтанно, а планомірний процес, в якому важлива кожна деталь і кожен крок на шляху до запланованих змін. Важливим аспектом є також легітимність реформ, оскільки будь-яке реформування потребує підтримки з боку суспільства та органів влади для того, щоб бути ефективним і не викликати опору з боку тих, хто може постраждати від змін.

Реформування може мати різні форми. Це можуть бути зміни в законодавстві, удосконалення управлінських структур, зміни в економічних або соціальних політиках, адаптація до нових технологічних, культурних чи політичних умов. Однак, незважаючи на різноманітність форм, реформування завжди спрямоване на досягнення певного прогресу. Воно може бути еволюційним, тобто поступовим, або радикальним, коли змінюється велика кількість аспектів або навіть сама основа існуючої системи.

У рамках реформування змінюється не лише окремі елементи чи механізми системи, а й підходи до її функціонування, управлінські стратегії та навіть самі принципи взаємодії інститутів. Водночас реформування не передбачає кардинальних змін, які можуть призвести до зламу існуючої структури; навпаки, воно зазвичай націлене на збереження стабільності й забезпечення безпеки суспільства, адже більшість реформ є частковими змінами, що відбуваються в межах існуючих основ.

Процес реформування вимагає ретельного аналізу ситуації, оцінки ризиків та можливих наслідків. Для ефективної реалізації реформ необхідно враховувати не тільки потреби та інтереси певних груп, а й загальні інтереси суспільства, що гарантує збалансований підхід до змін і дає можливість уникнути негативних наслідків. Важливим елементом є також постійний моніторинг результатів реформ, що дозволяє вчасно коригувати дії та покращувати стратегію їх реалізації.

Таким чином, реформування є важливим інструментом розвитку суспільства, що дозволяє здійснювати адаптацію до змінюваних умов без руйнування основних структур і принципів існуючої системи, сприяючи її стабільності та прогресивному розвитку.

Отже, реформування системи виконавчого провадження з точки зору системи публічного управління є важливим процесом, спрямованим на удосконалення механізмів виконання рішень судів, органів влади та інших компетентних установ, що забезпечує належне виконання правових норм у суспільстві. Виконавче провадження є частиною судової та адміністративної системи, однак в його основі лежать публічні інтереси, оскільки мова йде про забезпечення справедливості та законності в суспільстві. У рамках системи публічного управління реформування цієї системи має на меті створення більш ефективного, прозорого, доступного та справедливого механізму для реалізації прав і обов'язків громадян та юридичних осіб.

Реформування системи виконавчого провадження з точки зору публічного управління є невід'ємною частиною загального процесу модернізації державного управління. Це процес, що передбачає як вдосконалення законодавства і технологій, так і професіоналізацію кадрів, спрямований на підвищення ефективності, прозорості та доступності виконання судових рішень, що в кінцевому рахунку має позитивно позначитися на довірі громадян до системи правосуддя та інститутів державної влади в цілому.

1.3. Проблеми реформування системи виконавчого провадження в Україні

Необхідне та вчасне виконання виконавчих документів, що видаються на основі судових рішень, ухвал, приписів і постанов у цивільних та адміністративних справах, а також вироків і постанов у кримінальних справах, які стосуються майнових стягнень, а також інших постанов органів державної влади, безумовно, залежить не тільки від платоспроможності та законслухняності боржників, а й від професіоналізму та компетентності судових виконавців.

Поділяємо думку тих науковців, які стверджують, що модернізація та удосконалення системи виконавчої влади потребують ґрунтовного аналізу адміністративно-правових механізмів, що застосовуються для впорядкування різних аспектів владнорозпорядчої діяльності. Це стосується і сфери виконання судових рішень та рішень інших органів, яка останнім часом зазнала істотних змін у законодавстві. Зокрема, запровадження інституту приватних виконавців стало чинником переходу від централізованої до комбінованої моделі виконавчого провадження, що значною мірою позначилося на особливостях її адміністративно-правового регулювання [101, с. 126].

Так, виконавче провадження є завершальним етапом більшості справ у приватноправових суперечках в межах цивільного процесу, а також у випадках, передбачених законом, в інших правових відносинах. З моменту здобуття незалежності Україна продовжує інтегрувати європейську правову практику, зокрема передачу деяких функцій держави приватним особам та органам (наприклад, приватним адвокатам, нотаріусам, третейським судам). Це кардинально відрізняється від практики Радянського Союзу, де всі адміністративні послуги надавали лише державні органи та установи. Однією з новинок в українській правовій системі стало впровадження інституту приватних виконавців [169].

У процесі формування розвиненого громадянського суспільства в Україні постає потреба в удосконаленні публічного управління у всіх сферах діяльності. Водночас, неефективність чинної системи виконавчого провадження, відсутність належного реєстру боржників, а також законодавчі мораторії, що унеможливають виконання цивільних позовів щодо державних установ і підприємств, призвели до проблем із своєчасним та належним виконанням судових рішень та рішень інших органів. Це стало однією з причин зниження авторитету судової влади. Окрім цього, виконавча служба України стикається з іншими актуальними викликами. Одним із факторів нинішнього стану системи є те, що законодавство про виконавче провадження було ухвалене ще за радянських часів у межах іншої соціально-економічної моделі держави. Додатковим чинником є недостатня увага наукової спільноти до питань реформування виконавчої служби [143].

Погоджуємося з тим, що основною ознакою демократичного суспільства та правової держави є можливість людини вільно та ефективно реалізовувати свої права і свободи. Сьогодні це вважається незаперечним принципом сучасного цивілізованого розвитку. Важливу роль у правовому забезпеченні цього процесу відіграє адміністративне право, адже воно є ключовим інструментом функціонування публічної влади, спрямованим на захист прав і свобод громадян шляхом виконання законів та інших нормативно-правових документів країни. Правова держава передбачає не лише запобігання порушенням законодавства та прав людини, а й створення механізмів для їхнього відновлення. Кожен громадянин повинен відчувати себе під захистом держави, а забезпечення цього захисту значною мірою покладається на судову владу. Без гарантій своєчасного та належного виконання судових рішень і рішень інших державних органів ефективність діяльності судів і відповідних установ втрачає будь-який зміст. [119, с. 66-67].

Позитивні та негативні риси української системи державної виконавчої служби, а також незадовільний стан її функціонування у процесі виконання судових рішень та рішень інших органів є актуальною проблемою в сфері

управління в Україні. Неefективність цієї служби підтверджується офіційною статистикою Міністерства юстиції України. Протягом своєї діяльності в незалежній Україні Державна виконавча служба не змогла досягти рівня виконання рішень, який притаманний розвиненим країнам Європи та США (близько 80%). Така ситуація є неприпустимою, оскільки без належного виконання рішень діяльність суду втрачає будь-який зміст. Це підриває довіру до влади, порушує принципи законності, дезорганізує роботу державного апарату та, що найважливіше, знижує довіру громадян до органів влади та їх віру в справедливість. Незважаючи на ефективність судових органів, за умов недосконалості процесу виконавчого провадження, рішення залишаються лише на папері [153, с. 95].

На наш погляд, та з огляду на нагальну потребу реформування вітчизняної системи виконавчого провадження, першочергового завдання набуває розв'язання проблеми наукового обґрунтування інституційного її розвитку. Переконані, що саме глибока реформа, а не поверхнєве оновлення системи виконавчого провадження, дозволить ефективно та раціонально організувати й контролювати роботу державних та приватних виконавців, сприяти підвищенню їхньої професійної кваліфікації, а також виявляти випадки неетичної поведінки тощо.

На думку А. Буцан, один з основних чинників, що негативно впливає на низьку ефективність виконання рішень судів та інших органів влади, полягає в недостатньому забезпеченні належних умов праці для державних виконавців та низькій популярності цієї професії [17].

Є. Когутич зазначає, що у вивченні контролю за роботою приватних виконавців ключову роль відіграють принципи. Ці принципи становлять фундаментальну категорію не лише в юридичній сфері, а й у всіх гуманітарних та природничих науках. Дійсно, у природі все функціонує відповідно до певних принципів, які пронизують усі сфери суспільного життя. Саме тому в найзагальнішому розумінні вони є науковими за своєю суттю і лише згодом, через призму конкретної науки, набувають

диференціації відповідно до її предмета. Принципи виступають універсальними вихідними основами будь-якого явища, тому їх насамперед аналізують з філософської точки зору, досліджуючи глибинну суть цього поняття [92].

Ключовою проблемою реформування системи виконавчого провадження є створення чітких правил і норм для приватних виконавців, а також розробка системи відповідальності, яка б запобігала проявам непрофесійної поведінки. Недосконалість механізму примусового виконання рішень стала основною причиною необхідності реформування виконавчої системи України. У результаті було запроваджено змішану модель органів примусового виконання рішень, а також оновлено нормативну базу їхньої діяльності. Зокрема, на законодавчому рівні були закріплені принципи державного управління виконавчою системою, що стало важливим кроком до створення ефективного механізму примусового виконання рішень [104; 105].

Не випадково, сьогодні все більш активніше ставиться для обговорення питання “впровадження інституту приватного виконання судових рішень”, як результат - віднесення цього інституту “до компетенції судової гілки влади”. При цьому особливо наголошується на забезпеченні належного контролю у цій сфері з акцентом на відповідальність суддів за прийняття неправосудного рішення. Саме таким чином можна підвищити ефективність виконавчого провадження, що, зокрема, призведе до: зниження тягара на державних виконавців, скорочення термінів виконання рішень і збільшення рівня стягнення за виконавчими документами, зниження корупційних проявів у системі виконання, а також до того, що приватні виконавці не будуть зацікавлені у заниженні вартості арештованого майна. Це дозволить заощадити бюджетні кошти, зменшити чисельність державних службовців і зміцнити тенденцію примусового виконання судових рішень, що сприятиме покращенню іміджу України як на міжнародній арені, так і в середині країни [49, с. 63].

Водночас слід зазначити, що статистика щодо низького рівня виконання судових рішень регулярно оприлюднюється як Міністерством юстиції України, так і численними експертними організаціями, громадськими активістами, журналістами, а також професійними юристами. Така ситуація має негативні наслідки як для громадян, так і для бізнесу, адже вона безпосередньо впливає на реалізацію права на правосуддя, можливість ефективного судового захисту, а також на захист прав інвесторів. Виконання судового рішення є завершальним етапом судового процесу, і його невиконання зводить нанівець саму ідею правосуддя, завдаючи шкоди не лише кредиторам, а й довірі до судової системи загалом.

З метою покращення ефективності виконання судових рішень і зменшення навантаження на державних виконавців в Україні було запроваджено інститут приватного виконавця. Це стало важливим кроком не лише на шляху до судової реформи, а й до підвищення рівня довіри до судової системи через забезпечення реального виконання судових рішень. Однак, як зазначають фахівці, органи примусового виконання рішень все ще стикаються з серйозними проблемами, зокрема низьким рівнем фактичного виконання судових рішень, відсутністю ефективної мотивації для державних виконавців, а також системними недоліками у взаємодії між державними виконавцями та іншими органами влади та установами [167, с. 31].

Разом з тим, реформа виконавчого провадження не знаходить підтримки серед громадян, які мають борги. Вона викликає невдоволення як у позичальників валютних кредитів, так і у великого бізнесу, що має значні фінансові зобов'язання перед банками та іншими фінансовими установами. Противники цієї реформи висувають слабкі аргументи, стверджуючи, що значна частина судових рішень є законними та справедливими, але їхня фактична необов'язковість виконання стала своєрідним компенсаторним механізмом. Водночас механізм оскарження незаконних рішень має бути врегульований процесуальними кодексами, а забезпечення балансу між

правами кредиторів і боржників повинно вирішуватися на законодавчому рівні, а не на стадії виконання судового рішення.

Таким чином, ми бачимо проблеми щодо невідтримки частиною населення та юридичними особами запровадження інституту приватних виконавців, що негативно впливає на розвиток даного інституту.

Водночас, протилежну точку зору займають стягувачі – громадяни та компанії, які роками не можуть отримати присуджені їм кошти. Через неефективність системи примусового виконання судових рішень складається парадоксальна ситуація, коли бути боржником вигідніше, ніж кредитором [167].

Національне законодавство передбачає необхідність кардинальної зміни процедури виконавчого провадження, що включає усунення зайвих бюрократичних перепон, удосконалення механізму примусового здійснення рішень суду та реалізації арештованого майна, а також автоматизацію роботи виконавців. Важливим кроком є створення відкритого Єдиного реєстру боржників, що сприятиме зменшенню рівня корупції [167].

Більшість експертів [128; 167] підтримує впровадження змішаної моделі органів примусового виконання рішень, яка передбачає функціонування як державних, так і приватних виконавців. Щоб мінімізувати ризики можливих зловживань з боку приватних виконавців, запроваджено багаторівневий контроль за їхньою діяльністю, який, водночас, не повинен обмежувати їхню професійну незалежність. Також створені органи самоврядування приватних виконавців. Важливим досягненням стало скасування корупційних механізмів адміністративного контролю за їхньою діяльністю та переведення всіх питань, пов'язаних із оскарженням дій виконавців, до компетенції судових органів.

На нашу думку, щоб якісно функціонував інститут державного та приватного виконавця мають бути прозорі та відкриті процедури ліцензування, оцінювання діяльності таких осіб, розподілу виконавчих справ

тощо. Держава має створити не лише механізми жорсткого контролю, а й можливість інноваційного розвитку таких інститутів.

Таким чином, реалізація змішаної моделі органів примусового виконання рішень повинна дозволити Україні позбутися критики з боку європейських політичних та судових інституцій щодо порушення Конвенції про захист прав людини, зокрема у контексті сприяння державою невиконанню остаточних та обов'язкових до виконання судових рішень. Однак варто погодитися з деякими критиками, які зазначають, що така реформа може значно погіршити становище боржників – фізичних осіб, особливо у випадку проблемних іпотечних кредитів. З одного боку, науковці визнають серйозні проблеми в цій сфері, з іншого – хоча деякі з них виступають проти реформи, акцентують увагу на необхідності впровадження механізмів правового захисту боржників – фізичних осіб. Одним з таких механізмів є закріплені на законодавчому рівні процедури реструктуризації боргів фізичних осіб або визнання їх банкрутами, які вже давно існують у розвинутих країнах [167].

Однією з проблем законодавства про виконавче провадження є відсутність чітко встановленої системи адміністративних заходів примусу, які державний чи приватний виконавець може застосовувати при виконанні своїх обов'язків. Цю проблему вже відзначали науковці [94], і деякі з них пропонували систематизувати та законодавчо закріпити всі примусові заходи, що застосовуються під час виконання рішень, розподіливши їх на дві категорії: майнові та немайнові заходи.

На думку науковця О Чумака, до заходів майнового характеру відносяться всі види стягнень на гроші, рухоме та нерухоме майно, періодичні виплати (заробітну плату, пенсії, стипендії тощо), вилучення у боржника предметів та їх передача стягувачу відповідно до рішення. До заходів немайнового характеру можна зарахувати: «відібрання дитини, поновлення на роботі, примусове виселення та вселення, виконання або

утримання від виконання певних дій, зазначених у рішенні, що підлягає примусовому виконанню» [207, с. 137].

З урахуванням наведеного вище висловлюємо переконання, що процедура виконання рішень суду та інших органів державної влади сьогодні вимагає свого удосконалення в частині процедур ліцензування, професійного розвитку, реалізації своїх функцій приватними виконавцями.

Впровадження Концепції реформування державної виконавчої служби повинно забезпечити приведення умов праці державних виконавців до міжнародних та європейських стандартів, підвищити ефективність їх роботи та престиж цієї професії, поліпшити якість виконання проваджень, а також збільшити довіру громадян до державної виконавчої служби в Україні.

Для вдосконалення роботи Державної виконавчої служби України (далі - ДВС) на організаційному рівні необхідно:

- створити єдиний ефективний механізм функціонування органів примусового виконання рішень;
- забезпечити рівні умови конкуренції між державними та приватними виконавцями;
- встановити справедливий баланс повноважень між державними і приватними виконавцями;
- переглянути систему визначення винагороди виконавцям, щоб стимулювати реальне виконання судових рішень;

Запровадити якісну систему постійної підготовки та підвищення кваліфікації виконавців відповідно до чітко визначених цілей та завдань.

- оновити вимоги до виконавців, а також удосконалити етичні та дисциплінарні норми їхньої діяльності;
- зменшити рівень формалізації, оптимізувати стадії виконавчого провадження та скоротити строки виконання рішень;
- посилити управління інформаційними системами для підвищення якості електронного правосуддя та покращення роботи виконавців [120].

Основними напрямками та завданнями подальшого реформування системи примусового виконання судових рішень є: чітке визначення повноважень державних виконавців та забезпечення їх ефективної взаємодії з різними державними органами (Міністерство юстиції України, Міністерство внутрішніх справ України тощо); розробка єдиної стратегії реформування системи виконання судових рішень, яка повинна включати не лише внесення окремих змін у чинне законодавство, але й застосування нового підходу до законодавства, системне вдосконалення цієї сфери з залученням фахівців, які мають практичний досвід у цій галузі [121].

Проблема покращення якості та результативності роботи приватних виконавців в Україні залишається актуальною протягом усього періоду незалежності. Основна мета запровадження інституту приватного виконання судових рішень та рішень інших державних органів – збільшення відсотка виконаних рішень через ринкові стимули та створення конкурентного середовища. В таких умовах закономірно постає необхідність визначення ключових проблем, що уповільнюють розвиток цього інституту, та пошуку шляхів їх вирішення [65, с.99].

Загалом, ефективність виконавчої діяльності безпосередньо впливає як на соціальну сферу, забезпечуючи захист і відновлення порушених прав учасників суспільних відносин, так і на економіку країни, створюючи надійні гарантії для суб'єктів підприємницької діяльності.

А. Товмасян зазначає, що відповідне виконання рішень суду є свідченням довіри до органів державної влади і важливою умовою для взаємовигідної співпраці між суб'єктами господарювання. Огляд офіційної статистики, результатів соціологічних досліджень, матеріалів дисертацій і публікацій у фахових виданнях дозволяє зробити висновок про наявність як окремих, так і комплексних досліджень, що аналізують причини низької ефективності державного управління у виконанні судових рішень щодо суб'єктів господарювання в Україні. Загальна негативна ситуація пояснюється кількома проблемами, які суттєво ускладнюють забезпечення

економічної безпеки як для окремих суб'єктів господарювання, так і для територій в цілому [188, с. 252].

Ми пропонуємо з метою уточнення основних проблем системи виконавчого провадження проаналізувати питання, які є у системі діяльності приватних виконавців.

Діяльність приватних виконавців в Україні є важливою складовою частиною системи примусового виконання судових рішень і має на меті забезпечити ефективне виконання рішень судів та інших органів державної влади. Проте, незважаючи на значні кроки в напрямку реформування цієї сфери, діяльність приватних виконавців все ще стикається з низкою серйозних проблем, які ускладнюють належне виконання їхніх функцій.

Однією з основних проблем є відсутність чітких правових рамок і недостатня правова регламентація діяльності приватних виконавців. В Україні існує певна юридична невизначеність щодо меж повноважень приватних виконавців у порівнянні з державними, що часто призводить до суперечностей у їхній діяльності. Невизначеність у законодавстві щодо ролі та обов'язків приватних виконавців іноді створює ситуації, коли вони не можуть здійснювати певні дії, які належать до їхніх функцій, або навпаки, їхня діяльність може виходити за межі наданих прав. Це в свою чергу породжує правову невизначеність для всіх учасників процесу — від боржників до органів державної влади [64].

Ще однією суттєвою проблемою є недостатній рівень професіоналізму та кваліфікації деяких приватних виконавців. Попри вимоги до їхньої освіти та досвіду, низький рівень професіоналізму серед приватних виконавців може призвести до порушень процедурних вимог, неналежного виконання обов'язків або зловживання повноваженнями. В результаті цього, постійно виникають ситуації, коли виконавчі провадження затягуються, що негативно позначається на ефективності роботи судової системи в цілому [64].

Однією з проблем є також недостатня взаємодія приватних виконавців з іншими органами, що займаються забезпеченням виконання судових рішень.

У багатьох випадках приватні виконавці не мають належної підтримки з боку правоохоронних органів або державних установ, що значно ускладнює процес виконання рішень. Наприклад, у випадках, коли необхідно застосувати заходи примусу або доступ до держаних реєстрів, приватний виконавець може стикатися з труднощами, оскільки відсутність чіткої координації між органами влади ускладнює його діяльність [196, с. 75].

Значною проблемою є також конфлікти інтересів та корупційні ризики. З огляду на те, що приватні виконавці працюють на комерційній основі, існують побоювання щодо можливості зловживання їхніми повноваженнями в особистих або корисливих інтересах. Відсутність достатньої прозорості та контролю з боку держави може призвести до того, що приватний виконавець не завжди буде об'єктивно та неупереджено ставитись до виконання своїх обов'язків, особливо коли це стосується важливих і значущих активів.

Крім того, існує проблема високої завантаженості приватних виконавців, що може призводити до низької якості виконання їхніх обов'язків. У випадку великої кількості справ, які потребують оперативного реагування, приватні виконавці можуть бути змушені обирати пріоритетні справи, що, в свою чергу, може спричиняти затримки у виконанні рішень або навіть необ'єктивні оцінки ситуацій.

Ще однією значущою проблемою є те, що діяльність приватних виконавців не завжди сприймається позитивно з боку громадян. Зокрема, у громадському сприйнятті часто присутнє недовіра до приватних виконавців, особливо через випадки, коли боржники відчують тиск або несправедливе ставлення з боку виконавців. Це не лише погіршує імідж цієї професії, але й знижує ефективність виконання судових рішень у цілому.

Отже, хоча інститут приватних виконавців є важливим елементом реформи виконавчої служби в Україні, його діяльність стикається з численними викликами, які потребують уваги та подальшого вдосконалення. Успішне вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, що включає удосконалення правового регулювання, підвищення

професіоналізму виконавців, поліпшення взаємодії з іншими органами та запровадження більш прозорих і чітких механізмів контролю.

Проблема підвищення якості та результативності роботи приватних виконавців в Україні залишається актуальною протягом усього періоду незалежності. Впровадження інституту приватного виконання рішень суду та рішень інших органів державної влади має на меті покращення їх виконання через застосування ринкових механізмів і формування конкурентного середовища. У цьому контексті важливим завданням є визначення основних проблем, які уповільнюють розвиток цього інституту, та пошук дієвих шляхів їх подолання. Загалом, ефективність виконавчого провадження безпосередньо впливає як на соціальну сферу, забезпечуючи дотримання прав і законних інтересів громадян, так і на економіку країни, створюючи необхідні гарантії для суб'єктів підприємницької діяльності та сприяючи економічній стабільності [65].

В контексті нашого дослідження вважаємо за необхідне окреслити проблему становлення професійної компетенції виконавців. В попередній частині роботи ми звертали увагу, що вітчизняний законодавець державних виконавців розглядає в якості державних службовців, для яких передбачені конкурсні засади призначення на відповідні посади. Однак приватні виконавці мають іншу процедуру набуття права на здійснення діяльності.

На нашу думку, наведене вище суперечить принципам неупередженості, вільного доступу та рівності у здійсненні однакової діяльності. Адже вимоги до приватних виконавців не передбачають обмежень, які накладаються на державних службовців, на відміну від державних виконавців.

Згідно з оцінками українських та міжнародних експертів, представленими під час «круглого столу» щодо впровадження в Україні недержавних форм виконання судових рішень, поточний стан системи виконання рішень суду є незадовільним, і в цілому система не відповідає стандартам, прийнятим у сучасних європейських державах [51; 91]. Була висунута ініціатива щодо проведення комплексної реформи органів,

відповідальних за примусове виконання судових рішень. На думку експертів, однією з головних причин низької ефективності цієї системи є недоліки у правовій сфері країни. Зокрема, серед ключових проблем відзначають недосконалий процес законотворення, коли нормативні акти розробляються особами, що лобіюють політичні або економічні інтереси та не є фахівцями у сфері правових норм [51; 91].

Інша проблема полягає в тому, що приватний виконавець має можливість обирати, яке рішення приймати до виконання. Водночас більшість рішень, що виконуються в органах державної виконавчої служби України, є такими, які приватний виконавець не може прийняти до виконання, оскільки стягувачами виступають держава та державні органи.

Законодавство України встановлює чіткі обмеження щодо того, які судові рішення можуть виконувати приватні виконавці. Зокрема, вони не мають права виконувати рішення, стягувачами в яких є держава, державні органи, державні підприємства чи установи. Це означає, що значна частина виконавчих документів залишається у віданні державної виконавчої служби, що суттєво впливає на загальну ефективність примусового виконання рішень.

Через встановлені законодавчі обмеження приватні виконавці мають змогу вибирати лише ті справи, які є економічно вигідними для них, тоді як державні виконавці змушені займатися виконанням усіх інших рішень, включаючи малоперспективні або соціально значущі справи. Це призводить до нерівномірного розподілу навантаження між державним та приватним секторами виконавчого провадження.

Приватні виконавці, на відміну від державних, зацікавлені у виконанні тих рішень, які обіцяють їм фінансову вигоду (наприклад, стягнення боргів із платоспроможних боржників). Натомість більшість судових рішень, де стягувачем є держава або державні органи, часто стосуються боргів, стягнення яких є складним, малоприбутковим або навіть неможливим. У результаті це знижує загальну ефективність примусового виконання рішень,

оскільки такі рішення залишаються в державній виконавчій службі, яка часто не має достатніх ресурсів або мотивації для їхнього оперативного виконання.

Оскільки значна частина справ залишається у державних виконавців, стягувачі (включаючи державу) стикаються з довготривалими затримками у виконанні рішень. Це може негативно впливати на надходження до державного бюджету, ефективність управління державними фінансами та загальну довіру громадян до судової системи.

Ми погоджуємося з думкою науковців, які звертають увагу на різне становище державних та приватних виконавців. Окрім того, ефективність роботи виконавців залежить від "перспективності" боржника, і приватні виконавці мають можливість обирати таких боржників, що полегшує їм вирішення деяких питань і отримання винагороди. Також приватні виконавці не зобов'язані подавати звіти про певні процесуальні дії, на відміну від державних виконавців.

Окремою проблемою є відсутність належного захисту державних виконавців, оскільки держава не передбачила в нормативно-правових актах жодних механізмів, що забезпечують захист «їх здоров'я, гідності, честі, а також майна, житла, водночас, охорону членів їхніх сімей від злочинних посягань та інших незаконних дій» [86].

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що основною причиною необхідності реформування є низький рівень виконання судових рішень, що негативно позначається на правовій визначеності, економічному кліматі та інвестиційній привабливості країни. Значна частина судових рішень залишається невиконаною або виконується із суттєвими затримками, що порушує права громадян і юридичних осіб, призводить до фінансових втрат та підриває довіру до судової системи та держави загалом. Проблема є настільки серйозною, що навіть Європейський суд з прав людини неодноразово виносив рішення проти України через систематичне невиконання судових рішень.

Ще одним важливим аспектом актуальності реформи є необхідність вдосконалення інституційної структури виконавчої служби та усунення надмірного адміністративного навантаження. Державна виконавча служба України протягом багатьох років стикалася з проблемами неефективності, нестачі ресурсів, низької мотивації виконавців, надмірної бюрократизації процесів та корупційних ризиків. Впровадження інституту приватних виконавців, яке розпочалося у 2016 році, стало першим кроком у реформуванні системи, однак воно потребує подальшого розвитку, оскільки частка виконаних рішень приватними виконавцями залишається обмеженою, а система взаємодії державних та приватних виконавців ще не є достатньо ефективною.

Важливим викликом є необхідність цифровізації виконавчого провадження, що дозволить автоматизувати процеси, забезпечити прозорість виконавчих дій, зменшити можливості для корупції та прискорити виконання рішень. Створення єдиних електронних реєстрів, впровадження автоматизованих процедур арешту майна боржників, спрощення взаємодії між державними органами та фінансовими установами є необхідними кроками для підвищення ефективності примусового виконання судових рішень.

Реформування системи виконавчого провадження також є важливим елементом євроінтеграційних процесів України. Відповідно до стандартів Європейського Союзу, виконання судових рішень повинно бути ефективним, швидким, доступним і прозорим. У цьому контексті необхідним є запровадження найкращих європейських практик, зокрема зміцнення інституту приватних виконавців, спрощення процедур виконавчого провадження, розширення застосування альтернативних методів вирішення спорів та підвищення відповідальності боржників за невиконання судових рішень.

Окремим аспектом актуальності є виклики, пов'язані з війною та післявоєнним відновленням України. Велика кількість справ, що стосуються

відшкодування збитків, завданих внаслідок воєнних дій, необхідність швидкого виконання рішень щодо соціального захисту постраждалих осіб, а також питання примусового стягнення боргів у воєнний та післявоєнний період потребують удосконалення механізмів виконавчого провадження.

Таким чином, реформування системи виконавчого провадження є необхідним для забезпечення ефективного правосуддя, зміцнення верховенства права, покращення інвестиційного клімату, зменшення корупційних ризиків, прискорення судових процесів та виконання міжнародних зобов'язань України. Подальший розвиток цієї сфери має базуватися на комплексному підході, що включає посилення інституційної спроможності виконавчої служби, розширення ролі приватних виконавців, цифровізацію процесів, спрощення процедур та створення механізмів ефективного контролю за виконанням судових рішень.

Висновки до першого розділу

Таким чином, якщо розуміти виконавче провадження як систему правових норм, що регулюють юридичну діяльність з примусового виконання виконавчих документів, - а саме таке визначення ґрунтується на положеннях чинного законодавства, - доводиться констатувати, що виконавче провадження суть примусове виконання. Незважаючи на те, що дії інших органів, організацій, посадових осіб та громадян, які виконують вимоги судових актів та актів інших органів (податкових органів, банків, інших кредитних організацій), передбачені законодавством про виконавче провадження, органом примусового виконання є лише судовий пристав-виконавець. Отже, тільки його діяльність буде діяльністю з примусового виконання.

У розділі автором систематизовані наукові дослідження до питання реформування системи виконавчого провадження. Можна виділити такі наукові дослідження з поданої проблематики: по-перше, дослідження, які

стосуються реформування системи виконавчого провадження, проблеми розвитку інституції приватних виконавців, проблеми встановлення контролю за діяльністю приватних виконавців; по-друге, наукові доробки, що спрямовані на аналіз державних інституцій, які регулюють ефективність, прозорість, чесність, неупередженість виконання судових рішень; по-третє, дослідження, які спрямовані на виокремлення проблем професіоналізації державних та приватних виконавців; по-четверте, розвідки з питань професіоналізації державних службовців, до яких належать державні виконавці; по-п'яте, дослідження з проблеми запровадження освітнього стандарту підготовки державних та приватних виконавців; по-шосте, аналіз законодавчих підстав функціонування діяльності державних та приватних виконавців; по-сьоме, дослідження з питань формування комунікативних компетенцій державних та приватних виконавців.

Обґрунтовано, що виконавче провадження з точки зору публічного управління — це важливий процес, спрямований на забезпечення виконання рішень судів та інших органів державної влади, що мають юридичну силу. Він являє собою комплекс дій, що включають прийняття і виконання вимог, що випливають із рішень, ухвалених судом або іншими органами, що мають юрисдикцію. Цей процес є частиною судово-правової системи, а також важливим елементом функціонування органів державної влади.

Виконавче провадження має на меті забезпечення дотримання законності, правопорядку та прав громадян, а також ефективне виконання державних рішень. Важливою складовою цього процесу є взаємодія з різними органами та установами публічного управління, такими як суди, державні виконавці, органи поліції, податкові та митні органи тощо.

У рамках публічного управління виконавче провадження передбачає застосування адміністративно-правових засобів, які регулюють правовідносини між державою, її органами та особами, що зобов'язані виконати судові або адміністративні рішення. Таке провадження є підконтрольним державі, що гарантує захист прав і законних інтересів

сторін, а також сприяє ефективному виконанню судових рішень та інших нормативно-правових актів.

З точки зору публічного управління важливою особливістю виконавчого провадження є його організаційно-правова складність. Адже для забезпечення ефективності процесу необхідно дотримуватися чіткої процедури, передбаченої законом, яка регламентує всі етапи виконання рішення — від відкриття провадження до завершення виконання рішення та стягнення боргу. Державні органи, залучені до цього процесу, здійснюють контроль за виконанням, а також мають відповідні повноваження для застосування примусових заходів.

Таким чином, виконавче провадження є невід'ємною частиною системи публічного управління, що дозволяє забезпечити законність та справедливість у суспільних відносинах, сприяючи стабільності правової системи та ефективному виконанню рішень, що мають юридичну силу.

Реформування системи виконавчого провадження — це процес вдосконалення механізмів і структур, що забезпечують виконання судових рішень та інших рішень органів державної влади, з метою підвищення ефективності, прозорості та справедливості в діяльності органів, які займаються виконанням рішень. Це важливий етап у розвитку правової системи країни, що передбачає зміну або удосконалення законодавчих актів, адміністративних процедур, а також покращення роботи державних органів, які залучені до процесу виконання рішень.

Реформування системи виконавчого провадження з точки зору системи публічного управління є важливим етапом удосконалення правового механізму забезпечення виконання судових рішень та інших актів державних органів, що мають юридичну силу. Це процес, спрямований на покращення ефективності, доступності та прозорості виконання рішень, що забезпечує реалізацію прав та обов'язків громадян у правовій державі. У контексті публічного управління реформа системи виконавчого провадження стосується змін не тільки в правових нормах, але й у функціонуванні органів,

які здійснюють виконання рішень, та їх взаємодії з іншими інститутами державної влади.

Основна мета реформування системи виконавчого провадження з точки зору публічного управління полягає в тому, щоб забезпечити більш ефективне виконання судових та інших рішень, зменшити час, необхідний для їх виконання, і зробити цей процес прозорим, зручним і доступним для громадян. Водночас важливо забезпечити високий рівень захисту прав усіх учасників процесу, як боржників, так і кредиторів, а також усіх інших осіб, що мають відношення до процесу виконання рішень.

У рамках публічного управління реформа виконавчого провадження передбачає зміну організаційної структури органів, що здійснюють виконання рішень. Це може включати підвищення кваліфікації державних виконавців, впровадження нових управлінських технологій, оптимізацію внутрішніх процесів у виконавчих органах. Публічне управління має забезпечити, щоб ці органи були наділені необхідними повноваженнями для ефективного здійснення виконавчого провадження, а також відповідали високим стандартам доброчесності та ефективності.

Автором класифіковані проблеми у системі виконавчого провадження з урахуванням державно-управлінського аспекту.

По-перше, однією з головних проблем є відсутність науково обґрунтованої стратегії для створення державної організації, яка б ефективно координувала та наглядала за діяльністю як державних, так і приватних виконавців, сприяла б підвищенню їхнього професіоналізму та контролювала етичні стандарти їхньої поведінки.

По-друге, невідповідні умови праці для державних виконавців та непопулярність цієї професії значно впливають на незадовільне виконання рішень судів та інших органів влади.

По-третє, серйозною проблемою є відсутність чітких правил для приватних виконавців і системи відповідальності, яка б унеможливила їх непрофесіоналізм.

По-четверте, не встановлена чітка система заходів адміністративного примусу, яку можуть застосовувати державні або приватні виконавці при виконанні своїх обов'язків.

По-п'яте, законодавство не дає чіткого визначення повноважень державних виконавців та їх взаємодії з іншими державними інститутами, такими як Міністерство юстиції та Міністерство внутрішніх справ України.

По-шосте, відсутність єдиної стратегії реформування системи виконання судових рішень, що потребує не лише внесення змін до законодавства, а й принципово нового підходу, системного вдосконалення та залучення фахівців з практичним досвідом.

По-сьоме, відсутність критеріїв для оцінки діяльності приватних виконавців, що не дозволяє оцінити якість і ефективність їх роботи.

По-восьме, різний статус державних та приватних виконавців, де ефективність залежить від "перспективності" боржника, а вибір боржника є у приватних виконавців. Приватні виконавці також не зобов'язані подавати звіти про певні процесуальні дії, на відміну від державних.

По-дев'яте, проблема незахищеності державних виконавців, оскільки держава не передбачила механізмів, що гарантують захист їх здоров'я, честі, гідності, житла та майна від злочинних посягань.

По-десяте, Мінюст не забезпечує якісну діяльність системи виконавчого провадження через надмірне регулювання діяльності приватних виконавців, що впливає на якість виконання судових рішень і сприяє демотивації державних виконавців. Це піднімає питання про необхідність створення окремої інституції, яка б регулювала всю систему виконавчого провадження за єдиним підходом.

Матеріали даного розділу оприлюднені в наступних публікаціях автора: [30; 31; 35; 36; 37].

РОЗДІЛ 2.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ СВІТОВИХ МОДЕЛЕЙ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

2.1. Сучасні засади реалізації системи виконавчого провадження в Сполучених Штатах Америки

Актуальність дослідження сучасних засад реалізації системи виконавчого провадження в Сполучених Штатах Америки обумовлена необхідністю глибшого розуміння функціонування правових інститутів у цій країні, особливо в контексті адаптації українського правосуддя до міжнародних стандартів. Система виконавчого провадження є важливим елементом правосуддя в США, що гарантує виконання рішень судів і забезпечує ефективне виконання судових рішень та інших актів органів влади. Сполучені Штати Америки мають розвинену та гнучку систему виконавчого провадження, яка базується на принципах справедливості, ефективності та прозорості, що робить її важливим об'єктом для вивчення та застосування в інших країнах. В Україні питання реформування виконавчого провадження є актуальним і потребує вивчення досвіду іноземних правових систем для впровадження найкращих практик, які сприятимуть підвищенню ефективності виконання судових рішень. Порівняльне дослідження законодавства та практики США в цій сфері дає можливість проаналізувати ключові аспекти, такі як роль приватних колекторів, автоматизація процесів, взаємодія між різними рівнями судової системи та виконавчими органами, що може мати позитивний вплив на вдосконалення української системи виконавчого провадження. Тому дослідження цих засад є важливим як для теоретичного осмислення проблематики, так і для практичних пропозицій у контексті розвитку правової системи України.

В попередньому розділі роботи (для цілей цієї роботи) ми вже висловили своє власне ставлення до розуміння виконавчого провадження в

Україні як визначеної законодавством процедури примусового виконання судових рішень та актів інших державних органів, спрямована на забезпечення реального захисту порушених або оскаржених суб'єктивних матеріальних прав чи законних інтересів.

Наразі система виконавчого провадження в Україні перебуває на етапі розвитку. У процесі виконання судових рішень та актів органів влади здійснюється активний обмін інформацією між державними та приватними виконавцями, а також з різними відомствами та громадянами. Використання сучасних технологій у цій сфері є ключовим аспектом формування інформаційного суспільства. Епоха інформаційних технологій накладає свої вимоги, зокрема на галузь виконавчого провадження, де виконавці активно впроваджують новітні технологічні рішення у свою діяльність. Для визначення інноваційних шляхів інтеграції цифрових технологій у систему виконавчого провадження та для вивчення ефективних практик варто звернути увагу на міжнародний досвід, зокрема досвід Сполучених Штатів Америки. Разом з тим, при порівняльному аналізі публічного управління у системі виконавчого провадження у різних країнах, необхідно враховувати історичні, національні, економічні, політичні та інші умови та специфіку тієї чи іншої країни та співвідносити їх до особливостей системи публічного управління.

Процедура виконавчого провадження в США регулюється законодавчими актами штатів та Правилами цивільного судочинства конкретного штату. На федеральному рівні виконавче провадження регламентується Федеральними правилами цивільного судочинства (The Federal Rules of Civil Procedure), якими передбачено, що виконання здійснюється відповідно до практики та процедури того штату, в якому діє (федеральний) районний суд.

Хоча США є федеральною державою, і кожен штат має своє власне законодавство, питання виконання рішень між штатами врегульовано. Наприклад, якщо справа громадянина розглянута в одному штаті, а його

майно знаходиться в іншому, штат, де знаходиться майно, повинен виконати рішення іншого штату, як власне. Проте для цього рішення першого штату потрібно перетворити на рішення другого. Для цього кредитор (особа, на користь якої ухвалене рішення) подає позов до суду. Під час розгляду справи необхідно довести законність рішення, ухваленого в іншому штаті, та підтвердити бажання його виконати. В деяких штатах існує встановлена процедура, що дозволяє кредитору виконувати рішення в тому штаті, де воно зареєстроване. Крім того, варто звернути увагу на те, що в США рішення федеральних судів виконуються згідно з федеральними законами, а рішення судів штатів — згідно з законодавством конкретного штату [18].

Рішення, винесені федеральними судами США, з метою виконання можуть легко передаватися від одного суду до іншого територією всієї країни. Для виконання ж рішень судів штатів необхідно, щоб рішення іншого штату було визнано в тому штаті, в якому вимагається виконання.

Основні норми щодо примусового виконання судових рішень викладені в розділі 28 Зведення законів США, який стосується судової системи та судового процесу. [222].

Тепер проаналізуємо складну системи осіб, до функцій яких віднесено виконання рішень суду та інших органів державної влади.

У Сполучених Штатах Америки функції виконавчого провадження виконують різні органи державної влади, які забезпечують примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, відповідно до законодавства. Основними структурами, що здійснюють ці функції, є Федеральна служба маршалів, служба шерифів та інші органи, залежно від рівня суду та типу рішення, яке підлягає виконанню [176].

Федеральна служба маршалів (The U.S. Marshals Service) є основним органом для виконання рішень федеральних судів. Вона була створена в 1789 році і на сьогодні є однією з найбільших і найстаріших федеральних правоохоронних служб у США [176]. Федеральні маршали виконують різноманітні завдання, включаючи арешт осіб, ухвалення постанов про

конфіскацію майна, забезпечення безпеки суддів і судових процесів, а також виконання рішень судів у справах, що мають загальнофедеральне значення. Вони також можуть виконувати рішення щодо депортації осіб, які порушують імміграційні правила, і забезпечувати доставку правопорушників до суду або виправних установ. У разі необхідності федеральні маршали можуть також здійснювати примусове виконання рішень, що мають особливу складність або важливість для національної безпеки.

Служба шерифів (The Sheriffs Office) є місцевим органом виконавчої влади, який зазвичай діє на рівні штатів або округів. Шерифи — це виборні посадові особи, що виконують функції, пов'язані з забезпеченням правопорядку на території своїх юрисдикцій, включаючи виконання судових рішень. Шерифи відповідають за арешт осіб за наказами суду, конфіскацію майна, а також за евакуацію або виселення осіб з їхніх домівок у разі виконання рішень щодо примусового виселення. Крім того, шерифи зазвичай забезпечують охорону судових засідань, затримують підозрюваних осіб і можуть здійснювати інші функції з охорони громадського порядку, як-то патрулювання на дорогах або виконання оперативно-розшукових завдань. Шерифи мають штат помічників, які допомагають виконувати ці функції, і обираються на певний термін, з можливістю переобрання.

Інші органи влади та установи можуть також бути залучені до виконання судових рішень, залежно від конкретного випадку. Це можуть бути різноманітні агентства, які відповідають за виконання специфічних завдань. Наприклад, агенти Федерального бюро розслідувань (FBI) можуть бути залучені до виконання рішень у разі серйозних порушень закону або для забезпечення виконання рішень, пов'язаних із національною безпекою. Крім того, інші органи, такі як служби імміграції та митного контролю (ICE), можуть виконувати рішення, що стосуються порушень імміграційних норм, арештів або депортацій [176].

У більшості штатів також існують державні агентства, які займаються виконанням рішень судів на рівні штату, зокрема в питаннях цивільного

процесу, фінансових зобов'язань та інших справ, що виникають на рівні місцевих судів. Ці органи виконують різноманітні функції, такі як арешт майна, проведення конфіскацій або стягнення боргів за рішеннями суду. Примусове виконання рішень може здійснюватися через різні адміністративні процедури або шляхом використання силових структур для забезпечення виконання відповідних наказів.

Усе це забезпечує багаторівневу систему виконавчого провадження, де різні органи працюють злагоджено для забезпечення виконання рішень судів та інших органів, гарантуючи справедливість і правопорядок на всіх рівнях юрисдикції США.

Виконавче провадження в Каліфорнії регулюється численними нормами та процедурами, що залучають різні органи державної влади для забезпечення виконання судових рішень. Основними органами, які здійснюють виконавче провадження в Каліфорнії, є суди, шерифи та окремі агентства, що виконують функції стягнення боргів [187].

Основну роль у виконавчому провадженні в штаті Каліфорнія відіграють суди, а саме суди округів, які відповідають за виконання рішення в межах своїх юрисдикцій. Вони призначають виконавців і забезпечують проведення процесу стягнення коштів або іншого майна, а також надають вказівки щодо того, як повинні виконуватись певні судові накази. Суддя може видати ордер на арешт майна або інших активів боржника, а також організувати інші заходи стягнення, такі як накладення арешту на рахунки чи зарплату боржника.

Іншим важливим органом є шерифи округів. Шерифи Каліфорнії виконують важливу роль у проведенні виконавчих заходів, таких як арешт майна або людей, а також передачу майна, що підлягає стягненню, на зберігання. Вони можуть надавати допомогу у проведенні конфіскації активів, зокрема рухомого та нерухомого майна, яке може бути продане на аукціоні для виконання судового рішення. Шерифи також здійснюють інші

функції, пов'язані з арештами, транспортуванням майна та його безпечним зберіганням.

Закон Каліфорнії також передбачає використання посередників, таких як колектори боргів, які можуть бути залучені для збору боргів в межах цивільного судового процесу. Вони можуть вести переговори з боржниками, укласти домовленості про повернення боргу та виконувати процедури стягнення, передбачені законом. Однак роль колекторів боргів обмежується лише в межах цивільних процесів, і вони не мають повноважень застосовувати насильницькі заходи.

Крім того, окремі агентства можуть здійснювати виконавче провадження в рамках специфічних категорій боргів. Наприклад, для стягнення аліментів, штрафів чи податків можуть бути залучені відповідні спеціалізовані органи, такі як Управління соціальних послуг або служби з податкових надходжень. Ці органи займаються виконанням специфічних видів зобов'язань, маючи відповідні повноваження для накладення арешту на активи боржників, а також застосування інших процедур стягнення, визначених законом.

Отже, виконавче провадження в Каліфорнії включає в себе комплекс органів, серед яких суди, шерифи, колектори боргів та спеціалізовані агентства. Всі ці органи взаємодіють для забезпечення виконання судових рішень та ефективного стягнення заборгованості відповідно до чинного законодавства штату.

Необхідно підкреслити, що в США основні функції щодо примусового виконання судових рішень та актів інших органів здійснюють приватні юридичні агентства (колектори), тоді як державні виконавці залучаються тільки в тих випадках, коли ситуація вимагає застосування влади та розширених повноважень державного органу. На федеральному рівні обов'язки судового пристава-виконавця покладаються на службу маршалів США [225].

Розглянемо основні функції та структуру організації роботи маршалів у США.

Маршальська служба США, що є частиною Міністерства юстиції США, є центральним органом, який координує діяльність усіх маршалів країни [227]. Директор цієї служби, призначений Президентом, здійснює загальне керівництво її діяльністю. Заступник директора з оперативних питань відповідає за аспекти, пов'язані з правозастосовною діяльністю, безпекою судів, охороною свідків, транспортуванням ув'язнених, а також конфіскацією та вилученням активів. Заступник директора з адміністративних питань займається управлінням кадрів, організацією закупівель, управлінням майном, приміщеннями, транспортними засобами та комунікаціями, а також інформаційними системами; до його обов'язків входить також управління Академією підготовки кадрів Маршальської служби США.

На сьогодні маршал призначається на кожен з 94 федеральних судових округів терміном на 4 роки Президентом США та затверджується Сенатом. Контроль за діяльністю служби здійснює Міністерство юстиції та Генеральний прокурор [18].

Вимоги до кандидатів на посаду заступника маршала та слідчого в США є досить суворими і включають в себе різноманітні аспекти, як професійні, так і особистісні, що забезпечують високу кваліфікацію та здатність виконувати обов'язки, які покладаються на ці посади. Позиції заступника маршала та слідчого вимагають ретельного відбору, адже ці працівники виконують важливі функції у забезпеченні правопорядку та ефективності правосуддя в країні.

Для кандидатів на посаду заступника маршала в США існують такі основні вимоги:

- 1) **Освіта:** Кандидати повинні мати мінімум диплом бакалавра з акредитованого навчального закладу. Зазвичай перевагу надають кандидатам із дипломами в галузях права, кримінальної юстиції, адміністративного

управління або інших суміжних дисциплін. Однак можливі й інші освітні досягнення, якщо вони відповідають вимогам служби.

2) Професійний досвід: Важливим критерієм є досвід роботи у галузі правоохоронної діяльності. Для кандидатів на посаду заступника маршала передбачено мінімум три роки досвіду в правоохоронних органах або в галузі безпеки. Бажано, щоб цей досвід включав управлінську або керівну діяльність, зокрема у зв'язку з проведенням оперативних заходів або виконанням судових наказів.

3) Фізична підготовка: Кандидати на посаду заступника маршала повинні пройти фізичне тестування, яке включає в себе перевірку витривалості, сили, швидкості та координації. Це необхідно, оскільки маршал та його заступник можуть бути залучені до фізичних заходів, таких як арешти, охорона важливих осіб або транспортування ув'язнених.

4) Психологічні якості: Важливою вимогою є стійкість кандидата до стресу, здатність приймати швидкі рішення в екстремальних ситуаціях. Це стосується також високих етичних стандартів та здатності працювати під тиском, адже робота заступника маршала часто пов'язана з ризиком і необхідністю приймати складні рішення в умовах високого рівня небезпеки.

5) Громадянство та бездоганна репутація: Кандидати на посаду заступника маршала повинні бути громадянами США і не мати кримінальних судимостей або інших серйозних порушень закону, які можуть поставити під сумнів їхню здатність виконувати обов'язки. Також важливе значення має перевірка фінансової репутації кандидата, зокрема відсутність боргів або інших фінансових проблем.

6) Вік: Кандидат на цю посаду має бути віком не менше 21 року та не більше 37 років на момент подачі заявки. Це обмеження стосується переважно тих, хто вперше вступає на службу [219; 227].

Щодо професійних вимог до слідчого, вони мають деякі спільні моменти з вимогами до заступника маршала, але також включають і специфічні аспекти [227]:

1) Освіта: Зазвичай для кандидатів на посаду слідчого вимагається вища освіта, часто в галузях кримінального права, кримінології або правоохоронної діяльності. Багато слідчих також мають додаткові сертифікати та спеціалізовані курси, які підтверджують їхній досвід і навички у розслідуванні злочинів.

2) Професійний досвід: Кандидати на посаду слідчого повинні мати досвід роботи в правоохоронних органах, зазвичай це не менше двох років, хоча деякі позиції можуть вимагати більшого досвіду. Це може включати досвід розслідування злочинів, проведення допитів, збору доказів та співпраці з іншими органами влади.

3) Аналітичні та розслідувальні здібності: Слідчі повинні мати високі аналітичні здібності, щоб ефективно збирати та аналізувати докази, розслідувати складні справи та проводити юридичні та кримінологічні дослідження. Це також включає здатність до детального аналізу ситуацій та прийняття рішень на основі фактів.

4) Комунікаційні навички: Слідчі повинні мати високі навички комунікації для ефективної роботи з потерпілими, свідками, іншими правоохоронними органами та адвокатами. Це також включає вміння писати звіти, документи та подавати справи до суду.

5) Фізична підготовка: Як і для заступників маршалів, слідчі також повинні відповідати певним стандартам фізичної підготовки, хоча вимоги можуть бути менш суворими, якщо порівнювати з посадою маршала або його заступника.

6) Перевірка на безпеку: Під час процесу відбору слідчого також проводиться ретельна перевірка на безпеку, включаючи перевірку кримінального минулого, фінансових аспектів і загальної репутації кандидата.

У результаті, кандидати на посади заступника маршала та слідчого повинні мати високу професійну підготовку, досвід у правоохоронній діяльності, фізичну підготовленість і психологічну стійкість. Вони мають

бути здатні виконувати обов'язки в умовах високого стресу та ризику, дотримуючись високих етичних стандартів і забезпечуючи правопорядок в країні.

Маршальська служба має досить широку компетенцію. Це пов'язано з тим, що з моменту створення, маршали були єдиними представниками у штатах, здатними проводити у життя рішення федерального уряду. В силу Акту про судоустрій 1789 р. маршальська служба виконувала всі укази, які виходять від органів влади США. Згідно Конституції, кожна гілка федерального уряду представляла законну владу США. Судові маршали служили не тільки федеральним судам, виконуючи їх розпорядження, доставляючи повістки про явку до суду та ін., але й підкорялися указам, які виходили від Президента, Конгресу. На даний час до обов'язків Маршальської служби входять захист Федеральних судів у їх судових округах, а також інших судових працівників та учасників процесу; суддів Верховного суду; розслідування та затримання осіб, які ховаються від федерального правосуддя, забезпечення безпеки свідків; затримання та транспортування федеральних ув'язнених; виконання судових постанов та ордерів на арешт федеральних судів; управління та реалізація конфіскованого майна федеральними правоохоронними органами; сприяння у ліквідації цивільних заворушень та терористичних інцидентів [227].

Основний обов'язок Маршальської служби – захист федеральних судових органів. Управління захисних операцій Office of Protective Intelligence, яке створене в рамках служби, забезпечує нагляд, контроль та виконання процедур безпеки для суддів Верховного суду США, всіх членів федеральної судової системи та інших державних високопосадовців, у тому числі директора Управління з контролю наркотиків, заступника генерального прокурора США. Захисту підлягають не лише судді та присяжні засідателі. Маршальська служба забезпечує безпеку також адвокатів, помічників адвоката, персоналу федеральних судів. Маршали США забезпечують надійне проведення судового розгляду у більш ніж 400 місцях у 94

федеральних округах. Для виконання даних обов'язків управління виконує аналітичні дослідження, здійснює оперативно-розшукові заходи, розвідувальні дії на всій території США [227].

Крім того, Маршалська служба займається розшуком і затриманням злочинців-утікачів, а також найбільш небезпечних осіб, які ховаються від правосуддя; співпрацює з міжнародною правоохоронною спільнотою з питань розшуку та затримання осіб, які ховаються від правосуддя, за кордоном, а також пошуку іноземних громадян, які проживають або перебувають у США [227].

До компетенції Маршалської служби США також відноситься управління та реалізація майна, захопленого та конфіскованого нею, а також Офісом федерального прокурора, ФБР, Бюро боротьби з наркотиками; департаменту національної безпеки та Бюро алкоголю, тютюну, вогнепальної зброї та вибухових речовин [69].

Маршали щільно взаємодіють з іншими правоохоронними відомствами, а саме ФБР, Управлінням боротьби з наркотиками, Бюро алкоголю, тютюну, вогнепальної зброї та вибухових речовин, Секретною службою, федеральними маршалами, імміграційною та митною поліцією США. Повноваження маршалів США також поширюються на примусове виконання судових приписів судів США та забезпечення порядку під час судового процесу [227].

Виконання судових рішень є одним із основних обов'язків служби маршалів США. Після ухвалення судом рішення у боржника є 30 днів на добровільне виконання рішення. Якщо у вказаний термін боржник не виконає свої зобов'язання, кредитор має право розпочати процедуру виконання. Оскільки звернення можливе лише щодо особистої власності, то необхідно визначити майно, що належить боржнику. Це обов'язок кредитора. Він може здійснити це або шляхом звернення до приватних детективних агенцій, або до суду.

Коли майно боржника встановлено, суд відповідно до ст. 69 Федеральних процесуальних правил (Federal Rules of Civil Procedure) видає виконавчий лист. Він діє протягом 180 днів. Дієвим способом переконання боржника після отримання листа є попередження про звернення до Агентства з кредитних історій. Оскільки інформація цього агентства широко використовується в США у всіх сферах життя, громадяни намагаються виконати судовий акт добровільно. Виконавчий лист може бути передано у відповідний підрозділ маршальської служби для подальшого виконання. Частину коштів для компенсації витрат на стягнення заборгованості кредитор повинен внести на рахунок служби одразу при наданні листа.

Після закінчення виконавчого провадження на виконавчому листі вказується, за якою ціною яке майно було реалізовано та які платежі здійснено, та один екземпляр повертається до суду, а інший залишається у Маршальській службі.

Таким чином, функції Маршальської служби є широкими та охоплюють весь аспект системи судочинства в США.

Наступною установою, що займається примусовим виконанням рішень, є служба шерифів, яка відповідає за виконання рішень на рівні штатів.

Однією з головних функцій шерифів є забезпечення правопорядку, боротьба з кримінальними правопорушеннями, підтримка правосуддя, виконання функцій судового пристава та управління окружною в'язницею. У сфері виконавчого провадження шерифи займаються справами невеликої складності в межах свого округу, зокрема стягненням аліментів, податкових боргів, притягненням до відповідальності за порушення правил дорожнього руху та виселенням боржників.

У службі шерифа лише дві посади – шериф і помічники (deputy). Помічників набирає сам шериф, і власне ніяких вимог до них не пред'являється, на відміну від поліцейських [173].

Визначення ролі та компетенції шерифів у США забезпечується не стільки нормативним закріпленням, скільки розумінням норм англійського

загального права. Повноваження, термін дії, порядок формування служби шерифів значно відрізняється залежно від штату. Це пояснюється відсутністю єдиного нормативного акта, що регламентує діяльність цієї структури. Лише конституції п'яти штатів закріплюють факт існування служби шерифів, водночас не регламентуючи їх компетенцію. У трьох штатах створення такої служби не передбачено (Аляска, Коннектикут, Гаваї) [226].

Слід зазначити, що спеціальні вимоги до кандидатів на посаду шерифа встановлені лише у кількох штатах. Законодавство штатів Айдахо, Міссісіпі, Оклахома, Канзас зафіксували обов'язок шерифа пройти спеціальний курс перед початком виконання обов'язків. У штаті Каліфорнія від кандидата в шерифи потрібно чотирирічний досвід роботи у правоохоронній сфері, а в штаті Орегон – також середня освіта та проходження навчання у коледжі протягом двох років [226]. Безумовно враховуючи складність покладених адміністративних обов'язків, виконання рішень суду та серйозність повноважень запровадження таких вимог щодо мінімального обсягу досвіду роботи у правоохоронній сфері, рівня освіти та професійної підготовки є виправданим.

Цікавим є сам процес виконання в США. Федеральні правила цивільного судочинства встановлюють, що виконання рішень має відбуватися відповідно до законів того штату, в якому необхідно здійснити виконання [220].

Згідно з загальним правилом у США, виконавчий лист, виданий судом, може бути виконаний як маршалами США, так і місцевою службою шерифів. У другому випадку рішення має бути зареєстроване в відповідній службі штату [226].

Особливістю виконавчого провадження в США є можливість застосування до боржників крайнього заходу, такого як тюремне ув'язнення. У деяких штатах, наприклад, в Аризоні, Арканзасі, Флориді, Іллінойсі та

Індіані, ця міра застосовується до осіб, які ухиляються від сплати аліментів на утримання дитини, якщо є підтвердження їх платоспроможності.

Ефективним методом впливу на боржника в США є повідомлення про непогашену заборгованість в агентство з кредитних відомостей, що погіршує його кредитний рейтинг. Цей рейтинг має велике значення при оформленні кредитів, виїзді за кордон та навіть при прийомі на роботу [122, с. 37]. Таку практику можливо запровадити і у національне законодавство.

Велику частину роботи в рамках виконавчого провадження в США виконують колекторські агентства, які займаються стягненням боргів, звільняючи маршалську службу від цієї функції та дозволяючи їй зосередитися на більш важливих завданнях. США одними з перших на законодавчому рівні визначили правовий статус таких агентств. У 1977 році був прийнятий Акт про сумлінну практику стягнення боргів, який детально регулює діяльність колекторів [227].

Згідно з § 803 (6) цього Акту, колектором вважається особа, яка регулярно займається стягненням або намагається стягнути заборгованість з боржника на користь іншої особи чи організації.

Згідно з положеннями Акту про сумлінну практику стягнення боргів у США, колекторським агентствам забороняється вести з боржниками грубу розмову, погрожувати їм, застосовувати психологічний тиск, дзвонити вночі або у вихідні дні. Колектор зобов'язаний ставитися до позичальника з повагою, уникати використання термінів "борг" або "боржник". Крім того, заборонено поширювати інформацію про заборгованість серед далеких родичів, знайомих чи сусідів [97]. Колектори не мають права вводити громадян в оману щодо суми боргу чи можливості судового розгляду. Якщо дзвінки колекторів на роботі боржника шкодять його репутації, досить одного попередження для припинення таких дій.

Діяльність американських колекторських агентств з боржниками може бути умовно поділена на кілька етапів [122, с. 36].

На першому етапі, після збору необхідної інформації про позичальника (адреса, місце проживання, робота, телефон), співробітник колекторської агенції намагається зв'язатися з боржником законними методами і встановити контакт. Під час розмови боржнику повідомляється сума боргу, нараховані відсотки, а також роз'яснюються можливі наслідки, якщо він відмовиться від сплати. Йому пропонуються різні варіанти погашення заборгованості [97].

Досить часто колекторські агентства «погрожують» передати інформацію про боржника в Агентство з кредитних відомостей, що є ефективним методом повернення боргу, оскільки цей психологічний вплив дає позитивний результат у 50% випадків.

Якщо боржник ігнорує дзвінки колекторів і не вступає в контакт, настає другий етап. Співробітники агентства відвідують позичальника вдома, а якщо це не дає результату — на його місці роботи. Боржнику вручається документ з вимогою погасити заборгованість та встановлюється остаточний термін для виконання. Якщо цей термін спливає без сплати, справа передається до суду. Однак варто зауважити, що лише 30% таких справ доходять до суду, решта вирішується безпосередньо на досудовому етапі.

Основною вимогою до експерта з колекторських питань у розвинених країнах є дотримання закону. Працівники колекторських компаній завжди діють в межах правового поля. Досвід США у сфері колекторської діяльності підкреслює важливість встановлення стандартного механізму стягнення боргів і взаємодії з іншими організаціями та інститутами, що підтримують функціонування кредитної системи. Цей механізм чітко регламентує етапи роботи банківських служб до передачі інформації про недобросовісних позичальників у кредитні бюро [58].

Отже, основними професійними рисами та навичками колекторів у США є: чесність, комунікабельність, здатність організовувати та проводити переговори, аналітичне мислення, вміння працювати в команді, а також знання основ психології та вміння застосовувати їх на практиці.

Водночас, у діючому законодавстві США не встановлені обов'язкові вимоги щодо рівня освіти та спеціалізації майбутніх колекторів.

Основним органом, що регулює діяльність колекторських агентств, є Федеральна торговельна комісія. Бюро з питань захисту прав споживачів фінансових послуг також виконує регулюючі функції стосовно колекторських агентств. Федеральна торговельна комісія або державний прокурор можуть вживати заходів щодо колекторських установ, які порушують законодавство, і в разі виявлення порушень застосовувати санкції, такі як штрафи, компенсація збитків, обмеження чи припинення діяльності агентства (у період з 2010 по 2016 рр. більше ніж 60 агентств було заборонено за невиконання законодавства) [7, с. 13].

Колекторські агентства в США мають бути членами торгової асоціації АСА, яка об'єднує агентства по стягненню боргів, кредиторів, покупців боргів, адвокатів та постачальників послуг у галузі боргів. Окрім виконання вимог федерального та штатного законодавства, колекторські компанії зобов'язані дотримуватися етичного кодексу АСА International як умови членства. Згідно з цим кодексом, члени асоціації повинні ставитись до споживачів з повагою та гідністю [7, с. 14].

Основним принципом діяльності колекторів в США є так звана «реанімація» боржників — головною метою є пошук компромісу та шляхів вирішення складних ситуацій, у які потрапили боржники. Йдеться про те, щоб боржник зміг пройти через цей процес, не ставши банкрутом. Без сумніву, колекторська діяльність орієнтована на покращення платіжної дисципліни [7; 227].

Аналіз показує, що виконавче провадження в США не можна розглядати ізольовано від інших державних систем і структур. Однак, компетенція маршальської та шерифської служб у США не є чітко визначеною, що часто призводить до суперечок і потребує втручання суду. Подвійний контроль судової системи, з одного боку, забезпечує додаткові гарантії законності та

захисту прав як стягувача, так і боржника, а з іншого — значно ускладнює та затягує процес стягнення.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що американська модель виконавчого провадження має свої унікальні особливості, що відрізняють її від систем, що існують у багатьох інших країнах. Однією з основних рис є розподіл повноважень між федеральними та місцевими органами влади, а також широка участь приватних суб'єктів, таких як колекторські агентства, у процесі стягнення боргів. В цій системі велика увага приділяється не тільки правам стягувачів, а й захисту прав боржників, що вимагає детального регулювання та застосування обмежень щодо методів колекторської діяльності.

Основними органами, які займаються виконанням судових рішень в США, є маршали та шерифи, але їхні повноваження можуть різнитися залежно від рівня суду і території. Федеральні виконавці, такі як маршали США, відповідають за виконання рішень федеральних судів, тоді як шерифи зазвичай виконують рішення на рівні штатів або місцевих судів. Особливістю є те, що маршали, як правило, займаються більш складними і серйозними справами, тоді як шерифи часто виконують рішення щодо невеликих позовів, таких як стягнення аліментів або виселення боржників.

Окремою важливою особливістю є те, що виконавче провадження в США часто включає залучення приватних колекторських агентств, які займаються стягненням боргів від імені кредиторів. Ці агентства мають великі повноваження щодо збору боргів, при цьому їхня діяльність регулюється федеральними законами, зокрема, Актом про сумлінну практику стягнення боргів. Однією з ключових вимог є необхідність дотримання етичних стандартів у роботі з боржниками, включаючи заборону на погрози, психологічний тиск, неприпустиме спілкування у нічний час або у вихідні дні.

Процес виконання рішення в США часто має кілька етапів. Спочатку, після видачі судового наказу, колектори або державні виконавці намагаються

встановити контакт з боржником через телефонні дзвінки чи інші законні методи. Якщо боржник не відповідає або ігнорує повідомлення, виконавці переходять до більш рішучих кроків, таких як відвідування місця проживання або роботи боржника, вручення письмових вимог або накладення арешту на майно. Якщо ці заходи не дають результату, справа може бути передана до суду для подальшого розгляду.

Ще однією особливістю є механізм застосування санкцій до боржників. В США існує законодавчо визначений порядок застосування штрафів і навіть тюремного ув'язнення у разі ухилення від сплати аліментів або інших зобов'язань. Проте цей процес зазвичай передбачає кілька етапів попереджень, що дозволяють боржнику виправити ситуацію без застосування крайнього заходу.

Завдяки своєму підходу до регулювання колекторської діяльності та чітким правовим нормам, американська система виконавчого провадження створює баланс між ефективним виконанням рішень і захистом прав боржників. Тим не менше, складність цієї системи і багатоетапний характер процедур іноді призводять до тривалих процесів стягнення, що є одним з її недоліків.

На підставі проведеного аналізу досвіду США, пропонуємо запровадити у національну систему виконавчого провадження як для державних так і для приватних виконавців багаторівневий відбір, селекцію та навчання, яке буде спрямоване на формування професійно важливих навичок виконавців. Передбачити проходження практики після навчання і тільки після цього виконавці мають отримувати право займатися діяльністю щодо виконання рішень суду та інших органів державної влади. Окремо слід запровадити діяльність спеціальних курсів підвищення кваліфікації, спрямованих на отримання практичних навичок та удосконалення професійних знань державних та приватних виконавців.

2.2. Інноваційні аспекти державного управління системою виконавчого провадження в країнах Європейського Союзу

На підставі аналізу наукової літератури з проблем виконання рішень суду або рішень органів державної влади можна виокремити централізовану та децентралізовану процедуру виконання таких рішень.

Значення виконавчого провадження важко переоцінити як у сфері цивільного судочинства, так і у суспільному житті. Ступінь реальності виконання судових постанов є показником не лише стану судової гілки влади, а й державної влади загалом.

У процедурах виконавчого провадження різних країн є спільні методи стягнення та ряд основних принципів, таких як рівність сторін, відкритість, державний нагляд за системою виконавчого провадження тощо. Основною різницею між регулюванням виконавчого провадження в двох зазначених правових системах є різний рівень судового нагляду, який впливає на їхню діяльність. Важливо відзначити, що в країнах континентальної Європи рівень судового нагляду за виконавчою діяльністю є вищим.

Організація виконавчої діяльності на кшталт недержавної моделі виконання використовується в Франції, Естонії, Угорщині, Італії, Латвії, Литві, Люксембурзі, Нідерландах, Польщі, Румунії та інших державах.

Проаналізуємо систему виконавчого провадження у Франції.

У Франції сформувалася система приватного виконання, при якій повноваження щодо примусового виконання судових рішень та рішень інших уповноважених органів виконуються не державними службовцями, а особами, які отримали від держави ліцензію на виконання цієї діяльності та виконують її самостійно. Організаційна структура органів, що займаються виконанням рішень у Франції, включає: Національну палату, яка складається з делегатів організацій виконавців, що підпорядковані їй; Регіональну палату, що об'єднує судових виконавців на рівні апеляційних судів, а також співтовариство департаментів судових виконавців. Повноваження судових

виконавців охоплюють виконання таких дій від імені держави, як офіційне вручення судових та інших документів, виконання судових актів, а також складання відповідних актів [69].

У Франції виконавче провадження є складною системою, що включає різні органи державної влади та приватні структури, які здійснюють примусове виконання судових рішень та інших актів, відповідно до принципів французької правової системи. Основним елементом цієї системи є приватні судові виконавці, які діють на підставі ліцензій, отриманих від держави, що є основною відмінністю французької системи від багатьох інших країн, де цю діяльність виконують державні службовці.

Основні органи, що здійснюють виконавче провадження у Франції:

1) Судові виконавці (*Huissiers de justice*): Судові виконавці в Франції займають центральне місце в системі виконавчого провадження. Вони є приватними особами, які отримали ліцензію від держави на виконання функцій примусового виконання рішень. Виконавці здійснюють різноманітні завдання, такі як: виконання судових актів: Примусове виконання рішень судів, арбітражних органів та адміністративних органів; вручення судових документів: Судові виконавці офіційно вручають позови, рішення, виклики до суду та інші юридичні документи особам, що їх стосуються; виконання актів, не пов'язаних із судовими рішеннями: Наприклад, стягнення заборгованості, виселення боржників, забезпечення виконання контрактних зобов'язань.

Судові виконавці діють на підставі ліцензії, яку вони отримують після проходження спеціальної підготовки і складання іспиту. Вони можуть працювати як самостійно, так і в складі організацій або компаній, що займаються виконавчим провадженням.

2) Національна палата судових виконавців (*Chambre Nationale des Huissiers de Justice*): Це організація, що об'єднує судових виконавців по всій Франції. Вона є регулюючим органом, який координує діяльність судових виконавців, контролює їх роботу та встановлює етичні стандарти і правила

для цієї професії. Палата також займається навчанням та сертифікацією судових виконавців, забезпечує їхній професійний розвиток і допомагає вирішувати спори між судовими виконавцями і їх клієнтами.

2) Регіональні палати судових виконавців (Chambres Départementales des Huissiers de Justice): Ці регіональні палати функціонують на рівні департаментів та об'єднують судових виконавців, що працюють у відповідних адміністративних одиницях Франції. Вони допомагають організувати роботу виконавців на місцевому рівні, а також займаються контролем за діяльністю судових виконавців у межах певного регіону.

3) Міністерство юстиції (Ministère de la Justice): Міністерство юстиції в Франції забезпечує загальний нагляд за діяльністю судових виконавців та контролює відповідність їх роботи законодавчим вимогам. Хоча діяльність судових виконавців є приватною, державний нагляд необхідний для забезпечення дотримання законів, етики та прав громадян у процесі виконання рішень.

4) Бюро з прав людини та захисту прав споживачів (Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés, CNIL): Хоча це бюро не є безпосереднім органом виконавчого провадження, воно відіграє важливу роль у забезпеченні захисту особистих даних у процесі примусового виконання рішень. Виконавці зобов'язані дотримуватися стандартів захисту особистої інформації, а CNIL наглядає за дотриманням цих стандартів.

5) Суди та судові органи: У Франції виконавче провадження вимагає певної судової участі. Якщо боржник не виконує рішення суду добровільно, виконавці мають право звертатися до суду з проханням застосувати додаткові заходи, такі як накладення арешту на майно або доходи боржника. Суди також можуть брати участь у вирішенні питань, пов'язаних з правами на виконання рішень, визначати порядок стягнення та розподілу боргів, а також ухвалювати рішення про накладення штрафів чи застосування інших санкцій.

б) Інші державні та місцеві органи: В окремих випадках, залежно від конкретного виду рішення, примусове виконання може здійснюватися за участі інших органів. Наприклад, місцеві органи влади можуть бути залучені до забезпечення виконання рішень, пов'язаних із виселеннями чи відчуженням майна. У таких випадках співпраця між судовими виконавцями та місцевими органами стає важливою для досягнення результату.

Французька модель виконавчого провадження лягла в основу системи виконання рішень у Польщі, Угорщині та ряді інших країн Східної Європи. У Франції примусовий виконавець є посадовою особою, що здійснює правосуддя, проте також є представником так званої «ліберальної» професії. В цьому контексті примусовий виконавець є незалежним професіоналом, якому держава доручила виконання рішень у цивільних справах, винесених судами. Водночас, він є посадовою особою, оскільки отримує свої повноваження від держави і має ексклюзивне право на виконання ряду юридичних дій, зокрема на виконання судових рішень, вручення повісток, сповіщень та складання актів, що мають доказове значення [52, с. 492–496].

Особливості французької системи виконавчого провадження:

1) Приватизація виконавчого процесу: Однією з головних особливостей французької системи є приватизація процесу виконання рішень. Судові виконавці не є державними службовцями, і їх діяльність регулюється приватними ліцензійними органами, такими як Національна палата судових виконавців. Цей підхід дозволяє забезпечити більш ефективно і гнучке виконання рішень, зокрема шляхом зниження навантаження на державні органи.

2) Системи нагляду та контролю: Державний нагляд за виконанням рішень забезпечується через Міністерство юстиції та інші регулюючі органи, що контролюють діяльність судових виконавців, включаючи їх професійну етику та законність дій. Регулярні перевірки та моніторинг діяльності судових виконавців з боку відповідних органів гарантують дотримання правил і захист прав громадян.

3) Етика та професіоналізм: Всі судові виконавці зобов'язані дотримуватися строгих етичних стандартів, які визначені Національною палатою судових виконавців. Вони повинні діяти добросовісно та прозоро, без порушення прав боржників і стягувачів. Тільки кваліфіковані особи, що пройшли відповідну підготовку та атестацію, можуть здійснювати виконавчу діяльність [159].

Примусовий виконавець у Франції (їх часто називають "huissier de justice", що дослівно перекладається як "судовий виконавець") – це особа, яка поєднує в собі функції судового посадовця та приватного професіонала. Вона має право виконувати судові акти, але при цьому є незалежним спеціалістом, що працює як частина приватного сектору. Примусовий виконавець отримує свою діяльність на основі ліцензії, яку він отримує від держави після проходження жорстких вимог до кваліфікації та навчання.

Основні вимоги до кандидатів на посаду примусового виконавця [159]:

1) Освітні вимоги: Кандидат на посаду примусового виконавця в Франції повинен пройти відповідну професійну підготовку. Після закінчення університету та отримання ступеня бакалавра або магістра в галузі права, він повинен пройти трирічну професійну підготовку, включаючи практичні курси в рамках юридичного стажування в установах, що мають ліцензію для підготовки судових виконавців. Після цього кандидати повинні скласти спеціалізований іспит, щоб отримати ліцензію на виконання своїх обов'язків.

2) Юридичний стаж: Примусовий виконавець має бути особою, яка має юридичну освіту, зазвичай зі спеціалізацією в галузі цивільного права, і обов'язково повинна мати певний стаж роботи в юридичній сфері. Вони повинні володіти всіма навичками, необхідними для обробки судових актів, комунікації з судовими установами та клієнтами, а також для правильного застосування процедури виконання рішень.

3) Ліцензування: Для того, щоб стати примусовим виконавцем, необхідно пройти процедуру ліцензування, яка включає отримання дозволу від Міністерства юстиції Франції. Ліцензія дозволяє їм виконувати такі

функції, як вручення судових документів, виконання рішень судів, а також деякі інші правові дії, які мають доказове значення.

4) Право на самостійне ведення практики: Примусовий виконавець в Франції є частиною вільних (ліберальних) професій, що означає, що після отримання ліцензії він має право вести самостійну діяльність як приватний підприємець або бути частиною приватної компанії, що займається виконанням судових рішень. При цьому держава делегує йому певні функції та надає йому повноваження здійснювати примусове виконання.

5) Професійна етика та нормативи: Примусові виконавці підпорядковуються суворим етичним нормам та правилам, які регулюються Національною палатою судових виконавців (National Chamber of Judicial Officers). Вони зобов'язані дотримуватися стандартів поведінки, встановлених цією палатою, і гарантувати, що їх діяльність не порушує права громадян, зокрема боржників.

6) Окремі обмеження та монополія на певні дії: Примусовий виконавець має ексклюзивні повноваження на здійснення певних дій, таких як виконання судових рішень і складення актів, що є важливими для доказової сили. Інші особи або організації не мають права виконувати ці дії, що надає виконавцю певну монополію в цій сфері.

Примусові виконавці організовані в різних структурах, які виконують свої функції в межах усієї країни:

1) Національна палата судових виконавців (Chambre Nationale des Huissiers de Justice) – це національна організація, яка об'єднує судових виконавців у Франції. Вона регулює професійну діяльність і забезпечує дотримання етики і стандартів серед примусових виконавців.

2) Регіональні палати судових виконавців – вищі організації на рівні окремих регіонів та апеляційних судів. Вони координують діяльність судових виконавців на локальному рівні.

3) Індивідуальні офіси – судові виконавці можуть працювати самостійно або бути частиною більшої фірми, яка займається виконанням рішень.

Права та обов'язки примусового виконавця у Франції:

1) Вручення судових документів: Однією з основних функцій примусового виконавця є вручення судових повісток, рішень судів і інших офіційних документів сторонам у справі.

2) Виконання судових рішень: Примусовий виконавець має повноваження на виконання рішень судів, включаючи стягнення боргів, конфіскацію майна, виселення боржників тощо.

3) Складання актів: Примусові виконавці складають офіційні документи, які мають юридичну силу і можуть бути використані в суді як доказ.

4) Виконання актів щодо примусового виконання: Примусовий виконавець також може застосовувати заходи, щоб стягнути борги, наприклад, арешт майна чи рахунків боржника.

У результаті, у Франції примусовий виконавець є важливою фігурою, яка поєднує в собі функції приватного підприємця та посадової особи, уповноваженої державою на виконання судових рішень.

У Франції діє система безперервної освіти судових виконавців. Національна школа судочинства (приватний навчальний заклад) відкриває можливість здобуття п'ятирічної юридичної освіти, необхідної для складання державного кваліфікаційного іспиту. Ця ж школа здійснює підготовку до кваліфікаційних іспитів представників інших юридичних професій. Далі юридична освіта судових виконавців продовжується на рівні регіональних семінарів з актуальних проблем. Багато чого у цьому напрямі робиться Інститутом безперервної освіти судових виконавців.

Однією з цікавих рис сучасної системи виконавчого провадження у Франції є існування інших професій, які організовані особливим чином і мають ліберальний характер діяльності. Представники цих професій беруть участь у виконавчих процесах. Наприклад, до таких професій належать так звані «публічні ріелтори», які є посадовими особами, наділеними монополією на проведення публічних аукціонів для продажу рухомого майна. Вони отримують свої повноваження від держави, мають власні організаційні

структури на місцевому та національному рівнях, а їхня винагорода визначається державою [1].

Через те, що французька правова система ґрунтується на розподілі права на приватне та публічне, судова організація поділяється на суди, що займаються цивільними та кримінальними справами, а також на суди адміністративної юстиції, які утворюють окремі судові системи. Відповідно, примусові виконавці не здійснюють виконання рішень на користь держави чи актів, ухвалених адміністративними судами [124]. Для цього існує окрема система судових виконавців, що працюють в рамках державного казначейства і є державними службовцями. Крім того, в загальних судах визначено спеціального суддю з виконавчого провадження, який має право самостійно вирішувати спори, що виникають через незгоду або перешкоди при виконанні судових рішень, а також розглядати клопотання про відстрочку виконання та вирішувати інші питання виконавчого процесу. Однак цей суддя не має повноважень втручатися у процес виконання виконавчих дій. [132].

Отже, Франція є прикладом країни, де органи, що займаються примусовим виконанням судових рішень, функціонують на приватноправовій основі. Хоча французький судовий виконавець є посадовою особою, яка діє від імені держави та має право залучати державну підтримку для виконання судових рішень, він також виступає як фахівець вільної професії, працюючи самостійно або в складі асоціації виконавців. У разі професійної помилки виконавець несе відповідальність, а можливі ризики покриваються страховкою, яку укладає професійне об'єднання виконавців. Страхова премія розподіляється серед членів цієї асоціації, яка замінює виконавця в разі необхідності.

Аналіз також дозволяє зазначити, що вимоги до кандидатів на посаду судових виконавців у Франції є дуже строгими. Так, французький виконавець повинен мати юридичну освіту, пройти дворічне стажування в рамках роботи судового виконавця та скласти державний кваліфікаційний іспит. Однак у

певних випадках Міністерство юстиції, на підставі висновку Національної палати судових виконавців, може звільнити окремих осіб від проходження стажування або від надання диплома.

Організаційно службу виконання рішень у Франції можна розділити на три рівні. Очолює її Національна палата, до складу якої входять делегати нижчих організацій виконавців, таких як департаментські спільноти та Регіональна палата. Національну палату очолює президент, також є віцепрезидент, скарбник і бюро, яке приймає рішення. На рівні кожного апеляційного суду судові виконавці об'єднуються в Регіональну палату, а найнижчим рівнем є департаментські спільноти, які формуються в кожному департаменті.

Тепер здійснимо аналіз системи виконавчого провадження у Литві.

Для реформи виконавчого провадження Литви ставилися такі основні завдання: 1) зміцнити незалежний статус приставів як представників, які надають професійні послуги; 2) заснувати сучасну та ефективну процедуру виконання судових та несудових рішень; 3) у законі закріпити принцип, що виконання судових рішень щодо приватних спорів оплачується самими сторонами, а не державою. Реформа в Литві завершилася з набранням чинності Законом про приставів та Цивільно-процесуальним кодексом Литви 2002 р., які набрали чинності від 1 січня 2003 р. Особи, які виконують рішення суду у Литві називаються приставами [164].

У Литві, згідно із Законом про приставів, пристав – це особа, уповноважена державою, якій надані функції виконання виконавчих документів, констатації фактичних обставин, передачі документів, і навіть інші функції, встановлені законами. Пристав може також надавати послуги, передбачені в цьому Законі, якщо це не заважає виконанню функцій пристава [69].

При виконанні своїх функцій пристава є незалежними. Вони повинні керуватися принципами законності, співробітництва, демократичності, а також принципами громадянського процесу. Пристав зобов'язаний сумлінно

виконувати професійні обов'язки, не розкривати обставин особистого життя, які стали йому відомі у процесі виконання, зберігати комерційні та інші таємниці, які охороняються законами. При виконанні виконавчих документів пристав повинен вживати всіх законних заходів для належного захисту інтересів стягувача, не порушуючи при цьому прав та законних інтересів учасників даного процесу виконання [81].

Тепер проаналізуємо основні вимоги, які ставляться до особистості пристава у Литві. Приставами можуть бути призначені особи, які мають громадянство Литви, мають бездоганну репутацію. Закон пояснює поняття бездоганної репутації. Особу не можна вважати такою, що володіє бездоганною репутацією, якщо вона: була засуджена за тяжкий або дуже тяжкий злочин незалежно від того, знята чи ні судимість; має судимість за кримінальний злочин, за навмисний злочин легкої чи середньої тяжкості; зловживає психотропними, наркотичними, токсичними речовинами чи алкоголем; його поведінка чи діяльність не узгоджуються з вимогами Кодексу професійної етики приставів; його протягом професійної діяльності було усунуто з посади судді, прокурора, адвоката, помічника адвоката, нотаріуса, кандидата в нотаріуси (асесора), представника нотаріуса, пристава, представника пристава, помічника пристава або було звільнено з державної служби за порушення професійної чи службової етики та з моменту звільнення не минуло трьох років [71].

Крім того, пристав повинен мати вищу юридичну освіту. У Литві претендент у пристава повинен не менше одного року попрацювати на посаді помічника пристава та прийняти участь у публічному конкурсі. Водночас, доктор та габілітований доктор наук юридичного спрямування може бути призначений приставом без іспитів. На посаду судового виконавця не можуть бути призначені особи, засуджені за умисні злочини, які були усунені в минулому з посади судді, нотаріуса або судового виконавця, виключені з адвокатури, які є неспроможними боржниками [223].

Чисельність судових виконавців визначається міністром юстиції. Ним також визначається територія діяльності судового виконавця. Посада пристава займається з урахуванням результатів відкритого конкурсу. Умови та порядок проведення конкурсу затверджується міністром юстиції. Комісія публічного конкурсу приставів складається із п'яти членів. Трьох із них, включаючи голову комісії, призначає міністр юстиції, а двох членів – Президія Палати приставів Литви. Комісія публічного конкурсу приставів подає результати конкурсу міністру юстиції на затвердження [190].

До вступу на посаду судовий виконавець має скласти присягу. В Естонії та Литві присягу приймає міністр юстиції. Пристав, який приніс присягу, вноситься до списку приставів Литви, йому вручається свідоцтво, що підтверджує право провадити діяльність пристава, а також посвідчення та знак пристава. Список приставів публікується в офіційному виданні «Відомості держави» [173].

Пристав наказом міністра юстиції виключається зі складу приставів у випадках: у разі втрати громадянства Литовської Республіки; на прохання пристава; за станом здоров'я; при набранні чинності вироку суду, яким пристав засуджений за злочинне діяння; при призначенні дисциплінарного стягнення – звільнення з посади пристава; у разі не атестації; у віці 65 років, якщо міністр юстиції не продовжив повноважень пристава (повноваження пристава може бути продовжено до досягнення ним віку 70 років); якщо після призначення приставом особа не складає присяги протягом двох місяців із дня призначення; якщо після призначення приставом з'ясовуються факти, поширення яких під час призначення перешкоджала б ухвалити рішення про призначення особи приставом [164].

Пристави у Литовській Республіці об'єднуються у Палату приставів Литви, яка здійснює функції самоврядування приставів. Асоціація Палата приставів Литви була заснована під час перших зборів приставів, які були скликані 7 березня 2003 року. Палата приставів Литви здійснює діяльність відповідно до Закону Литовської Республіки про пристави, Закону

Литовської Республіки про асоціації та Статуту Асоціації Палати приставів Литви [146].

Усі пристава є членами Палати приставів Литви. Це означає, що юристи, які стають приставами, автоматично стають членами Палати приставів Литви з усіма правами та обов'язками члена Асоціації. Найвищим органом Палати приставів Литви є збори приставів. Збори приставів скликаються не рідше одного разу на рік Головою Президії Палати приставів Литви. Президія Палати приставів Литви є органом управління. Він складається з п'яти членів, включаючи голову Президії, які обираються із приставів строком на чотири роки зборами виконавців. Діяльність Палати приставів Литви фінансується із внесків, які сплачують пристава. Їх розмір встановлюють збори приставів [146].

Усю діяльність пристава Закон про пристава поділяє на дві категорії: функції пристава та послуги, що їм надаються. Цей поділ має велике значення. Пристав не має права відмовити особі, яка звернулася з проханням виконати функції пристава. Порядок та розмір винагороди пристава за виконуваним ним функції чітко встановлені затвердженою міністром юстиції Інструкцією про порядок виконання рішень [83]. Виконання функцій пристава дозволяється лише в межах встановленої міністром юстиції території діяльності пристава. Водночас, надання послуг не обмежується територією виконання функцій пристава. Пристав, виконуючи свої функції, зобов'язаний виконувати виконавчі документи, встановлені законом, констатувати за дорученням суду фактичні обставини, за дорученням суду передавати та вручати документи фізичним та юридичним особам, які перебувають на території Литовської Республіки, виконувати інші функції, встановлені законами. Відповідно до Цивільного кодексу Литви пристава за дорученням суду описують майно спадкодавців, а також згідно з Кодексом про покарання виконують вирок судів щодо юридичних осіб [83].

У Литві виконавчі дії мають право вчиняти також помічник пристава та представник пристава. Помічником пристава може бути громадянин

Литовської Республіки з бездоганною репутацією, який має вищу юридичну освіту та уклав трудовий договір з приставом щодо роботи як помічника пристава та має право займатися діяльністю помічника пристава. Помічник пристава має право від імені пристава та за його письмовою довіреністю передавати та вручати документи, виконувати всі процесуальні дії, за винятком констатації фактичних обставин, порушення та призупинення виконавчої справи, виконання повернення виконавчого документа, реалізації майна, розподілу стягнених коштів між стягувачами, розрахунку витрат на виконання [164].

Якщо пристав через хворобу, відпустку або інші причини не може виконувати своїх функцій, наказом міністра юстиції призначається представник пристава.

Надання послуг залежить від умов договору особи з приставом, оплата за такі послуги також договірна. Право на надання послуг характерне для всіх країн, де була проведена подібна реформа виконавчого провадження.

У порядку, встановленому законами, пристав у Литві може надавати такі послуги:

- 1) охороняти (адмініструвати) майно у процесі виконання;
- 2) констатувати фактичні обставини, передавати та вручати документи фізичним та юридичним особам, які перебувають на території Литовської Республіки, без наявності доручення суду;
- 3) консультувати з правових питань, виключаючи представництво у суді та представництво у відносинах з третіми особами;
- 4) у порядку аукціону реалізовувати закладене рухоме майно;
- 5) надавати посередництво у виконанні майнових зобов'язань [164].

З набранням чинності 1 січня 2003 р. нового цивільно-процесуального кодексу Литви та Закону про пристави, пристави отримали право констатувати фактичні обставини як це здійснюється у Франції.

Констатація фактичних обставин – це докладний опис обставин, речей чи майна та його стану у протоколі констатації фактичних обставин.

Фактичні обставини можуть додатково фіксуватися за допомогою інших засобів відео або звукозапису. Відео або звукозапис, у якому зафіксовані фактичні обставини, вважається складовою протоколу констатації фактичних обставин. Електронна форма протоколу констатації фактичних обставин, за винятком відео та звукозаписів, не пізніше наступного дня з моменту запису передається до бази даних Інформаційної системи приставів у порядку, встановленому в Статуті інформаційної системи приставів [191]. У базі даних дані про констатацію фактичних обставин та електронні форми протоколів не підлягають змінам.

До приставів все частіше звертаються як до професіоналів у своїй галузі, кваліфікована допомога яких може полегшити, скоротити, здешевити цивільні суперечки. Зростання попиту на юридичні послуги та довіру до них споживачів надають гарні можливості для підвищення авторитету приставів у суспільстві.

Окремо звернемо увагу на інформаційну складову діяльності приставів у Литві, оскільки така діяльність потребує певних цифрових компетенцій.

Великий вплив на роботу служби приставів у Литві має застосування сучасних технологій. Модернізацію Інформаційної системи судових приставів Палата судових приставів Литви розпочала у 2008 р. за співпраці з Міністерством юстиції та адміністратором системи – державним підприємством «Центр реєстрів». Основна мета – якомога більшу частку процедур виконання рішень перенести до електронного простору. У 2009 р. розпочалися практичні роботи з перенесення процесів виконання рішень на електронний простір [105].

Нові інформаційні технології нададуть можливість зацікавленим сторонам більше активно включатися у процес виконання рішення, більш тісно співпрацювати з приставом у ході погодження процедур примусового виконання та якнайшвидше досягти мети процесу виконання рішення з найменшими витратами. Передбачено, що комп'ютеризована інформаційна система приставів буде узгоджена з базами даних 40 реєстрів, що діють у

Литві, Фонду державного соціального страхування, Державної податкової інспекції, Міністерства внутрішніх справ та ін. З 1 січня 2013 р. набули чинності поправки до цивільно-процесуального кодексу, згідно з якими публічні торги проводяться лише в електронному вигляді [187].

Законність процесуальних дій пристава контролює суд у порядку, встановленому цивільно-процесуальним кодексом Литви. Організацію праці пристава перевіряють Міністерство юстиції та Палата приставів Литви у порядку, встановленому міністром юстиції. У Литві суд проводить контроль за діяльністю приставів лише у порядку, встановленому цивільно-процесуальним кодексом Литви, затверджуючи деякі складені приставом процесуальні документи, розглядаючи скарги та позови щодо виконавчого провадження [105].

Проаналізуємо питання відповідальності судових приставів у Литві.

У Литві пристав або його помічник може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за невиконання обов'язків або за недбале їх виконання. Порушити дисциплінарну справу проти пристава може міністр юстиції чи Президія Палати приставів Литви. Порушити справу проти помічника пристава може міністр юстиції або Президія Палати приставів Литви з власної ініціативи або за поданням пристава, з яким помічник пристава уклав трудовий договір. Дисциплінарні справи щодо приставів та помічників приставів розглядає Суд честі приставів. Стягнення приставу та помічнику пристава призначається наказом міністра юстиції за поданням Суду честі приставів. Міністр юстиції Литви має право призначити м'якше стягнення, чим пропонується, також має право відмовити у накладенні пропонованого стягнення.

Професійна цивільна відповідальність пристава, його представника, помічника чи працівника контори пристава за шкоду, заподіяну фізичним чи юридичним особам під час виконання функцій пристава та перевищує 1000 літів, страхується обов'язковим страхуванням. Постановою Уряду Литви встановлено, що мінімальна сума обов'язкового страхування професійної

громадянської відповідальності пристава становить 200 000 літів за одну страхову подію [156].

Пристави страхуються за допомогою укладання загального договору страхування. Страхувальником цивільної відповідальності приставів є Палата приставів Литви. Кожен пристав має сплатити Палаті приставів Литви страхову премію [156].

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що основними факторами реформування виконавчого провадження в Литві стали: неможливість реалізувати багато положень законодавства, що відображає реальний стан у суспільстві; застаріла регламентація статусу осіб, які здійснюють виконання судових рішень; а також низька ефективність виконання судових рішень. Основна мета здійснення реформи системи приставів – створення сучасної, ефективною, відповідної потребам держави та суспільства системи виконання рішень судів та інших інституцій.

Таким чином, у Литві зі створенням системи приватних приставів суттєво підвищилася ефективність виконання судових рішень, система виконавчого провадження не потребує коштів із бюджету. Ще одним позитивним результатом реформування системи приставів є розширення надання правових послуг населенню. Але водночас виявилися і негативні наслідки – зі зростанням ефективності стягнення зростає негативна громадська думка стосовно служби приставів. Для отримання більшого прибутку пристава часто обмежують права боржників.

Проаналізуємо виконавче провадження в Угорщині, яке має риси французької системи виконавчого провадження.

Виконавче провадження в Угорщині є важливим елементом правової системи країни, який забезпечує реальне виконання судових рішень та актів інших уповноважених органів. Система виконавчого провадження регулюється Законом «Про судових виконавців», Цивільним процесуальним кодексом Угорщини, а також іншими нормативно-правовими актами, що встановлюють порядок примусового виконання рішень [157].

Організація виконавчого провадження в Угорщині передбачає поділ функцій між державними органами та приватними судовими виконавцями. Головною установою, що контролює виконання судових рішень, є Національна палата судових виконавців, яка відповідає за ліцензування, контроль та професійний розвиток виконавців. Судові виконавці в Угорщині є незалежними фахівцями, які діють у межах визначених територіальних округів, отримуючи повноваження від держави, проте виконуючи свої обов'язки як представники вільної професії.

Процес виконавчого провадження розпочинається після того, як кредитор отримує виконавчий документ та подає його до відповідного судового виконавця. Виконавець після перевірки законності документа розпочинає процедуру стягнення, яка може включати такі заходи, як арешт майна боржника, утримання із заробітної плати, блокування банківських рахунків та реалізація конфіскованого майна через аукціони. Особливістю угорського виконавчого провадження є можливість застосування до боржників жорстких заходів, зокрема примусового виселення або обмеження права розпоряджатися майном [157].

У рамках правового регулювання передбачені також гарантії прав як кредиторів, так і боржників. Виконавчий процес здійснюється під наглядом судових органів, які мають право розглядати скарги на дії виконавців та приймати рішення щодо законності їхніх дій. Крім того, встановлено контроль з боку Міністерства юстиції, яке здійснює моніторинг роботи виконавців і може застосовувати дисциплінарні санкції у випадку порушення ними професійних стандартів.

Ще однією характерною рисою угорської системи виконання судових рішень є автоматизований контроль за виконанням, що дозволяє ефективніше здійснювати процедуру примусового стягнення заборгованостей. Виконавці мають доступ до електронних баз даних, що значно спрощує пошук інформації про майно боржників та прискорює процедуру арешту активів. Водночас виконавче провадження в Угорщині передбачає певний баланс між

інтересами стягувача та боржника, зокрема можливість розстрочення виплат або укладення мирової угоди, що дозволяє уникнути жорстких заходів стягнення.

Угорська модель виконавчого провадження вважається однією з ефективних у Європі, оскільки вона поєднує елементи державного контролю та приватної ініціативи. Високий рівень професійної підготовки виконавців, жорсткі вимоги до їхньої діяльності та механізми контролю забезпечують прозорість процесу стягнення боргів. Разом із тим система передбачає певні запобіжники для уникнення зловживань, що дозволяє захищати права всіх учасників виконавчого провадження.

Професійні вимоги до судових виконавців в Угорщині є суворими та спрямованими на забезпечення високого рівня професіоналізму та компетентності осіб, які виконують судові рішення. Оскільки судові виконавці відіграють ключову роль у процесі забезпечення виконання судових актів, угорське законодавство висуває до них низку жорстких критеріїв, які охоплюють рівень освіти, професійний досвід, етичні вимоги та обов'язкове проходження спеціального відбору:

по-перше, освітні вимоги та професійна підготовка. Однією з основних вимог до кандидатів на посаду судового виконавця в Угорщині є наявність вищої юридичної освіти. Претендент на цю посаду повинен мати диплом про завершення юридичного факультету угорського або визнаного іноземного університету. Ця вимога пояснюється необхідністю глибокого розуміння правових норм, зокрема процесуального та виконавчого законодавства, цивільного права, а також законодавства, що регулює банкрутство та стягнення боргів. Після здобуття юридичної освіти кандидат зобов'язаний пройти обов'язкове стажування в офісі судового виконавця, яке триває щонайменше два роки. Це стажування проводиться під керівництвом досвідченого судового виконавця та включає практичну роботу з виконання судових рішень, вивчення процедур арешту майна, взаємодію з боржниками

та кредиторами, а також освоєння адміністративних аспектів роботи виконавця;

по-друге, процедура кваліфікаційного іспиту. Після проходження стажування кандидат має скласти державний кваліфікаційний іспит, який організовує Національна палата судових виконавців спільно з Міністерством юстиції Угорщини. Іспит охоплює широкий спектр правових дисциплін, включаючи цивільне, господарське, адміністративне та виконавче право. Він складається з письмової та усної частини, а також практичного завдання, яке перевіряє здатність кандидата застосовувати правові норми на практиці. Лише після успішного проходження іспиту кандидат отримує право подати заявку на отримання ліцензії судового виконавця, яка видається Міністерством юстиції та Національною палатою судових виконавців. Ліцензія дозволяє йому працювати у відповідному виконавчому окрузі та здійснювати примусове виконання судових рішень;

по-третє, етичні вимоги та професійна відповідальність. Судові виконавці в Угорщині повинні відповідати високим етичним стандартам, оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана із забезпеченням правопорядку та захистом інтересів як кредиторів, так і боржників. У зв'язку з цим вони зобов'язані дотримуватись Кодексу професійної етики судових виконавців, який регламентує їхню поведінку, уникнення конфлікту інтересів та заборону зловживань своїми повноваженнями. Будь-які випадки порушення етичних норм або професійної некомпетентності можуть стати підставою для дисциплінарного провадження, яке веде Національна палата судових виконавців. Вона має право накладати різні санкції – від штрафів до позбавлення ліцензії та відсторонення від посади;

по-четверте, безперервне навчання та підвищення кваліфікації. Угорська система виконавчого провадження передбачає обов'язкове підвищення кваліфікації судових виконавців протягом усієї їхньої професійної кар'єри. Судові виконавці повинні регулярно проходити курси професійної підготовки, які організовуються Національною палатою судових виконавців

спільно з юридичними факультетами університетів. Такі курси спрямовані на оновлення знань щодо змін у законодавстві, оволодіння сучасними методами виконавчого провадження, вивчення судової практики та новітніх електронних систем виконання рішень;

по-п'яте, фізичні та психологічні вимоги. Оскільки діяльність судового виконавця передбачає часті контакти з боржниками, зокрема у конфліктних ситуаціях, важливим аспектом є психологічна стійкість кандидата. Виконавці повинні вміти витримувати стресові ситуації, зберігати об'єктивність та діяти відповідно до закону навіть за умов протидії з боку боржників. У зв'язку з цим від кандидатів можуть вимагати проходження психологічного тестування, яке оцінює їхню стресостійкість, комунікаційні навички та здатність до ефективного вирішення конфліктів. Крім того, хоча від судових виконавців не вимагається виконання фізичних навантажень, вони повинні бути в доброму стані здоров'я, оскільки їхня діяльність пов'язана з частими виїздами, особистими зустрічами та оглядом майна боржників;

по-шосте, фінансові вимоги та забезпечення страховки. Судові виконавці в Угорщині, як представники вільної професії, несуть особисту фінансову відповідальність за свою діяльність. У зв'язку з цим перед початком роботи вони зобов'язані укласти договір страхування професійної відповідальності, який покриває можливі фінансові збитки, що можуть виникнути через їхні дії або бездіяльність. Така система сприяє підвищенню відповідальності виконавців та мінімізує ризики незаконних або недобросовісних дій [209].

Таким чином, професійні вимоги до судових виконавців в Угорщині є вкрай суворими, оскільки їхня діяльність безпосередньо впливає на правопорядок та забезпечення виконання судових рішень. Вони повинні мати вищу юридичну освіту, пройти дворічне стажування, успішно скласти державний іспит та отримати ліцензію. Крім того, вони зобов'язані дотримуватися етичних стандартів, проходити регулярне підвищення кваліфікації та мати страховий захист. Така система професійного відбору

гарантує високий рівень компетентності судових виконавців та забезпечує ефективність угорської системи примусового виконання судових рішень.

Проаналізуємо виконавче провадження в Естонії.

В Естонії система виконавчого провадження організована таким чином, що виконання судових рішень здійснюється державними та приватними органами, які діють у межах законодавчого регулювання. Основними органами державної влади, які беруть участь у виконавчому провадженні, є суди, Міністерство юстиції, Департамент судових виконавців і банкрутних адміністраторів, а також самі судові виконавці, які працюють у статусі незалежних осіб, але мають значні державні повноваження [2].

Суди відіграють ключову роль у процесі виконавчого провадження, оскільки саме вони ухвалюють рішення, що підлягають примусовому виконанню. У разі виникнення спорів між боржником та стягувачем суди розглядають відповідні скарги на дії судових виконавців. Крім того, суди уповноважені приймати рішення щодо арешту майна боржника, призупинення виконавчого провадження або розгляду клопотань про відстрочку виконання рішення. Важливо зазначити, що в Естонії діє система адміністративного та цивільного судочинства, і саме цивільні суди найчастіше мають юрисдикцію у справах, що стосуються виконання рішень.

Міністерство юстиції Естонії виконує регуляторну функцію у сфері виконавчого провадження. Його основними завданнями є: забезпечення належного функціонування виконавчої системи; розробка та впровадження змін у законодавстві щодо примусового виконання судових рішень; здійснення контролю за діяльністю судових виконавців; організація професійної підготовки та атестації судових виконавців; розгляд скарг та звернень громадян щодо порушень у сфері виконавчого провадження.

Департамент судових виконавців і банкрутних адміністраторів. Одним із ключових державних органів у системі виконавчого провадження є Департамент судових виконавців і банкрутних адміністраторів. Ця установа діє під егідою Міністерства юстиції та виконує низку важливих функцій:

ведення реєстру судових виконавців; контроль за дотриманням професійних стандартів судовими виконавцями; координація діяльності судових виконавців та банкрутних адміністраторів; участь у розробці методичних рекомендацій щодо виконання судових рішень; розгляд дисциплінарних справ, що стосуються судових виконавців [3].

Судові виконавці як особливі суб'єкти виконавчого провадження. В Естонії судові виконавці діють як особи вільної професії, хоча їхня діяльність є жорстко регламентованою та підконтрольною державі. Вони не є державними службовцями, але виконують державні функції з примусового виконання судових рішень. Судові виконавці мають право: здійснювати арешт майна боржників; продавати арештоване майно на аукціонах; блокувати банківські рахунки боржників; виселяти боржників із житлових приміщень у разі відповідного судового рішення; стягувати заборгованість у примусовому порядку. Судові виконавці повинні діяти неупереджено та керуватися принципами справедливості та законності. Водночас вони несуть відповідальність за свої дії та можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності у разі порушення законодавства.

Поліція відіграє допоміжну роль у процесі виконавчого провадження, забезпечуючи примусове виконання судових рішень у разі, якщо боржник чинить опір або не виконує законні вимоги судового виконавця. Поліція може залучатися для супроводу примусових виселень, конфіскації майна або інших процедур, що вимагають фізичного втручання [122].

Крім того, у виконавчому провадженні можуть брати участь податкові органи, зокрема у випадках стягнення податкової заборгованості, та соціальні служби, якщо справа стосується виселення вразливих категорій громадян або захисту прав неповнолітніх.

В Естонії активно використовується електронна система управління виконавчими провадженнями, що дозволяє значно прискорити процес виконання рішень. Вона забезпечує автоматичний обмін інформацією між судовими виконавцями, банками, податковими органами та іншими

державними установами. Завдяки електронній системі судові виконавці можуть оперативно отримувати інформацію про фінансовий стан боржників, місце їхнього проживання та наявність майна, що підлягає стягненню.

Таким чином, система виконавчого провадження в Естонії є комплексною та включає кілька рівнів державного контролю та регулювання. Головними органами, що здійснюють виконавче провадження, є суди, Міністерство юстиції, Департамент судових виконавців і банкрутних адміністраторів, а також судові виконавці, які діють як незалежні професіонали, виконуючи функції державної влади. Додаткову роль у виконавчому провадженні відіграють поліція, податкові органи та соціальні служби. Важливим аспектом є використання сучасних електронних технологій, що дозволяють ефективно та швидко здійснювати виконавчі дії, забезпечуючи виконання судових рішень відповідно до законодавства.

Професійні вимоги та освіта судових виконавців в Естонії регламентовані законодавством і спрямовані на забезпечення високої кваліфікації фахівців, які виконують судові рішення. Судові виконавці в Естонії є особами вільної професії, проте їхня діяльність суворо контролюється державою через Міністерство юстиції та Департамент судових виконавців і банкрутних адміністраторів. Вони мають статус посадових осіб і наділені широкими повноваженнями у сфері примусового виконання судових рішень, що обумовлює високі вимоги до їхньої освіти, професійної підготовки та морально-етичних якостей.

Однією з головних вимог до кандидатів на посаду судового виконавця є наявність вищої юридичної освіти, яка повинна бути здобута в акредитованому навчальному закладі. Освіта має відповідати кваліфікаційному рівню, достатньому для глибокого розуміння норм цивільного, адміністративного та виконавчого права. Важливим етапом професійного становлення є проходження спеціального стажування у досвідчених судових виконавців. Таке стажування дозволяє кандидатові набути практичних навичок роботи з документами, розуміння механізмів

примусового виконання рішень, взаємодії з державними установами, банками, поліцією та іншими органами.

Після завершення стажування кандидат повинен успішно скласти кваліфікаційний іспит, який проводиться Міністерством юстиції та Департаментом судових виконавців. Іспит спрямований на перевірку знань у сфері виконавчого провадження, фінансового та майнового права, адміністративних процедур і прав людини. Крім того, перевіряється здатність кандидата вирішувати практичні завдання, пов'язані з примусовим виконанням судових рішень. Лише після успішного проходження іспиту особа може отримати право на ведення діяльності судового виконавця.

Окрім освіти та професійної підготовки, закон встановлює низку інших вимог до судових виконавців. Вони повинні бути громадянами Естонії або країн Європейського Союзу, мати бездоганну репутацію та не мати судимостей. Також вони не можуть займатися іншими видами підприємницької діяльності, окрім тих, що безпосередньо пов'язані з їхньою професією.

Ще одним важливим аспектом є вимога щодо постійного підвищення кваліфікації. Судові виконавці повинні регулярно брати участь у спеціалізованих курсах, семінарах та тренінгах, організованих Департаментом судових виконавців і банкрутних адміністраторів або іншими професійними організаціями. Такі заходи дозволяють оновлювати знання відповідно до змін у законодавстві, обмінюватися досвідом із колегами та вдосконалювати навички в практичній діяльності [2; 3].

Важливим моментом є етичні вимоги, які висуваються до судових виконавців. Вони повинні діяти неупереджено, дотримуватись принципів справедливості та законності, уникати конфлікту інтересів і забезпечувати права всіх учасників виконавчого провадження. Недотримання професійних стандартів може стати підставою для дисциплінарної відповідальності, а в окремих випадках – для позбавлення права займатися виконавчою діяльністю.

Отже, судовий виконавець в Естонії – це висококваліфікований фахівець, який проходить серйозний відбір, спеціалізоване навчання та стажування. Високі вимоги до освіти, професійної підготовки та етичних стандартів покликані гарантувати ефективність виконання судових рішень, захист прав і законних інтересів сторін виконавчого провадження та забезпечення довіри суспільства до інституту примусового виконання.

Тепер проаналізуємо досвід країн, які належать до державної системи примусового виконання. Державна система примусового виконання функціонує в таких країнах, як Швеція та Німеччина. При цьому виконання примусових заходів може здійснюватися як посадовими особами, що працюють при судах, наприклад, в Ізраїлі та Німеччині, так і окремими державними структурами, які належать до самостійної гілки влади, як це реалізовано у США [173, с. 73-74].

У Німеччині виконавче провадження є складовою частиною судової системи та підпорядковується положенням Цивільного процесуального кодексу (*Zivilprozessordnung*, ZPO). Головним органом, що здійснює виконавче провадження, є судові виконавці (*Gerichtsvollzieher*), які виконують рішення судів загальної юрисдикції, а також забезпечують примусове стягнення заборгованостей і виконання інших виконавчих документів. Судові виконавці є державними службовцями, але виконують свої обов'язки автономно, на власний ризик і під власну відповідальність, отримуючи винагороду за виконані дії від боржника або стягувача відповідно до встановлених тарифів [26; 105; 149].

Судові виконавці здійснюють свою діяльність при місцевих судах (*Amtsgericht*), які є першою судовою інстанцією та відповідають за примусове виконання судових рішень. Вони займаються різними виконавчими діями, включаючи стягнення грошових сум, арешт та опис майна боржника, проведення примусових продажів, виселення боржників із житлових приміщень та вручення офіційних документів. Судовий виконавець виконує свої обов'язки на підставі виконавчого документа,

виданого судом, і має право застосовувати примусові заходи для забезпечення виконання рішення.

Окрім судових виконавців, у процесі виконавчого провадження беруть участь також судді місцевих судів, які розглядають скарги та заяви щодо дій судових виконавців, а також ухвалюють рішення про накладення обмежень на майно боржника. Важливу роль у виконавчому провадженні відіграють органи, що ведуть реєстри, такі як земельні управління, що здійснюють реєстрацію обтяжень на нерухоме майно боржника, та торгові реєстри, які можуть забороняти боржнику здійснення підприємницької діяльності або розпорядження активами.

У Німеччині судові виконавці діють незалежно, але перебувають під контролем керівництва місцевих судів, яке здійснює нагляд за дотриманням ними законодавства та професійних стандартів. Судові виконавці несуть відповідальність за свої дії, а у разі порушення закону або професійних обов'язків можуть бути притягнуті до дисциплінарної або адміністративної відповідальності [26; 105; 149].

Таким чином, система виконавчого провадження в Німеччині поєднує в собі елементи державного контролю та автономності судових виконавців. Вона базується на принципах ефективності, незалежності виконавчих органів та гарантує дотримання прав як стягувача, так і боржника. Завдяки цій структурі виконавче провадження в Німеччині функціонує стабільно та забезпечує належне виконання судових рішень.

У Німеччині професійні вимоги до судових виконавців є чітко регламентованими та досить суворими, оскільки ця посада вимагає високого рівня правових знань, відповідальності та професійної етики. Судові виконавці (*Gerichtsvollzieher*) виконують функцію забезпечення виконання судових рішень, що накладає на них особливі вимоги до освіти, досвіду та моральних якостей [177].

Основною вимогою для зайняття посади судового виконавця є здобуття юридичної освіти. Кандидат повинен успішно завершити навчання в галузі

права та здати перший державний іспит (Erstes Staatsexamen), який є обов'язковим для всіх правників, що бажають працювати в державних органах. Після успішного складання першого іспиту майбутній судовий виконавець проходить дворічне практичне навчання в системі підготовки державних службовців правової сфери (Rechtsreferendariat). Цей етап включає стажування в судах, прокуратурі, державних установах, а також у приватному секторі, що дозволяє отримати комплексні знання щодо виконання судових рішень і роботи органів правопорядку [26; 105; 149; 177].

Після завершення практичного навчання кандидат складає другий державний іспит (Zweites Staatsexamen), який є вирішальним для подальшого кар'єрного зростання. Особи, які успішно склали цей іспит, можуть обрати кар'єру судді, прокурора або державного адвоката, однак для тих, хто бажає стати судовим виконавцем, передбачений додатковий етап спеціалізованого навчання.

Наступним етапом є спеціалізоване професійне навчання на посаді судового виконавця, яке триває від двох до трьох років і проводиться під керівництвом досвідчених виконавців при місцевих судах. Протягом цього періоду кандидати вивчають тонкощі примусового виконання судових рішень, методи оцінки та реалізації майна боржників, порядок здійснення арештів активів, а також принципи професійної етики та комунікації з учасниками виконавчого провадження [26; 105; 149; 177].

Окрім освітніх вимог, майбутні судові виконавці повинні відповідати певним особистим критеріям. Вони повинні бути громадянами Німеччини або іншої країни Європейського Союзу, мати бездоганну репутацію, не мати судимостей та бути здатними неупереджено виконувати свої обов'язки. Також оцінюється стресостійкість, навички ведення переговорів, аналітичне мислення та здатність працювати з великим обсягом документації [26; 105; 149; 177].

Після успішного проходження всіх етапів підготовки кандидат отримує статус державного службовця та призначається на посаду судового

виконавця при місцевому суді. Протягом кар'єри він зобов'язаний регулярно проходити курси підвищення кваліфікації, оскільки законодавство про виконавче провадження постійно вдосконалюється, а правозастосовна практика вимагає глибоких і актуальних знань.

Таким чином, процес підготовки та професійні вимоги до судових виконавців у Німеччині є досить суворими, що гарантує високий рівень компетентності цих фахівців. Висока якість юридичної освіти, тривалий практичний досвід та регулярне підвищення кваліфікації забезпечують ефективне виконання судових рішень та підтримку правопорядку в країні.

Основні завдання судового виконавця у Федеративній Республіці Німеччина полягають у забезпеченні примусового виконання судових рішень, ухвалених судами загальної юрисдикції, а також рішень інших уповноважених органів. Судовий виконавець у Німеччині є посадовою особою, яка працює при місцевому суді (Amtsgericht) і наділена широким колом повноважень щодо виконання зобов'язань боржників перед кредиторами відповідно до норм цивільного процесуального права [26; 105; 176; 195].

Одним із головних завдань судового виконавця є проведення виконавчих дій, пов'язаних зі стягненням заборгованості. Він забезпечує виконання рішень щодо стягнення грошових сум, накладення арешту на майно боржника, примусового вилучення активів, а також здійснення їх продажу на аукціонах. Якщо боржник не виконує своїх зобов'язань добровільно, судовий виконавець має право примусово вилучати його майно та здійснювати його реалізацію з метою погашення заборгованості [26; 105; 176; 195].

Важливою складовою діяльності судового виконавця є накладення арешту на банківські рахунки, заробітну плату чи інші джерела доходу боржника. Це здійснюється за відповідним рішенням суду та у суворій відповідності до законодавства. Виконавець зобов'язаний діяти у межах

закону, враховуючи соціальну вразливість боржника та дотримуючись принципу пропорційності при застосуванні примусових заходів.

Крім того, судовий виконавець відіграє ключову роль у забезпеченні виселення осіб, які незаконно займають житлові чи комерційні приміщення. У випадках, коли власник нерухомості отримує відповідне судове рішення про виселення, виконавець організовує і контролює процес примусового звільнення приміщень, взаємодіючи з правоохоронними органами та іншими службами [26; 105; 176; 195].

До компетенції судового виконавця також входить вручення офіційних документів, таких як судові повістки, повідомлення про відкриття виконавчого провадження або інші юридично значущі документи, які потребують офіційного вручення боржнику або іншим учасникам процесу [26; 105; 176; 195].

Окремим напрямком діяльності є проведення аукціонів з продажу арештованого майна. Виконавець організовує і контролює процес продажу рухомого та нерухомого майна боржника, дотримуючись встановлених процедур та забезпечуючи максимально ефективне використання виручених коштів для погашення боргів [26; 105; 176; 195].

Крім примусових заходів, судові виконавці в Німеччині виконують функцію медіації між кредитором і боржником, намагаючись знайти компромісні рішення, які дозволяють уникнути застосування крайніх заходів, таких як конфіскація майна. У багатьох випадках вони допомагають сторонам укласти угоду про реструктуризацію боргу або здійснення платежів у розстрочку, що є вигідним для обох сторін і зменшує соціальну напруженість [26; 105; 176; 195].

Ще одним важливим завданням судового виконавця є дотримання законності та захист прав усіх учасників виконавчого провадження. Виконавець несе відповідальність за те, щоб усі його дії відповідали нормам закону та були здійснені без перевищення повноважень. Він має діяти

неупереджено, зберігаючи баланс між інтересами кредиторів і правами боржників [26; 105; 176; 195].

Таким чином, діяльність судового виконавця в Німеччині охоплює широкий спектр функцій, спрямованих на забезпечення виконання судових рішень та дотримання правопорядку. Від його професіоналізму, обізнаності з законодавством та об'єктивності залежить ефективність системи виконавчого провадження, а також дотримання прав та інтересів як кредиторів, так і боржників.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що судові виконавці є державними службовцями, діяльність яких регулюється законодавством та підпадає під контроль органів державної влади. До основних функцій державних виконавців у Німеччині належить: арешт майна боржника з подальшим продажем на торгах; арешт рахунків; відтермінування реалізації арештованого майна на рік, якщо боржник зобов'язується виплатити борг протягом цього строку за клопотанням боржника відстрочити. Позитивний досвід системи виконавчого провадження є, зокрема: взаємне довірче ставлення між виконавцем та сторонами виконавчого провадження, можливість виконавця самостійно ухвалювати рішення щодо надання боржнику відстрочки, а також проводити стягнення поетапно; забезпечення судової підтримки виконавців, що значно зміцнює їхній авторитет і надає ширший спектр засобів для виконання службових обов'язків; застосування квотного механізму при залученні виконавців та ін.

Тепер проаналізуємо змішану систему виконавчого провадження, до якої відносяться моделі таких країн: Бельгія, Болгарія, Великобританія (Англія, Уельс, Шотландія), Нідерланди [134, с. 80].

В Англії та Уельсі немає аналога Цивільного процесуального кодексу. Джерел цивільного процесуального законодавства безліч, серед яких до основних належать статути, що видаються Парламентом, та судова практика. При цьому слід зазначити, що незважаючи на широкі реформи у сфері

цивільного процесу, окремі норми прецедентного права XIX століття досі діють в англійському праві.

Частина 70 Правил цивільного судочинства розкриває загальні правила примусового виконання судових рішень та наказів, зокрема у ній розкриваються такі поняття як «стягувач», «боржник». Практичні вказівки до частини 70 Правил цивільного судочинства містять опис усіх основних методів примусового виконання та процедури передачі судового рішення або наказу для примусового виконання до суду іншого рівня. Частина 71 та практичні вказівки до неї присвячені інституту судового наказу на отримання інформації від боржника. Частина 72 та практичні вказівки до неї містять положення про судовий наказ щодо звернення стягнення на права вимоги. Частина 73 – судовий наказ про накладення арешту. Частина 74 присвячена примусовому виконанню іноземних судових рішень та судових рішень, які винесені в інших юрисдикціях на території Великобританії. Частина 81 регулює провадження, пов'язані з інститутом неповаги до суду (Contempt of Court), який використовується у тому числі й у сфері примусового виконання судових рішень щодо цивільно-правових спорів. Частина 83 – судовим наказам у виконавчому провадженні, зокрема конкретній процедурі їх виконання, починаючи з видання виконавчого листа чи іншого судового наказу у сфері виконавчого провадження. Частина 84 врегульовує задоволення вимог за рахунок майна боржника. Частина 85 та практичні вказівки до неї регулюють процедури заперечення звернення в частині стягнення майна боржника та порядок визначення майна, на яке заборонено звертати стягнення. Частина 89 присвячена питанням звернення на заробітну плату та інші доходи боржника [26; 105; 176; 195].

Основні положення Правил цивільного судочинства про примусове виконання набули чинності 25 березня 2002 року. [221, р. 318].

Крім Правил цивільного судочинства питання примусового виконання рішень щодо цивільно-правових спорів також відображені у Законі про суди графств 1984 року, Законі про трибунали, суди та примусове виконання 2007

року. Крім законів, у рамках статутного права також діє Положення про Судових виконавців Високого суду 2004 року, видане Верховним судом Англії та Уельсу [224, р.65].

Таким чином, на даний момент примусове виконання судових рішень щодо цивільно-правових спорів регулюється в основному нормами статутного права, сконцентрованими в кількох основних актах, при цьому не слід забувати про високий ступінь наступності в англійському законодавстві і звертати увагу на прецедентне право. При цьому слід зазначити відносно реформ, що недавно пройшли, сильно змінили в менший бік обсяг прецедентного права в даній сфері.

Крім того, відповідно до усталеної судової практики у Великобританії на виконання рішення суду видається один виконавчий лист. Учасники етапу виконавчого провадження в цивільному процесі Великобританії поділяються на чотири основні сегменти:

- 1) особи, які беруть участь у виконавчому провадженні;
- 2) суд;
- 3) органи примусового виконання;
- 4) особи, які сприяють проведенню виконавчого провадження.

Англійське процесуальне право встановлює строк, протягом якого боржник зобов'язаний виконати рішення суду, а також строк дії виконавчого документа. Термін виконання може бути вказаний безпосередньо у судовому рішенні або наказі, або ж його може не бути, що змінює порядок пред'явлення виконавчого документа до виконання. Якщо судове рішення чи наказ вимагають від боржника виконання конкретної дії (mandatory order), то в документі обов'язково має бути зазначений строк, протягом якого ця дія має бути виконана. Цей період починається з моменту вручення боржнику копії рішення або іншого визначеного судом моменту [18].

Великобританія має чітко визначену систему професійних вимог до судових виконавців, які відповідають за виконання судових рішень і наказів.

Ці вимоги стосуються як кваліфікаційних стандартів, так і етичних норм, що повинні дотримуватися судові виконавці в своїй діяльності.

По-перше, щоб стати судовим виконавцем у Великобританії, особа повинна пройти спеціальну підготовку та здобути необхідні кваліфікації. Процес включає в себе як академічну підготовку, так і практичний досвід, що дає змогу ефективно здійснювати виконавчі заходи. Судовий виконавець повинен мати юридичну освіту або пройти спеціалізовані курси в рамках професійної підготовки, що дозволяє йому розуміти процесуальне право та принципи виконання судових рішень.

По-друге, судові виконавці мають пройти сертифікацію. Сертифікація судових виконавців у Великобританії є важливим етапом професійної підготовки, що забезпечує високий рівень кваліфікації осіб, які виконують судові рішення та накази. Процес сертифікації включає кілька етапів і є обов'язковим для тих, хто бажає працювати в цій професії. Сертифікація судових виконавців контролюється кількома організаціями, що гарантують відповідність кандидатів вимогам та стандартам, необхідним для ефективного виконання своїх обов'язків. У Великобританії сертифікація виконавців регулюється рядом законів, норм і професійних організацій. Основним законодавчим актом, який регулює діяльність судових виконавців у Великобританії, є *The Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007* [18; 93]. Цей акт визначає функції та повноваження судових виконавців, а також містить правила щодо сертифікації та контролю за діяльністю виконавців. У ньому вказується, що судовий виконавець має бути сертифікованим для здійснення своїх повноважень, що включає примусове виконання рішень судів, арешт та продаж майна боржника, а також інші процесуальні дії.

У Великобританії сертифікацію судових виконавців проводять два основні професійні органи:

1) *The Civil Enforcement Association (CIVEA)*: Це одна з головних професійних асоціацій судових виконавців у Великобританії, яка відповідає за стандарти виконання судових рішень у цивільних справах. CIVEA

займається регулюванням професії, пропонує програми підготовки та сертифікації, а також забезпечує етичні стандарти для своїх членів;

2) The High Court Enforcement Officers Association (HCEOА): Ця організація спеціалізується на сертифікації та навчанні висококваліфікованих виконавців, які працюють з виконавчими провадженнями, пов'язаними з судовими рішеннями, виданими Вищим судом Великобританії. HCEOА також регулює стандарти професії в цій специфічній сфері [18; 93; 134].

Обидві організації виступають як сертифікаційні органи і гарантують, що їхні члени відповідають вимогам законодавства та професійним стандартам.

Процес сертифікації судового виконавця в Великобританії включає кілька етапів, серед яких:

- освітні вимоги. Судові виконавці повинні мати певний рівень освіти для того, щоб почати процес сертифікації. Це, як правило, вимагає юридичної освіти або хоча б базового розуміння законодавства, яке стосується процесуальних дій у виконавчому провадженні. Деякі кандидати можуть здобути спеціалізовані кваліфікації через курси або навчання в межах організацій, таких як The University of South Wales, яка пропонує дипломи та сертифікати в галузі виконавчого права;

- практичний досвід. Після завершення навчання кандидати повинні пройти практичну підготовку, яка включає стажування або роботу під керівництвом досвідчених судових виконавців. Під час цього етапу кандидати набувають досвіду в проведенні виконавчих дій, таких як арешт майна, оголошення майна в розшук, а також знайомляться з етичними стандартами, яких вони повинні дотримуватися під час виконання своїх обов'язків;

- іспит на сертифікацію. Кандидати повинні скласти іспит, що оцінює їхні знання щодо законодавства, процесуальних дій і практики виконання судових рішень. Іспит включає як теоретичні питання (наприклад, права боржника та позивача, правила арешту майна, процедури виконання судових

рішень), так і практичні завдання (виконання певних дій згідно з процедурою). Іспит проводиться на національному рівні, і його успішне проходження є обов'язковим для отримання сертифікації;

- професійна етика та стандарти. Кандидати повинні продемонструвати знання етичних стандартів, які регулюють діяльність судових виконавців. Це включає в себе принципи неупередженості, прозорості, дотримання прав людини та справедливості в процесі виконання судових рішень. Вони повинні також розуміти обмеження щодо своєї ролі та уникати будь-яких конфліктів інтересів. Після сертифікації судові виконавці повинні постійно підтримувати ці етичні стандарти через подальше навчання та регулярне проходження професійних курсів [18; 93; 134].

Після успішної сертифікації судові виконавці отримують право виконувати свої обов'язки у відповідних сферах, таких як цивільне, комерційне або судове виконання рішень. Проте сертифікація не є одноразовим процесом. Виконавці повинні постійно проходити подальше навчання та оновлювати свої знання відповідно до змін у законодавстві та практиці. Це дозволяє їм залишатися в курсі новітніх вимог та підвищувати свою кваліфікацію. Органи, що сертифікують судових виконавців, здійснюють нагляд за їхньою діяльністю. У разі порушення етичних норм або законодавства судовий виконавець може бути підданий дисциплінарним санкціям, включаючи позбавлення сертифікації. Це гарантує, що судові виконавці, які не дотримуються стандартів професії, не зможуть працювати в цій сфері [18; 93; 134].

Таким чином, процес сертифікації судових виконавців у Великобританії є детально регульованим і вимагає високого рівня професіоналізму та підготовки. Після сертифікації судові виконавці можуть бути впевненими в тому, що їхні дії відповідають найвищим стандартам закону і етики. Цей процес гарантує ефективне та справедливе виконання судових рішень, що є основою правосуддя в країні.

Що стосується практичної діяльності, то судовий виконавець повинен мати чітке розуміння процесуальних дій, які він може здійснювати в рамках виконавчого провадження. Це включає в себе звернення стягнення на майно боржника, арешт його активів, реалізацію майна та інші заходи. Виконавець також має знати всі правові обмеження, що стосуються прав людини, і поважати права боржника. Зокрема, виконавець поважає особисту свободу, право на власність, а також поважає інші конституційні права осіб [18; 93; 134].

Крім того, судові виконавці повинні дотримуватися етичних стандартів у своїй діяльності. Вони зобов'язані забезпечити справедливість, неупередженість та прозорість у виконанні своїх обов'язків [134]. Це означає, що виконавець повинен діяти без упереджень, не приймати хабарі та уникати конфлікту інтересів. Дотримання етичних норм також передбачає, що виконавець поважає конфіденційність інформації, що стосується виконуваного провадження.

Крім професійних знань та етики, судові виконавці в Великобританії повинні володіти певними особистими якостями, які допомагають їм ефективно виконувати свої обов'язки. Це включає вміння вести переговори, здатність до аналізу ситуацій, а також високий рівень комунікабельності, оскільки виконавець часто взаємодіє з боржниками, їхніми представниками та іншими учасниками процесу.

Таким чином, судові виконавці у Великобританії повинні мати не лише юридичну освіту та професійну сертифікацію, але й дотримуватися високих етичних стандартів та бути здатними до ефективного і справедливого виконання судових рішень. Це важлива частина забезпечення правосуддя та дотримання законності в країні.

Проаналізуємо змішану систему виконання рішень суду та інших органів державної влади у Болгарії.

У Болгарії примусове виконання здійснюється як державними, так і приватними судовими виконавцями. Відповідно до Закону Болгарії про

приватних судових виконавців від 2005 р., приватним судовим виконавцем є особа, на яку держава поклала примусове виконання приватних майнових вимог. Крім того, закон припускає можливість надання таким особам повноважень щодо здійснення виконання на користь держави.

Всі приватні судові виконавці входять до складу Палати приватних судових виконавців, яка є їх професійною організацією [86].

У Болгарії встановлено заборону на суміщення приватними судовими виконавцями певних видів діяльності. Так, відповідно до статті 6 Закону Болгарії про приватних судових виконавців приватний судовий виконавець не може бути депутатом, міністром, мером, нотаріусом, займатися адвокатською та підприємницькою (торговельною) діяльністю, бути керівником та брати участь в управлінні торгових товариств [86].

Заміщення місць приватних судових виконавців відбувається на конкурсній основі. Конкурс проводиться як у письмовій, так і усній формі. При вступі до повноважень приватного судового виконавця громадянин вимовляє клятву перед Радою Палати приватних судових виконавців. У клятві громадянин зобов'язується дотримуватися Конституції та законів Республіки Болгарії, чесно, сумлінно та неупереджено виконувати свої обов'язки, бути гідним довіри та поваги до професії, зберігати професійну таємницю [173].

У своїй діяльності приватний судовий виконавець незалежний та підпорядковується під час виконання покладених на нього функцій лише закону, всі державні органи, посадові особи та організації повинні сприяти у виконанні ним своїх функцій. Приватним судовим виконавцям надано право на отримання необхідних відомостей у рамках виконавчого провадження у всіх державних органах, а також на доступ до особистих даних боржника. Зокрема, приватний судовий виконавець має прямий доступ до бази даних органів соціального захисту, статистики, реєстру нерухомості, земельного кадастру [105].

Накладення арешту на майно та кошти, у тому числі боржника, що перебувають на банківських рахунках, здійснюються приватним судовим виконавцем самостійно, без будь-якої санкції.

В цілому закон надає широке коло повноважень та прав приватним судовим виконавцям.

Також слід зазначити, що у Болгарії не існує термінів виконання судових рішень.

На даний момент відсоток реального виконання по республіці складає 35%, що є, на думку болгарських колег досить високим показником, оскільки, до запровадження інституту приватних судових виконавців цей показник становив менше 10%. Основною проблемою невиконання судових рішень є неспроможність боржників, відсутність майна [86].

За вчинення виконавчих дій приватним судовим виконавцям сплачуються збори, що визначаються за тарифами, затвердженими Радою міністрів Болгарії за пропозицією Міністра правосуддя за погодженням з Палатою приватних судових виконавців. Передбачається внесення авансової плати та виплата додаткових винагород. Виділяються так звані «звичайний», «пропорційний» та «додатковий» збори. Звичайний збір визначається за затвердженими тарифами і не залежить від матеріального інтересу, пропорційний збір визначається у відсотках від стягнутої суми та має мінімальний та максимальний розмір. Додатковий збір стягується за виконання виконавчих дій у вихідні та святкові дні у розмірі 50% від встановленого збору за цим видом виконавчих дій [173].

Приватні судові виконавці щорічно подають у Міністерство правосуддя звіт про свою діяльність.

Не можна не відзначити, що щодо приватних судових виконавців у Болгарії здійснюється дві форми контролю: судовий та адміністративний. Судовий контроль реалізується відповідними окружними судами та проявляється у розгляді справ про оскарження дій приватних судових виконавців, а адміністративний контроль провадиться Міністерством

правосуддя. Крім усього іншого, законодавець передбачив майнову відповідальність приватних судових виконавців: за шкоду, яка завдається внаслідок їх діяльності, держава відповідальності не несе. Професійна діяльність таких осіб підлягає обов'язковому особистому страхуванню у разі настання майнової відповідальності [123].

Законом про приватних судових виконавців у Болгарії засновано професійну організацію - Палату приватних судових виконавців, до якої відносяться всі приватні судові виконавці. До складу органів Палати приватних судових виконавців входять Загальні збори, Рада Палати, Контрольна рада та Дисциплінарна комісія [123].

Робочий орган Палати – дирекція, що складається з чотирьох постійних працівників, на яких покладено функції щодо забезпечення діяльності приватних судових виконавців, взаємодія з державними органами, підготовка річного звіту про виконану роботу приватними судовими виконавцями та Палатою, забезпечення діяльності органів Палати, робота зі зверненнями та скаргами, робота зі ЗМІ, супровід Інтернет-ресурсу Палати.

Палатою створено загальнодержавний реєстр приватних судових виконавців, який містить відомості про персональні дані та район дії конкретного приватного судового виконавця, адреса його контори, розмір суми страхової відповідальності. Відомості з цього реєстру відкриті для суспільного доступу та кожен має право на ознайомлення з ними та отримати з нього дані, що цікавлять.

На даний час Палатою проводиться відповідна робота з створення єдиного реєстру боржників [86].

Тепер розглянемо основні риси системи виконавчого провадження у Нідерландах. У 2001 році в Нідерландах набрав чинності Закон «Про судових виконавців». Судові виконавці стали уповноважені на здійснення своїх службових дій на всій території держави, тоді як раніше це було можливим лише в юрисдикції окружного суду, який їх затвердив. Практично угоди

часто було виконано в такий спосіб, що судові виконавці могли діяти лише у частині судового округу, тобто лише у районі свого місцезнаходження [66].

Королівське товариство судових виконавців було замінено на Королівську організацію судових виконавців – професійну організацію, яка може приймати регламенти, обов'язкові для всіх судових виконавців. Було прийнято норми для покращення захисту коштів клієнтів. Також було посилено нагляд та фінансові норми. За прикладом Закону про нотаріусів (Wet op het Notarisambt) судові виконавці також повинні мати відповідно до закону клієнтський рахунок. Суть справи в тому, що гроші, стягнуті на користь клієнтів під час здійснення професійної діяльності, мають бути відокремлені від судових виконавців. Це гарантує, що гроші не будуть включені до процедури банкрутства, мораторію на виплату чи процедури управління боргом судового виконавця. Було запроваджено дисциплінарні правила, встановлювані законом [81]. Ці дисциплінарні правила поширюються на всі дії судових виконавців у процесі виконання як службової, так і неслужбової діяльності.

Крім того, Закон містить низку положень, спрямованих на заохочення конкуренції. Ідея законодавця в 2001 році була в тому, що якщо задати хорошу модель для конкуренції, то у судових виконавців буде стимул для підвищення продуктивності та якості, а також конкуренції цін на послуги [18].

У Законі зроблено спробу досягти конкуренції за рахунок:

- лібералізації правил призначення. Закон більше не передбачає встановлення умов наявності вакансії або нового місця діяльності для призначення судовим виконавцем. Будь-який молодший судовий виконавець, який має бізнес-план, за яким Комітетом експертів надано позитивну рекомендацію, в принципі, має право на призначення. Це розширює можливості допуску до професії. Молодші судові виконавці мають можливість виявляти ініціативу щодо власного призначення, що також сприяє конкуренції. Вимоги до схваленого бізнес-плану мають забезпечити

розумну впевненість у тому, що молодший судовий виконавець, який бажає отримати право на призначення на посаду, має достатнє фінансування. Тільки тоді він (або вона) можуть утримувати власну контору виконання;

- щоб досягти вільного ціноутворення, було вирішено відмовитися від фіксованих ставок для клієнта. Ставки зафіксовані за цінами на офіційні дії, які можуть бути відшкодовані лише з метою захисту боржника;

- при виборі своєї території діяльності судові виконавці більше не пов'язані з межами судового округу, а стали уповноважені на виконання службових завдань в масштабі країни виконавця;

- конкуренція (ринкові відносини) перестала бути визначальним чинником у діяльності судових виконавців. В інтересах належного функціонування правопорядку законодавець Нідерландів надав судовим виконавцям особливі привілеї та монополію на провадження діяльності. На користь принципу верховенства права, щоб рішення виконувались швидко, старанно і ефективно, має бути можливість законним способом домогтися добровільного виконання судового рішення, тобто не застосовуючи закон самостійно, і з цією метою було створено професію судового виконавця. В усіх своїх офіційних діях судові виконавці здійснюють повноваження у межах публічного права. Більшість їх влади, можна сказати, є продовженням судової влади. В інтересах правопорядку вони діють як свого роду поліцейський, наприклад, при накладенні арешту або при виселенні. Відносини між судовими виконавцями та їх клієнтами суттєво відрізняються від звичайних ринкових відносин. Зрештою, здійснення своєї діяльності тісно пов'язано з правовими нормами та належним функціонуванням правової системи, а не з інтересами клієнтів. Більше того, при виконанні свого публічного завдання для однієї зі сторін судові виконавці також мають брати до уваги інтереси інших сторін. У цьому сенсі особливий характер посади судових виконавців забороняє діяльність виключно із комерційної спрямованості [77].

З іншого боку, змішана природа посади (державна посадова особа і водночас – підприємець) змушує судових виконавців поводитися як «нормальний» підприємець та зосереджувати увагу на прибутковості та безперервності своєї практики. Ці два аспекти здійснення професійної діяльності (публічно-правовий та комерційний) можуть призводити до протиріч. Якості підприємця не завжди збігаються з якостями державного службовця. Іноді можуть суперечити одна одній. Підприємницька діяльність може призвести до позитивних нововведень та творчих рішень, але також створює можливість економічних міркувань під час і в ситуаціях, коли це небажано [77].

Таким чином, змішана структура мотивів, у межах якої діють судові виконавці, містить серйозні ризики їхньої сумлінності, наприклад, у зв'язку з конфліктом інтересів. Це може чинити тиск на належне функціонування правової системи. Ринковий підхід дозволяє переважати фінансовим інтересам; службовий підхід робить акцент на публічні інтереси.

Відповідно до Закону Нідерландів «Про судових виконавців» належним чином функціонуючий професійний регулюючий орган:

1. встановлює відповідальність за належне та незалежне провадження професійної діяльності;
2. добре інтегрований і має вагомий статус у професійній спільноті – у зв'язку з цим, регламенти професійних регулюючих органів приймаються як професійні правила та не обговорюються постійно у професійній спільноті (важливість саморегулювання);
3. забезпечує професійну компетентність (наприклад, обмін знаннями та контроль професійної підготовки) судових виконавців;
4. має внутрішній устрій, що функціонує демократично та належним чином;
5. забезпечує «почуття гільдії» та незалежність практикуючих фахівців таким чином, щоб конкуренція не домінувала, але виконувався загальноприйнятий стандарт якості;

6. підтримує внутрішні та зовнішні відносини; а) внутрішні: професійний регулюючий орган використовує своє особливе положення шляхом посередництва між судовими виконавцями, де це необхідно для запобігання розвитку конфлікту та заподіяння шкоди репутації серед громадськості; б) зовнішні: встановлює зв'язки та підтримує активні взаємини, лобіює та спільно працює з іншими зацікавленими сторонами (професійними регулюючими органами або адвокатами, судовими органами, зацікавленими співтовариствами, міністерствами, органами місцевої влади, політиками);

7. відіграє провідну й визначальну роль;

8. виконує правила там, де це необхідно, і гарантує таким чином підтримку високого рівня професіоналізму, щоб уберегти від необхідності застосування дисциплінарним судом за власною ініціативою цих правил з метою карального впливу;

9. активно здійснює свої регулюючі повноваження: (а) хоч і на субсидіарній та пропорційній основі, (б) професійний регулюючий орган звертає увагу до суттєві питання, пов'язані з належним здійсненням практичної діяльності;

10. активно здійснює свої регулюючі повноваження, особливо захист загального інтересу, зосереджуючись на належному здійсненні професійної діяльності, а не на захисті інтересів самої професійної групи;

11. приділяє достатню увагу дійсній ефективності професійних цінностей у правилах поведінки та правилах професійної діяльності [77].

Для Королівської організації судових виконавців важливо розробляти більше заходів, пов'язаних із професійною компетентністю, на користь управління якістю знань у професійній організації, так само як і на користь впливу в публічних дебатах. Королівська організація судових виконавців має уважно контролювати професійність майбутніх судових виконавців через активну участь у професійній підготовці. Крім того, Королівська організація судових виконавців має контролювати професійність діючих судових

виконавців шляхом безперервної освіти. Забезпечення професійності судових виконавців означає, наприклад, що Королівська організація судових виконавців має розробляти, розповсюджувати та оновлювати певні моделі та механізми прийняття рішень для професійної діяльності. Бажано також, щоб Королівська організація судових виконавців коментувала практику правозастосування дисциплінарного суду і публікувала її в коментованому вигляді. Вона може бути згодом використана в навчальних професійних курсах щодо професійної етики судових виконавців [195].

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що у Нідерландах виконавче провадження здійснюється приватними судовими виконавцями. У той же час судовий виконавець поєднує у своїх функціональних обов'язках риси державної та приватної особи. Судовий виконавець має право займатися приватною практикою щодо повернення боргів за взаємною згодою сторін, наданням правових консультацій, бути повіреним у суді та ін. Існує професійна організація виконавців, членство судових виконавців у ній є обов'язковим. Однією з вимог, які висуваються до судового виконавця, є наявність затвердженого бізнес-плану. У ньому мають міститися переконлива аргументація того, що витрати окупляться судовим виконавцем, вказівка на потенційних клієнтів та ін.

Проведений аналіз змішаної європейської системи виконавчого провадження дає підстави зазначити наступне. В країнах склалася практика виконання рішень, де приватні виконавці діють на рівних правах з державними виконавцями, і якби підстраховують їх. Водночас, передбачена система відбору приватних виконавців, навчання, а також страхування діяльності виконавців.

Перевагами виконання судових актів недержавними структурами вказується можливість зниження витрат держави на фінансування виконавчої системи; право кредитора вибрати судового виконавця у межах території районного суду як вплив на якість роботи судових виконавців.

2.3. Перспективи розвитку моделі виконавчого провадження в Ізраїлі

Дуже специфічна процедура виконавчого провадження існує в Ізраїлі. У цій країні правила цивільного судочинства майже повністю засновані на англійському праві, а виконавче провадження – приклад множинності правових джерел.

Насамперед виконавче провадження Ізраїлю тісно пов'язане із загальним правом: включає класичний інститут непрямого виконання, відчуває на собі вплив права справедливості. Водночас, відчувається сильний вплив турецького права. Більше того, в Ізраїлі протягом 53 років діяла система виконавчого провадження Оттоман права у формі відповідного правового акта. У зв'язку з тим, що договірне право Ізраїлю засноване на континентальній, насамперед німецької моделі, тут велика кількість виконання рішень, не пов'язаних із грошовими платежами. Як наслідок – звичайний засіб у разі порушення контракту – його виконання без відшкодування збитків.

Виконавче провадження в Ізраїлі відповідно до Закону судового виконання – це окрема стадія судового процесу, яка настає лише за невиконання у добровільному порядку рішень Судів чи інших уповноважених органів, що вступили в законну силу. Сторони виконавчого провадження іменуються «боржник» і «стягувач» чи «бенефіціар» - це сторона, яка виграла справу і якій боржник зобов'язаний виплатити свій борг [76].

Спеціалізованим державним органом щодо здійснення примусового виконання документів, що набрали чинності в Ізраїлі, є Департамент правозастосування та стягнення боргів Міністерства юстиції. Цей орган поправкою № 29 від травня 2009 року до Закону судового виконання відокремлений від адміністрації судів і сьогодні до нього входять, зокрема:

- Бюро з виконання судових рішень (реєстр судового виконання), що виконує рішення, винесені всіма судами Ізраїлю, у т.ч. магістратським, рабинським тощо;

- Центр зі стягнення штрафів, зборів та витрат, який відповідає за збирання штрафів та платежів [76].

Очолює службу приставів директор, який є суддею чи реєстратором цього суду. Виконавці підпорядковуються директору, але призначаються міністром юстиції [18].

Виконавче провадження (оцаа ле поаль) це система державних органів, які займаються примусовим виконанням судових рішень та ін. документів, що прирівнюються за юридичною силою до рішення суду. Як правило, при кожному мировому суді є Бюро з виконання судових рішень (на івриті – Лишкат оцаа ле поаль).

У функції даного органу судової влади входить виконання рішень судів у тому випадку, коли боржник відмовляється добровільно виплатити борг, звільнити незаконно займане ним приміщення, виконати те чи інше рішення суду [165].

З вищесказаного випливає, що для того, щоб звернутися за допомогою до держави щодо стягнення боргу слід як мінімум мати на руках судові рішення, яке зобов'язує конкретну особу (людину чи компанію) виплатити вам певну суму.

Водночас є вичерпний перелік документів, визначений Законом судового виконання 1967 р., які самі по собі є підставою для звернення безпосередньо до Бюро з виконання судових рішень для стягнення боргу без необхідності подавати попередньо позов проти боржника та чекати на винесення рішення судом [165].

До таких документів входять:

- чек;
- вексель (Штар Хов);

- заставний документ (Штар Машканта) на квартиру, машину та ін. майно, оформлене з дотриманням вимог, встановлених законом [165].

Для того щоб почалося примусове виконання судового рішення (або прирівнюваного йому за юридичною силою документа) необхідно насамперед подати прохання про виконання даного судового рішення. У тому випадку, коли підставою для стягнення боргу є чек, вексель або заставний документ, подається прохання про виконання цього виду документа.

Вищеназвані види прохань подаються на офіційному бланку Бюро з виконання судових рішень і до них слід приєднати ксерокопію даного судового рішення (документу), пред'явивши в обов'язковому порядку сам оригінал.

При подачі прохання слід в обов'язковому порядку сплатити до каси Бюро з виконання судових рішень державне мито, розмір якого становить 1.25% від суми боргу, але не нижче суми, встановленої законом. Щоб стягнути борг кредитор повинен сам подавати прохання про застосування заходів примусового стягнення [165].

Глибоко помиляються ті, які вважають, що Бюро з виконання судових рішень стягне їхній борг без їхньої участі. Більш того, Бюро з виконання судових рішень не зробить і кроку без того, щоб особа, яка подала прохання про стягнення боргу (кредитор), не подала прохання щодо застосування примусових заходів до боржника [165].

Проаналізуємо основні вимоги, які висуваються до судових виконавців в Ізраїлі. Так, кандидат на посаду повинен мати не менше ступеня бакалавра у галузі правознавства. Крім того, досвід роботи, якщо людина має бакалаврський ступень, не може бути менше від 3 років. Якщо кандидат має ступень магістра, то досвід його роботи повинен бути не менше 2 років [159].

Водночас, досвід роботи кандидата повинен відповідати посаді, зокрема, основним функціям, зазначеним у посадовій інструкції.

Таким чином, у Ізраїлі судовий виконавець повинен мати практико орієнтовану підготовку та відповідний досвід роботи у сфері, що надає йому можливості оцінити його професійний рівень у цій професії, а також здатності працювати в сфері виконання судових рішень.

Із загальної кількості років досвіду потрібно не менше двох років досвіду управління робочими процесами та/або управління проектами та/або ведення переговорів [159].

- бажані професійні навички та знання;
- високий рівень писемного та усного мовлення на івриті;
- досвід ведення переговорів щодо обслуговування;
- вміння працювати в команді;
- вміння керувати, координувати та організовувати;
- вміння працювати у комп'ютерних системах;
- знання законів та нормативних актів у сфері (виконавче право, законодавство про неспроможність тощо);
- досвід написання та оформлення документів [159].

Водночас, на судових виконавців в Ізраїлі розповсюджується законодавство про державних службовців.

Крім того, кандидати на посаду повинні будуть пройти професійний тест у галузі написання листів та на професійні знання.

Проведений аналіз дає підстави зауважити, що до судових виконавців в Ізраїлі ставляться мінімальні вимоги щодо професійного та освітнього рівня, водночас, звертається увага на формування цифрових компетенцій у судових виконавців. Це пов'язано з тим, що система виконавчого провадження в Ізраїлі переходить до надання послуг з виконавчого провадження в онлайн режимі, і тому працівники повинні мати знання та навички з діяльності в онлайн системі надання певних послуг, комунікації з клієнтами, визначення нормативно-правових підстав надання таких послуг тощо.

Привертає увагу те, що ізраїльський законодавець виокремлює заходи щодо забезпечення виконання рішень з урахуванням окремих ситуацій, які можуть мати місце під час здійснення виконавчого провадження. А саме:

1) Якщо боржник планує виїхати за межі країни, що може перешкодити виконанню судового рішення, керівник служби виконавців має повноваження заборонити йому виїзд;

2) Для встановлення наявного у боржника майна керівник служби може ініціювати проведення обшуку. Якщо ж майно боржника знаходиться у володінні третіх осіб, обшук здійснюється за місцем його зберігання. Як і в багатьох інших державах, закон визначає перелік майна, на яке не може бути накладено арешт;

3) З метою виявлення фінансових активів боржника може проводитися розслідування, яке може ініціювати як сам боржник, так і кредитор або керівник служби виконавців. Таке розслідування може бути відкритим або проходити в закритому режимі. Директор має право зобов'язати боржника, свідків чи інших осіб, які володіють необхідними доказами, бути присутніми під час слідчих дій;

4) За рішенням Верховного суду боржник може бути ув'язнений, але лише у випадку, якщо буде доведено, що він навмисно ухиляється від виконання судового рішення, маючи при цьому реальну можливість здійснити необхідні виплати або виконати зобов'язання іншим способом;

5) Можливість застосування законодавства про відповідальність за неповагу до суду [185].

В Ізраїлі можлива тюремна ізоляція боржника, але лише за рішенням Верховного суду, якщо боржник злісно ухиляється від виконання судового рішення. Це стосується платоспроможних осіб, які мали можливість виконати свої зобов'язання, але не зробили цього. Також в Ізраїлі може бути накладене обмеження на використання водійського посвідчення, але тільки за певних умов: по-перше, водійські права не повинні бути основним джерелом доходу для боржника; по-друге, боржник не має статусу інваліда;

по-третє, на його утриманні не повинна бути особа з інвалідністю. Якщо хоча б одна з цих умов виконується, обмеження не застосовується. Тривалість цього заходу не встановлена, але загалом водійське посвідчення повертається після виконання судового рішення. Закон Ізраїлю «Про судове виконання» 1967 року також дозволяє накладати заборону на виїзд з країни. Відмінність цього обмеження полягає в тому, що воно не накладається судом, а керівником Управління системи судового виконання. Однак таке обмеження не застосовується, якщо виїзд за кордон пов'язаний з лікуванням боржника чи членів його родини [185].

Окрім того, заборона на виїзд з Ізраїлю може бути замінена наданням боржником гарантій для забезпечення виконання його зобов'язань. Боржник, який не має закордонного паспорта або інших проїзних документів, може бути обмежений у їх отриманні або продовженні. Законодавство Ізраїлю щодо виконавчого провадження та Закон про платіжні картки передбачають також обмеження для боржника в користуванні платіжною картою, що полягає у припиненні договору користування платіжною картою [103].

Ізраїльська модель, хоча й основана на англійській системі, може застосовуватись подібно до французької. Зокрема, суд може зобов'язати боржника щодня сплачувати певну суму штрафу до тих пір, поки він не виконає рішення. При цьому сума штрафу повинна бути достатньо великою, але не перевищувати розмір стягнення, щоб мотивувати боржника виконати судові рішення [18].

За Законом судового виконання Міністерство юстиції безкоштовно (крім сплати державного мита/внеску) з метою фінансового оздоровлення та захисту прав надає юридичну допомогу певним категоріям боржників та бенефіціарів – тим, хто відповідає встановленим для цього законом критеріям. Ця допомога включає в себе:

- підготовку заяви/прохання до Бюро з виконання судових рішень,
- відкриття справи про судові виконання,

- виконання додаткових процедур, необхідні для стягнення боргу, як-от обмеження виїзду із країни, заморожування банківського рахунку боржника та інших,

- представництво у всіх судових процесах у виконавчих органах та ін. [76].

Для отримання такої безкоштовної допомоги здобувач повинен подати прохання з додатком повного комплексу документів, що підтверджують його право (відповідність законним критеріям) на отримання такої безкоштовної допомоги.

Якщо аналізувати структуру Бюро з виконання судових рішень, то слід зазначити, що ця інституція має територіальні представництва, які представлені на офіційному сайті відомства, зокрема: Офіс виконання в Єрусалимі; Виконавчий орган в Тель-Авіві; Центр стягнення штрафів; Офіс виконання в Ейлаті; Офіс виконання покарань в Ашдоді; Офіс виконання покарань в Ашкелоні; Офіс виконання покарань в Беер-Шеві; Офіс виконання покарань - Бейт-Шеані; Виконавча палата Дімона; Офіс виконання покарань Хадера; Офіс виконання покарань Хайфа; Офіс виконання покарань Тверія; Виконавчий орган – в Єрусалимі (аліменти); Офіс виконання покарань Кфар-Саба; Офіс виконання покарань Назарет-Ілліт (Ноф ха-Галіль); Виконавчий орган Нетанія; Офіс виконання Акко; Виконавчий орган Афула; Офіс виконання покарань Петах-Тіква; Офіс виконання покарань Цфата; Офіс виконання покарань у Кир'ят-Бялику; Офіс виконання покарань Кір'ят-Шмона; Офіс виконання покарань Рішон ле-Ціона; Офіс виконання покарань Реховота; Бюро виконання Рамла; Виконавча палата Тель-Авіва (аліменти) [149].

Таким чином, у кожному регіоні є своє представництво Бюро з виконання судових рішень.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що система виконавчого провадження є складною та забезпечується відповідним законодавством. Перед проведенням процедури судового виконання Бюро з виконання

судових рішень досліджує фінансовий стан / фінансові можливості боржника (перевіряють його активи, доходи, борги, а також його в'їзди та виїзди з країни) з метою встановлення можливостей боржника виконати судове рішення, виплатити борг стягувачу.

До судових виконавців пред'являються мінімальні вимоги щодо освітньої та професійної кваліфікації, зазначається стаж роботи. Особливу роль у вимогах до майбутніх судових виконавців відіграють цифрові компетенції.

Водночас, відбір судових виконавців передбачає проведення тестування на знання мови та певних кваліфікаційних знань та вмінь.

Висновки до другого розділу

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що сучасні системи примусового виконання у зарубіжних країнах відрізняються специфічними ознаками, які дають підставу віднести певну державу до тієї чи іншої системи виконавчого провадження. Сьогодні спостерігається тенденція до такого розвитку виконавчого провадження, коли відбувається пошук правових, несудових методів вирішення всієї процедури виконання судового рішення чи її окремих елементів.

По-перше, наявність загальних принципів виконавчого провадження, серед яких принцип рівності сторін, усність виконавчого провадження, його гласність та диспозитивність та ін.

По-друге, наявність спільних функцій виконавчого провадження. Яскравим прикладом тому може бути компенсаційна функція, що виражається не в бажанні покарати боржника (реалізувавши каральну функцію), а в прагненні вжити всіх заходів, покликаних забезпечити відшкодування заподіяної кредитором шкоди, при цьому враховуючи законні інтереси боржника. Саме ця функція зумовила закріплення законодавцем обмежень при зверненні стягнення на майно та на кошти боржників.

По-третє, існує значна відмінність між національними системами щодо органів, які здійснюють примусове виконання у Європі. Так, на підставі проведеного аналізу можна назвати щонайменше чотири такі різні системи. Основними причинами такого поділу є історичні та культурні традиції. Спочатку в більшості держав виконання судових рішень розглядалося як частина судочинства, і внаслідок цього в компетенції судді, який прийняв рішення, знаходилося його виконання, а виконавче провадження розглядалося як частина (друга) розгляду справи. Ця модель досі діє в Іспанії і до певної міри в Англії та Уельсі. У Німеччині від відповідальності судді виконання своїх рішень відмовилися з прийняттям Цивільного процесуального положення. Німці частково прийняли французьку модель, де приватні виконавці діють поза судовою системою. На сьогоднішній день видається, що чіткий поділ між цивільним судочинством та виконавчим провадженням – загальна риса багатьох юрисдикцій. Однак це не означає, що конституційні процесуальні гарантії не застосовуються до виконання. Навпаки, на конституційному рівні судове та виконавче провадження залишаються тісно взаємопов'язаними.

По-четверте, дослідження демонструють суттєву різницю у правовому становищі та професійній кваліфікації виконавців у різних країнах. У системах, орієнтованих на приватних виконавців (Франція, Нідерланди), діють висококваліфіковані фахівці (у Франції та Нідерландах - з університетським ступенем). Як правило, їхня діяльність є регульованою та оплачується за рахунок гонорарів від стягнених сум. Типова структура – це цивільно-правове товариство. Репутація приватних виконавців дуже висока - її можна порівняти з репутацією інших представників держави, наприклад, нотаріусів.

Кваліфікація працівників шведського та фінського виконавчих агентств однаково висока. Це спеціалісти-юристи з університетським ступенем. Однак, оскільки вони є державними службовцями, їхня робота оплачується державою. З іншого боку, виконавче агентство приймає співробітників без

університетського ступеня, але готує їх за рахунок внутрішніх курсів. Проте висока відповідальність кваліфікованих фахівців очевидна у кожному окремому процесі.

Кваліфікація виконавців у судово-орієнтованих та змішаних системах відрізняється. У цих системах, за винятком Іспанії (де суддя, який виніс рішення, відповідає за його виконання), примусове виконання в основному здійснюється судовими або приватними приставами, які не мають університетського ступеня або атестата про закінчення середньої школи, але підготовленими всередині системи для потреб своєї професії. Яскравим прикладом є Німеччина, в якій приватні пристави не є висококваліфікованими. У зв'язку з цим виконавче провадження організоване так, щоб не перевантажувати виконавців. Німецьке виконавче право полягає в так званому принципі «формалізму». Відповідно до нього виконавчі органи не уповноважені суттєво перевіряти виконавчий документ та вирішувати будь-які питання матеріального права. Вони просто обмежені рамками виконавчого документа. У принципі, будь-яке суттєве рішення щодо виконання має ухвалюватися лише судом.

Австрійській системі не відомі подібні труднощі, оскільки суддя у виконавчому суді жорстко контролює виконавче провадження. Хоча величезна кількість питань примусового виконання вирішується судовими приставами (Rechtspfleger), суддя завжди може втрутитися та вирішити ці питання самостійно, якщо вважає, що вони є важкими чи суттєвими. Правове становище німецьких Rechtspfleger відрізняється, оскільки законодавець нещодавно передав контроль над їх діяльністю до вищого суду. Відповідно, судді виконуючих судів повноважні лише здійснювати контроль над приватними приставами і брати участь у процесах, які здійснюють судові пристави, щодо накладення арешту на майно боржника, що знаходиться у третіх осіб.

По-п'яте, у різних структурах виконавчих органів існують різні форми контролю. У юрисдикціях із приватною моделлю виконання над приватними

приставами встановлено подвійний контроль. У Франції та Нідерландах існують спеціальні способи захисту проти дій приватних приставів, які застосовуються за рішенням суддів. Крім того, оскільки діяльність приватних приставів є регульованою, за ними здійснюють нагляд професійні спільноти, які можуть застосовувати дисциплінарні санкції. Їх діяльність часто докладно врегульована кодексами поведінки, які приймаються професійними спільнотами та затверджуються державними органами. У Нідерландах приватні пристави діють у чітко врегульованих рамках реєстрації та звітності та піддаються перевірці Наглядового фінансового бюро щорічно.

Контроль за виконавцями в судово-орієнтованих і змішаних системах здійснюється виконавчим судом. Усі національні системи забезпечують спеціальні засоби захисту проти неправомірних дій виконавчих органів влади. Рішення виконавчих судів може бути оскаржене у встановленому порядку. Ситуація у Скандинавських країнах аналогічна. У Швеції нагляд за виконавчою агенцією здійснюється загальними судами. Однак на практиці для виконавчого агентства часто працює самоконтроль (непроцесуальний) заходами примусового виконання виходячи з простої заяви потерпілої сторони. Заперечення, що ґрунтуються на нормах матеріального права, розглядаються судами загальної юрисдикції.

Матеріали даного розділу оприлюднені в наступних публікаціях автора: [32; 38; 39; 40; 41; 42].

РОЗДІЛ 3.

УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Нормативно-правові механізми реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження

Основні засади вітчизняної системи виконавчого провадження передбачені у Законах України «Про виконавче провадження», «Про запобігання корупції», «Про державну службу», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», «Про міжнародне приватне право»; «Положенні про автоматизовану систему виконавчого провадження», затвердженому наказом Міністерства юстиції України від 05.08.2016 № 2432/5; «Порядку допуску до професії приватного виконавця», затвердженому наказом Міністерства юстиції України від 25.10.2016 № 3053/5; «Порядку проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців» затвердженому наказом Міністерства юстиції України від 22.10.2018 № 3284/5; «Порядку виплат винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 643 та ін.

Зокрема, в Україні Закон [72] регулює визначення та основні принципи виконавчого провадження, вимоги до виконавчого листа, органи, що відповідають за його виконання, строки, учасників процесу, загальні умови і порядок здійснення виконавчого провадження, фінансування цього процесу, правила стягнення на майно боржника, виконання рішень немайнового характеру, порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності виконавців та посадових осіб виконавчої служби, відповідальність у виконавчому

провадженні, виконання рішень щодо іноземних осіб та організацій, а також виконання рішень іноземних судів тощо [72].

Виконання судових рішень та рішень інших органів державної влади здійснюється органами державної виконавчої служби (державними виконавцями), а в окремих випадках, передбачених цим Законом, — приватними виконавцями. Правовий статус та організація їхньої діяльності визначаються Законом України [72].

Закони України [74], [73] розповсюджуються на працівників системи державної виконавчої влади (державних виконавців).

Закон України [75] встановлює основи організації та діяльності щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями, визначаючи їх завдання та правовий статус [75].

Отже, проаналізуємо зазначений нормативний документ для з'ясування інституційних засад реалізації виконавчого провадження.

Примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) здійснюється органами державної виконавчої служби, а в окремих випадках, визначених Законом України [72], — приватними виконавцями. Приватні виконавці виконують усі рішення, окрім тих, що стосуються:

- відібрання або передачі дитини, встановлення побачень з нею або усунення перешкод для цих побачень;
- рішень, де боржником є держава, державні органи, Національний банк України, органи місцевого самоврядування;
- рішень, де боржником є юридична особа, примусова реалізація майна якої заборонена законом;
- рішень, де стягувачами є держава або державні органи;
- рішень адміністративних судів та рішень Європейського суду з прав людини;

- рішень, що передбачають дії щодо майна державної чи комунальної власності;
- рішень про виселення або вселення фізичних осіб;
- рішень, де боржниками є діти або особи, визнані недієздатними чи з обмеженою цивільною дієздатністю;
- рішень про конфіскацію майна [59].

Таким чином, вже існує нерівний статус державних виконавців та приватних виконавців щодо вибору справ в частині виконання судових рішень та інших рішень органів державної влади.

Інституційну спроможність публічного управління у сфері виконавчого провадження складають: Міністерство юстиції України, а також органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку [72].

У структурі Міністерства юстиції України організований Департамент державної виконавчої служби. Основні завдання Департаменту державної виконавчої служби України включають організацію та координацію діяльності органів державної виконавчої служби, забезпечення примусового виконання судових рішень та рішень інших органів, контроль за дотриманням законодавства у сфері виконавчого провадження, а також надання методичної допомоги державним виконавцям. Крім того, Департамент здійснює нагляд за ефективністю виконання рішень, вирішує питання, пов'язані з виконанням рішень щодо державних та комунальних майнових прав, а також забезпечує захист прав та законних інтересів осіб, що беруть участь у виконавчому провадженні [59].

Відповідно до чинного законодавства Департамент державної виконавчої служби відповідно до покладених на нього завдань:

- координує, забезпечує та контролює виконання рішень примусового характеру відповідно до вимог законодавства;
- організовує інформаційну підтримку виконавчого провадження, включаючи електронний документообіг, веде Єдиний державний реєстр

виконавчих проваджень та здійснює контроль за внесенням виконавцями даних про проведені виконавчі дії;

- виконує нагляд і контроль за виконанням законодавства у сфері виконавчого провадження, перевіряє правильність, своєчасність та повноту дій, які виконуються державними виконавцями;

- забезпечує державним виконавцям методичну підтримку у формі роз'яснень та рекомендацій щодо примусового виконання рішень;

- контролює робота підрозділів територіальних органів Міністерства юстиції, що відповідають за виконання рішень примусового характеру;

- залучається до міжнародної співпраці в галузі примусового виконання рішень, налагоджує та підтримує зв'язки з міжнародними організаціями;

- координує та здійснює нагляд за роботою державних виконавців, впроваджує заходи для її вдосконалення, здійснює управління та проводить перевірку роботи підрозділів територіальних органів Мін'юсту, відповідальних за організацію примусового виконання рішень [59].

Крім того, організовані та діють територіальні органи державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України, зокрема: Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Львів); Південно-західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Івано-Франківськ); Центрально-західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Хмельницький); Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ); Північно-східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Суми); Південно-східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Дніпро); Південне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Одеса); Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Харків) [62].

Таким чином, в Україні складена та функціонує інституційна спроможність системи виконання рішень суду та інших органів державної влади. На нашу думку, існування такої громіздкої структури у системі Міністерства юстиції України ускладнює систему виконання рішень суду, а

також існування паралельно інституту приватних виконавців не створює умов конкурентності між цими структурами.

Відповідно до Закону України [75] до державних виконавців відносяться очільники органів державної виконавчої служби, їхні помічники, головні та старші державні виконавці, а також інші співробітники цих органів. Державний виконавець виступає представником державної влади, діє від її імені, знаходиться під її охороною і має право виконувати примусове виконання рішень відповідно до законодавства.

Водночас, державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби є державними службовцями.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» державним виконавцям присвоюється відповідна категорія та ранг державної служби, вони несуть відповідальність згідно чинного законодавства.

На державну службу вступають шляхом призначення громадянина України на посаду за результатами конкурсу [73].

Для відбору осіб, які можуть ефективно виконувати свої обов'язки, проводиться конкурс на заміщення посад державної служби відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України. Під час конкурсу оцінюються професійні навички, особисті риси та досягнення кандидатів [154].

Призначення на державну службу, кар'єрне просування та інші питання, пов'язані зі службою, вирішуються з урахуванням категорій посад і рангів, що присвоюються як спеціальні звання.

Ранги державних службовців є категорією спеціальних звань. Встановлено дев'ять рангів для державних службовців. Порядок присвоєння рангів та їх співвідношення з рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями визначаються Кабінетом Міністрів України.

Щорічно оцінюються результати службової діяльності державних службовців для визначення якості виконання завдань, а також для прийняття рішень щодо преміювання та планування їхньої кар'єри [73].

Оцінка результатів службової діяльності здійснюється на основі показників результативності, ефективності та якості, які визначаються з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, його дотримання етичних стандартів, вимог законодавства в області запобігання корупції, виконання індивідуальної програми професійного розвитку, а також показників, визначених у контракті про проходження державної служби (якщо такий укладено) [73].

Державним службовцям забезпечуються умови для підвищення їх професійних знань через регулярне професійне навчання [73].

Професійне навчання державних службовців фінансується з державного бюджету та інших дозволених законом джерел і здійснюється через систему підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації. Воно охоплює сферу публічного управління та адміністрування і проводиться відповідно до встановлених законодавством правил у навчальних закладах, установах та організаціях будь-якої організаційно-правової форми, що мають право надавати освітні послуги, включаючи закордонні [73].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України [155] встановлюється механізм виплати винагород державним виконавцям, а також визначаються розміри цих винагород і основної винагороди приватного виконавця [155].

Винагорода державним виконавцям органів державної виконавчої служби виплачується за рахунок стягнутого виконавчого збору в межах надходжень до спеціального фонду державного бюджету. Виплати проводяться відповідно до кошторисів та планів асигнувань спеціального фонду на відповідний рік. [155].

Державному виконавцю відділу державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Мін'юсту, відділу примусового виконання рішень управлінь забезпечення примусового виконання рішень

міжрегіональних управлінь Мін'юсту, відділу примусового виконання рішень управління забезпечення примусового виконання рішень у місті Києві Департаменту державної виконавчої служби Мін'юсту, а також відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Мін'юсту виплачується винагорода у розмірі 25% від суми стягнутого виконавчого збору [155].

В залежності від посади, яку обіймає державний виконавець (начальник управління, заступник начальника управління, директор департаменту, заступник директора департаменту та ін.) розмір винагороди різниться.

Водночас, чинними нормами законодавства обмежений розмір такої винагороди, який за місяць не може становити більше «200 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року» [155].

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що державні виконавці як державні службовці мають проходити конкурс при призначенні на посаду, їм присвоюються категорії та відповідні ранги, вони підвищують кваліфікацію, отримують заробітну плату з державного бюджету, підлягають щорічній оцінці, несуть відповідність відповідно до чинного законодавства тощо.

Одночасно, Законом України [75] встановлено, що незалежність державних виконавців від будь-якого впливу чи втручання в їхню діяльність з примусового виконання рішень забезпечується:

1. спеціальним порядком фінансування та матеріально-технічного забезпечення органів державної виконавчої служби;
2. ефективним механізмом заохочення державних виконавців;
3. відкритістю процесу примусового виконання рішень [75].

Таким чином, Державні виконавці користуються певними перевагами згідно з Законом України [73], а також постановою Кабінету Міністрів України [155]. До таких переваг належать стабільність служби в органах державної влади, заохочувальні стимули, визначені державою, та інші.

З'ясуємо тепер підстави діяльності приватних виконавців в Україні, їх правовий статус, рівень матеріально-технічного забезпечення, мотиваційні стимули діяльності тощо.

Приватним виконавцем має право бути громадянин нашої країни, якому держава надає повноваження для виконання рішень примусово відповідно до встановленого законом порядку. Приватний виконавець є учасником незалежної професійної діяльності [75].

Міністерство юстиції України здійснює державне регулювання діяльності приватних виконавців через:

- розробку та реалізацію державної правової політики у сфері примусового виконання рішень;
- організацію підготовки та підвищення кваліфікації приватних виконавців, зокрема визначення порядку навчання, стажування, подання документів до Кваліфікаційної комісії, допуску до іспиту, складання кваліфікаційного іспиту та підвищення кваліфікації;
- видачу посвідчень приватного виконавця;
- забезпечення роботи Кваліфікаційної та Дисциплінарної комісій приватних виконавців;
- ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України;
- контроль за діяльністю приватних виконавців і визначення порядку такого контролю;
- призупинення або припинення права на здійснення діяльності приватного виконавця та інші регуляторні заходи [75].

Таким чином, контроль за якістю та законністю діяльності приватного виконавця здійснює Мінюст. Водночас в Україні створені та діють органи Асоціації приватних виконавців України, які б могли здійснювати функції щодо ліцензування приватних виконавців та контролю за їх діяльністю, як це здійснюється за кордоном.

Тепер проаналізуємо вимоги до особистих та професійних якостей приватного виконавцями.

Приватним виконавцем має право бути громадянин нашої країни, який досяг 25-річного віку, має вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіє державною мовою, має досвід роботи в правовій сфері не менше двох років після здобуття відповідного диплома та успішно склав кваліфікаційний іспит.

Порядок надання права на зайняття професійною діяльністю приватного виконавця встановлює єдину процедуру для осіб, які бажають займатися цією діяльністю. Він визначає вимоги до навчання та стажування претендентів, правила допуску до кваліфікаційного іспиту, порядок його складання, умови отримання посвідчення приватного виконавця та його помічника, процедуру виготовлення печатки, а також доступ до автоматизованої системи виконавчого провадження [75].

Для оцінки рівня професійної підготовки осіб, які бажають стати приватними виконавцями, та вирішення питання про надання їм права на здійснення цієї діяльності при Міністерстві юстиції України створюється Кваліфікаційна комісія приватних виконавців. До її складу входять дев'ять членів: по чотири призначає Міністерство юстиції (включаючи Міністра або його заступника) та з'їзд приватних виконавців України, ще одного члена призначає Рада суддів України. Очолює Кваліфікаційну комісію Міністр юстиції або його заступник [75].

Для проходження кваліфікаційного іспиту застосовується електронна система, яка забезпечує автоматизоване анонімне тестування осіб, що бажають займатися діяльністю приватного виконавця [151].

Кваліфікаційна комісія затверджує тестові завдання для кваліфікаційного іспиту, які включають теоретичні питання, ситуаційні та практичні завдання. Іспит проходить у форматі автоматизованого анонімного тестування для всіх кандидатів одночасно. Тестування складається з трьох етапів: теоретична частина містить 100 тестових питань, які система випадково відбирає з загального переліку для кожного учасника. Ситуаційні завдання складаються з п'яти блоків, кожен з яких містить п'ять питань. До

кожного питання пропонуються чотири варіанти відповідей, одна з яких є правильною. Практичне завдання передбачає вирішення ситуації, що може виникнути під час примусового виконання рішень. Кандидат повинен надати обґрунтовану відповідь та, за потреби, підготувати проект процесуального документа відповідно до законодавства. Практичне завдання виконується державною мовою, містить вихідні дані у вигляді документів і передбачає використання комп'ютера для підготовки відповіді [151].

Кваліфікаційна комісія оцінює виконане практичне завдання анонімно, без присутності його виконавця та без можливості ідентифікувати особу, яка його виконала [151].

Після завершення іспиту Кваліфікаційна комісія оголошує його результати, публікуючи список осіб, яким Міністерство юстиції України ухвалило рішення видати або відмовити у видачі посвідчення приватного виконавця. Інформація про результати іспиту розміщується на офіційному сайті Міністерства юстиції не пізніше наступного дня після прийняття відповідного рішення.

Системна підготовка приватних виконавців, їхнє стажування та триетапне оцінювання професійної компетентності дозволяють відібрати найкращих фахівців. Вважається доцільним застосовувати подібну систему оцінювання й для державних виконавців.

Перед початком роботи приватний виконавець повідомляє про це Міністерство юстиції України, яке веде Єдиний реєстр приватних виконавців. У цьому реєстрі зазначені такі дані:

- ПІП приватного виконавця;
- дата ухвали Кваліфікаційної комісії про надання права на здійснення діяльності;
- номер посвідчення;
- виконавчий округ, де працює виконавець;
- адреса місця заходження виконавця (його офісу);

- реквізити договору страхування цивільно-правової відповідальності, включаючи термін дії, страховика та суму страхування;
- відомості про припинення діяльності виконавця;
- рішення щодо дисциплінарних заходів з вказівкою дати, номера та типу стягнення;
- рішення Дисциплінарної комісії про припинення діяльності;
- дані про помічників виконавця (якщо вони є) [151].

Приватний виконавець повинен до початку виконання своєї діяльності укласти страхування цивільно-правової відповідальності перед третіми особами.

Фізичні та юридичні особи можуть вільно обирати приватного виконавця з переліку осіб, внесених до Єдиного реєстру приватних виконавців України, з урахуванням суми стягнення та місця виконання рішення відповідно до Закону України [72]. Для відповідного здійснення власних посадових функцій приватний виконавець має право звертатися до працівників поліції для отримання допомоги у здійсненні виконавчих дій. Таке залучення відбувається на підставі мотивованої постанови приватного виконавця, яка подається керівнику відповідного територіального органу поліції за місцем проведення виконавчих дій. Постанова має бути розглянута не пізніше наступного робочого дня. Відмовити у наданні допомоги поліції можуть лише у випадках, коли особовий склад залучений до припинення масових заворушень, групових порушень громадського порядку або ліквідації наслідків масштабних аварій чи надзвичайних ситуацій [72].

Приватний виконавець може мати помічників, які працюють з ним на підставі трудового договору або контракту. Помічником може стати громадянин України з вищою юридичною освітою не нижче першого рівня, який володіє державною мовою [72].

Приватний виконавець отримує винагороду за виконання виконавчих дій, яка складається з основної та додаткової частини. Основна винагорода визначається залежно від типу виконавчих дій: фіксована сума – при

виконанні рішень немайнового характеру; відсоток від суми стягнення або вартості майна, яке підлягає передачі за виконавчим документом. Якщо основна винагорода розраховується у відсотках, вона стягується з боржника разом із сумою, зазначеною в виконавчому документі, за винятком стягнення аліментів. Додаткова винагорода допускається і встановлюється за угодою між приватним виконавцем та стягувачем. Крім того, передбачено здійснення авансування витрат на виконання виконавчого провадження. За домовленістю зі стягувачем додаткова винагорода може виплачуватися повністю або частинами протягом усього періоду виконавчого провадження [72].

Таким чином, винагорода приватного виконавця є гнучкою і складається з двох частин: основної, яка залежить від характеру виконавчих дій, та додаткової, що може бути узгоджена зі стягувачем. Такий підхід забезпечує фінансову мотивацію виконавця та сприяє ефективному виконанню рішень. При цьому система передбачає справедливий розподіл витрат між боржником і стягувачем, що стимулює якісне та оперативне провадження.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України [155], розмір основної винагороди приватного виконавця складає 10 відсотків від суми, яка підлягає стягненню, або вартості майна, що має бути передане за виконавчим документом [155].

У разі, якщо за виконавчим документом щодо стягнення аліментів виникла заборгованість, що перевищує суму платежів за 12 місяців, приватний виконавець нараховує основну винагороду у розмірі 10% від суми цієї заборгованості. Це регулюється положеннями Закону України [75].

Розмір основної винагороди приватного виконавця при виконанні виконавчого документа немайнового характеру залежить від типу боржника. Якщо боржник є фізичною особою, сума винагороди становить чотири прожиткові мінімуми для працездатних осіб, визначені на 1 січня поточного року. Якщо ж боржник є юридичною особою, винагорода складає вісім прожиткових мінімумів [155].

Контроль за діяльністю приватного виконавця здійснюється Міністерством юстиції України шляхом проведення планових і позапланових перевірок, відповідно до процедур, встановлених Міністерством юстиції України.

Водночас, створена та діє Рада приватних виконавців України, яка «має право за зверненням учасника виконавчого провадження або за власною ініціативою здійснити перевірку діяльності приватного виконавця на предмет дотримання ним:

- положенням статуту Асоціації приватних виконавців України;
- нормам Кодексу професійної етики приватного виконавця;
- рішенням Ради приватних виконавців України та з'їзду приватних виконавців України, що стосуються діяльності приватних виконавців» [72; 75].

Приватний виконавець відповідає за свої рішення, дії або бездіяльність, а також за завдану шкоду третім особам, несе цивільну, адміністративну чи кримінальну відповідальність відповідно до вимог закону, а також дисциплінарну відповідальність згідно з порядком, визначеним законодавством [72].

Отже, чинним законодавством України чітко врегульовані процедури навчання, підвищення кваліфікації, стажування, відбору, мотивації, контролю приватних виконавців.

Крім того, Законом України [75] визначено організацію та діяльність самоврядування приватних виконавців, яка базується на принципах виборності, прозорості, підзвітності та обов'язковості виконання рішень органів самоврядування приватними виконавцями [75].

Асоціація приватних виконавців України є некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх приватних виконавців країни та створюється з метою забезпечення виконання завдань самоврядування приватних виконавців [75].

Асоціація приватних виконавців України виконує низку функцій, серед яких:

1. Забезпечення самоврядування – організація та підтримка внутрішніх процедур самоврядування серед приватних виконавців.
2. Об'єднання та представництво – об'єднує приватних виконавців країни для захисту їхніх інтересів та представлення їх у різних органах влади.
3. Підвищення кваліфікації – організація навчальних заходів, тренінгів та семінарів для підвищення професійного рівня приватних виконавців.
4. Розвиток стандартів професії – встановлення етичних та професійних стандартів діяльності приватних виконавців, контролювання їх дотримання.
5. Розв'язання спірних питань – вирішення конфліктних ситуацій та спорів між приватними виконавцями та іншими учасниками виконавчого провадження.
6. Консультаційна діяльність – надання консультацій приватним виконавцям з правових, організаційних та інших питань, що стосуються їхньої діяльності.
7. Підтримка нормативно-правових ініціатив – участь у розробці та впровадженні законодавчих змін, які стосуються діяльності приватних виконавців.

Приватний виконавець набуває членства в Асоціації приватних виконавців України з моменту внесення його даних до Єдиного реєстру приватних виконавців. Він має обов'язок вносити членські платежі до Асоціації. Якщо діяльність приватного виконавця припиняється, його членство в Асоціації також автоматично припиняється.

На нашу думку, зазначена Асоціація приватних виконавців України може виконувати функції акредитації діяльності приватних виконавців.

Крім того, регламент проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців визначає процедуру здійснення Міністерством юстиції України контролю за їхньою діяльністю. Зокрема, перевіряється дотримання Конституції України, норм чинного законодавства,

указів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих у межах законодавчих повноважень, актів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства юстиції та доручень Міністра юстиції України. Також оцінюється ефективність виконання цих нормативних актів, дотримання державними та приватними виконавцями встановлених процедур і строків здійснення виконавчих дій, а також правильність ведення документації [152].

Нагляд за діяльністю співробітників органів державної виконавчої служби проводиться шляхом проведення всебічних, тематичних та контрольних перевірок. Всебічна перевірка може бути запланованою або раптовою і включає аналіз усіх аспектів функціонування відповідного органу державної виконавчої служби. Вона проводиться в межах загальних перевірок територіальних органів юстиції, які здійснює Міністерство юстиції України. Цільова перевірка — це також планова або позапланова перевірка, але вона стосується лише одного або декількох напрямів роботи системи державної виконавчої служби [152].

Контрольна перевірка – це перевірка роботи органу державної виконавчої служби, яка проводиться для оцінки виконання рекомендацій, наданих за результатами попередніх комплексних або цільових перевірок [152].

Якщо Міністерство юстиції України здійснює всебічну перевірку діяльності територіального органу юстиції або контрольну перевірку за її підсумками, відповідний структурний підрозділ Міністерства надає пропозиції щодо складу робочої групи та плану проведення перевірки до підрозділу, що відповідає за її організацію. Перевірки діяльності приватних виконавців проводяться у форматі запланованих та позапланових перевірок. Запланована перевірка охоплює всебічний аналіз організації роботи приватного виконавця, його дотримання вимог законодавства при виконанні виконавчих проваджень і ведення документації. Позапланова перевірка здійснюється у випадках, передбачених частиною третьою статті 34 Закону

України [75], або в разі надходження скарги від Дисциплінарної комісії приватних виконавців [152].

Отже, чинним законодавством України передбачено порядок та етапи проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців, порядок яких відрізняється етапами перевірки. На наше переконання, перевірка діяльності державних та приватних виконавців має бути уніфікована та полягати у визначенні показників ефективності, відкритості діяльності та задоволеності споживачів їх послуг.

Насамкінець хочемо зазначити, що в Україні зарегламентована діяльність державного виконавця, який є державним службовцем, та приватного виконавця, діяльність якого встановлює, контролює Міністерство юстиції України, а також в деяких питаннях Асоціація приватних виконавців України.

Водночас, на підставі аналізу нормативно-правових документів можна стверджувати про неоднакові умови призначення, відбору, навчання та підвищення кваліфікації, стажування, мотивації, матеріально-технічного забезпечення, здійснення професійної діяльності, перевірки державних виконавців та приватних виконавців, відповідальності, тощо для державних виконавців та приватних виконавців. Крім того, Міністерство юстиції України забезпечує дотримання вимог законодавства як для державних так і для приватних виконавців.

У той же час, функції щодо контролю за діяльністю приватних виконавців здійснює також Рада приватних виконавців України. Асоціація приватних виконавців України займається представництвом приватних виконавців у взаєминах з органами державної влади, місцевого самоврядування, їхніми посадовими та службовими особами, а також із підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними інституціями. Вона також відповідає за захист професійних прав приватних виконавців, сприяє їхньому фаховому розвитку та підвищенню рівня компетентності. Крім того,

Асоціація здійснює перевірку поширеної інформації, що може дискредитувати честь, гідність чи ділову репутацію приватного виконавця, та вживає заходів для її спростування. Проте, у державних виконавців таких самоврядних організацій немає, а є лише профспілкові об'єднання функції, яких врегульовані відповідними нормативно-правовими документами.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що сьогодні, на жаль, виникає обґрунтована проблема незацікавленості у розвитку інституту приватних виконавців, що підтверджується складною системою відбору, стажування, контролю, а також подвійним контролем з боку центрального органу виконавчої влади – Міністерства юстиції України та самоврядними організаціями – Асоціацією приватних виконавців України, Радою приватних виконавців України та ін.

3.2. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні

Цифрові технології стрімко розвиваються в останні десятиліття, і результати цього розвитку виходять за рамки суто технологічної області, надаючи все більше вплив на соціум. З'являються нові цифрові галузі, змінюються бізнес-моделі, споживчі звички, поведінкові патерни, спілкування все більше переміщується у віртуальний простір. Природно, що всі ці зміни не можуть не торкатися держави, яка повинна не тільки реагувати на нові суспільні відносини шляхом їх нормативної регламентації, а й коригувати свої власні адміністративні процеси, розбудовувати моделі взаємодії з суспільством та бізнесом.

Сучасний етап розвитку суспільних відносин відзначається значним впливом процесів цифрової трансформації. Інформаційні технології активно впроваджуються у різні сфери людської діяльності, зокрема у взаємодію між державою та громадянами. Особливе значення в цьому контексті має система

примусового виконання рішень, яка набуває нових можливостей завдяки цифровізації.

Цифровізація виконавчого провадження – важливий елемент реформування системи виконавчого провадження, запровадження та стимулювання діяльності державних та приватних виконавців.

Автоматизація процедур зумовлює потребу у впровадженні сучасних технологій у процес примусового виконання рішень, а також поступово заміщує людський фактор технічними засобами, що є цілком прийнятним для роботи державних і приватних виконавців. У сучасних умовах цілком реально, що виконавчі дії можуть бути здійснені протягом кількох годин після відкриття провадження в електронному форматі, а виконавець матиме можливість реалізувати їх дистанційно, не виходячи з офісу чи робочого місця [216].

Проблема невиконання судових рішень в Україні пов'язана з відсутністю протягом тривалого часу єдиного механізму здійснення обліку всіх ухвалених судових рішень та виданих за ними виконавчих документів (у тому числі щодо державних органів, підприємств, установ, організацій).

Водночас цифровізація може становити загрозу для безпеки даних, зокрема через ризики кібератак, несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів, витоку конфіденційних відомостей третім особам.

У зв'язку з цим дедалі більшої значущості набуває питання дослідження цифрової трансформації виконавчого провадження, визначення ключових напрямів модернізації цієї системи з урахуванням глобальних тенденцій та викликів інформаційної безпеки.

На сучасному етапі розвитку України виконавче провадження відіграє важливу роль у забезпеченні дотримання принципу законності та функціонуванні механізму захисту прав і законних інтересів учасників правовідносин.

Воно є завершальною і вирішальною стадією цивільного процесу. Науковці підкреслюють, що технологічний прогрес у цій сфері є

закономірним явищем, без якого забезпечити фактичне виконання судових рішень та постанов інших компетентних органів стає все складніше.

Одним із наступних етапів удосконалення виконавчого провадження є подальша автоматизація цього процесу, модернізація програмного забезпечення Автоматизованої системи виконавчого провадження, а також розширення електронної взаємодії з інформаційними базами та реєстрами інших державних органів. Це дасть можливість виконавцям отримувати повний доступ до відомостей про боржника, що сприятиме оптимізації процедур та скороченню строків виконання рішень [130].

На думку І. Лимарь, вагомим нововведенням стало розширення інформаційного забезпечення процедури примусового виконання, зокрема впровадження автоматизованої системи виконавчого провадження, яка передбачає реєстрацію виконавчих документів, процесуальних актів та фіксацію виконавчих дій [109].

Судова система повинна бути організована так, щоб особа, яка потребує захисту своїх прав, могла швидко та без зайвих труднощів його отримати. Водночас суд має бути спроможним ефективно розглядати справи та задовольняти законні вимоги громадян. Чим простіший та оперативніший шлях від подання позову до винесення судового рішення, тим досконаліший судовий процес [101].

Аналогічно, чим швидше й ефективніше проходить шлях від видачі виконавчого документа до фактичного відновлення порушених прав стягувача, тим більш прогресивною є система виконавчого провадження. Запровадження цифрових технологій може значно підвищити його ефективність.

Одним із ключових завдань цифрової трансформації виконавчого провадження є зменшення надмірного навантаження на державних виконавців шляхом впровадження автоматизованої системи. Вона забезпечуватиме не лише електронний документообіг, а й інтегровану міжвідомчу взаємодію, сприятиме зниженню рівня корупції.

Окрім мінімізації корупційних ризиків, цифровізація виконавчого провадження дозволяє ефективно вирішувати низку інших проблем. Зокрема, вона допомагає уникнути конфліктних ситуацій, що виникають через помилкову ідентифікацію боржників, знижує рівень стресових факторів, а також скорочує потребу в особистих контактах між учасниками процесу, оскільки багато питань можна вирішити за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Вочевидь сьогодні існує об'єктивна необхідність розробки електронного інформаційно-комунікативного сервісу виконавчого провадження, який би об'єднав багато функцій та автоматизованих баз даних, розпорядником яких є держава в особі компетентних органів. Переведення системи виконавчого провадження у систему надання державних послуг, має стати пріоритетною ціллю реформи системи органів виконавчої влади.

Запровадження електронного інформаційно-комунікаційного сервісу в системі виконавчого провадження є новим специфічним видом державних послуг, що допоможе підвищити ефективність виконання рішень юрисдикційних органів і розширити доступ до цих послуг для громадян.

Необхідність цифровізації виконавчого провадження в умовах сучасності обумовлена не стільки абстрактною ідеєю переходу до цифрового управління, електронного адміністрування, скільки реальним викликом, зумовленим неможливістю ефективно управляти постійно надходячими виконавчими провадженнями.

Однак, слід пам'ятати, що деякі категорії виконавчих документів, наприклад, що містять вимоги немайнового характеру, стягнення аліментів або з трудових суперечок, часто потребують особистої взаємодії виконавця з учасниками виконавчого провадження. Окрім цього, важливо зауважити, що виконавець, здійснюючи виконавчі дії, також використовує традиційні заходи виконання, такі як накладення арешту та конфіскація майна, попереджає про кримінальну відповідальність, має повноваження складати адміністративні протоколи, проводить розшукові дії за відомими адресами

боржника. Тому, цифровізація цих процесів у виконавчому провадженні є неможливою.

Досягти більш ефективного виконання рішень судових органів можна не лише через впровадження інформаційних технологій, але й шляхом зменшення навантаження на виконавця, що можна реалізувати, виключивши з його обов'язків виконання несудових документів, тим самим забезпечуючи максимально ефективно правосуддя. Зазначену функцію можна покласти на помічника виконавця. Разом з тим, судовий виконавець несе повну відповідальність за діяльність свого помічника.

Функції запровадженого електронного сервісу виконавчого провадження дозволяють учасникам процесу в режимі онлайн отримувати розширену інформацію про хід виконання, повідомлення та рішення органів примусового виконання. Окрім того, такий сервіс дасть можливість, наприклад, приватним виконавцям обирати справи для ведення та визначати можливості використання алгоритмів і етапів виконання конкретного провадження.

У межах цього електронного сервісу слід передбачити створення цифрового профілю для приватних (державних) виконавців, проведення онлайн-медіації, доступ виконавців до державних автоматизованих реєстрів, забезпечення захисту персональних даних, а також ряд інших інструментів, що регулюють правові рамки діяльності виконавця, включаючи процедури стягнення цифрових активів і застосування штучного інтелекту.

Створення такого сервісу щодо виконання рішень суду та органів державної влади зменшить навантаження на державних виконавців, оптимізує фінансові витрати сторін виконавчого провадження. Крім цього, електронний сервіс робить діяльність виконавця більш прозорою для сторін виконавчого провадження та спрощує механізм подання заяв, скарг, клопотань тощо.

В Україні Положенням про автоматизовану систему виконавчого провадження визначено принципи функціонування цієї системи [160].

Система сприяє автоматизації процесів обробки інформації в органах державної виконавчої служби та у приватного виконавця, зокрема:

- реєстрація вхідної та вихідної документації та етапів її обробки;
 - справедливий та безсторонній розподіл виконавчих документів між державними виконавцями;
 - реєстрація виконавчих дій та підготовка документів, що належать до виконавчого провадження;
 - контроль за дотриманням термінів виконання виконавчих дій;
 - надання сторонам виконавчого провадження актуальної інформації про процес;
 - централізоване зберігання документів виконавчого провадження в електронному вигляді;
 - централізоване зберігання даних про рахунки органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, що відкриті для цілей виконавчого провадження, а також облік і звітність за сумами на цих рахунках;
 - підготовка та формування статистичних даних на основі внесеної до системи інформації;
 - складання звітів про суму стягнутого виконавчого збору для нарахування винагород державним виконавцям;
 - передача документів виконавчого провадження до електронного архіву;
 - створення реєстру боржників;
- онлайн-сплату заборгованості за виконавчим провадженням [160].

Погоджуємося із критикою В. Чепурнова, який вважає, що наразі з технічного боку замість повністю автоматизованого електронного арешту коштів ми маємо, скоріше, електронний обмін листами. Система, впроваджена Міністерством юстиції, забезпечує лише електронну інформаційну взаємодію між банком і виконавцем через автоматизовану систему виконавчого провадження (далі - АСВП), яка включає надсилання

запиту щодо наявності рахунків боржника в банках та отримання інформації про їхні номери і залишки коштів, а також передачу постанов про арешт або зняття арешту з коштів у електронному форматі. На цьому процес автоматизації завершується, оскільки рішення щодо списання або блокування коштів ухвалює відповідальний співробітник банку, а внутрішня інформаційна система банку лише інформує про потребу виконання цих операцій [204].

Згідно з програмою діяльності Уряду України та ініціативою Міністерства юстиції, проводиться робота з цифровізації виконавчого провадження та налагодження електронної взаємодії з органами, установами та банками в процесі примусового виконання рішень.

На сьогодні вже зроблено кілька важливих етапів:

- Доступ до Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного реєстру для ведення автоматизованого обліку сільськогосподарської техніки, Державного земельного кадастру, отримали виконавці;
- Розширено перелік запитів виконавців, на які податкова може надавати інформацію про боржника в електронному вигляді;
- Органи ДВС Київської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Черкаської та Чернігівської областей підключено до процедури автоматизованого перерахування коштів з депозитних рахунків та рахунків авансових внесків;
- Скорочено до одного дня отримання інформації про зареєстровані на боржника транспортні засоби та дані про рахунки, відкриті юридичними особами в банках;
- Забезпечено можливість ознайомлення з інформацією про виконавчі провадження та онлайн-сплату заборгованості через портали електронних послуг «ДІЯ» та «Он-лайн будинок юстиції»;
- Запроваджено інформаційну взаємодію з органами (посадовими особами), які мають повноваження видавати виконавчі документи у випадках, передбачених законодавством, при поданні виконавчих документів у електронній формі;

- Внесено зміни, що передбачають розширення автоматизованого арешту коштів боржника не тільки для виконавчих проваджень по стягненню аліментів, а й для всіх категорій виконавчих проваджень, а також введення автоматизації отримання виконавцями інформації щодо банківських рахунків боржника [201].

Зазначені нововведення дають змогу виконавцям значно прискорити процедуру примусового виконання рішень, стягувачам – оперативно поновлювати свої порушені права та швидше отримувати належні їм кошти, а боржникам – здійснювати погашення заборгованості в автоматизованому режимі, що є зручним та доступним онлайн [201].

Крім того, у березні 2023 року запрацював спільний проєкт, який ми реалізуємо з Державною міграційною службою, з електронного обміну даними (затверджений спільним наказом Міністерства юстиції України та МВС від 13.11.2020 №3956/5/805). У ході такого обміну державні та приватні виконавці отримуватимуть за допомогою АСВП інформацію з Єдиного державного демографічного реєстру про реєстрацію місця проживання фізичної особи – боржника. А отже повернення законних коштів стягувачів стане максимально оперативним [48].

Також, розширено обсяг відомостей, які надаються Державною податковою службою України в рамках електронної інформаційної взаємодії на запити державних та приватних виконавців, відповідно до Порядку [48].

До того ж виконавці за допомогою АСВП можуть отримати від ДПСУ додатково інформацію про:

- Розміри доходів, нарахованих податковими агентами на користь боржників – фізичних осіб, а також суми утриманого податку з їхніх доходів.

- Загальний обсяг річного доходу, зазначений боржником – фізичною особою в податковій декларації про фінансовий стан і прибутки, та сума сплаченого податку (для фізичних осіб, які здійснюють самостійну підприємницьку діяльність).

- Підсумкова сума отриманого доходу та величина сплаченого податку за звітний період, задекларовані боржником – фізичною особою – підприємцем у податковій звітності [48].

Звертаємо увагу, що зовсім скоро в застосунку Дія запускається нова послуга – судові рішення. Наразі триває бета-тестування. Раніше, щоб отримати судове рішення, необхідно було їхати до суду у відведені дні прийому. Потім стояти годинами у черзі, щоб отримати документ. Залежно від навантаження на суд, на це можна було витратити до 3 годин [48].

Варто відзначити, що в Україні неодноразово здійснювалися спроби внести зміни до чинного законодавства з метою впровадження єдиного цифрового сервісу. Зокрема, законопроектом № 5660 передбачено створення Реєстру виконавчих документів. Реєстрація виконавчих документів, документації виконавчого провадження та фіксація виконавчих дій здійснюється через автоматизовану систему виконавчого провадження [161].

Дана система сприяє об'єктивному та безсторонньому розподілу виконавчих документів між державними виконавцями, створенню необхідної документації в межах виконавчого провадження, забезпеченню доступу сторін до відповідних документів, а також централізованому зберіганню матеріалів та інформації про рахунки державної виконавчої служби та приватних виконавців, відкритих для здійснення примусового виконання рішень. Вона також дозволяє формувати статистичні дані, реєструвати та відстежувати вхідну і вихідну кореспонденцію, вести електронний архів, створювати Єдиний реєстр боржників, налагоджувати взаємодію виконавців із державними органами, банками та іншими фінансовими установами.

Система сприяє співпраці державних і приватних виконавців із банками щодо накладення та зняття арештів з коштів, отримання інформації про боржників, їхнє майно, доходи та фінансові активи з державних електронних реєстрів, у тому числі конфіденційної. Вона також формує дані для розрахунку винагороди державних виконавців, автоматизує процес

перерахунку коштів із рахунків виконавчих органів і приватних виконавців, а також інші робочі процеси, пов'язані з виконавчим провадженням [161].

Ключовими перевагами законопроекту № 5660 є його обов'язкове застосування всіма банківськими установами, автоматичне списання коштів одночасно з накладенням арешту на рахунок, а також усунення впливу людського фактора, що мінімізує ризики зловживань. Крім того, такий механізм електронного арешту має соціальну спрямованість: на заблокованому рахунку фізичної особи-боржника завжди залишатиметься визначена законодавством сума коштів, якої має вистачити на один календарний місяць. Ці кошти боржник зможе використовувати для покриття базових життєвих потреб, таких як придбання продуктів харчування чи медикаментів [204].

Практика інших країн підтверджує ефективність подібної системи. Наприклад, у Португалії протягом декількох років після запровадження електронного арешту коштів показник виконання судових рішень зріс у 20 разів. У Хорватії такий механізм діє ще з початку 2011 року. Фінансове агентство (FINA) відповідає за блокування та списання арештованих коштів боржників. Усі 32 банки, що на той момент функціонували в країні, передали до FINA понад 654 667 невиконаних рішень про стягнення коштів на загальну суму близько 8,7 млрд євро. Ці паперові документи були оброблені та внесені до електронної системи [204].

Зазначимо, що в Латвії, Словаччині та Хорватії блокування та списання коштів із банківських рахунків боржників здійснюється виконавцями в режимі реального часу – всього кілька натискань на клавіатурі, і весь процес триває лише кілька хвилин [217].

Наслідки пандемії COVID-19, збройні конфлікти, а також неможливість здійснювати діяльність у певних регіонах України, які тимчасово перебувають під окупацією або в яких тривають активні бойові дії, зумовили об'єктивну потребу у створенні електронної платформи. Такий ресурс мав би об'єднувати всі державні автоматизовані реєстри, пов'язані з виконанням

рішень судів та інших державних органів, забезпечувати функціонування електронних кабінетів приватних виконавців із можливістю працювати з будь-якої країни, а також здійснювати верифікацію всіх баз даних, що стосуються громадян, включаючи матеріальні активи, електронні декларації тощо.

Окрім цього, необхідно переглянути підходи до формування реєстрів приватних виконавців, запровадивши електронні профілі, у яких зазначатимуться їхні професійні компетенції, перелік виконаних справ, актуальні виконавчі провадження, особистісні якості, а також членство у національних та міжнародних професійних асоціаціях. Це сприятиме забезпеченню більшої прозорості та доступності інформації для осіб, що користуються послугами приватних виконавців.

Розглядати варто й можливість передачі функцій з ведення таких реєстрів професійним громадським об'єднанням, як це практикується в багатьох європейських країнах.

Таким чином, запровадження електронного формату виконавчого провадження дозволяє суттєво скоротити час, необхідний для підготовки та отримання відповідної інформації, відправлення документів, а також забезпечує можливість їх подання через цифрові реєстри. Це, зокрема, в умовах воєнного стану та активних бойових дій, сприяє оперативному оформленню документів і створює безпечне середовище для всіх учасників процесу.

Крім того, електронна форма виконавчого провадження гарантує прозорість і відкритість процедури, знижує рівень стресу та конфліктних ситуацій, формує конструктивну ділову атмосферу та сприяє швидкому і ефективному виконанню рішень судових і державних органів.

Водночас ключовим результатом усіх заходів, спрямованих на цифрову модернізацію виконавчого провадження, є суттєве зменшення часу, необхідного для здійснення різних виконавчих процесів — із кількох днів або годин до лічених хвилин.

Крім того, слід виокремити певні проблеми, які супроводжують процес цифровізації системи виконавчого провадження – це відсутність належного технічного забезпечення державних та приватних виконавців, що ускладнює можливість результативного застосування всіх наявних систем [90].

Без сумніву, найбільшим викликом для цифровізації та гармонійного розвитку сучасних технологій є небезпека кібератак. Так, якщо в 2020 році в Україні було зафіксовано два мільйони кібернападів, то в 2021 році кожного тижня в країні реєструється від 1 до 2 мільйонів кіберінцидентів. Наслідком цього є так званий «витік інформації», яка потім використовується злочинцями для різних цілей: від крадіжки банківських даних з метою отримання коштів до розголошення конфіденційної інформації [19].

У підсумку варто наголосити, що запровадження електронного інформаційно-комунікативного сервісу виконавчого провадження в Україні має численні позитивні наслідки, що сприяють значному покращенню якості та ефективності здійснення виконавчих процедур. Перш за все, такий сервіс дозволяє значно зменшити часові витрати на виконання рішень судів та інших органів державної влади. Замість традиційних процедур, які потребують великої кількості часу на збір, обробку та передачу інформації між різними органами та учасниками процесу, електронний сервіс забезпечує швидке та ефективно здійснення виконавчих дій через автоматизовані системи.

Одним із головних переваг є можливість доступу до інформації про хід виконавчого провадження в реальному часі. Це забезпечує прозорість процесу для всіх учасників, включаючи боржників, стягувачів і виконавців. Відповідно до цього, кожна сторона має змогу оперативно відслідковувати виконання судових рішень та, у разі потреби, коригувати свої дії на різних етапах провадження. Крім того, автоматизація процесів дозволяє уникнути людського фактору, що часто сприяє помилкам або зловживанням. Це підвищує рівень довіри до системи та забезпечує ефективне виконання рішень.

Додатковим аспектом є зручність у поданні та обміні документами між сторонами. Усі необхідні документи можуть бути подані через електронні бази даних, що зменшує потребу в особистій присутності учасників процесу, скорочує витрати часу на доставку документів і надає можливість подавати документи з будь-якої точки світу. Це є особливо важливим в умовах, коли певні території України тимчасово окуповані або знаходяться в зоні активних бойових дій. У таких умовах електронний сервіс є надійним та безпечним способом забезпечення доступу до правосуддя, навіть за складних умов.

Окрім того, впровадження електронного сервісу в виконавче провадження сприяє значному зменшенню адміністративних витрат. Автоматизація значної частини процесів дозволяє знизити навантаження на державних виконавців, що дає змогу зосередитись на більш важливих аспектах провадження, таких як виконання складних процедур або робота з боржниками, які не виконують свої зобов'язання добровільно. В результаті цього процес виконавчого провадження стає більш ефективним та менш затратним, що дозволяє забезпечити швидше виконання рішень судів.

Ще однією важливою перевагою є покращення доступності правосуддя для населення. Завдяки електронному сервісу громадяни отримують простіший і швидший доступ до інформації про свої виконавчі провадження, що дозволяє їм своєчасно реагувати на зміни в процесі або виконувати свої зобов'язання. Крім того, таке рішення дає змогу підвищити рівень обізнаності громадян про їхні права та обов'язки у контексті виконавчого провадження, що в свою чергу знижує рівень непорозумінь і конфліктів між учасниками процесу.

Не менш важливою є також безпека такого сервісу. Зважаючи на постійні загрози кіберзлочинності та кібератак, електронні системи виконавчого провадження створюють належні умови для забезпечення конфіденційності та захисту персональних даних учасників. Використання сучасних технологій для збереження та обробки даних дозволяє значно

зменшити ризики витоку інформації та забезпечити більш високий рівень захисту прав осіб, що беруть участь у виконавчих процесах.

Загалом, запровадження електронного інформаційно-комунікаційного сервісу виконавчого провадження в Україні є потужним кроком до покращення системи правосуддя, підвищення ефективності та доступності послуг, а також створення більш прозорого, справедливого і швидкого механізму виконання рішень судів та органів державної влади.

3.3. Механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні

Механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні є комплексом організаційних, правових та технологічних змін, спрямованих на модернізацію існуючої системи примусового виконання рішень судів та інших органів державної влади. Реформа цієї системи має на меті підвищення її ефективності, прозорості, доступності та безпеки, що в свою чергу дозволить забезпечити своєчасне та справедливе виконання судових рішень і інших юридичних актів. Впровадження новітніх технологій, покращення взаємодії з іншими державними органами, а також зміни в організаційній структурі та законодавстві є основними складовими цього процесу.

Одним із важливих аспектів реформування є автоматизація та електронізація процесу виконавчого провадження. В Україні активно впроваджуються автоматизовані системи для обробки виконавчих документів, реєстрації справ, обміну інформацією між органами виконавчої влади, банками та іншими установами, що дозволяє значно зменшити час на виконання процедур та скоротити людський фактор. Автоматизовані системи забезпечують ефективний розподіл справ між виконавцями, контроль за строками виконання та збереження всіх необхідних даних у електронному вигляді, що робить процес більш прозорим та доступним для всіх учасників.

Іншим важливим елементом є реформування інституту приватних виконавців. В Україні здійснюється підтримка розвитку приватних виконавців, що дозволяє розширити можливості щодо виконання рішень та забезпечення зручності для громадян. Приватні виконавці отримують необхідні інструменти для роботи з різними видами виконавчих документів, а також можуть використовувати електронні платформи для подачі заявок, обміну документами та контролю за виконанням рішень. Це підвищує рівень конкуренції на ринку послуг та сприяє зниженню навантаження на державних виконавців, що є важливим для оптимізації роботи системи.

Зміни в законодавстві також є невід'ємною частиною реформування. Одним із головних напрямків є внесення змін до законів, які регулюють діяльність органів виконавчої служби, а також законодавство, що стосується стягнення боргів, права боржників та стягувачів. Наприклад, було запропоновано створення єдиного реєстру виконавчих документів, що дозволить спростити доступ до інформації щодо справ, знизити ризики помилок у документообігу та підвищити ефективність виконання рішень. Крім того, планується розширення можливостей автоматизованого арешту коштів та електронних платежів, що дозволить зменшити час, витрачений на фінансові операції, і забезпечить більшу зручність для учасників процесу.

Реформа також включає в себе необхідність покращення кадрової політики в системі виконавчого провадження. Зокрема, планується впровадження нових критеріїв для відбору та підготовки кадрів, підвищення їх кваліфікації та забезпечення належного контролю за їх діяльністю. Важливим є також створення механізмів для боротьби з корупцією в системі, що є однією з головних перепон для забезпечення ефективного виконання рішень.

Окремим аспектом є забезпечення прав і інтересів боржників, що також повинно бути враховано під час реформування. Оскільки система виконавчого провадження часто асоціюється з обмеженнями прав громадян, важливо забезпечити гарантії захисту їх інтересів, створити механізми

оскарження рішень, що можуть бути сприйняті як несправедливі або незаконні. Такі зміни мають сприяти зниженню соціальної напруги та покращенню довіри до органів, які займаються виконанням рішень.

Зокрема, одним з аспектів реформування є збільшення прозорості процесу виконавчого провадження. Запровадження електронних реєстрів, автоматизованих систем для обробки та зберігання даних дозволяє громадянам і підприємствам швидше отримувати доступ до необхідної інформації щодо свого виконавчого провадження. Це забезпечує відкритість і доступність процесу, зменшує корупційні ризики та підвищує ефективність усіх учасників провадження.

Впровадження інноваційних технологій, таких як використання штучного інтелекту, автоматичних алгоритмів для обробки даних, а також можливість здійснювати платежі через електронні платформи, відкриває нові можливості для покращення ефективності і доступності виконавчого процесу. Це дозволяє не тільки зменшити час, витрачений на виконання рішень, а й знизити витрати на управління виконавчим провадженням, що, в свою чергу, веде до більш ефективного використання державних ресурсів.

Отже, механізми реформування системи виконавчого провадження в Україні спрямовані на створення більш ефективної, прозорої, доступної та безпечної системи, яка здатна забезпечити справедливе і своєчасне виконання рішень судів та інших органів державної влади. Реформа передбачає інтеграцію новітніх технологій, оптимізацію роботи органів виконавчої служби, вдосконалення законодавства та кадрову політику, що разом дозволить створити сучасну та ефективну систему виконавчого провадження в Україні.

Необхідно відзначити, що 20 червня 2023 року у Верховній Раді України був зареєстрований законопроект 9407 «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження». Так, відповідно до зазначеного законопроекту: «виконавець несе за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду цивільно-правову, адміністративну чи

кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність у порядку, встановленому цим Законом, Законом України «Про державну службу» та Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Підставою для притягнення виконавця до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку» [162].

Одночасно, на нашу думку, необхідно не лише встановити відповідальність для виконавців, а й визначити чіткі межі та алгоритми їхньої діяльності, щоб процес накладення відповідних видів відповідальності був більш прозорим.

У загальному контексті, виконавче провадження в усіх країнах, незалежно від його організаційних форм, має спільну мету. Основними цілями є: забезпечення ефективного правосуддя, важливість судового рішення для всіх членів суспільства, реальне відновлення порушених або оскаржених прав, підтвердження законності та загальнообов'язковості рішення суду, яке набрало законної сили.

Отже, пропонується, щоб в Україні було запроваджено приватну модель виконання рішень судів та інших органів державної влади.

На нашу думку, слід прийняти Закон України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», де передбачити статус, повноваження, завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця.

Дослідження ефективності роботи інституту приватних виконавців в Україні, яке було проведене виконуючим обов'язки керівника EU Project Pravo-Justice Еріком Сванідзе, показало, що Україні, де на 2020 рік загальна сума боргів, що підлягають примусовому виконанню, перевищувала 1 трлн грн (що становить майже чверть ВВП країни), необхідно продовжити реформування системи примусового виконання рішень [64].

За даними Асоціації приватних виконавців України, у першій половині 2021 року майже 270 приватних виконавців здійснили реалізацію

арештованого майна на суму «1 млрд 147 млн гривень» [145]. Для порівняння, за аналогічний період органи державної виконавчої служби, що складаються з понад «4 500 працівників, реалізували майна на суму 537 млн гривень» [145].

Так, слід передбачити повноваження судових виконавців, які є не державними службовцями, а особами, які отримали ліцензію від держави на цю діяльність та здійснюють діяльність самостійно.

Разом з повноваженнями приватний виконавець отримує від держави монополію на низку юридичних дій: вручення повісток та сповіщень; виконання рішення суду; складання актів, що мають доказове значення.

У запропонованому Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» слід передбачити, що координацію діяльності приватних виконавців здійснює створена при Міністерстві юстиції України Національна рада приватних виконавців, яка уповноважена координувати всі дії приватних виконавців в Україні. Водночас, контроль та управління приватними виконавцями здійснює професійне громадське об'єднання приватних виконавців.

Міністерство юстиції України, у свою чергу, має виконувати контрольні функції щодо виконання судових рішень, що визначає кількість судових виконавців, які займаються розглядом скарг, що надходять на дії судових виконавців, вносить відповідні зміни до законодавчих актів держави щодо діяльності судових виконавців.

Важливим аспектом формування професійного складу приватних виконавців є проведення якісного відбору незалежними кваліфікаційними комісіями, які можуть формуватися на постійній або тимчасовій основі.

До таких заходів відносяться:

- проведення якісної оцінки та систематизація вимог, що пред'являються до приватних виконавців, на основі створення професійно-особистісної моделі;

- підвищення ефективності діяльності інституту особистої поруки та колективної відповідальності під час надання статусу приватного виконавця;
- вдосконалення процедури відбору кандидатів за допомогою розвитку системи перерозподілу обов'язків між сторонами, які беруть участь у відборі.

Професіограми та компетентні моделі, розроблені та затверджені Національною радою приватних виконавців, повинні включати в себе опис особливостей певної професії, розкривати зміст професійної праці, а також передбачати перелік вимог, що висуваються до приватного виконавця.

Структура такої моделі може бути представлена чотирма групами показників (див. рис. 3.1.).

<i>Розділ</i>	<i>Зміст розділу</i>
1. Кваліфікаційні вимоги	- Рівень освіти; - Обсяг знань; - Професійні навички; - Досвід роботи.
2. Встановлені заборони та обмеження	- Вік; - Громадянство; - Майнові зобов'язання; - Наявність судимості.
3. Особистісні якості	- Ініціативність; - Комунікабельність; - Надійність; - Стан здоров'я та фізична підготовленість; - Управлінські навички; - Службова поведінка.
4. Мотивація	- Коло професійних та особистих інтересів; - Прагнення зробити кар'єру; - Схильність до корупційних проявів

Рис. 3.1. Структура професійно-особистісної моделі

Крім того, виникла потреба у формуванні конкурсних комісій, які існуватимуть як постійно діючі органи та функціонуватимуть у громадському об'єднанні приватних виконавців. До складу зазначених комісій передбачається залучити професійних виконавців, науковців, представників органів державної влади, судової влади.

До обов'язків комісії має входити вивчення кандидатів на основі експертних оцінок. Такий підхід є не тільки універсальним організаційно-правовим методом відбору професійних фахівців, а й ефективним антикорупційним механізмом, що дозволяє підвищити рівень об'єктивності прийнятих кадрових рішень, виключити випадки неадекватності та протекціонізму при вирішенні кадрових питань, що дасть можливість у повній мері врахувати сучасні тенденції. Також комісія може брати участь у розробці кваліфікаційних вимог спільно з науковцями, громадськістю.

Існує потреба у створенні документованої процедури відбору кандидатів із зазначенням вхідних та вихідних документів, етапів оцінювання, визначення основних професійних, особистісних, моральних характеристик з урахуванням Етичного кодексу приватного виконавця.

Отже, аналізуючи процедуру, що розглядається, з точки зору формування її етапів, бачимо, перший етап – проведення попереднього вивчення кандидатів. Так, передбачається здійснювати аналіз документів, характеристик, особистих досягнень тощо. Тут корисним може бути запровадження при навчанні в закладах вищої освіти проходження практики у приватного виконавця в якості помічника (протягом року), для того, щоб майбутній фахівець оволодів також практичними навичками та розумів процеси виконавчого провадження на практиці. Після такої практики майбутній фахівець отримує характеристику, яка є обов'язковою для залучення фахівця в систему виконавчого провадження.

Це дозволить вже на початковому етапі відсіяти тих кандидатів, які за своїми діловими та моральними якостями не відповідають встановленим вимогам.

Наступним етапом відбору – можуть бути тести щодо знання законодавства, основних засад діяльності приватних виконавців, знання етичних правил поведінки тощо.

Третім етапом відбору – є виконання професійно кваліфікаційного завдання із практичної діяльності приватного виконавця.

Окремо слід визначити завдання щодо оцінювання комбінаційної компетенції майбутнього фахівця. Так, для приватного виконавця важливою складовою професійної підготовки є комунікативна компетенція, оскільки від фахівця крім знань закону, нормативно-правової документації потрібні ще й певні комунікативні здібності: вміння переконувати, зацікавити, враховувати індивідуально-психологічні особливості співрозмовника.

Виконавець, виступаючи як суб'єкт суспільних, міжособистісних відносин, бере активну участь у різних видах комунікації, в тому числі, і в професійній.

Через свої професійні обов'язки йому постійно доводиться вступати в контакти з представниками різних верств суспільства як з посадовими особами, керівниками місцевих органів влади, так і з пересічними громадянами. У зв'язку з цим велике значення набуває розвиток комунікативних умінь, необхідних у різних ситуаціях професійної комунікації.

Комунікативна діяльність приватного виконавця передбачає необхідний взаємозв'язок учасників спільної праці. Спільна діяльність приватних виконавців неможлива без взаємодії, взаємодопомоги, спілкування, обміну інформацією.

У ході професійного спілкування приватним виконавцям необхідно постійно удосконалювати навички та розвивати вміння своєї мовної поведінки, підвищувати культуру мовного спілкування. Важливим стає вміння як говорити, так і слухати, оцінювати переконливість, зрозумілість, дохідливість власних висловлювань та висловлювань співрозмовника, доречність вживання різних мовних та немовних форм комунікації.

Комунікативні вміння співробітника зводяться до того, щоб вміти грамотно та ясно формулювати свою думку; вміти досягати мети спілкування; здійснювати основні мовні функції: підтвердити, заперечити, засумніватися, схвалити, погодитись, запропонувати, дізнатися, запросити

тощо; вміти говорити виразно, тобто вибрати правильний тон розмови, розставити логічні наголоси, знайти точну інтонацію та ін.

З іншого боку значимим є вміння висловлюватися «цілісно», тобто досягати смислової цілісності висловлювання; висловити свою думку логічно, складно, змістовно та продуктивно; самому вибрати стратегію виступу, розробити самостійну програму мови, говорити без опори на письмовий текст, спиратися на власний аналіз проблеми.

Фахівцю також необхідно вміти висловлюватись без попередньої підготовки; сформулювати власну оцінку почутого чи прочитаного; передати побачене. Відмінною особливістю мовної діяльності приватного виконавця є її доказова основа з обов'язковою опорою на факти, на інформаційне джерело.

Четвертим етапом відбору – може бути застосування психологічних тестів щодо стресостійкості, швидкості аналізу ситуації, конфліктності. Адже приватний виконавець працює з людьми і має володіти основами психології, бути спокійним та переконливим, ніколи не переходити на особистості, уникати образ і намагатися вирішувати професійні обов'язки без негативних емоцій.

П'ятий етап відбору – це може бути застосування методик визначення чесності фахівця. Крім того, як варіант можна застосовувати поліграф. Оскільки професії виконавців важливо значення має чесність та непідкупність.

Таким чином, запропоновані заходи щодо вдосконалення системи відбору приватних виконавців (формування незалежної комісії з відбору фахівців, проведення декількох етапів відбору, залучення комісії до проведення попереднього вивчення кандидатів, а також розробка конкретних вимог до професійних та особистісних якостей майбутніх фахівців), безсумнівно, сприятимуть зростанню як соціальної і економічної ефективності інституту виконавчого провадження, так і швидко та ефективно вирішувати питання поновлення порушених прав людини.

Окремо в Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» слід врегулювати вимоги, що пред'являються до претендентів, які хочуть займатися виконавчих провадженням. На нашу думку, особа, яка бажає займатися приватною практикою виконання виконавчих документів, повинна відповідати наступним вимогам:

1) Приватний виконавець повинен мати базову вищу освіту за напрямом «Виконавче провадження».

2) Віковий ценз у вигляді досягнення приватним виконавцем двадцятип'ятирічного віку.

3) Набуття практичних навичок роботи. Особи, які претендують на зайняття діяльністю приватного виконавця, проходять на платній основі стажування один рік у приватних виконавців, які мають стаж роботи приватного виконавця не менше трьох років

4) Проходження процедури визначення ділових якостей та кваліфікації претендента з метою виявлення його відповідності займаній посаді. Особи, які претендують на зайняття діяльністю приватного виконавця та пройшли стажування у приватних виконавців, проходять систему тестів, визначення моральних та ділових якостей незалежною конкурсною комісією, яка формується професійним громадським об'єднанням приватних виконавців.

5) Отримати ліцензію на зайняття діяльністю з виконавчого провадження. Приватні виконавці для здійснення своєї діяльності повинні мати дозвіл на право зайняття діяльністю щодо вжиття заходів примусового виконання виконавчих документів, виданої уповноваженим органом після проходження ними стажування та відповідного відбору. Ліцензія приватного виконавця є генеральною, що видається на 4 роки, і діє на всій території України.

6) Вступ до громадського об'єднання приватних виконавців. Приватний виконавець, який отримав ліцензію, виявив бажання отримати членство громадського об'єднання приватних виконавців, зобов'язаний звернутися із заявою про прийом до місцевого осередку такого громадського об'єднання.

7) Добровільне страхування цивільно-правової відповідальності приватних виконавців. Особливою умовою здійснення діяльності приватного виконавця є наявність договору страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця, умови якого визначаються угодою сторін.

8) Дотримання податкових зобов'язань.

9) Професійне підвищення кваліфікації кожні 4 роки, у тому числі дистанційне, з питань виконавчого провадження протягом з початку здійснення своєї діяльності відповідно до програм, затверджуваних громадським об'єднанням приватних виконавців. У зв'язку з цим, громадське об'єднання приватних виконавців через засоби масової інформації, Інтернет-ресурси офіційно оголошує конкурс на визначення навчальних центрів та організацій освіти з професійного навчання приватних виконавців

10) Прийняття обмежень, пов'язаних із провадженням діяльності щодо виконання виконавчих документів у вигляді заборони на заняття іншими видами оплачуваної діяльності, за винятком наукової, викладацької чи творчої діяльності, що може бути однією з підстав припинення дій ліцензії приватного судового виконавця та виключення з громадського об'єднання приватних виконавців.

Важливим аспектом професіоналізації приватних виконавців є оприлюднення показників діяльності та досягнень. Це має бути відкритий реєстр не лише про дані приватного виконавця, а й про його діяльність, зокрема повернуто/виплачено коштів, за який час, а також додаткова інформація, яка може продемонструвати компетентність приватного виконавця.

Звичайно, важливим аспектом є зворотній зв'язок та оцінювання приватного виконавця клієнтами, яким він надавав свої послуги.

Наступним етапом професіоналізації приватних виконавців є професійне навчання та стажування. Слід звернути увагу на те, що, наприклад, у Франції одна з вимог, яка в обов'язковому порядку застосовується до професії

судового пристава-виконавця, є те, що він зобов'язаний пройти професійне стажування протягом двох років, з них не менше одного року в конторі судового пристава-виконавця, а потім уже у нотаріуса, адвоката, присяжного оцінювача, судового повіреного, а після цього – пройти курси професійного навчання.

У Німеччині активно впроваджується система дуального навчання, яка дозволяє здобувати практичні навички безпосередньо на робочих місцях реального виробництва. З 1990 року в Сполучених Штатах діє Комісія з професійних навичок, до її складу входять керівники провідних компаній, представники освітньої сфери, трудових організацій та державних установ.

Важливо підкреслити значення результатів навчання в контексті взаємодії між професійними освітніми установами та зацікавленими сторонами на ринку праці. Це включає формулювання та опис потреб у навичках і компетенціях, що, у свою чергу, спричиняють перегляд та оновлення освітніх програм і кваліфікацій на ринку праці. В даний час у більшості європейських країн результати професійного навчання використовуються для визначення рівнів кваліфікаційних рамок, орієнтації освітніх програм, створення стандартів кваліфікацій і встановлення вимог до їх оцінки. Вони також впливають на методики викладання, умови навчання та методи оцінки. Протягом останніх двадцяти років у цих сферах було досягнуто значного прогресу. У країнах Європи з високим рівнем розвитку системи незалежної оцінки кваліфікацій запроваджено стратегії та практики визнання кваліфікацій, що дозволяють систематично ідентифікувати та визнавати результати навчання, а також розроблено відповідні інституційні та правові механізми.

Таким чином, на сьогодні виникла потреба у перегляді стандартів кваліфікації для приватних виконавців і формування нової освітньо-кваліфікаційної програми бакалавр «Теорія та засади виконавчого впровадження». На нашу думку, після 4-річної бакалаврської освіти особа

отримує практикоорієнтовані навички та знання і може після відбору та отримання ліцензії працювати в системі виконавчого провадження.

Принципами такої професійної підготовки та оцінювання якості отриманих результатів полягають у наступному:

- принцип особистісно-професійної орієнтації показників оцінки якості навчання, що передбачає необхідність виявлення однаково як загальних, так і професійних компетенцій без превалювання тих чи інших;
- принцип реальності умов, що вимагає забезпечення реальних виробничих умов чи наближених до реальних під час проведення оцінювання професійних компетенцій;
- принцип орієнтації на розвиток, що стимулює претендента у процесі проходження процедури оцінювання прагнень до самоосвіти, саморозвитку.

Окремо слід розглянути питання формування переліку компетенцій, які мають виконувати приватні виконавців в межах виконання своїх функціональних обов'язків.

Так, проаналізуємо закордонний досвід основних функцій та завдань приватних виконавців (див. рис. 3.2.).

<i>Особливості</i>	<i>Країни</i>	<i>Опис</i>
Ліцензування	у Франції, Люксембурзі, Фінляндії, Казахстані та інших країнах	Послугами ліцензованих судових приставів-виконавців користуються як органи виконавчої, а й податкові органи (розшук боржників, які сплатили податки до бюджету), фінансово-кредитні установи (з виплат за кредит) та інших.
Самостійне визначення вартості майна та його реалізація	У Німеччині, Франції, Фінляндії, США	Його право отримують лише ті судові пристави-виконавці, які мають відповідну кваліфікацію в галузі оцінки вартості майна
Торги на зниження вартості	У Франції, Німеччині, Голландії	Судовий пристав-виконавець самостійно визначає максимальну ціну

		майна, і торги йдуть на зниження вартості
Визнання торгів такими, що не відбулися у зв'язку з можливістю реалізації об'єкта за вищою ціною в іншому районі	У Фінляндії	При цьому у судового пристава-виконавця має бути відповідний досвід та освіта.
Електронні аукціони.	У Німеччині	мінімізують витрати, корупційні ризики, підвищують рівень реалізації та ін.
Спеціальні аукціони	В Англії	У них беруть участь безпосередньо ті фізичні та юридичні особи, які зацікавлені у придбанні саме заарештованого майна у процесі примусових дій судового пристава-виконавця, поліції чи податкових органів.

Рис. 3.2. Таблиця основних завдань та функцій судових виконавців в Європейських країнах

Виконавці судових рішень у Франції виконують завдання, пов'язані із впровадженням судових рішень, зокрема повідомляють сторони про судові акти, забезпечують порядок у залі суду та організують публічні торги (аукціони) для продажу рухомого майна. Судові виконавці мають право доступу до державних документів і можуть звертатися за допомогою до Державного прокурора Франції для отримання інформації від інших установ. Якщо судовому виконавцю необхідно потрапити на приватну земельну ділянку під час відсутності її власника, це може бути зроблено за участі двох свідків або поліції. Окрім примусового виконання судових рішень, судові виконавці Франції виконують й інші функції. До таких належать: інформування про ухвалені судові рішення, вручення судових повісток, надання юридичних консультацій, а також встановлення за дорученням судді певних фактів, що є важливими для розгляду суперечок у суді, наприклад, визначення ступеня завершення будівництва об'єкта чи організація проведення загальних зборів акціонерів.

У Франції обов'язок вручення документів, включаючи судові та позасудові акти, також покладається на судових виконавців. Це одна з найважливіших функцій, закріплена в статті 1 Ордонансу «Про статус судових виконавців» від 02.11.1945 № 45-2592, яка визначає судового виконавця як особу, що здійснює публічні функції та має виключне право вручати ці документи [25].

У Франції необхідну інформацію про майновий стан боржника надає стягувач. Однак іноді стягувач, який вимагає примусового стягнення, стикається з труднощами щодо визначення місцезнаходження майна боржника. В такому випадку прокурор зобов'язаний допомогти у пошуках інформації, необхідної для проведення процесуальних дій проти боржника.

Проаналізувавши досвід судових приставів виконавців за кордоном та спираючись на національну практику в процесі виконавчого провадження, невирішеними залишаються такі важливі питання:

- дотримання принципу процесуальної економії (досягнення максимального результату з мінімальними організаційними, тимчасовими та грошовими витратами), що передбачає перехід на модель приватного виконавчого провадження;
- об'єднання електронних баз даних щодо боржників різних державних структур;
- скорочення часу на судові позови за допомогою встановлення певних вимог та критеріїв до відбору, отримання та аналізу інформації про боржника, його майно та вартість арештованого майна;
- підвищення кваліфікації судових приставів виконавців та суддів у галузі оцінки вартості майна боржника;
- проведення електронних торгів;
- наявність бази даних за цінами реалізації арештованого майна;
- також невирішеним залишається питання відповідності процедури виконання судових рішень мінімальним процесуальним нормам.

Окремо стоїть питання запровадження ліцензування приватних виконавців.

У Франції, Люксембурзі, Фінляндії та ряді інших держав діяльність судових виконавців підлягає ліцензуванню. Це означає, що для виконання таких функцій судові пристави повинні отримати рекомендації від відповідних органів і сплатити певний внесок для отримання ліцензії, термін дії якої становить від 2 до 4 років. Така ліцензія дозволяє їм діяти не тільки від імені органів виконавчої влади, а й від імені податкових органів, займаючись пошуком боржників, які не сплатили податки, а також від імені великих кредиторів, наприклад, фінансових установ, для стягнення заборгованості за кредитами [25].

В окремих європейських країнах в межах виконавчого провадження чітко розподілені обов'язки між судовими приставами та офіцерами-виконавцями, які за виконану роботу отримують винагороду у вигляді відсотка від стягнутого боргу, що регулюється на законодавчому рівні. Це значно підвищує ефективність виконавчого провадження у процесі повернення боргів: офіцери-виконавці зацікавлені в максимальному стягненні майна, адже чим більше вони зберуть, тим більший бонус вони отримають, що позитивно позначається на загальних доходах країни.

На сьогодні в Україні не передбачено ліцензування приватних виконавців, право на заняття діяльності приватному виконавцю надається Міністерством юстиції України, яке вносить відомості про приватного виконавця до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Водночас, на нашу думку, Міністерство юстиції України може не завжди об'єктивно підійти до питання проведення іспитів та оцінювання майбутнього фахівця, а також зважаючи на те, що в багатьох країнах світу право на зайняття діяльністю у сфері виконавчого провадження (ліцензія) видається органами державної влади, а діяльність, якість та чесність контролюється інститутом громадянського суспільства – громадською організацією приватних виконавців.

Вважаємо за доцільним в Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» передбачати ліцензування діяльності приватних виконавців.

Так, ліцензія приватного виконавця є дозволом на право зайняття діяльністю щодо вжиття заходів примусового виконання виконавчих документів та видається уповноваженим органом після проходження стажування та оцінювання. Уповноважений орган формує та обслуговує Державний реєстр ліцензій приватних виконавців.

Приватний виконавець виконує свої посадові обов'язки від свого імені та під свою відповідальність. Оподаткування сум оплати діяльності приватного судового виконавця здійснюється відповідно до податкового законодавства України.

За видачу ліцензії приватного виконавця має стягуватися збір, розмір та порядок сплати якого визначаються відповідно до Податкового кодексу України.

Ліцензія приватного виконавця в Україні має бути генеральною, що видається строком на 4 роки строку, та діє на всій території України.

Важливим, на нашу думку, є забезпечення чесності та непідкупності приватних виконавців, адже контроль за їх діяльністю передусім це їх власна совість та чесність дій. Тому, вважаємо за доцільним передбачити зміни до Закону України «Про запобігання корупції» в частині розширення кола осіб, на яких поширюється цей закон. Так, доцільно передбачити заповнення декларацій осіб, уповноважених на функції держави або місцевого самоврядування, приватними виконавцями.

Окремо слід передбачити в Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» страхування професійної відповідальності як це здійснюється в Європейських країнах. Так, приватний виконавець немає права здійснювати своєї діяльності у відсутності договору страхування професійної відповідальності приватного судового виконавця. Об'єктом страхування професійної відповідальності приватного виконавця

має бути майновий інтерес страхувальника (застрахованої особи), пов'язаний з його обов'язком у встановленому законодавством України порядку відшкодувати шкоди, заподіяної третім особам у зв'язку із провадженням виконання виконавчих документів.

Крім того, у запропонованому Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» слід передбачити розміри страхової суми за договором страхування професійної відповідальності приватного виконавця, а також визначити що є страховим випадком. Так, страховим випадком за договором страхування професійної відповідальності приватного виконавця в Україні має бути факт настання цивільно-правової відповідальності страхувальника щодо відшкодування шкоди, заподіяної майновим інтересам третіх осіб у результаті допущених застрахованою особою професійних помилок під час виконання виконавчих документів.

Водночас, потребує врегулювання в Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» статусу та функціональних повноважень інституту громадського суспільства - громадською організацією приватних виконавців, яка має регіональні осередки у всіх регіонах України.

До основних функцій громадської організації приватних виконавців України слід віднести:

- 1) здійснює координацію діяльності місцевих осередків громадської організації приватних виконавців;
- 2) представляє інтереси місцевих осередків та приватних виконавців у державних органах, громадських об'єднаннях, інших організаціях;
- 3) здійснює контроль за діяльністю керівників місцевих осередків громадської організації приватних виконавців;
- 4) розглядає звернення фізичних та юридичних осіб з питань діяльності приватних судових виконавців, місцевих осередків громадської організації приватних виконавців;
- 5) розглядає матеріали про дисциплінарні проступки приватних виконавців та накладає на винних осіб дисциплінарні стягнення;

- 5) вносить до уповноваженого органу щодо приватного виконавця подання про зупинення або припинення дії ліцензії або позбавлення ліцензії приватного виконавця на підставах, передбачених законодавством;
- 6) бере участь у нормотворчій та експертній діяльності уповноваженого органу, інших державних органів з питань виконавчого провадження, пов'язаних із приватною виконавчою діяльністю;
- 7) визначає навчальні центри та організації освіти з професійного навчання приватних виконавців та їх помічників;
- 8) затверджує програму та строки проведення професійного навчання приватного виконавця та його помічника (помічників) та за підсумками професійного навчання видає сертифікат (свідоцтво);
- 9) забезпечує контроль за своєчасністю проходження професійного навчання приватними виконавцями та їх помічниками;
- 10) розміщує на власному Інтернет-ресурсі інформацію про приватних виконавців, дія ліцензії яких припинена або призупинена або яких позбавили ліцензії;
- 11) надає методичну допомогу щодо проведення стажування фізичних осіб, які претендують на отримання ліцензії приватного виконавця;
- 12) забезпечує виконання приватним виконавцем зобов'язань щодо відшкодування шкоди, заподіяної ним під час виконання своїх посадових обов'язків;
- 13) забезпечує захист соціальних та професійних прав судових виконавців, які займаються приватною практикою;
- 14) узагальнює практику застосування законодавства України про виконавче провадження та статус приватних виконавців та формує пропозиції щодо його вдосконалення;
- 15) здійснює аналітичну та наукову роботу;
- 16) приймає та контролює виконання Кодексу професійної етики приватних виконавців України;

17) формує дієву міжнародну співпраці з інститутами громадського суспільства, науковими установами, урядовими організаціями, органами державної влади та місцевого самоврядування щодо практики удосконалення та реформування системи виконавчого впровадження, а також удосконалення статусу та обов'язків приватних виконавців;

18) веде та забезпечує наповнення Єдиного державного реєстру приватних виконавців;

19) контролю заповнення приватними виконавцями декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування;

20) надає в межах повноважень роз'яснення щодо встановлення статусу приватного виконавця, його функцій, термінів та умов отримання ліцензії тощо.

Водночас, до функцій місцевого осередку громадської організації приватних виконавців можна віднести:

1) здійснює розподіл виконавчих документів у вигляді державної автоматизованої інформаційної системи виконавчого провадження між приватними виконавцями у порядку, що визначається уповноваженим органом;

2) здійснює координацію та контроль за діяльністю приватних виконавців у межах своєї компетенції;

3) розглядає звернення фізичних та юридичних осіб з питань діяльності приватних судових виконавців;

4) протягом п'яти робочих днів з моменту повідомлення уповноваженим органом про зупинення або припинення дії або позбавлення ліцензії приватного виконавця вживає заходів щодо передачі виконавчих проваджень, діловодства та архіву іншому приватному судовому виконавцю;

5) розглядає питання дисциплінарної відповідальності приватних виконавців;

6) надає інформацію про діяльність приватних судових виконавців та ін.

Таким чином, передбачається передати частини функцій Міністерства юстиції України та його регіональних підрозділів до громадської організації, яка об'єднуватиме всіх приватних виконавців, сприятиме формуванню професійного інституту приватних виконавців, розвиватиме та удосконалюватиме систему виконавчого провадження, співпрацюватиме з органами державної влади та місцевого самоврядування, судової владою, органами прокуратури з питань виконавчого провадження. Крім того, зазначена громадська організація буде займатися питаннями забезпечення етичних засад діяльності приватних виконавців.

Висновки до третього розділу

У розділі здійснено аналіз нормативно-правових механізмів реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження. Зазначено, що основні засади системи виконавчого провадження передбачені у Законах України «Про виконавче провадження», «Про запобігання корупції», «Про державну службу», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», «Про міжнародне приватне право»; «Положенні про автоматизовану систему виконавчого провадження»; «Порядку допуску до професії приватного виконавця»; «Порядку проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців»; «Порядку виплат винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця» та ін.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що в Україні зарегламентована діяльність державного виконавця, який є державним службовцем, та приватного виконавця, діяльність якого встановлює,

контролює Міністерство юстиції України, а також в деяких питаннях професійні громадські об'єднання приватних виконавців України.

Водночас, на підставі аналізу нормативно-правових документів можна визначити неоднакові умови призначення, відбору, навчання та підвищення кваліфікації, стажування, мотивації, матеріально-технічного забезпечення, здійснення професійної діяльності, перевірки діяльності, відповідальності тощо для державних виконавців та приватних виконавців. Крім того, Міністерство юстиції України забезпечує дотримання вимог законодавства як для державних так і для приватних виконавців. Разом з тим, функції щодо контролю за діяльністю приватних виконавців здійснює також Рада приватних виконавців України, функції щодо представлення приватних виконавців у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями; захисту професійних прав приватних виконавців; забезпечення високого професійного рівня та розвитку приватних виконавців; організації перевірки оприлюднених фактів, що принижують честь і гідність, ділову репутацію приватного виконавця, та вжиття заходів щодо їх спростування здійснює Асоціація приватних виконавців України. У державних виконавців таких самоврядних організацій немає, а є лише профспілкові об'єднання функції, який врегульовані відповідними нормативно-правовими документами.

На сьогодні виникає обґрунтована проблема незацікавленості у розвитку інституту приватних виконавців, що підтверджується складною системою відбору, стажування, контролю, а також подвійним контролем з боку центрального органу виконавчої влади – Міністерства юстиції України та самоврядними організаціями – Асоціацією приватних виконавців України, Радою приватних виконавців України та ін.

У розділі визначені сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні, зокрема зазначено, що впровадження електронного

інформаційно-комунікаційного сервісу виконавчого провадження дозволяє надавати необхідну інформацію автоматично протягом кількох секунд без необхідності особистої взаємодії з уповноваженими органами та державними установами. Більше того, учасники виконавчого провадження мають можливість подавати заяви, клопотання, скарги та звернення в електронному форматі, вести електронний документообіг з юридичними особами, підприємцями та громадянами, відстежувати етапи процесу скасування обмежень на виїзд за кордон, а також взаємодіяти з відповідними органами з різних питань дистанційно в онлайн-режимі.

За допомогою електронного сервісу виконавчого провадження стане можливим погашення заборгованості до початку виконавчого провадження. Цифровізація цієї сфери сприятиме ефективнішій реалізації права стягувача на виконання як судового рішення, так і самого виконавчого провадження в цілому. Така тенденція має комплексний характер і є одним з основних напрямів розвитку механізму примусового виконання в сучасних умовах.

Водночас слід сказати, що прискорення документообігу, в тому числі шляхом створення можливості винесення рішень в автоматичному режимі, переходу на електронний документообіг, не вирішують проблему ефективності виконавчого провадження. Вказані дії лише створюють передумови для своєчасного реагування на акти судів та інших органів державної влади, і дозволяють теоретично розрахувати на своєчасне інформування сторін виконавчого провадження про те, на якій стадії знаходиться виконання.

Запропоновані шляхи удосконалення системи виконавчого провадження та обґрунтована потреба у формуванні виконавчого провадження на підставі приватної моделі виконання рішень суду та інших органів державної влади.

На нашу думку, слід прийняти Закон України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», де передбачити статус, повноваження, завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця.

Передбачається, що координацію діяльності приватних виконавців здійснює створена при Міністерстві юстиції України Національна рада приватних виконавців, яка уповноважена координувати всі дії приватних виконавців в Україні. Водночас, контроль та управління приватними виконавцями здійснює професійне громадське об'єднання приватних виконавців.

Важливим аспектом формування професійного складу приватних виконавців є проведення якісного відбору незалежними кваліфікаційними комісіями, які можуть формуватися на постійній або тимчасовій основі. Зазначені комісії створюються громадським об'єднанням приватних виконавців.

Важливим аспектом професіоналізації приватних виконавців є оприлюднення показників діяльності та досягнень. Це має бути відкритий реєстр не лише про дані приватного виконавця, а й про його діяльність, зокрема повернуто/виплачено коштів, за який час, а також додаткова інформація, яка може продемонструвати компетентність приватного виконавця.

Звичайно, важливим аспектом є зворотній зв'язок та оцінювання приватного виконавця клієнтами, яким він надавав свої послуги.

Наступним етапом професіоналізації приватних виконавців є професійне навчання та стажування. Таким чином, на сьогодні виникла потреба у перегляді стандартів кваліфікації для приватних виконавців і формування нової освітньо-кваліфікаційної програми бакалавр «Теорія та засади виконавчого впровадження». На нашу думку, після 4-річної бакалаврської освіти особа отримує практикоорієнтовані навички та знання і може після відбору та отримання ліцензії працювати в системі виконавчого провадження.

На сьогодні в Україні не передбачено ліцензування приватних виконавців, право на заняття діяльності приватному виконавцю надається

Міністерством юстиції України, яке вносить відомості про приватного виконавця до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Пропонуємо у Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» передбачати підстави ліцензування діяльності приватних виконавців. Так, ліцензія приватного виконавця є дозволом на право зайняття діяльністю щодо вжиття заходів примусового виконання виконавчих документів та видається уповноваженим органом після проходження стажування та оцінювання. Уповноважений орган формує та обслуговує Державний реєстр ліцензій приватних виконавців.

Важливим, на нашу думку, є забезпечення чесності та непідкупності приватних виконавців, адже контроль за їх діяльністю передусім це їх власна совість та чесність дій. Тому, вважаємо за доцільним передбачити зміни до Закону України «Про запобігання корупції» в частині розширення кола осіб, на яких поширюється цей закон. Так, доцільно передбачити заповнення декларацій осіб, уповноважених на функції держави або місцевого самоврядування, приватними виконавцями.

Окремо слід передбачити у Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» страхування професійної відповідальності як це здійснюється в Європейських країнах. Так, приватний виконавець немає права здійснювати своєї діяльності у відсутності договору страхування професійної відповідальності приватного судового виконавця. Об'єктом страхування професійної відповідальності приватного виконавця має бути майновий інтерес страхувальника (застрахованої особи), пов'язаний з його обов'язком у встановленому законодавством України порядку відшкодувати шкоди, заподіяної третім особам у зв'язку із провадженням виконання виконавчих документів.

Матеріали даного розділу оприлюднені в наступних публікаціях автора: [33; 34; 43; 44; 45; 46; 47].

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення важливої наукового завдання в галузі державного управління щодо теоретичних засад реформування системи виконавчого провадження з урахуванням світового досвіду, виокремлення пропозицій щодо механізмів реформування системи виконавчого провадження в сучасних умовах. За результатами дослідження, сформульовано висновки й пропозиції, що мають теоретичне та практичне значення, зокрема:

1. Систематизовані наукові підходи до питання реформування системи виконавчого провадження. Виокремленні такі наукові дослідження з поданої проблематики: по-перше, дослідження, які стосуються реформування системи виконавчого провадження, проблеми розвитку інституції приватних виконавців, проблеми встановлення контролю за діяльністю приватних виконавців; по-друге, наукові доробки, що спрямовані на аналіз державних інституцій, які регулюють ефективність, прозорість, чесність, неупередженість виконання судових рішень; по-третє, дослідження, які спрямовані на виокремлення проблем професіоналізації державних та приватних виконавців; по-четверте, розвідки з питань професіоналізації державних службовців, до яких належать державні виконавці; по-п'яте, дослідження з проблеми запровадження освітнього стандарту підготовки державних та приватних виконавців; по-шосте, аналіз законодавчих підстав функціонування діяльності державних та приватних виконавців; по-сьоме, дослідження з питань формування комунікативних компетенцій державних та приватних виконавців.

2. Проаналізований понятійно-категоріальний апарат реформування системи виконавчого провадження та обґрунтовано, що з точки зору публічного управління, виконавче провадження – це діяльність спеціально уповноважених інституцій, діяльність яких врегульована чинним

законодавством України, з метою забезпечення реалізації законних прав та інтересів громадян.

Реформування системи виконавчого провадження – це процес істотних змін у системі виконавчого провадження, який зберігає незмінною основу існуючої структури; метою якого є перетворення системи виконавчого провадження на більш досконалу, прогресивну, ефективну та таку, що відповідає сучасним вимогам. Для процесу реформування виконавчого провадження характерна легітимність, схвальність з боку влади, цілеспрямованість, ефективність, еволюційність. Також «реформування виконавчого провадження» може виступати як рушійна сила розвитку системи публічного управління, яка веде інноваційного та прогресивного розвитку системи виконавчого провадження.

Реформування системи виконавчого провадження з точки зору системи публічного управління – це модернізація та удосконалення нормативно-правового регулювання виконавчого провадження в Україні на підставі міжнародних нормативних актів, переформатування та удосконалення органів державної влади, що регулюють діяльність системи виконавчого провадження, та удосконалення діяльності державних та приватних виконавців.

3. Виокремленні наступні кластери проблем у системі виконавчого провадження з урахуванням державно-управлінського аспекту.

По-перше, однією з проблем є відсутність науково-обґрунтованої концепції щодо державної інституції, яка буде ефективно та раціонально організовувати, контролювати діяльність державних та приватних виконавців, забезпечувати професіоналізації зазначених осіб, відслідковувати випадки неетичної поведінки тощо.

По-друге, неналежне забезпечення умов праці державних виконавців та непопулярність професії виконавця істотно впливає на незадовільний стан виконання рішень судів та інших органів державної влади.

По-третє, важливою проблемою реформування системи виконавчого провадження є відсутність чітких правил та принципів для приватних виконавців, формування такої системи відповідальності приватних виконавців, яка б дозволяла унеможливити непрофесійну поведінку.

По-четверте, відсутність у законодавстві визначеної системи заходів адміністративного примусу, які мають право застосовувати державний чи приватний виконавець при виконанні покладених на них завдань.

По-п'яте, відсутнє чітке визначення повноважень державних виконавців та забезпечення їх безперешкодної взаємодії з різними державними інституціями (Міністерство юстиції України, Міністерство внутрішніх справ України та ін.).

По-шосте, відсутня єдина стратегія реформування системи виконання судових рішень, що мають базуватися не лише на внесені окремих змін у чинне законодавство, а й принципово новому законодавчому підході, системному вдосконаленні законодавства в цій галузі із відповідним залученням до цього процесу фахівців, які мають практичний досвід діяльності в цій діяльності.

По-сьоме, відсутність показників результатів діяльності приватних виконавців, що не дозволяє оцінювати якість та ефективність їх роботи.

По-восьме, неоднаковий статус державних та приватних виконавців. Крім того, ефективність діяльності виконавців залежить від «перспективності» боржника, а вибір такого боржника є у приватних виконавців, тому їм легше вирішити деякі питання та отримати винагороду. Крім того, приватні виконавці не податъ звіти щодо певних процесуальних дій, на відміну від державних виконавців.

По-дев'яте, проблема незахищеності державних виконавців, тому що держава не продумала та не прописала в нормативно-правових актах жодного механізму, який гарантує захист здоров'я, честі, гідності, житла, майна державних виконавців та членів їхніх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій.

По-десяте, Міністерство юстиції України не забезпечує ефективної діяльності системи виконавчого провадження, адже існує зарегульованість діяльності приватних виконавців, що впливає на якість виконання рішень суду, а також невмотивованість державних виконавців. Тому виникає цілком природне питання виокремлення відповідної інституції, яка б регулювала діяльність всієї системи виконавчого провадження відповідно до єдиного підходу.

4. Здійснено аналіз світових моделей реалізації системи виконавчого провадження та зазначено, що сучасні системи примусового виконання у зарубіжних країнах відрізняються специфічними ознаками, які дають підставу віднести певну державу до тієї чи іншої системи виконавчого провадження. Сьогодні спостерігається тенденція до такого розвитку виконавчого провадження, коли відбувається пошук правових, несудових методів вирішення всієї процедури виконання судового процесу рішення чи її окремих елементів.

По-перше, наявність загальних принципів виконавчого провадження, серед яких принцип рівності сторін, усність виконавчого виробництва, його гласність та диспозитивність та ін.

По-друге, наявність спільних функцій виконавчого провадження. Яскравим прикладом тому може бути компенсаційна функція, що виражається не в бажанні покарати боржника (реалізувавши каральну функцію), а в прагненні вжити всіх заходів, покликаних забезпечити відшкодування заподіяної кредитором шкоди, при цьому враховуючи законні інтереси боржника. Саме ця функція зумовила закріплення законодавцем обмежень при зверненні стягнення на майно та на кошти боржників.

По-третє, існує значна відмінність між національними системами щодо органів, які здійснюють примусове виконання у Європі. Так, на підставі проведеного аналізу можна назвати щонайменше чотири такі різні системи. Основними причинами такого поділу є історичні та культурні традиції. Спочатку більшості держав виконання судових рішень розглядалося як

частина судочинства, і внаслідок цього в компетенції судді, який прийняв рішення, знаходилося його виконання, а виконавче провадження розглядалося як частина (друга) розгляду справи. Ця модель досі діє в Іспанії і до певної міри в Англії та Уельсі. У Німеччині від відповідальності судді виконання своїх рішень відмовилися з прийняттям Цивільного процесуального положення. Німці частково прийняли французьку модель, де приватні виконавці діють поза судовою системою. На сьогоднішній день видається, що чіткий поділ між цивільним судочинством та виконавчим провадженням – загальна риса багатьох юрисдикцій. Однак це не означає, що конституційні процесуальні гарантії не застосовуються до виконання. Навпаки, на конституційному рівні судове та виконавче провадження залишаються тісно взаємопов'язаними.

По-четверте, дослідження демонструють суттєву різницю у правовому становищі та професійній кваліфікації виконавців у різних країнах. У системах, орієнтованих на приватних виконавців (Франція, Нідерланди), діють висококваліфіковані фахівці (у Франції та Нідерландах - з університетським ступенем). Як правило, їхня діяльність є регульованою та оплачується за рахунок гонорарів від стягнених сум. Типова структура – це цивільно-правове товариство. Репутація приватних виконавців дуже висока - її можна порівняти з репутацією інших представників держави, наприклад, нотаріусів.

Кваліфікація працівників шведського та фінського виконавчих агентств однаково висока. Це спеціалісти-юристи з університетським ступенем. Однак, оскільки вони є державними службовцями, їхня робота оплачується державою. З іншого боку, виконавче агентство приймає співробітників без університетського ступеня, але готує їх за рахунок внутрішніх курсів. Проте висока відповідальність кваліфікованих фахівців очевидна у кожному окремому процесі.

Кваліфікація виконавців у судово-орієнтованих та змішаних системах відрізняється. У цих системах, за винятком Іспанії (де суддя, який виніс

рішення, відповідає за його виконання), примусове виконання в основному здійснюються судовими або приватними приставами, які не мають університетського ступеня або атестата про закінчення середньої школи, але підготовленими всередині системи для потреб своєї професії. Яскравим прикладом є Німеччина, в якій приватні пристави не є висококваліфікованими. У зв'язку з цим виконавче провадження організоване так, щоб не перевантажувати виконавців. Німецьке виконавче право полягає в так званому принципі «формалізму». Відповідно до нього виконавчі органи не уповноважені суттєво перевіряти виконавчий документ та вирішувати будь-які питання матеріального права. Вони просто обмежені рамками виконавчого документа. У принципі, будь-яке суттєве рішення щодо виконання має ухвалюватися лише судом.

Австрійській системі не відомі подібні труднощі, оскільки суддя у виконавчому суді жорстко контролює виконавче провадження. Хоча величезна кількість питань примусового виконання вирішується судовими приставами (*Rechtspfleger*), суддя завжди може втрутитися та вирішити ці питання самостійно, якщо вважає, що вони є важкими чи суттєвими. Правове становище німецьких *Rechtspfleger* відрізняється, оскільки законодавець нещодавно передав контроль над їх діяльністю до вищого суду. Відповідно, судді виконуючих судів повноважні лише здійснювати контроль над приватними приставами і брати участь у процесах, які здійснюють судові пристави, щодо накладення арешту на майно боржника, що знаходиться у третіх осіб.

По-п'яте, у різних структурах виконавчих органів існують різні форми контролю. У юрисдикціях із приватною моделлю виконання над приватними приставами встановлено подвійний контроль. У Франції та Нідерландах існують спеціальні способи захисту проти дій приватних приставів, які застосовуються за рішенням суддів. Крім того, оскільки діяльність приватних приставів є регульованою, за ними здійснюють нагляд професійні спільноти, які можуть застосовувати дисциплінарні санкції. Їх діяльність часто докладно

врегульована кодексами поведінки, які приймаються професійними спільнотами та затверджуються державними органами. У Нідерландах приватні пристапи діють у чітко врегульованих рамках реєстрації та звітності та піддаються перевірці Наглядового фінансового бюро щорічно.

Контроль за виконавцями в судово-орієнтованих і змішаних системах здійснюється виконавчим судом. Усі національні системи забезпечують спеціальні засоби захисту проти неправомірних дій виконавчих органів влади. Рішення виконавчих судів може бути оскаржене у встановленому порядку. Ситуація у Скандинавських країнах аналогічна. У Швеції нагляд за виконавчою агенцією здійснюється загальними судами. Однак на практиці для виконавчого агентства часто працює самоконтроль (непроцесуальний) заходами примусового виконання виходячи з простої заяви потерпілої сторони. Заперечення, що ґрунтуються на нормах матеріального права, розглядаються судами загальної юрисдикції.

5. Розглянуто нормативно-правові механізми реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження. Зазначено, що основні засади системи виконавчого провадження передбачені у Законах України «Про виконавче провадження», «Про запобігання корупції», «Про державну службу», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», «Про міжнародне приватне право»; «Положенні про автоматизовану систему виконавчого провадження»; «Порядку допуску до професії приватного виконавця»; «Порядку проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців»; «Порядку виплат винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця» та ін.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що в Україні зарегламентована діяльність державного виконавця, який є державним службовцем, та приватного виконавця, діяльність якого встановлює,

контролює Міністерство юстиції України, а також в деяких питаннях професійні громадські об'єднання приватних виконавців України.

Водночас, на підставі аналізу нормативно-правових документів можна визначити неоднакові умови призначення, відбору, навчання та підвищення кваліфікації, стажування, мотивації, матеріально-технічного забезпечення, здійснення професійної діяльності, перевірки діяльності, відповідальності тощо для державних виконавців та приватних виконавців. Крім того, Міністерство юстиції України забезпечує дотримання вимог законодавства як для державних так і для приватних виконавців. Разом з тим, функції щодо контролю за діяльністю приватних виконавців здійснює також Рада приватних виконавців України, функції щодо представлення приватних виконавців у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями; захисту професійних прав приватних виконавців; забезпечення високого професійного рівня та розвитку приватних виконавців; організації перевірки оприлюднених фактів, що принижують честь і гідність, ділову репутацію приватного виконавця, та вжиття заходів щодо їх спростування здійснює Асоціація приватних виконавців України. У державних виконавців таких самоврядних організацій немає, а є лише профспілкові об'єднання функції, який врегульовані відповідними нормативно-правовими документами.

На сьогодні виникає обґрунтована проблема незацікавленості у розвитку інституту приватних виконавців, що підтверджується складною системою відбору, стажування, контролю, а також подвійним контролем з боку центрального органу виконавчої влади – Міністерства юстиції України та самоврядними організаціями – Асоціацією приватних виконавців України, Радою приватних виконавців України та ін.

6. Обґрунтовані сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні та зазначено, що запровадження електронного інформаційно-

комунікативного сервісу виконавчого провадження в Україні має численні позитивні наслідки, що сприяють значному покращенню якості та ефективності здійснення виконавчих процедур. Перш за все, такий сервіс дозволяє значно зменшити часові витрати на виконання рішень судів та інших органів державної влади. Замість традиційних процедур, які потребують великої кількості часу на збір, обробку та передачу інформації між різними органами та учасниками процесу, електронний сервіс забезпечує швидке та ефективно здійснення виконавчих дій через автоматизовані системи.

Одним із головних переваг є можливість доступу до інформації про хід виконавчого провадження в реальному часі. Це забезпечує прозорість процесу для всіх учасників, включаючи боржників, стягувачів і виконавців. Відповідно до цього, кожна сторона має змогу оперативно відслідковувати виконання судових рішень та, у разі потреби, коригувати свої дії на різних етапах провадження. Крім того, автоматизація процесів дозволяє уникнути людського фактору, що часто сприяє помилкам або зловживанням. Це підвищує рівень довіри до системи та забезпечує ефективне виконання рішень.

Додатковим аспектом є зручність у поданні та обміні документами між сторонами. Усі необхідні документи можуть бути подані через електронні бази даних, що зменшує потребу в особистій присутності учасників процесу, скорочує витрати часу на доставку документів і надає можливість подавати документи з будь-якої точки світу. Це є особливо важливим в умовах, коли певні території України тимчасово окуповані або знаходяться в зоні активних бойових дій. У таких умовах електронний сервіс є надійним та безпечним способом забезпечення доступу до правосуддя, навіть за складних умов.

Окрім того, впровадження електронного сервісу в виконавче провадження сприяє значному зменшенню адміністративних витрат. Автоматизація значної частини процесів дозволяє знизити навантаження на державних виконавців, що дає змогу зосередитись на більш важливих

аспектах провадження, таких як виконання складних процедур або робота з боржниками, які не виконують свої зобов'язання добровільно. В результаті цього процес виконавчого провадження стає більш ефективним та менш затратним, що дозволяє забезпечити швидше виконання рішень судів.

Ще однією важливою перевагою є покращення доступності правосуддя для населення. Завдяки електронному сервісу громадяни отримують простіший і швидший доступ до інформації про свої виконавчі провадження, що дозволяє їм своєчасно реагувати на зміни в процесі або виконувати свої зобов'язання. Крім того, таке рішення дає змогу підвищити рівень обізнаності громадян про їхні права та обов'язки у контексті виконавчого провадження, що в свою чергу знижує рівень непорозумінь і конфліктів між учасниками процесу.

Не менш важливою є також безпека такого сервісу. Зважаючи на постійні загрози кіберзлочинності та кібератак, електронні системи виконавчого провадження створюють належні умови для забезпечення конфіденційності та захисту персональних даних учасників. Використання сучасних технологій для збереження та обробки даних дозволяє значно зменшити ризики витоку інформації та забезпечити більш високий рівень захисту прав осіб, що беруть участь у виконавчих процесах.

Загалом, запровадження електронного інформаційно-комунікаційного сервісу виконавчого провадження в Україні є потужним кроком до покращення системи правосуддя, підвищення ефективності та доступності послуг, а також створення більш прозорого, справедливого і швидкого механізму виконання рішень судів та органів державної влади.

7. Запропоновані шляхи удосконалення системи виконавчого провадження та обґрунтована потреба у формуванні виконавчого провадження на підставі приватної моделі виконання рішень суду та інших органів державної влади.

На нашу думку, слід прийняти Закон України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», де передбачити статус, повноваження,

завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця.

Передбачається, що координацію діяльності приватних виконавців здійснює створена при Міністерстві юстиції України Національна рада приватних виконавців, яка уповноважена координувати всі дії приватних виконавців в Україні. Водночас, контроль та управління приватними виконавцями здійснює професійне громадське об'єднання приватних виконавців.

Важливим аспектом формування професійного складу приватних виконавців є проведення якісного відбору незалежними кваліфікаційними комісіями, які можуть формуватися на постійній або тимчасовій основі. Зазначені комісії створюються громадським об'єднанням приватних виконавців.

Важливим аспектом професіоналізації приватних виконавців є оприлюднення показників діяльності та досягнень. Це має бути відкритий реєстр не лише про дані приватного виконавця, а й про його діяльність, зокрема повернуто/виплачено коштів, за який час, а також додаткова інформація, яка може продемонструвати компетентність приватного виконавця.

Звичайно, важливим аспектом є зворотній зв'язок та оцінювання приватного виконавця клієнтами, яким він надавав свої послуги.

Наступним етапом професіоналізації приватних виконавців є професійне навчання та стажування. Таким чином, на сьогодні виникла потреба у перегляді стандартів кваліфікації для приватних виконавців і формування нової освітньо-кваліфікаційної програми бакалавр «Теорія та засади виконавчого впровадження». На нашу думку, після 4-річної бакалаврської освіти особа отримує практикоорієнтовані навички та знання і може після відбору та отримання ліцензії працювати в системі виконавчого провадження.

На сьогодні в Україні не передбачено ліцензування приватних виконавців, право на заняття діяльності приватному виконавцю надається Міністерством юстиції України, яке вносить відомості про приватного виконавця до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Пропонуємо у Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» передбачати підстави ліцензування діяльності приватних виконавців. Так, ліцензія приватного виконавця є дозволом на право зайняття діяльністю щодо вжиття заходів примусового виконання виконавчих документів та видається уповноваженим органом після проходження стажування та оцінювання. Уповноважений орган формує та обслуговує Державний реєстр ліцензій приватних виконавців.

Важливим, на нашу думку, є забезпечення чесності та непідкупності приватних виконавців, адже контроль за їх діяльністю передусім це їх власна совість та чесність дій. Тому, вважаємо за доцільним передбачити зміни до Закону України «Про запобігання корупції» в частині розширення кола осіб, на яких поширюється цей закон. Так, доцільно передбачити заповнення декларацій осіб, уповноважених на функції держави або місцевого самоврядування, приватними виконавцями.

Окремо слід передбачити у Законі України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності» страхування професійної відповідальності як це здійснюється в Європейських країнах. Так, приватний виконавець немає права здійснювати своєї діяльності у відсутності договору страхування професійної відповідальності приватного судового виконавця. Об'єктом страхування професійної відповідальності приватного виконавця має бути майновий інтерес страхувальника (застрахованої особи), пов'язаний з його обов'язком у встановленому законодавством України порядку відшкодувати шкоди, заподіяної третім особам у зв'язку із провадженням виконання виконавчих документів.

Список використаних джерел

1. Авакян А. В. Загальна характеристика виконавчого провадження у зарубіжних країнах. URL: <http://www.concourt.am/hr/ccl/vestnik/4.22-2003/contents.htm>.
2. Авторгов А. Хто виконає рішення суду. *Економічна правда*. 2015. 12 січня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2015/01/12/520617/>
3. Авторгов А. Приватний судовий виконавець. Естонський досвід. *Юридична газета*. № 11 (23). 2004. С. 11-12.
4. Агафонова Н. В. Конституція як об'єкт реформування. *Університетські наукові записки*. 2016. № 59. С. 351–366.
5. Афанасьев В.В. Деякі проблеми реформування органів виконання рішень суду. *Юрист України*. 2015. С. 42-48.
6. Багнюк І. Нова кров: результати діяльності приватних виконавців. *Юридична газета online*. 2019. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/nova-krov-rezultati-diyalnostiprivatnih-vikonavciv.html>.
7. Беззуб І. Законодавче врегулювання діяльності колекторських компаній в Україні: оцінки експертів. *Громадська думка про правотворення*. 2021. № 4 (209). С. 8-16.
8. Белікова С. О. Актуальні та проблемні питання виконавчого провадження. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси*. К.: Видавець Позднишев, 2019. 204 с. С. 111–113.
9. Береза Н. Виконавче провадження по-новому: новели, переваги та недоліки. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 3. С. 41-45.
10. Білоусов Ю. В. Виконавче провадження: навчальний посібник. К. : Прецедент, 2005. 192 с.

11. Білявець С. Сучасні організаційно-педагогічні і дидактичні засади навчання фахівців у сфері охорони кордону Сполучених Штатів Америки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: педагогічні науки*. 2017. № 2(9). С. 55-68.

12. Боєру В.С. Структуризація причин низького рівня ефективності виконання рішень юрисдикційних органів в Україні. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-5/10>
https://rus.lb.ua/news/2019/01/02/416265_prichina_nesplati_borgiv_tomu_shcho.html

13. Боже І. Практика виконання судових рішень у Латвії. *Вісник центру комерційного права*. 2009. № 4. С. 6-8.

14. Бойченко В. С. Сутність процесу реформування управління розвитком регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М. М. Палінчак*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2015. Вип. 3. С. 29-33.

15. Болюх В. В. Принцип законності у виконавчому провадженні. *Цивілістична процесуальна думка: науково-практичний журнал*. 2016. № 4. С. 34–37. URL: http://alerta.kiev.ua/images/stories/Elektron/Fursa_CPD/CPD_4_16.pdf.

16. Бортняк Ф.В. *Форми та методи діяльності державної виконавчої служби* : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 20 с.

17. Бушан О. А. Сучасні питання державного управління у сфері примусового виконання судових рішень та рішень інших органів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету (Серія: Юридичні науки)*. 2017. № 29. Т. 1. С. 94-97.

18. Бушан А.О. Системи примусового виконання судових рішень: застосування зарубіжного досвіду. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С. 109-114.

19. В Україні фіксують до двох мільйонів кіберінцидентів щотижня. *Веб-портал Укрінформ*. URL: <https://cutt.ly/cOlkJTB>.
20. Василюк А. Проблеми аналізу освітніх реформ. *Вища шк.* 2009. № 9. С. 76-82.
21. Вахабов Р. До проблеми визначення правової природи правовідносин виконавчого провадження. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 2. С. 41–44.
22. Верба-Сидор О. Б. Характеристика наукових підходів до визначення правової природи виконавчого провадження. *Цивілістична процесуальна думка: Міжнародна збірка наукових статей. Випуск 3 "Виконавчий процес" / за ред. д.ю.н., професора, заслуженого юриста України С. Я. Фурси*. К.: Видавець Фурса С. Я., 2014. 588 с.
23. Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Інститут приватних виконавців в Україні: пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання. *Науковий вісник ЛьвДУВС*. 2016. № 1. С. 86–94.
24. Вербовий О. А., Дяченко С. В. Проблеми фінансування примусового виконання судових рішень. *Судова практика. Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Випуск 2 (49). С. 23-28.
25. Виконавче провадження : навч. посіб. (у схемах і таблицях) (електронне видання) / Ю. М. Юркевич, О. Б. Верба-Сидор, Н. М. Грабар та ін.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 600 с.
26. Виконання судових рішень у Німеччині. URL: <https://studfile.net/preview/9273425/page:4/>
27. Вінциславська М. В. Суб'єкти виконавчого процесу: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К., 2014. 19 с.
28. Витко Т. Ю. Державний службовець в умовах реформування державного управління в Україні. *Аспекти публічного правління*. 2018. Том 6. №3. С. 39-47.

29. Волков А. Статус виконавця має бути єдиним, без поділу на державного чи приватного. URL: <http://yurgazeta.com/interview/statusvikonavsya-maebuti-edinim-bez-podilu-na-derzhavnogo-chi-privatnogo.html>

30. Воробйов О.В. Систематизація наукових підходів до понятійно-категоріального апарату розвитку та реформування системи виконавчого провадження. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 28. С. 55-59.

31. Воробйов О.В. Теоретичні підходи до систематизації проблем реформування системи виконавчого провадження. *Наукові перспективи*. 2022. № 6 (24). С. 42-56.

32. Воробйов О. В., Корчак Н. М. Теоретичні засади розвитку системи виконавчого провадження в США. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування / Херсонський державний аграрно-економічний університет*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3. С. 36-46.

33. Воробйов О. В. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/1121/1130>. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.2.17>

34. Воробйов О.В. Теоретичні засади розвитку та удосконалення системи виконавчого провадження в Україні: державно-управлінський аспект. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2023. №4. С. 17–30. URL: <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/71> <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-4-17-30>

35. Воробйов О.В. Сучасні світові тенденції реформування системи виконавчого провадження. *Шевченківська весна – 2022: публічне управління та державна служба : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 19 квіт. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, О. М. Андрєєвої*. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. С.47-49.

36. Воробйов О.В. Система органів виконавчого провадження: проблеми функціонування. *Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, 25-26 травня 2022 р.* Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. С. 134-136. URL: <http://lpnu.ua/conferencelink>.

37. Воробйов О.В. Проблеми розвитку системи виконавчого провадження в Україні. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад : матеріали наук.- практи. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 березня 2022 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т.В. Маматової.* Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 77-80.

38. Воробйов О.В. Закордонний досвід виконання судових рішень та рішень органів державної влади: теоретичні засади. *Трансформація системи публічного управління в умовах воєнного часу: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (3 червня 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл.* Переяслав, 2022. С. 49-52.

39. Воробйов О.В. Професіоналізація системи виконавчого провадження в Україні: основні проблеми. *Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 7-8 черв. 2022 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи.* Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. 460 с.

40. Воробйов О. В. Система державного управління у сфері виконавчого провадження у Литві: досвід для України. *Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць / Яровой Т. С., Дабіжа В. В. та ін. м. Київ, 25 листопада 2022 р.* К.: Університет «Україна», 2022. С. 81-85.

41. Воробйов О. В. Перспективи розвитку державного управління у сфері виконавчого провадження у Нідерландах. *Публічне управління в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуаціях: сучасний стан, проблеми,*

перспективи розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (30 листопада 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл. Переяслав, 2023. С. 33-38. URL: <https://drive.google.com/file/d/1-yiDG39Z4ke3dchoL47jVugtOF0ttb6y/view>

42. Воробйов О. В. Державне управління у сфері виконавчого провадження в Ізраїлі: теоретичні засади. *The 1st International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (November 9-11, 2022)*. Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2022. С. 669-674. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-9-11.11.22.pdf>

43. Воробйов О. В. Система органів виконавчого провадження у Франції. *Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць / Кадлубович Т.І., Савич В.О., Дабіжа В. В. та ін. м. Київ, 22 листопада 2023 р. К.: Університет «Україна», 2023 р. С. 114-118.*

44. Воробйов О. В. Удосконалення процедури відбору виконавців у системі виконавчого провадження. *Mechanisms of Scientific and Technical Potential Development: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference, November 23-24, 2023*. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, С. 59-59. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/12/Conference-Proceedings-November-23-24-2023-1.pdf>

45. Воробйов О.В. Проблеми цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (16 березня 2023 р.)*. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С.101-104.

46. Воробйов О. В. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика збірник матеріалів міжнародної науково-*

практичної інтернет-конференції, м. Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської. Харків : НУЦЗУ, 2023. С. 266-268.

47. Воробйов О.В. Окремі аспекти реалізації нормативно-правових механізмів реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження України. *Складові національної безпеки в умовах воєнного стану. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 09-11 серпня 2023 р.) / Під загальною редакцією доктора наук з державного управління, професорки Гбур Зоряни Володимирівни.* Київ, Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2023. С. 151-155.

48. Гайченко А. Виконавче провадження у цифрі: майбутні тренди чи реальність? URL: https://lb.ua/blog/andrii_gaichenko/544669_vikonavche_provazhennya_tsifri.html

49. Ганкевич О. М. Інститут приватного виконавця в Україні: деякі теоретичні, законодавчі та практичні аспекти. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей.* 2018. Вип. 46. С. 56-66.

50. Глушко О. З. Базові терміни з проблеми трансформацій в освіті: погляди вітчизняних вчених. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка».* 2016. № 2(4). С. 10-13.

51. Голуб М.В. Взаємодія органів внутрішніх справ та державної виконавчої служби під час проведення масових заходів. *Форум права.* 2014. № 4. С. 84-88. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2014_4_17.pdf.

52. Голубєва Н.Е. Виконавче провадження. Підручник розроблений для використання та підготовки викладачам, студентам, аспірантам, суддям, приватним і державним виконавцям, адвокатам, нотаріусам. Видавництво Юркнига. Фенікс, 2019. 406 с.

53. Городецька Ю. С. Виконавче провадження як засіб примусу: проблеми та шляхи вдосконалення. *Наукові праці. Державне управління.* 2016. Випуск 255. Том 267. С. 39-44.

54. Гришко Є. М. Державне управління у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів влади: дис. ... канд.держ.упр.: 25.00.01. Київ, 2016. 224 с.
55. Грищенко К.А. До характеристики діяльності працівників державної виконавчої служби та приватних виконавців. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 1. Том 1. С. 142-147.
56. Гук Б.М. Проблеми дефініції поняття виконавчого провадження. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1. С. 101–106.
57. Даниленко О. Б. Особливості професійної підготовки фахівців правоохоронних органів у навчальних закладах провідних країн НАТО. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогіка*. 2015. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_5_6
58. Данча М. І. Світовий досвід правового регулювання колекторських компаній. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8115/ilovepdf_com-56-60.pdf?sequence=1&isAllowed=y
59. Департамент державної виконавчої служби. URL: <https://minjust.gov.ua/ddvs/about/functional>
60. Джурило А. П. До питання «реформування» як однієї з ключових дефініцій у галузі освіти. *Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України*. 2014. Вип. 82. С. 81-87.
61. Дишлева І. Права та обов'язки державних службовців. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 152-156.
62. Довженко С. Деякі проблеми реалізації стадії виконання рішення господарського суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С. 64–67.
63. Долгий О., Хрущ О. Професійна компетентність і компетенції державного службовця у контексті реформування публічної служби. *Вісник*

Національної академії прокуратури України. 2019. № 3. С. 7-22. URL: [http://www.visnyknaru.gov.ua/files/issues-2019/PDF/03-2019/visnyk_NAPU_3_2019_UA_\(7-22\).pdf](http://www.visnyknaru.gov.ua/files/issues-2019/PDF/03-2019/visnyk_NAPU_3_2019_UA_(7-22).pdf)

64. Дьордяй В.І. Адміністративно – правові засади функціонування інституту приватних виконавців в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2022. Випуск 69. С. 281-286.

65. Дяченко С. В., Завадко Д. О. Приватні виконавці в Україні: правовий статус, проблеми та перспективи розвитку. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2021. Випуск 2 (50). С. 99-104.

66. Європейський досвід у сфері виконавчої служби: Королівство Нідерландів. URL: <https://blog.liga.net/user/vshklyar/article/24962>

67. Єфремова І. І. Питання самостійності виконавчого провадження. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України: Серія «Право»*. 2013. Вип. 182, ч. 3. С. 126–130.

68. Жукевич І. В. Перспективи розвитку інституту судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві України. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси*. К.: Видавець Позднішев, 2019. 204 с. С. 86–87.

69. Жукевич І.В. Зарубіжний досвід судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2021. №12 (24). С.127-132. URL: <https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%96%D1%83%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf>

70. Загоруй Л. М. Особливості правового статусу приватного виконавця. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2021. Вип. 2 (94). С. 211-221.

71. Закон про приставах. *Відомості держави*. 2002. № 53-2042. URL: Latvijā.nbe.gov.ge/files/.../ZTI_profesija_RU_120911.doc.

72. Закон України про виконавче провадження. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.

73. Закон України про державну службу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

74. Закон України про запобігання корупції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

75. Закон України про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>.

76. Закон судового виконання - Оцаа ле Поаль. URL: <https://www.yml-law.co.il/ru/%D0%B0%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82-%D1%86%D0%B0%D0%B0-%D0%BB%D0%B5-%D0%BF%D0%BE%D0%B0%D0%BB%D1%8C/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%BE%D1%86%D0%B0%D0%B0-%D0%BB%D0%B5-%D0%BF%D0%BE%D0%B0%D0%BB%D1%8C-%D0%B0%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82>

77. Закон Нідерландів «Про судових виконавців»: через вісім років: положення, які виправдали і не виправдали очікування. URL: https://ozlib.com/834612/pravo/zakon_niderlandov_sudebnyh_ispolnitelyah_vose_m_spustya_polozheniya_kotorye_opravdali_opravdali_ozhidaniya

78. Зальотін В. Територіальна компетенція приватного виконавця та приватного нотаріуса: порівняльно-правовий аналіз. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси*. К. : Видавець Позднишев, 2019. 204 с. С. 185–187.

79. Зозуля І. В. Правове забезпечення статусу суб'єктів виконавчого провадження у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших

органів та установ. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С. 148–153. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/1_2017/part_1/28.pdf.

80. Зуєва І.І. Правовий зміст діяльності приватних виконавців в Україні. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 77-83.

81. Іванцова А. В. Інститут приватного виконання судових рішень в Україні та зарубіжних країнах. *Історико-правовий часопис*. 2022. № 17(2). С. 143-149. URL: <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2021-2/20>

82. Ігонін Р.В. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів виконавчого провадження: автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Ірпінь, 2007. 22 с.

83. Інструкція з виконання рішень, затв. Наказом Міністра юстиції Литовської Республіки від 2005-10-27 № 1R-352. *Відомості держави*. 2005. № 130-4682 (на лит. яз.).

84. Калінін Р. С. Про місце виконавчого провадження у системі права України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. Вип. 9-1. С. 73-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_9-1_24

85. Камінська Л.Ф. Соціальна зумовленість та механізм впровадження освітніх реформ : дис. ... канд. філософ. наук : спец. 22.00.04; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 172 с

86. Карпюк С.В. Аналіз механізмів державно-правового забезпечення органів Державної виконавчої служби країни в умовах реформування системи примусового виконання рішень: дієві реформи чи знищення ДВС. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття*. Харків, 2020. С. 153-159.

87. Кисельов М.Є. Поняття, мета і принципи адміністративно-правового регулювання діяльності приватних виконавців. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70) № 4. С. 140-144. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/25.pdf.

88. Клименко О. С. Адміністративно-правове регулювання діяльності державної виконавчої служби щодо примусового виконання рішень майнового характеру : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Д., 2010. 20 с.

89. Клименко О.С. До питання реформування державної виконавчої служби України та ефективність примусового виконання рішень майнового характеру: адміністративно-правовий аспект. *Право і суспільство*. 2009. № 1. С. 80-84.

90. Ковальчук Л.В., Довгань Б. В. Діджиталізація кримінального провадження: переваги та недоліки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. URL: http://lsej.org.ua/3_2022/53.pdf.

91. Ковбас І. В., Крайній П. І. Примусові заходи забезпечення виконання рішень у виконавчому провадженні: проблеми та перспективи. *Право і суспільство*. 2020. № 2 частина 2. С. 157-163.

92. Когутич Є. Принципи як складовий елемент контролю за діяльністю приватних виконавців в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019 № 1. С. 95-101.

93. Колобов Л. Порівняльний аналіз виконавчого провадження в провідних зарубіжних країнах. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2017. № 6. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/6/part_2/19.pdf

94. Корнейчук С.П. Поняття, зміст та особливості адміністративно-примусової діяльності Державної виконавчої служби України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 316-323. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2013_2_44.

95. Корнута Л.М. Компетенція та компетентність державного службовця: проблеми співвідношення у контексті реформ державної служби. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 5. С.79-82. URL: http://apnl.dnu.in.ua/5_2018/18.pdf

96. Корольова В.В., Христюк І.В. Порівняльний аналіз державної виконавчої служби та інституту приватних виконавців в Україні. *Legal Bulletin*. 2020. № 1. С. 91–98. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/index.php/legal-bulletin/article/view/292>

97. Косяченко К. Е., Піскун Д. А., Маковицький Б. О. Особливості виконавчого провадження: досвід зарубіжних країн. *Юридичний бюлетень*. 2022. Випуск 24. С. 48-54.

98. Кравцов С.О., Крікорова Е.К. Виконавче провадження як завершальна стадія судового процесу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 69-73.

99. Кравченко С. Теоретичне розуміння реформ як форми суспільних змін. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 2. С. 14-21.

100. Крупнова Л. Правовий статус приватних виконавців у системі виконавчого провадження. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 4. С. 114-119.

101. Крупнова Л.В. Стан та проблеми адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 4(76). С. 125-131. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/546>

102. Кузьміна І. С. Місце приватних виконавців у системі суб'єктів виконавчого провадження України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 8. С. 145–148. URL: http://www.pap.in.ua/8_2014/43.pdf.

103. Кузьміна І. С. Зарубіжний досвід побудови виконавчих систем: порівняльна характеристика та перспективи застосування в Україні. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. С. 139-145.

104. Кулава М.К. Принципи державного регулювання діяльності органів ДВС та приватних виконавців. *Публічне урядування: збірник*. 2018. № 3 (13). С. 71-80.

105. Кулава М.К. Державне управління взаємодією органів державної виконавчої служби та приватних виконавців: міжнародний досвід. *Публічне урядування*. 2018. № 15(5). С. 112-122. URL: <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2018-15-5-112-122>.

106. Кульчій І.О. Сутність понять “реформування” і “оптимізація” та їх застосування в системі виконавчої влади України. URL: http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Gosupravlenie/42603.doc.htm

107. Лівар Ю.О. Про виконавчі провадження в адміністративному праві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія “Право”*. 2015. Вип. 19. С. 198-202.

108. Лимарь І.В. Дискусійні питання місця виконавчого провадження в системі права України. *Інформація і право*. 2019. № 2(29). С. 186-193.

109. Лимарь І.В. Реформа системи виконання судових рішень: передумови та перспективи розвитку. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 143. С. 90-98.

110. Литвиненко М. В. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: до сутності поняття. *Державне будівництво*. 2018. № 2. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/487605.pdf>

111. Логвиненко М. І., Дігтяр А. О. Інститут приватного виконання судових рішень: вітчизняний та світовий досвід. *Форум права*. 2016. № 1. С. 169-173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

112. Логвиненко М.І., Висоцький А.І. Державний виконавець - як гарант виконання судового рішення, що набрало законної сили. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2021. № 4. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/255246>

113. Лук'янченко Д.В. Цифровізація виконавчого провадження: новели законопроекту № 9363. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 102-105. URL: http://lsej.org.ua/9_2023/23.pdf

114. Луньова В. А., Багмат П. Д. Запровадження інституту приватних виконавців в Україні. *Розвиток підприємництва в Україні: безпека*

здійснення господарської діяльності : зб. наук. пр. за підсумками круглого столу (14 груд. 2018 р., м. Харків) / редкол.: В. Б. Родченко, С. В. Глібко. Харків: Право, 2018. С. 129-133. URL: <https://ndipzir.org.ua/conference/2018/12/14/RozvytokPidprVUkr18-28.pdf>

115. Ляшенко Л.М. Реформування професійної освіти в Фінляндії в умовах глобалізаційних процесів : дис. ... кан-та пед. наук : спец.13.00.04 / Інститут вищої освіти Академії педагогічних наук України. К., 2003. 163 с

116. Лященко А. Проблемні питання реалізації повноважень державного і приватного виконавця в зведеному виконавчому провадженні. URL: <https://colares.ua/ua/news/problemnipytannya-realizatsii-povnovajen-derjavnogo-i-pryvratnogovykonavtsya-v-zvedenomomu-vykonavchomu-provadjenni>.

117. Мазіна М. В. Реформування органів примусового виконання рішень: проблемні питання. *Цивілістична процесуальна думка : науково-практичний журнал*. 2015. № 1. С. 64–68. URL: http://alerta.kiev.ua/images/stories/Elektron/Fursa_CPD/CPD_1_15.pdf.

118. Макушев П. В. Характеристика та значення спеціальних принципів виконавчого провадження в діяльності державної виконавчої служби України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2012. Вип. 3. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/12.pdf

119. Макушев П.В. Поняття та соціальна сутність державної виконавчої служби в Україні. *Право і суспільство* 2013. № 1. С. 66-72. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2013/1_2013/11.pdf

120. Макушев П.В. Діяльність державної виконавчої служби в Україні: проблеми удосконалення адміністративно-правового регулювання. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 159-166.

121. Макушев П.В. Окремі напрями вдосконалення організації діяльності виконавчої служби України. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2014. Грудень. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2014/6/21.pdf>

122. Макушев П. В. Міжнародний досвід правового регулювання діяльності представників державних органів у виконавчому провадженні. *Альманах міжнародного права*. 2014. Випуск 6. С. 33-40.

123. Мальський М.М. Міжнародний виконавчий процес: теорія і практика : монографія. Дрогобич : Коло, 2019. 470 с.

124. Мальцева Є. В. Порівняльний аналіз систем виконавчого провадження в Україні та зарубіжних державах. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки»*. 2013. Том 26 (65). № 1. С. 44-48.

125. Марченко М.Г., Шматко Є.В. Новації виконавчого провадження в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 624–628. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_153.

126. Марченко М. Становлення приватного виконавця в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 4. С. 25-29.

127. Махиніч Н., Махиніч Ю. Інститут приватних виконавців у контексті захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 3. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2019.03.097>.

128. Мельник І. С. Контроль за діяльністю приватних виконавців: проблемні аспекти. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси. К. : Видавець Позднишев, 2019. С. 90–93.*

129. Мілевська А. О., Ліхтанська Д. М. Перспективи запровадження інституту приватних виконавців в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 5. С. 29-32.

130. Мін'юст: Transition book. Міністерство юстиції України. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5d7/f77/c88/5d7f77c88c23b147881339.pdf>.

131. Миронюк Р.В. Публічне адміністрування. адміністративно-правове регулювання окремих сфер суспільних відносин. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2 С. 56-61.

132. Миронюк Р.В. Зарубіжний досвід примусового виконання рішень судів та інших органів публічної адміністрації (на прикладі французької республіки) та можливості його впровадження в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. №2. 2019. С. 56-61.

133. Москвич Л. М. Актуальні питання популяризації професії приватного виконавця. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси. К.: Видавець Позднишев, 2019. С. 93–95.*

134. Налуцишин В. В., Налуцишин В. В. Організація та здійснення виконання рішень судів в окремих державах Європейського Союзу. *Проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів : зб. наук. пр. / за ред. Ю. В. Білоусова. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2019. С. 78-83.*

135. Науменко Р.А., Тимцуник В.І. Професійна компетентність державних службовців у контексті реформ в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2015 № 2. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2015_2/7.pdf

136. Науменко О. Адміністративна концепція виконавчого провадження: критичний аналіз. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2012. Вип. 91. С. 96–100.

137. Негодченко О. В., Макушев П. В. Щодо питання інформатизації діяльності державної виконавчої служби України. *Право і суспільство*. 2015. № 3. С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3_18

138. Нещадим М. І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика 2004 года : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / М. І. Нещадим; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. К., 2004. 56 с.

139. Новицька Н. Б., Новицький А. М., Приймаченко Д. В. Особливості примусового виконання судових рішень в період воєнного стану в Україні. *Правова позиція*. 2022. № 4 (37). С. 120-124.

140. Овчаренко О. М. Дисциплінарна відповідальність приватного виконавця: процедурні аспекти. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси*. К.: Видавець Позднишев, 2019. С. 25–29.

141. Овчаренко О., Авторгов А. Процесуальна незалежність приватного виконавця: міф чи реальність? *Судебноюрідическая газета*. 2019 р. 20 августа. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/147829-protsesualna-nezalezhnist-privatnogo-vikonavtsyamif-chi-realnist>.

142. Овчаренко О. М. Реформа системи судоустрою та виконавчого провадження: виклики післявоєнної відбудови України. *Юридичний бюлетень*. 2023. Випуск 29. С. 77-89.

143. Олефір О. О. Пріоритетні напрями підвищення ефективності виконавчої служби України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С.114-117. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2018/26.pdf

144. Отчак Н.Я. Генезис становлення інституту виконавчого провадження у доктрині адміністративного права. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. Вип. 7. С. 141-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2011_7_38.

145. Офіційний сайт Асоціації приватних виконавців України. URL: <https://www.facebook.com/pg/apvu.com.ua/posts/>

146. Палата приставів Литви. URL: <https://www.antstoliurumai.lt/ru/lietuvos-antstoliu-rumai>

147. Панасюк В. В. Реформа виконавчого провадження: пріоритетні законодавчі зміни. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика: IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси. К. : Видавець Позднишев, 2019. 204 с. С. 9–12.*

148. Пашковська Т. Реформа виконання судових рішень: в очікуванні змін. *Юридична газета*. 2016. 22 березня. № 12 (510). С. 1-19.

149. Плохута Є.П. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання у сфері виконання судових рішень і рішень інших органів і можливості його використання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 2. С. 462-466. URL: http://lsej.org.ua/10_2022/114.pdf

150. Попов К.Л. Змішана модель примусового виконання рішень в Україні: проблеми ефективності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 243-247.

151. Порядок допуску до професії приватного виконавця, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 25.10.2016 № 3053/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1445-16#Text>

152. Порядок проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.10.2018 № 3284/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-18#n7>

153. Посадська О. В. Державно-правовий механізм виконання рішень щодо забезпечення охорони прав людини та громадянина засобами примусових дій. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 1 (20). С. 94-100.

154. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 р. № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>.

155. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 643 «Про затвердження Порядку виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643-2016-%D0%BF#Text>

156. Правила професійної цивільної відповідальності приставів. *Відомості держави*. 2004. № 128-4605 (на лит. яз.)

157. Приватним судовим виконавцям бути. *Правовий тиждень*. URL: <https://www.telegraf.in.ua/kremenchug/10048984-privatnim-sudovim-vikonavcyam-buti.html>.

158. Приватний судовий виконавець. Естонський досвід. *Юридична газета*. 2004. № 11(23). URL: http://www.debts.com.ua/pablav_rus.php?page=1&id=8

159. Притика Ю. Д. Виконавче провадження в зарубіжних країнах. *Наукові перспективи*. 2023. № 7. С. 535-547. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/5682/5714/5716>

160. Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження: наказ Міністерства юстиції України від 05.08.2016 № 2432/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1126-16#n488>.

161. Проект Закону України «Про примусове виконання рішень». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI05440A?an=2>

162. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про виконавче провадження" щодо деяких питань виконання виконавчих проваджень та відповідальності виконавців від 9407 від 20.06.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42128>

163. Проблеми виконавчого провадження: навчально-методичний комплекс (для магістрантів денної форми навчання) / Р.О. Стефанчук, М.М. Сивак, А.М. Тесленко, В.Р. Щавінський. Київ: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. 54 с.

164. Професія присяжного судового виконавця у Латвії. URL: Zvērīnāta.tiesu.izpildītāja.profesija.Latvijā.nbe.gov.ge/files/.../ZTI_profesija_RU_120911.doc

165. Процедура стягнення боргів за судовими рішеннями, чеками та інших документів. Досвід Ізраїлю. URL: <https://pravo.israelinfo.co.il/articles/ispolnenie/210?print>

166. Прудюс Л. Акмеологічні підходи до підвищення професійного рівня державних службовців: теоретико-методологічний аспект. *Вісник державної служби України*. 2008. №3. С. 22-26.

167. Ромашкін С.В. Діяльність приватного виконавця щодо підвищення ефективності виконання рішень суду в Україні. *Правова держава*. 2021. № 41. С. 31-37.

168. Руденко М.В. Деякі проблеми виконавчого провадження та можливі шляхи їх вирішення. *Часопис з юридичних наук*. 2014. №5. URL: <https://periodicals.karazin.ua/jls/article/view/1659>.

169. Руденко Д.Ю., Федоров О.М. Реформа виконавчого провадження в Україні: запровадження інституту приватних виконавців. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 6. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2019/33.pdf

170. Сайко Л.Ю., Ляшенко В.В. Правові аспекти запровадження інституту приватних виконавців в Україні. *Молодий вчений*. 2015. № 5(20). С. 75–78.

171. Салашний П. Державна виконавча служба: ефект присутності. *Юридичний журнал*. 2008. № 6 (72). С. 22–24.

172. Самілик Л.О., Розмаїта В.В. Впровадження інституту приватного виконавця в Україні: негативні та позитивні аспекти. *Право і суспільство*. 2017. № 2. С. 72-77

173. Святогор О. Зарубіжний досвід організації виконання рішень у господарських справах. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 71 – 76.

174. Сергієнко Н. А. Норми права, які регулюють організацію та здійснення примусового виконання рішень в Україні, у структурі системи права України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 3. С. 24-32.

175. Сергієнко Н. До проблематики правового статусу органів державної виконавчої служби та виконавців. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 65-69.

176. Сіверін Д.В. Зарубіжний досвід діяльності органів, що здійснюють повноваження, пов'язані із виконанням судових рішень, та його адаптація до вітчизняної правової системи. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 81-87.

177. Система державної служби в країнах з Федеральним типом адміністративно-державного управління (Німеччина, США). URL: http://www.pravo.vuzlib.net/book_z1266_page_114.html

178. Словник іншомовних слів / уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. К. : Наукова думка, 2000. 680 с.

179. Соломко О. В. Інституційний розвиток суб'єктів примусового виконання рішень в Україні: теоретичні та практичні аспекти. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси*. К.: Видавець Позднишев, 2019. С. 12–15.

180. Соломко О.В. Цифровізація виконавчого провадження: що пропонує законопроект № 9363. *Юридична практика*. URL: <https://pravo.ua/tsyfrovizatsiia-vykonavchoho-provadhennia-shcho-proponuie-zakonoproiekt-9363/>

181. Солонар А.В., Васильєва В.В. До питання запровадження інституту приватних виконавців в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 1. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2016/20.pdf

182. Соціологія: корот. енцикл. слов. / заг. ред. В. І. Волович. Київ: Укр. Центр духов. культури, 1998. 736 с.

183. Стадник Г. Концепція запровадження інституту приватних виконавців. URL: http://www.commerciallaw.com.ua/attachments/161_Visnyk33_2011.pdf.

184. Стефанчук М. М. Реформа примусового виконання рішень в Україні: реальний стан та перспективи. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика; IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6 грудня 2019 р.) : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Я. Фурси. К. : Видавець Позднишев, 2019. С. 98-101.*

185. Судова система Ізраїлю. URL: http://www.znaimo.com.ua/%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0_%D0%86%D0%B7%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BB%D1%8E

186. Сурмін Ю. П., Туленков Н.В. Теорія соціальних технологій: навч. посібник. Київ: МАУП, 2004. 608 с.

187. Теремецький В.І., Крупнова Л.В. Застосування зарубіжного досвіду в сфері виконання юрисдикційних рішень в Україні. *Судова апеляція*. 2016. № 4. С. 38 – 45.

188. Товмасян А. Проблеми забезпечення належного виконання судових рішень щодо суб'єктів господарювання в Україні: державно-управлінський вимір. *Науковий вісник: Державне управління*. 2020. № 4(6). С. 252-265.

189. Годорошко Т.А., Палєєва Ю.С. Новели законодавства щодо вимог до приватних виконавців. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Том 1. С. 138-140.

190. Управління суспільним розвитком: словник-довідник / за заг. ред. А. М. Михненка, В. Д. Бакуменка. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 248 с.

191. Статут інформаційної системи приставів, затв. Наказом Міністра юстиції Литовської Республіки по 2002-12-30 № 400. *Відомості держави*. 2003. № 2-57 (на лит. яз.).

192. Фіолевський Д. П., Лобанцев С. Ю., Мезенцев Є. І. Державна виконавча служба в Україні : навч. посіб. К. : Алерта, 2004. 564 с.
193. Філософія політики: корот. енцикл. слов./ авт.-упоряд. В. П. Андрущенко та ін. Київ: Знання України, 2002. 670 с.
194. Філософський енциклопедичний словник/ гол. редкол. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 746 с.
195. Фокіна А.О. Удосконалення стадії виконання судових рішень в національній правозастосовній практиці та європейських країнах. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. С. 283-288.
196. Фоміна Т. Проблеми формування доходів та витрат приватних виконавців, як суб'єктів незалежної професійної діяльності. *Економічний дискурс*. 2019. Випуск 4. С. 68-78.
197. Фурса Є. Подальша реформа виконавчого провадження в Україні: міжнародні стандарти та іноземний елемент. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 199-204.
198. Фурса С., Снідевич О. Міжгалузеві зв'язки виконавчого провадження із господарським судочинством: проблеми науки, виконавчої та судової практики (у контексті необхідності відокремлення нової галузі правової науки – виконавчого процесу. *Юридичні науки*. 2013. № 2 (96). С. 19-22.
199. Фурса С.Я. Новий погляд на традиційне сприйняття правової процесуальної науки та підготовку фахівців. *Цивілістична процесуальна думка: зб. наук. статей / за заг. ред. Фурси С.Я.* Київ: ПАЛИВОДА А.В., 2012. 528 с.
200. Цебенко С. Б. Виконавче провадження в Німеччині (як досвід для України). *Наукові перспективи*. 2023. №8 (38). С. 590-599. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/6078/6112>
201. Цифровізація та автоматизація процедур примусового виконання рішень. URL: <https://minjust.gov.ua/m/tsifrovizatsiya-ta-avtomatizatsiya-protседur-primusovogo-vikonannya-rishen>.

202. Цувіна Т. А. Проблемні питання контролю за діяльністю приватних виконавців. Виконавче провадження: теорія та практика : монографія / [Р. Ф. Ханова, С. О. Кравцов, І. О. Азарова та ін.] ; за заг. ред. Р. Ф. Ханової, С. О. Кравцова. Харків : Право, 2021. С. 176-192.

203. Чабан С.С. Поняття та завдання виконавчого провадження. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 2. С. 253–256. URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/118.pdf>.

204. Чепурний Віталій. Яка система виконання судових рішень потрібна для інтеграції України до ЄС? URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/yaka-systema-vykonannya-sudovyh-rishen-potribna-dlya-integratsiyi-ukrayiny-do-yes/>

205. Черепанов В. Система державного і муніципального управління. Київ : Норма, 2016. 292 с.

206. Черних Є. М., Камардіна Ю. В. Теоретичні аспекти визначення поняття «адміністративна реформа». *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр.* 2020. Вип. 88. С. 144-152.

207. Чумак О. О. Зарубіжний досвід правового регулювання окремих питань примусового виконання рішень юрисдикційних органів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 4. С. 136–140.

208. Шевченко О. Хто такі приватні виконавці і чим їхні повноваження відрізняються від державних? URL: <https://blog.liga.net/user/ashevchenko/article/hto-taki-privatni-vikonavtsi-i-chim-ihni-povnovajennyavidriznyayutsya-vid-derjavnih>

209. Шелевер Н. В. Особливості виконавчого провадження в країнах Європейського Союзу. *Форум права*. 2016. № 1. С. 262-266 URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9738/1/FP_index.htm_2016_1_42%20%281%29.pdf

210. Шкляр С. Що не так із системою примусового виконання рішень в Україні. *Українська правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/03/3/671563/>

211. Шупеня М. Реформування державної виконавчої служби: реальність та прагнення. *Юридичний вісник України*. 2014. № 10. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_6670

212. Щербак С.В. Виконавчий процес в теорії цивілістичного процесу. *Електронний науковий юридичний журнал*. 2019. № 1. С. 75-78.

213. Щербак С.В. Публічні та приватні засади в правовому регулюванні виконавчих процесуальних правовідносин. *Цивілістична процесуальна думка: науково-практичний журнал*. 2018. № 1. С. 64-68.

214. Щербак С.В. Процесуальна діяльність виконавців як предмет науки виконавчого процесу: виклики сьогодення. *Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика: IV Міжнародна наук.-практ. конференція: зб. наук. статей / за заг. ред. д.ю.н., проф. Фурси С.Я. (м. Київ, 6 грудня 2019 р.)*. Київ: Видавець Позднишев, 2019. С. 42-45.

215. Щербак С.В. Наука виконавчого процесу: передумови виникнення. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 186-193.

216. Щербак С.В., Кожевнікова А.В. Інформаційні технології та виконавчий процес. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 117–121.

217. Щербак С.В., Кожевнікова А.В. Діджиталізація виконавчого процесу. *Захист прав людини у цивільному судочинстві: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції ім. Ю.С. Червоного (м. Одеса, 17 грудня 2021 р.) / за заг. ред. д.ю.н., професора Н.Ю. Голубевої ; уклад.: І.С. Апалькова, О.В. Сатановська*. Одеса : «Фенікс», 2021. 122 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/16015>.

218. Яка система виконання судових рішень потрібна для інтеграції України до ЄС. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/27/689668>

219. Conditions of Employment. URL: <https://www.usmarshals.gov/careers/qualifications.html>

220. Federal Rules of Civil Procedure. URL: <https://www.uscourts.gov/rules-policies/current-rules-practice-procedure/federal-rules-civil-procedure>.

221. Halsbury's Laws of England Fifth Edition Volume 11, Volume 12, 2015, 605 p.

222. Office of the Law Revision Counsel United States Code. URL: <https://uscode.house.gov/>

223. Nesemann U . Gerichtsvollzieher in Vergangenheit und Zukunft. *ZZP*. 2006. Bd. 119. H. 1.

224. Nixon v Freeman (1860) 5 H & N647, Long v Clarke [1894] 1 QB119, CA.

225. Rashbaum W. K. US Marshals Mishandled Forfeitures. *New York Times*. 2010. 26 Dec. URL: <https://www.nytimes.com/2010/12/27/nyregion/27forfeiture.html>.

226. The Role Of The Sheriff Past – Present – Future. *National Sheriff's Association booklet*. 2009.

227. U.S. Marshals Service: Fact Sheet 2020. URL: <https://www.usmarshals.gov/duties/factsheets/overview.pdf>.

ДОДАТКИ

**Список публікацій здобувача
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:**

А. В яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Воробйов О.В. Систематизація наукових підходів до понятійно-категоріального апарату розвитку та реформування системи виконавчого провадження. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 28. С. 55-59. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.28.11>.

2. Воробйов О.В. Теоретичні підходи до систематизації проблем реформування системи виконавчого провадження. *Наукові перспективи*. 2022. № 6 (24). С. 42-56. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-42-56](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-42-56)

3. Воробйов О. В., Корчак Н. М. Теоретичні засади розвитку системи виконавчого провадження в США. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування / Херсонський державний аграрно-економічний університет*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3. С. 36-46. DOI <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.3.5>

4. Воробйов О. В. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/1121/1130>. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.2.17>

5. Воробйов О.В. Теоретичні засади розвитку та удосконалення системи виконавчого провадження в Україні: державно-управлінський аспект. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2023. №4. С. 17–30. URL: <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/71>
<https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-4-17-30>

Б. Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Воробйов О.В. Сучасні світові тенденції реформування системи виконавчого провадження. *Шевченківська весна – 2022: публічне управління*

та державна служба : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 19 квіт. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, О. М. Андрєєвої. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. С.47-49.

7. Воробйов О.В. Система органів виконавчого провадження: проблеми функціонування. *Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, 25-26 травня 2022 р.* Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. С. 134-136. URL: <http://lpnu.ua/conferencelink>.

8. Воробйов О.В. Проблеми розвитку системи виконавчого провадження в Україні. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад : матеріали наук.- практи. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 березня 2022 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т.В. Маматової.* Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 77-80.

9. Воробйов О.В. Закордонний досвід виконання судових рішень та рішень органів державної влади: теоретичні засади. *Трансформація системи публічного управління в умовах воєнного часу: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (3 червня 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл.* Переяслав, 2022. С. 49-52.

10. Воробйов О.В. Професіоналізація системи виконавчого провадження в Україні: основні проблеми. *Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 7-8 черв. 2022 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи.* Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. 460 с.

11. Воробйов О. В. Система державного управління у сфері виконавчого провадження у Литві: досвід для України. *Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць / Яровой Т. С., Дабіжа В. В. та ін. м. Київ, 25 листопада 2022 р.* К.: Університет «Україна», 2022. С. 81-85.

12. Воробйов О. В. Перспективи розвитку державного управління у сфері виконавчого провадження у Нідерландах. *Публічне управління в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуаціях: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (30 листопада 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл.* Переяслав, 2023. С. 33-38. URL: <https://drive.google.com/file/d/1-yiDG39Z4ke3dchoL47jVugtOF0ttb6y/view>

13. Воробйов О. В. Державне управління у сфері виконавчого провадження в ізраїлі: теоретичні засади. *The 1st International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (November 9-11, 2022).* Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2022. С. 669-674. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-9-11.11.22.pdf>

14. Воробйов О. В. Система органів виконавчого провадження у Франції. *Актуальні питання сучасної стратегії розвитку України: виклики, пріоритети та прогнози: збірник наукових праць / Кадлубович Т.І., Савич В.О., Дабіжа В. В. та ін. м. Київ, 22 листопада 2023 р.* К.: Університет «Україна», 2023 р. С. 114-118.

15. Воробйов О. В. Удосконалення процедури відбору виконавців у системі виконавчого провадження. *Mechanisms of Scientific and Technical Potential Development: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference, November 23-24, 2023.* FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, С. 59-59. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/12/Conference-Proceedings-November-23-24-2023-1.pdf>

16. Воробйов О.В. Проблеми цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (16 березня 2023 р.).* Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С.101-104.

17. Воробйов О. В. Сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні. *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської.* Харків : НУЦЗУ, 2023. С. 266-268.

18. Воробйов О.В. Окремі аспекти реалізації нормативно-правових механізмів реформування сучасної моделі системи виконавчого провадження України. *Складові національної безпеки в умовах воєнного стану. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 09-11 серпня 2023 р.) / Під загальною редакцією доктора наук з державного управління, професорки Гбур Зоряни Володимирівни.* Київ, Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2023. С. 151-155.

АПВУ

15.01.2024 № 13/01-14

ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Воробйова Олексія Володимировича на тему: «Теоретичні засади
реформування системи виконавчого провадження: національний та
світовий досвід»

У діяльності Асоціації приватних виконавців України застосовано окремі результати досліджень аспіранта Воробйова О. В. при виконанні дослідницької роботи на тему: «Теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження: національний та світовий досвід».

Важливі положення дослідження Воробйова О.В. знайшли відображення в результатах обговорення громадських ініціатив щодо запровадження повністю приватної моделі виконання рішень суду та інших органів державної влади через прийняття відповідної нормативної бази, де буде передбачено статус, повноваження, завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця, орган державної влади, що регулює діяльність приватних виконавців, етапи відбору та оцінювання приватних виконавців, функції органів самоврядування приватних виконавців України.

**Голова Асоціації приватних
виконавців України**

Оксана РУСЕЦЬКА

Вих. № 1-0124 від 08.01.2024 р.

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження Воробйова Олексія Володимировича на тему: «Теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження: національний та світовий досвід»

У діяльності Адвокатського об'єднання «ДЖАСТЛІКТОРЗ» застосовано результати досліджень аспіранта Воробйова О. В. при виконанні дослідницької роботи на тему: «Теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження: національний та світовий досвід».

Важливі положення дослідження Воробйова О. В. знайшли відображення в результатах обговорення та удосконалення системи виконання рішень суду.

На основі узагальнень, виконаних Воробйовим О. В., запропоновані сучасні аспекти цифровізації виконавчого провадження в Україні та зазначено, що запровадження електронного інформаційно-комунікативного сервісу виконавчого провадження сприяє тому, що необхідна інформація надається в автоматичному режимі протягом кількох секунд без потреби особистої взаємодії з уповноваженими службами, органами державної влади. Крім того, учасники виконавчого провадження можуть подавати заяви, клопотання, скарги, звернення у межах виконавчого провадження у електронному вигляді, вести електронний документообіг з юридичними особами, підприємцями та громадянами, відстежувати стадії процесу зняття обмеження виїзду за межі України, взаємодіяти з відомством з різних питань віддалено, у режимі онлайн. Також за допомогою електронного сервісу виконавчого провадження стане доступним погашення заборгованості до порушення виконавчого провадження. Цифровізація виконавчого провадження сприятиме оптимальній реалізації права стягувача на виконання як судового акту, так і загалом виконавчого провадження. Подібна тенденція має комплексний характер і є одним із напрямків розвитку механізму примусового виконання в сучасному світі.

Старший партнер Адвокатського об'єднання
«ДЖАСТЛІКТОРЗ»

Андрій ЖУК

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

04050, м. Київ, вул. Академіка Ромоданова, 12/2

телефон (044) 431-48-55

08.04.2025 № *074-16-08-59*

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача наукового ступеня
доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Воробйова Олексія Володимировича

на тему «Теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження:
національний та світовий досвід»

у науково-дослідній роботі Навчально-наукового інституту публічного управління та
державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Дисертаційне дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічної політики Воробйова Олексія Володимировича на тему «Теоретичні засади реформування системи виконавчого провадження: національний та світовий досвід» було використано під час науково-дослідної роботи в Навчально-науковому інституті публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – ННПУДС).

Аспірант Олексій Воробйов брав участь у науково-дослідному проєкті «Використання можливостей статусу кандидата на вступ в ЄС для підвищення ефективності публічного управління та адміністрування в Україні» (Державний реєстраційний номер: 0123U102187, 2023р.), яке проводилося кафедрою державного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Автором представлено запровадження приватної моделі виконання рішень суду та інших органів державної влади через прийняття Закону України «Про статус приватного виконавця, гарантії його діяльності», де передбачити статус, повноваження, завдання, функції, обмеження діяльності, процедуру ліцензування діяльності приватного виконавця, орган державної влади, що регулює діяльність приватних виконавців, етапи відбору та оцінювання приватних виконавців, функції громадської організації приватних виконавців України, що необхідно для задля реалізації ефективної державної політики України в умовах інтеграції в ЄС.

Директор
Навчально-наукового інституту
публічного управління
та державної служби

Лариса КОМАХА